

5467
ΗΡΩΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ο ΗΡΩΣ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

ΕΚΔΟΣΤΑΙ
Π. Σ. ΠΟΜΟΝΗΣ & Ι. Σ. ΜΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ
Ὁδὸς Πραξιτέλους
1908

 SISMANOGGIO
MEGARO

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ἱστορία τοῦ Κατσαντώνη, τὸ διδακτικώτατον αὐτὸ βιβλίον δὲν ὁμοιάζει ποσῶς πρὸς τὰς μεταφράσεις τῶν ξένων μυθιστορημάτων, τὰ ὅποια ἀναγινωσκόμενα παρὰ τῶν εὐφαντάστων τέκνων μας διεγείρουν τὸ πνεῦμα αὐτῶν εἰς τρόπον ὥστε προσπαθοῦσι νὰ μιμηθῶσι τοὺς ἡρώας του ἔστω καὶ κακούργους.

● Κατσαντώνης, τὸ ἐλληνοπροεπύστατον ἱστορικὸν γεγονὸς, πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἕκαστον Ἕλληνα ὡς ἐγκόλπιον. Πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπαραίτητον κόσμημα εἰς τὴν βιβλιοθήκην του.

Διὰ τοῦ Κατσαντώνη θὰ μάθωσιν οἱ πλεῖστοι μέχοι σήμερον ἐν ἀγνοίᾳ διατελοῦντες Ἕλληνες ποῖοι ἦσαν οἱ μεγάλοι αὐτοὶ ἄνδρες οἱ ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Θὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν Ἀλῆ πασᾶν, τὸν αἱμοβόρον αὐτὸν τύραννον τῆς Ἡπείρου, ὁ ὁποῖος ἐγείνεν αἰτία νὰ χυθῇ τόσον αἷμα, καὶ νὰ ἀλληλοσφάζωνται τόσαι καὶ τόσαι γενναῖαι ὑπάρξεις.

Πρὸ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Κατσαντώνη θὰ παρελάσουν, ὡς ἐπὶ κινηματογράφου, οἱ ἄνδρεῖοι Ἀλβανοὶ, ὁ Βελῆ-Γκέκας, ὁ Κατσαντώνης, τὰ παληκάρια του, τὰ κλέφτικα λιμέρια, τὰ ἡθῆ καὶ ἔθιμα τῶν Ἀλβανῶν καὶ Ἑλλήνων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅλη ἡ Αὐλὴ τοῦ αἱμοχαροῦς Ἀλῆ Πασᾶ, αἱ ἀτιμίαι αὐτοῦ καὶ τὰ βασανιστήρια, εἰς ᾗ ὑπέβαλεν ὄσους εἶχον τὴν ἀτυχίαν νὰ πίπτουν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ τυράννου αὐτοῦ.

Ἡ ἱστορία αὐτὴ εἶνε ἡ ἀρχὴ ὁλοκλήρου τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τὴν ὁποίαν θὰ ἐκδόσω μεν ἀρᾶς οἱ ἀναγνώσται μας διὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Κατσαντώνη, ἡ ὁποία θὰ ἀπαρτισθῇ ἀεὶ εἰκοσι τοῦ ἑλ-
1

στον φυλλάδιον, καὶ διὰ τῆς ιστορίας τοῦ ἡρωικοῦ Σουλίου τὴν ὁποῖαν θὰ ἐξακολουθήσωμεν μετὰ τὸ τέλος τοῦ Κατσαντώνη, θὰ μάθωσι καλλίτερον τὰ τερατουργήματα τῆς τίγρεως ταύτης.

Διὰ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ θὰ μάθωσιν οἱ ἀναγνώσται μας ποῖος ἦτο, ποῖα ἦτο ἡ μήτηρ του, ἡ ἀδελφή του, ἡ πατρίς του, πῶς ἔγινε Βεζύρης καὶ τέλος σαιράτης τῶν Ἰωαννίνων, τὰ κακουργήματά του, τὴν Βασιλικὴν, τὴν Εὐφροσύνην, τὰς φιλοδοξίας του καὶ ἐπὶ τέλους τὴν σκληρὰν τιμωρίαν του παρὰ τοῦ Σουλιάνου.

Λοιπὸν οἱ ἀναγνώσται ἄς κρατῶσι τὰ φυλλάδια καὶ μὲ δέκα παρᾶδες μόνον καθ' ἑκάστην θὰ εὐρεθῶσι κάτοχοι ἐνὸς μεγάλου ἱστοριοῦ ἐνδιαφέροντος βιβλίου.

SISMANOOGIO
MEGARD

Ο ΗΡΩΣ ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

*Καλλίτερα μὲς ὥρας ἐλεύθερη ζωῇ
παρὰ σαράντα χρόνια σκλαβιὰ καὶ φυλακὴ*

Τὸ φθινόπωρον ἤρξατο· ὁ ὤρετος ἔπιπτε κρουνηδὸν· βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ διέσχίζον ἀπὸ ἄκρου ἕως ἄκρον τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ· ἀπασαὶ αἱ ὁδοὶ τῶν Ἰωαννίνων κατεκλύσθησαν ὑπὸ τῶν ὑδάτων· αἱ κορυφαὶ τῆς Πίνδου, τοῦ Τομάρου καὶ τῶν ὄρεων τῆς Θεσπρωτίας ὠμοῖάζον μὲ γίγαντας ἀκοντίζοντας πρὸς τὸν οὐρανὸν βέλῃ πυρφόρα, ἐξ οὗ ἐνέσκηπτον ὑπ' ἀμοιβῆς κεραυνοὶ πίπτοντες μετὰ τρομεροῦ πατάγου ἐπ' αὐτῶν· αἱ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ὑπῆρχον τοσοῦτον ἀλλεπάλληλοι, ὥστε ἡ ἀτμόσφαιρα ἐφαίνετο περίκαυτος.

Ἀνὰ πᾶν φθινόπωρον καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἀνοιξὴν διαδραματίζεται ἐν Ἡπείρῳ τὸ τρομερὸν, μεγαλοπρεπὲς καὶ καταπληκτικὸν τοῦτο θέαμα.

Ὁ μὴ ποτε εὐρεθεὶς ἐν τῇ τοιαύτῃ σκηνῇ ἐν Ἡπείρῳ εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ ἐν θέαμα ἀληθῶς μυθώδες.

Ἐξ ἀπάντων τῶν ὄρεων προεξάρχοντος τοῦ Λάκμονος, τῆς ὑψηλοτέρας τοῦ Πίνδου κορυφῆς, ἀκοντίζονται συγχρόνως οἱ κεραυνοὶ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, μηδὲν διακοπτομένων τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν βροντῶν.

Μὴ ὥς ἐκ τούτου ἔλαβε τὴν ἀρχὴν του, ὁ μῦθος τοῦ κατὰ τοῦ Διὸς τῶν Γιγάντων πολέμου

Ὁ Ἀλὴ Πασᾶς, ὁ φοβερὸς τύραννος τῆς Ἡπείρου, ὁμοίον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσιν ὅλαι αἱ ἱστορίαι τοῦ κόσμου, ἀγαλλόμενος εἰς πᾶν ὅ,τι ἱμποιεῖ φρίκην, ἐκάθητο ἐν τῇ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ φρουρίου ἀγαπητῇ του σκιάδι, ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν λίμνην, τὸν Τόμαρον καὶ τὸν Πίνδον, καὶ ἐτέρπετο θεωρῶν μὴ ἀπληστον βλέμμα τὴν ἐπανάστασιν ταύτην τῆς φύσεως.

Πλησίον του Ἰστατό ὁ Μάνθος Οἰκονόμου, καὶ πρὸς τὴν θύραν ὁ Βελῆ-Γκέκας, εἰς ἓκ τῶν τῶν ὤμων καὶ αἰμοχαρῶν ἀλλὰ καὶ γενναίων δορυφόρων του· ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ αἰμοδόρου τυράννου.

— Μάνθο, εἶπεν ὁ Πασᾶς ἀποταθείς πρὸς τὸν γραμματεῖα του, ὅστις Ἰστατό σιωπῶν καὶ παρατηρῶν καὶ αὐτὸς μὴ κάποιον δῖος τὴν μανίαν τῶν στοιχείων, πῶς γίνονται, ὥρὶ πυρὸς μου αὐταῖς ἡ φωτιαῖς καὶ ἡ βρονταῖς.

— Βεζύρη μου ἀπεκρίθη ὁ Μάνθος, καὶ ἐγὼ δὲν ἤξεύρω πῶς γίνονται, διότι δὲν ἔμαθα φυσικὴν.

— Πῶς, ὥρὶ, δὲν τὸ ξέρεις; ἐκεῖνο τὸ φρα-τσέζο τὸ Κόνσολα τὸ Πουκιβίλλη, μὲ εἶπε μιὰ φορά, πῶς εἶνε ἕνα ἀγέρι μὲτ' τὰ σύνεφα ποῦ ἀνάβει, σὰν τρίβονται, καὶ αὐτὸ κάμνει τὸ βρόντο καὶ ἀστράφτει.

— Αὐτὸς, Βεζύρη μου, εἶνε ἄνθρωπος σοφὸς καὶ γνωρίζει, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔμαθα πολλὰ γράμματα.

— Ἀμὴ τὸ Ψαλίδας θὰ ξέρῃ, ὥρὶ Μάνθο, τί λέγεις δὲν ξέρεις;

— Βεβαίως, ὁ Ψαλίδας, Βεζύρη μου, ἤξεύρει, διότι καὶ αὐτὸς εἶνε φιλόσοφος.

— Αὐριο, ὥρὶ, θὰ τὸ κράξω νὰ μὲ τὸ ξηγάῃ· ὦχ, ὦχ!

για τήρα ὥρῃ, για τήρα, μιὰ, δύο, τρεῖς, ἀπὸ παντοῦ ἀστράφτει καὶ βροντᾷ.

— Παντοῦ, Βεζύρη μου, φαίνεται τὸ μεγαλεῖον τοῦ Θεοῦ.

— Τί μεγαλεῖο, ὥρῃ πύρο μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, αὐτὸς κάνει τὸ δουλιᾶ του, καθὼς καί·ω κ' ἐγὼ τὸ δικό μου.

— Εἶνε καλὸν νὰ φύγωμεν ἐδῶθεν, ὑπέλαβεν ὁ Μάνθος.

— Γιατί ὥρῃ, σκιάζεσαι;

— Καὶ ποῖος δὲν σκιάζεται τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου;

— Καὶ τ'εἶνε αὐτὸ τὸ Θεὸ, ὥρῃ Μάνθο, καὶ ὅταν θυμώσῃ κάμῃ τὸν κόσμον καὶ φοβᾶται!... Καὶ τί τοῦκαμε ὥρῃ τὸ γὰ-δαρο ποῦ 'καφε τ' ἀττροπελέκε προχθὲς 'ς τὸ λάκκα;

Ὁ Βελῆ-Γκέκας, μ' ὄλην τὴν ἀτυνειδητίαν του ἔφριξεν εἰς τὴν βλασφημίαν ταύτην.

— Αἱ βροχαὶ αὗται αἱ πρώιμοι θὰ ὠρελήτουν τὴν γῆν, εἶπεν ὁ Μάνθος, θέλων νὰ διακόψῃ διάλογον, ὅστις ἐμιλλε νὰ καταντήσῃ εἰς ἀτελευτήτους βλασφημίας κατὰ τοῦ Θεοῦ, εἰ γεωργοὶ θὰ σπείρουν ἔνωρίς.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο, ἀπεκρίθη μὲ ὕφος ὀργίλον ὁ Ἀλῆ-πασᾶς, ὅταν ἐκείνο τὸ χιχνέτη τὸ Κατσαντώνη μου καίει ταῖς θημωνιαῖς; ἐφέτος μ' ἔκαφε, ὥρῃ, ἔλαις μου ταῖς θημω-νιαῖς 'ς τὸν κάμπο τῆς Ἀρτας, μ' ἐζήμιωσε πέντε μιλλιού-νια γρόσια.

— Ἦτο καλὸν, Βεζύρη μου, νὰ τὴν ἐσυγχώρῃς, διὰ νὰ γίνονται τόσαι ζημίαι καὶ χύνεται καὶ τότεν αἷμα.

— Κι' αὐτὸ τῶκαμα, ὥρῃ πύρο μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς· για τὸς ὁ Βελῆς ἐρώτα τον. Ὡρῃ Βελῆ, εἶπεν ἀποστραφείς πρὸς τὸν εἰς τὴν θύραν ἱσταμένον Βελῆ-Γκέκαν, δὲν σοῦ πα-ρήγγειλα, ὥρῃ, νὰ τοῦ πῆς νὰ προσκυνήσῃ καὶ νὰ τὸν συχωρέ-σω, νὰ τὸ κάνω Δερβέναγα 'ς τὰ Ἀγαρα;

Ὁ Βελῆ-Γκέκας, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐφαίνε-

το σκεπτικὸς εἰς τὰς φοβερὰς βλαστημίας τοῦ θηρίου, στρέψας τὸ ὑπερήφανον βλέμμα του πρὸς τὸν Ἀλὴν καὶ διὰ μόλις διακρινομένου εἰρωνος μειδιάματος ἀπήντησε:

— Ξέρεις Βεζύρη μου, τί μὲ εἶπε; μὴ πρὸς βάρος σου· μ' εἶπαν, ὅτι δὲν σ' ἐμπιστεύεται, διότι ὅσοι ἐπροσκύνησαν, ὅλους τοὺς ἐστούγλισες· καὶ ὅτι, ὅσο ἔχει μὴ στάλα αἷμα ἔς τὸ κορμί του θὰ σὲ πολεμᾷ.

Ὁ Ἀλὴς ἠγέρθη, ἡ μάλλον ἐπήδησεν ὡς τίγρις μαινομένη ἐκ τοῦ ἀνακλίντρου, εἰς δ' ἐκάθητο, ρίψας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὸ τσιμπούκιόν του, οἱ ὀρθαλμοὶ του ἤττραψαν ὑπ' ὀργῆς καὶ ἡ βίβλος του ἐγένετο πορφυρᾷ.

Αἱ λέξεις αὗται τοῦ Βελῆ Γκέκα διέδραμον ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ τυράννου ὡς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Τρέμων ἐκ τῆς λύσσης του καὶ κτυπῶν χεῖρας καὶ πόδας ἐκραύγασεν μὲ τόνον ἐπιτακτικὸν πρὸς τὸν μετ' ἀπαθείας βλέποντα αὐτὸν γενναῖον Βελῆ Γκέκα:

— Αὐριο σύνταχα, νὰ πάρῃς ἑκατὸ παληκάρια νὰ πᾶς νὰ βιρέπης, καὶ ἡ ζωντανὸ ἡ πεθαμένον νὰ μὲ τὸ φέρῃς· ἀκοῦς, ὦρὲ Βελῆ; γιατί μαῦρο φεῖδι σ' ἔφαγε, μὰ τὸ κεφάλι μου.

— Ὅρισμός σου, Βεζύρη μου, μὴ χολιᾷ, ἀπήντησεν ἀγερῶχος ὁ Βελῆ-Γκέκας, πλήν...

— Τί πλήν, ὦρὲ, τί θὰ 'πῇς;· πέ το ὦρὲ, πέ το.

— Τί νὰ 'πῶ, θὰ μᾶς σκοτώσῃ πάλι κάμποσα παληκάρια.

— Θὰ πῇ ποῦ σκιάζεσαι ὦρὲ; χαράμι νὰ σοῦ γίνη.

— Ἐγὼ δὲν σκιάζομαι κανένα, ἀπήντησε μὲ συγκεκλιμένην φωνήν ὁ Βελῆ Γκέκας· μὲ γνωρίζεις ὅτι εἶμαι παληκάρι καὶ γνωρίζω τὰ παληκάρια, ὁ Κατσαντώνης εἶνε ἀσλάνι. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθε πλήρης ἀγανακτήσεως.

Ὁ Ἀλὴς εἰς τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τοῦ Βελῆ-Γκέκα κα-

θῶς καὶ εἰς τὴν ὑπερήφανόν του στάσιν ἱμεινεν ὡς ἱμδρόν-
τητος.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἡ ὀργή του παρῆλθεν καὶ στραφεῖς παρα-
κλητικῶς πρὸς τὸν Μάνθον, ὅστις καὶ αὐτὸς ἴστατο θ' εἶμενο
μετ' ἀπαθείας τὴν σκηνὴν, οἰκτεῖρων καθ' ἑαυτὸν τὸν μὲ ἔν-
στικτα θραρυδείλου υἱίνης μαινόμενον τύραννον, τῷ εἶπε μ
παρακλητικὸν τόνον :

— Ὡρὲ πύρο μου Μάνθο, φῶναξέ το νὰ στραφῇ πίσω· ἀ-
λήθεια λέγει ὥρὲ, δὲν ἔχω ὁμοιο παληκάρι σὰν τὸ Βελῆ.

Ὁ Βελῆ Γκέκας, ὅστις εἶχεν ἀπομακρυνθῇ ὀλίγα βήματα
ἐπίστρεψεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Μάνθου.

— Ὡρὲ πύρο μου Βελῆ, τῷ εἶπεν ὁ Πατᾶς, σ' ἔκαμα κ'
ἐχόλιασες ὥρὲ, ξέχασ' το τώρα, ἐγὼ σ' ἀγαπῶ. Ἀκρουμάσου,
ὥρὲ πύρο μου, μιὰ παραγγολή ποῦ θὰ σοῦ κάμω. Αὐτὸς ἔχε
τὸ γυναικᾶ του ἔς τὸ Κόρθι καὶ ἓνα παιδί, νὰ τὰ πάρης ὥρὲ,
νὰ τὰ φέρης ἐδῶ. νὰ βιαστῇ νὰ προσκυνήσῃ.

Ὁ Βελῆ-Γκέκας ἐκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς σημεῖον ὑπακοῆς·
ἀλλ' ἐν βλέμμα, τὸ ὁποῖον ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ Μάνθου, ἐνέφαινε τὸ
παράλογον τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ὁ Βελῆ Γκέκας, ὁ ἀνδρεῖος ἐκεῖνος στρατιώτης, ὁ ὁποῖος
ἐχαίρετο εἰς τὸν κρότον τοῦ τουφεκιοῦ καὶ εἰς τὸν συριγμὸν
τῆς σφαίρας ἐτέρπετο ὡς νὰ ἤκουεν οὐρανίαν μουσικὴν, ἐδει-
λία πρὸ τῶν ποταπῶν σχεδίων τοῦ Ἀλῆ πατᾶ, τῆς αἰμοδόρου
τίγρεως τοῦ Τεπενλενίου.

Τὴν ἀνδρείαν του συνεδύαζε μὲ τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς
καὶ τῶν αἰτήθημάτων του.

Οὔτε ἡ χαμέρπεια καὶ ἡ ποταπότης τοῦ βδελυροῦ τυράν-
νου ἠδυνήθη ποτὲ νὰ διαρθείρῃ αὐτὸν, οὔτε τὰ ἄγρια πάθη,
τὰ διέποντα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοὺς Τούρκους καὶ Χριστια-

ανούς ήδυνήθησαν νά μεταβάλουν τήν ώς τοῦ Ἐκτωρος ἀνδρείαν καί εὐγενή ψυχὴν του.

Πολλάκις ἔλεγεν οὗτος εἰς τὸν Μάνθον τὸν ἰδιαίτερον γραμματεῖα τοῦ Ἀλῆ:

— Ὠρὲ Μάνθο, πόσο τὸ ἀγαπῶ αὐτὸ τὸ Κατσαντώνη! εἶνε παληκάρι, δπου σὰν κ' αὐτὸ δέν ἔκαμι ὅλο τὸ Ἀρδανιτζί!

— Ναί, ἀπῆντα ὁ Μάνθος περίλυπος, εἶνε ἀμαρτία νά χαθῇ αὐτὸ τὸ παληκάρι.

— Ὠρὲ Μάνθο, τὸ θέλω νά τὸ κάμω ἀδελφὸ, θέλω νά τὸ φιλήσω, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Ἀλῆ ἔχει κάμει μ' αὐτὸ τοὺς μεγαλειτέρους ὀχτρούς.

Εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ, ὅπως τοῦ φέρῃ τὴν γυναῖκα καί τὸ παιδί τοῦ Κατσαντώνη, κατελήφθη ὑπὸ ἀγῆδίας καί φρίκης, ἔστρεψε τὰ βλέμματα του ἀπὸ τὸ θηρίον καί ἱμεινεν σιωπῶν.

Πάλι ὀλόκληρος συνήφθη εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Βελή-Γκέκα, εὐρίσκετο πρὸ δειλίσματος μεταξὺ τοῦ καθήκοντος τοῦ στρατιώτου καί τοῦ εὐγενοῦς ἀνδρός.

Ἐπρεπε λοιπὸν ἢ νά περιφρονήσῃ καὶ ὀρκον καὶ πάντα ἄλλον δεσμὸν του πρὸς τὸν Ἀλῆν καὶ νά πετάξῃ τὸ ὄπλον του καὶ νά φύγῃ ἢ νά μείνῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ αἰμοδόρου τυράννου, πρᾶγμα ἀπαῖδον πρὸς τὴν γεναιότητα καὶ τὴν φιλοτιμίαν του.

Τί νά κάμῃ; εὐρίσκετο μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμωνος. Αἰφνης εἰς τὸ πρόσωπόν του ἔλαμψε κάποια ἀκτίς ἐλπίδος.

— Νά ἐρωτήσω, εἶπε καθ' ἑαυτὸν, τὸν Μάνθον, αὐτὸς θὰ μὲ συμβουλευτῇ, αὐτὸ τὸ Μάνθο δίνει καλὰς συμβουλὰς, καὶ ὅτι μοῦ πῇ αὐτὸ θὰ κάμω.

Καὶ εὐρὼν εὐκαιρίαν κατάλληλον ἔσπευσεν εἰς συνάντησιν

τοῦ Μάνθου, τὸν ὁποῖον εὗρεν εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ λαβὼν αὐτὸν κατὰ μέρος ἤρχισε νὰ τῷ λέγῃ:

— Θέλω, Μάνθο, νὰ με βγάλῃς ἀπὸ ἓνα βάρος ποῦ ἔχω στὴν ψυχὴ μου.

— Λέγε, Βελῆ Γκέκα, λέγε, εἶπεν ὁ Μάνθος μετὰ προσποιημένης ἡρεμίας.

— Ξεύρεις, ὅτι τὸ Ἄλῃ μου εἶπέ νὰ πάω αὔριο σύνταχα νὰ πάρω τὸ γυναῖκα καὶ τὸ παιδί τοῦ Κατσαντώνη καὶ τοῦ τὰ φέρω.

— Τὸ ξέρω, ἀλλὰ τί θὰ κάμῃς, πρέπει νὰ ὑπακούσῃς εἰς τὴν διαταγὴν του, ἢμπορεῖς νὰ κάμῃς καὶ ἄλλῶς.

— Ναί, ἀπήντητεν ὁ Βελῆς καταβιάζων τὰ βλέμματά του ἐξ ἐντροπῆς, ἐγὼ ὅμως τὸ νομίζω αὐτὸ... ὅτι δὲν πρέπει νὰ τὸ κάμω... δὲν πρέπει τοῦτο ἔς ἓνα παληκάρι. Καλλίτερα νὰ πάω νὰ εὔρω τὸ Κατσαντώνη καὶ νὰ τὸ πολεμάω παρὰ νὰ τοῦ πάρω τὸ γυναῖκα καὶ τὸ παιδί!...

— Ἀφερὴμ, Βελῆ-Γκέκα, εἶπεν ὁ Μάνθος συγκινηθεὶς, εἶσαι παληκάρη μὲ καλὴ ψυχὴ, τὸ ξέρω καὶ ἐγὼ, ὅτι δὲν εἶνε καλὸ, ἀλλ' ὅταν τὸ προτάξῃ ὁ κύριός μας πρέπει νὰ ὑπακούσῃς, πρέπει νὰ κλείσῃς τὰ μάτια σου καὶ νὰ βαστάξῃς τὴν καρδιά σου.

Ὁ Βελῆ-Γκέκας χαμηλώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπεμακρύνθη σκεπτόμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ οὐρανὸς ἦτο ἀνέφελος, ὁ ἥλιος κατήρχετο μεγαλοπρεπῆς εἰς τὸν ὀρίζοντα ἵνα κρυθῇ ὀπισθεν τῶν ὀρίων τῆς Θεσπρωτίας· νέφη χρυσολαμπῇ περιστοιχοῦντα αὐτὸν πανταχόθεν καθίστων πολυπωδιστέρην τὴν καθοδὸν τοῦ· ἡ Κιάφα τοῦ Σουλίου ἐφαίνετο μακρόθεν ὡς φωλεὰ ἀετοῦ ἐπὶ τῶν ἀποτόμων βράχων,

Οἱ χωρικοὶ τοῦ Κερθίου, χωρίου τῆς ἐπαρχίας· Ἀθαμανίας, ἀνήρχοντο ἐκ τῆς κοιλάδος εἰς τὸ χωρίον ἐλαύνοντες ἡμιόνους, τοὺς μὲν φορτωμένους ἀραβόσιτον, τοὺς δὲ ξύλα, καὶ παρηκολούθουν φέροντες ἐπ' ὤμιον ἀξίνας καὶ ἄλλα γεωργικὰ ἐργαλεῖα.

Πλησιάσαντες εἰς τὸ χωρίον ἤκουσαν ἐκπυρσοκροτήσεις ἀλλεπαλλήλους καὶ συνεχεῖς, θθεν ἀφήταντες εἰς τὴν ὁδὸν τὰ ζῶα των, ἀνέβησαν εἰς ὕψωμά τι, ἵνα ἀνακαλύψωσι τὴν θέσιν ἐν ᾗ ἐπυροδόλουν· ποιμὴν ἱστάμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κατέρχοντος χωρίου βουνοῦ, ἔχων τὰς δύο τοῦ χεῖρας ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῆς ράβδου τοῦ καὶ ἐρείδων ἐπ' αὐτῶν τὴν κεφαλὴν του, ἐθεώρει προσεκτικῶς πρὸς τὸν Ἀραχθόν.

Γυνὴ ὠραία καὶ μεγαλοπρεπῆς, ὡς ἡ Ἥρα, ἐκάθητο εἰς τὴν θύραν τῆς πρὸς τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ χωρίου οἰκίας της, θεωροῦσα μὲ ὄμμα μελαγχχολικὸν πρὸς τὴν κοιλάδα. Ἡ ἀνησυχία καὶ ὁ φόβος ἐζωγραφεῖτο ἐπὶ τοῦ περιδεοῦς προσώπου της.

Θεέ μου, εἶπεν ὑψώσασα τοὺς ὕγρους ὠραίους ὀφθαλμούς
τῆς πρὸς τὸν οὐρανόν, τί εἶνε πάλιν αὐτὸ, ὑπὲρ τίνος θ' ἀποβῇ
ἡ μάχη;... ὁ Κατταντώνης θὰ εἶνε...

— Ἀκουτε, ἀκουτε, ὑπέλαβεν ὁ παῖς· ὁλονέν ἀκούονται
περισσότεροι ὥς νὰ μᾶς πλησιάζουν.

— Μήπως φοβεῖται ἀκούων τὰ πυροβολητά;

— Τί λέγεις μῆτερ μου; ἐγὼ νὰ φοβηθῶ τὰ πυροβολητά;
Θεὸς φυλάξει! θέλεις νὰ πάρω τὸ τουρέκι νὰ πυροβολήσω;
τώρα βλέπεις ἂν εἶμαι παληκᾶρι· φαίνεται μὲ καταφρονεῖς,
διότι εἶμαι μικρὸς· ἄχ! πότε θὰ γίνω κ' ἐγὼ τρηνὸς! καὶ ἔδραμε
πρὸς τὴν θύραν. Ἡ μήτηρ τοῦ δραμοῦσα τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ
τὸ φόρεμα.

— Ἡξεύρω ὅτι εἶσαι παληκᾶρι, ἀλλὰ τώρα δὲν εἶνε και-
ρὸς νὰ πυροβολήσης.

— Καὶ διατί; ἀπεκρίθη ὁ παῖς θεωρῶν ἀσκαρδαμυκτί τὴν
μητέρα του

— Ἀφοῦ σέ λέγω, ὅτι δὲν εἶνε καιρὸς, πρέπει νὰ ὑπα-
κούτης, ὥς καλὸν παιδίον.

— Ὑπακούω μῆτέρ μου, ὑπακούω, ἀνεφώνησε τὸ παιδίον
ἐνηγκαλιζόμενον τὴν μητέρα του.

— Ὑπαγε, λοιπόν, Ἀλέξανδρε, μέσα ν' ἀναπαυθῇς ἐνύ-
κτωσε· καὶ μὴ σὲ μέλη ποῦ τουφεκίζουν, ὅ,τι εἶνε θὰ τὸ μά-
θωμεν αὔριον.

— Καὶ σὺ ἐδῶ θὰ κάθεται, δὲν ἔρχεσαι μέσα; ἀπεκρίθη
ὁ παῖς.

— Παναγία μου, εἶπεν ἡ γυνή, περιδεῆς καὶ ὑψώσασα
τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὸν οὐρανόν, βοήθήσέ τον! καὶ λαβοῦσα
αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αὐλὴν.

— Μόλις ἐκλείσαν τὴν θύραν τῆς αὐλῆς, καὶ ἀλλεπάλ-
ληλοι κροταλισμοὶ ἠκούσθησαν.

— Άνοιξε κύρ Άγγελικοῦλα, ἀνοιξε, εἶμαι ἐγώ. ἔκραξεν ὁ κρούων.

— Ἐστὺ εἶσαι μπάρμπα Δῆμα; τώρα.

Ἡ θύρα ἠνεώχθη καὶ γέρων ἐβδομηκοντούτης, ἔχων κατὰλευκὸν τὴν κόμην, καὶ κρατῶν ποιμενικὴν ράβδον εἰσῆλθε χαρούμενος καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν ἀνήσυχον σύζυγον τοῦ Κατσαντώνη εἶπεν:

— Σὲ φέρω καλὰς εἰδήσεις, εἶπε ὁ σιδάσμιος γέρων καθήμενος εἰς μίαν γωνίαν.

— Τί εἰδήσει; εἶπέ με μπάρμπα Δῆμα, εἶπέ με σὲ παρακαλῶ, ἀνησυχῶ....

— Ὁ Κατσαντώνης κατεσκώττωτε πάλιν τὰ παληκάρια τοῦ Βελῆ-Γκέκα, ἀπεκρίθη ὁ γέρων μὲ ὕψος ἑμφαίνον χαρὰν καὶ ὑπεριφάνειαν ἐν ταύτῳ. Ἄμ' ἐγώ, ὅταν τὸν ἰδέπτιζα ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, τὸν ἠύχθηθην νὰ γίνῃ σιδηρένιος.

— Καὶ τί ἔγινε τώρα, εἶνε καλὰ, μὴν ἐπληγώθη; ἤρῳ τησεν ἡ νεαρὰ γυνὴ μὲ φωνὴν τρέμουσαν.

— Εἶνε πολὺ καλὰ, ἐξαίρετα, πληγώνεται ποτὲ ὁ Κατσαντώνης.

— Πῶς τὸ ἤξεύρεις, μπάρμπα Δῆμα;

— Ὅταν ἐγίνετο ὁ πόλεμος, ἐγὼ εὑρεθὴν εἰς τὴν ράχιν τοῦ βουνοῦ μὲ τὰ πρόβατά μου ἤκουσα τὰ πυριδολητά, ἐτήραξα εἰς τὸν ποταμὸν καὶ εἶδα τὸν καπνὸν, ἔπειτα εἶδα ἀνθρώπους ποῦ κατέβαιναν τρέχοντας ἀπὸ τὸ χωρίον. Μελισσοουργοὺς, εἰς τὸν ποταμὸν μὲ παστρικές φουστανέλλες κ' ἐτουφέκαγαν κατὰ πόδι τους, εἶδα ἄλλους λερούς καὶ τοὺς ἐκυνήγαγαν τουρικήζοντας, ἑκατάλαβα, ὅτι οἱ λεροὶ ἐνίκησαν τοὺς παστρικοφρεμένους.

— Καὶ λοιπόν;

— Καὶ λοιπὸν οἱ κλέφτες ἐνίκησαν τοὺς Ἀλητσαλιδῆς,

ἔδω κοντὰ ἄλλος ἀπὸ τὸν Κατσαντώνη δὲν εἶνε, καὶ τὸ δυνεῖ
ἔκαμα σωστὸ λογαριασμό.

— Τί λογιῆς;

— Γιὰ, τί λογιῆς. Πρὸ πέντε λεπτῶν ἦλθεν ὁ ἑγγονός
μου ὁ Γούλας, ὅστις ἔδοκε τὴν πρόβητά του εἰς τὸ Μάντεμα⁽¹⁾
κάτω, κοντὰ ἔς τὸν ποταμὸν καὶ τὰ εἶδεν ὅλα· ἐγνώρισε καὶ
τὸν Βελῆ-Γκέκα, καὶ αὐτὸς μ' ἐβεβαίωσεν, ὅτι ὁ Κατσαντών-
νης ἐνίκησε. Λέγει ὅτι τὸν εἶδε μὲ τὸ σπαθί ἔς τὸ χέρι νὰ
κυνηγᾷ τὸν Βελῆ-Γκέκα καὶ τοὺς Ἀλθανούς του, τοὺς μὲν
ριπτομένους εἰς τὸν ποταμὸν, τοὺς δὲ φεύγοντας εἰς τὰς ὄχθας
του, διωκομένους καὶ φινευομένους.

— Δόξα σοι ὁ Θεός, Παναγία μου, βοήθητον! Καὶ ποῦ ἐ-
τράβηξεν ὁ Κατσαντώνης.

— Τοῦτο δὲν ἤξεύρει τὸ παιδί, διότι ἐνύκτωσε καὶ δὲν
διέκρινε πλέον

¹ Τὸ Μάντεμα παρὰ τῶν κατοίκων οὕτως ὀνομαζόμενον, εἶνε ἐρείπιον ἀρχαίας οἰκοδομῆς, ἣς οἱ κολοσσιαῖοι λίθοι πεσόντες ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἐτέρου, ἐσχημάτισαν μεγάλην ὀπὴν, ὁμοίαν γεφύρας. Τοὺς ἀσθενούντας ἄγουσιν οἱ συγγενεῖς τῶν ἐκεῖ καὶ διαβιβάζουσι διὰ τῆς ὀπῆς πρὸς ἰασιν. Ἐὰν οἱ ἀσθενεῖς εἶνε ὅλως ἀνίκανοι, ἵνα προσέλθωσιν ἐκεῖ αὐτοπροσώπως, οἱ συγγενεῖς αὐτῶν φέρουσι φόρευά τι τῶν ἀσθενῶν τούτων καὶ τὸ ἀφισποῦσιν εἰς τὴν ὀπὴν. Τὸ Μάντεμα, εἶνε ἀναμφισβότως μαντεῖον, καὶ ἴσως ὑπῆρξεν ἀρχαῖον μαντεῖον ἐκεῖ. Ἐκ τούτου ὁ ἀξιότιμος κ. Ἀρχακτινὸς εἴκασεν, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε τὸ Λαδωνάϊον Μαντεῖον· ἀλλ' ὁ γῶρος, τὴν ὁποῖον ἐπισκέφθην, καὶ ἡ θέσις δὲν συμφωνοῦσιν ὅλως μετ' οὐδενὸς ἀρχαίου συγγραφέντος περιγραφῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὁ Μάνθες Οἰκονόμου, μόλις ἰχωρίσθη τοῦ Βελή-Γκίκα καὶ ἀφοῦ ὁ ὑετός ἐκόπασεν, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ γραφείου καὶ λαβὼν τιμάχιον χάρτου ἐχάραξεν ἐπ' αὐτοῦ μερικὰς γραμμάς, εἶτα καλέσας τὸν πιστὸν τοῦ ὑπρέτην Κέντρον, καὶ ἀφοῦ παρετήρησε καλῶς μήπως κατασκοπεύεται, ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ στραφείς πρὸς αὐτὸν ᾤεῖπεν ἐμπιστευτικῶς:

— Ἐπαρε, Κέντρο, τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἀνάβα τὴν ἡμετέραν μας, καὶ ὑπαγε εἰς τὸ Κόρθι, δός τὴν εἰς τὸν πιστικόν μας (ποιμένα μας) Γέρω Δήμας, καὶ χωρὶς νὰ ζητήσης ἀπάντησιν ἐπίστρεψε τάχιον.

— Ὁ Γέρω Δήμας, ἀφ' ἧς, δὲν ἤξευρε γράμματα, πῶς θὰ διαβάσῃ τὸ γράμμα.

— Δι' αὐτὸ μὴ σὲ μέλει, ὑπαγε· ἀμέσως ν' ἀναχωρήσῃ! διότι εἶνε μεγάλη ἀνάγκη!

Ὁ Κέντρος χωρὶς νὰ δώσῃ ἑτέραν ἀπάντησιν ἔκρυψε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν κόλπον του καὶ ἐξῆλθε τρέχων χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ ὑπ' οὐδενὸς μὴ δώσας μήτε τὴν ἐλαχίστην ὑπόψιν.

Ἐἶχεν ἤδη πλησιάσει εἰς τὸ χωρίον Λοσέτι, τρεῖς ὥρας μακρὰν τῶν Ἰωαννίνων, ὅταν ἐξ Ἀλβανοὶ ἱνοπλοὶ τὸν κατεδίβασαν ἀπὸ τὴν ἡμίονον, καὶ δέροντες καὶ ὠθοῦντες τὸν ἀπήγαγον εἰς μίαν οἰκίαν πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ χωρίου, καὶ δεσμεύσαντες τὸν κατέκλεισαν ἐκεῖ, μίναντος ἐνὸς πρὸς φύ. πξίν του.

Ὁ Κέντρος, νήστης καὶ κατὰ κλειστός μέχρι τῆς ἐπιούσης δὲν ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς κρατήτεώς του· εἰς μάτην ἔλεγεν εἰς τὸν φυλάσσοντα Ἀλβανόν, ὅτι εἶνε ὑπηρέτης τοῦ Μάνθου, εἰς μάτην τὸν ἡρώτα νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς φυλακίσεώς του· οὐδὲν ἄλλο ἀπεκρίνατο αὐτῷ ὁ Ἀλβανὸς εἰμή:

— Σιωπὴ νὰ μὴ σοῦ σπάσω τὰ κόκκαλα.

Περὶ τὴν δύτιν τοῦ ἡλίου, ἐλθόντες καὶ οἱ ἐξ ὁμοῦ Ἀλβανοί, συνεπάγοντες καὶ ἓνα ἐξδομον, τὸν κατεβίβασαν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας καὶ τὸν ἐπέδειξαν εἰς τὸν τελευταῖον, ἐρωτῶντές τον, ἂν εἶνε ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ζητοῦσιν· ὁ παράδοξος οὗτος ἀνακριτὴς, ἀπήντησεν, ὅτι δὲν εἶν' αὐτός.

— Πᾶνε ὦρὲ τώρα, τῷ εἶπον ὅλοι ὡς ἐξ ἐνὸς στόματος, τὴν ἐγλύτωσις.

— Τί ἐγλύτωσα, τί ἔκαμα; νὰ μ' εἰπῇτε διατί μ' ἐκρατήσατε κατὰ κλειστόν εἰκοσιτέσσαρες ὥραις;

— Πᾶνε, ὦρὲ Μπούρα, πᾶνε, καὶ μὴ ρωτᾶς.

— Ὁ ἀφεντικός μου μ' ἔστειλε γὰ θέλημα, καὶ σεῖς μ' ἐμποδίσατε.

— Καὶ ποῖο εἶνε ὦρὲ τ' ἀφεντικό σου; ἡρώτησεν ἀποτόμως, ὁ ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ἀλβανῶν φαινόμενος, ποῦ μᾶς φοβερίζεις τέσο, σὰν νὰ εἶνε ὁ Ἀλῆ πασᾶς.

— Ὁ κύρ Μάνθος, ὑπέλαβεν ὁ Κέντρος.

— Ὡ! ὦ! τὸ κύρ Μάνθο ὦρὲ; γὰ πῶς γίνεται τὸ γιγνίσαι (λάθος), εἶπεν ὁ ἀρχηγός, χαντακωμένε, ἐπρόσθεσεν, ἀποταθείς πρὸς τὸν εἰπόντα ὅτι δὲν εἶνε αὐτός, γὰ τί ἔκαμες τώρα, γὰ νὰ πάρῃς μευσαφίρη (φιλοξενήσης) τὸ κλέρτη, νὰ σοῦ κλέψῃ τὸ κουμπύρα, ἔγεινες ἀφορμὴ νὰ χολιάσωμε τὸ φίλο τὸ κύρ Μάνθο. Πῶ! νὰ πηγαίνῃς ἔς τὸ καλὸ, ὦρὲ Μπούρα, εἰ.

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθ. φύλ. 3

πεν εἰς τὸν Κέντρον, καὶ νὰ μᾶς συχωρήσης, ὦρὲ, γιατί δὲν σὲ ξέραμε.

Καὶ ἐπάταξε μὲ τὴν ράβδον τοῦ κατὰ κεφαλῆς τὸν δυστυχῆ Ἀλβανόν, ὅστις ἔφυγε δρομαίως προσκλαιόμενος.

— Μ' ἐπήρατε θὰ 'πῆ διὰ κλέπτην, εἶπεν ὁ Κέντρος λαμβάνων θάρρος.

— Κατὰ τὰ σημάδια ποῦ μᾶς ἔδωκε τὸ σύντροφό μας, σ' ἐπήραμε γιὰ κεῖνο ποῦ τοῦκλείψε τὸ κουμπούρα. Μὴ λές, ὦρὲ Μπούρα μου, τίφτας τὸ φίλο μας τὸ κύρ Μάνθο, διότι θὰ μᾶς γολιάση.

— Καὶ διατί μ' ἐκρατήτατε τόσας ὥρας καὶ δὲν μ' ἐξετάσατε ἀμέσως διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸν δρόμον μου ὅπου ἔχω δουλειὰ βιαστικιά τοῦ κύρ Μάνθου.

— Γιατί ὦρὲ, Μπούρα μου, αὐτὸ τὸ χαντακωμένο ποῦ γνῶριζε τὸ κλέρτη ἔλειπε 'ς τὰ Γκιάνινα κ' ἔστειλα καὶ τῶ φερα ἔδω γιὰ νὰ σὲ γνωρίση.

— Καλὰ λέγουν, ὅτι σεῖς οἱ Ἀλβανοὶ εἰσθε χαχάδες, εἶπεν ὁ Κέντρος.

Ὅστις ἀναδῆς τὴν ἡμίονόν του, ἀποῦ διήμεψε μετὰ τῶν Ἀλβανῶν ἀρκετὰς, ὅχι τόσον ἐντίμους φράσεις, ἀνεχώρητε μυνολογῶν καὶ ὑβρίζων καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς πορείας αὐτοῦ.

753

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Μίαν ὥραν μιτὰ τὸ μεσονύκτιον καταβὰς ὁ Κέντρος ἀπὸ τὴν ἡμίονόν του, καὶ δέσας αὐτὴν εἰς μίαν μορέαν παρὰ τὴν καλύβην τοῦ γέροντος Δήμα, ἔκρουσε τὴν θύραν.

— Ποῖος κτυπᾷ, ἐφώναξεν ἐνδοθεν ὁ γέρων Δήμος ἀνήσυχος.

— Ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Κέντρος, ἀνοιξε.

— Ποῖος εἶε τοιαύτην ὥραν; ἐπανέλαθεν.

— Ὁ Κέντρος.

Μόλις ἠκούσθη ἡ λέξις «περίμενε» καὶ ἀμέσως ἠνεώχθη ἡ θύρα.

— Πῶς τοιαύτην ὥραν; ἠρώτησεν ὁ γέρων, παρατηρῶν μὲ ἐκπληξιν τὸν Κέντρον, προσπαθῶν νὰ ἐννοήσῃ ἐκ τῆς φυσιογνωμίας αὐτοῦ τί συνέβαινε.

Καὶ ὁ Κέντρος διηγηθεὶς εἰς αὐτὸν τὸ συμβὰν ἐν τῷ χωρίῳ Λοσέστι, τὴν φυλάκισιν κτλ. ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν παρέδωκεν εἰς αὐτόν.

— Λάβει, τῷ εἶπε, τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὴν ὁποίαν μ' ἔδωκεν ὁ ἀφέντης μου νὰ σοὶ ἐγχειρίσω πολὺ βιαστικᾶ, καὶ θὰ σοὺ τὴν ἔφερα ποιοῦ γλήγορα ἐὰν δὲν μὲ πλάνανε οἱ ἀρβανιτάδες.

— Σήκου, ὦρὲ Γούλα, ἐφώναξεν ὁ γέρων πρὸς τὸν κοιμώ-

μενον ἔγγονόν του.

Ὁ πτωχὸς Γούλας, ἠγέρθη μεθ' ὅλης του τῆς στρωμνῆς, ἥτις συνέκειτο ἀπὸ τῆς κάππας του, τρίβων τοὺς ὀρθαλμούς του καὶ θεωρῶν χασμουριζόμενος τὸν Κέντρον μὲ πρωτοφανῆ ἀπερίαν.

— Τρέξε, παιδί μου Γούλα, εἰπὲ τὸν παπᾶ Γεώργιον τὸν ἐφημέριόν μας νὰ κοπιᾷ τῇ ἐδῶ, ὅπου εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸν ὀμιλήσω· νὰ τὸν εἰπῇς νὰ κοπιᾷ ἀμέσως καὶ ἂν κοιμᾶται νὰ τὸν ἐξυπνήσῃς. Τρέξε!

Ὁ μικρὸς χωρὶς νὰ περιμένῃ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔδραμεν ὅπως φέρῃ τὸν ἱερέα τοῦ χωρίου.

Μετὰ μικρὸν ἐπαρουσιάσθη ὁ παπᾶ Γεώργιος ἔχων κεικλυμένην τὴν κεφαλὴν μὲ σκοῦρην λευκὸν, φέρων λευκὸν βραχίον πλατὺ καὶ ὑποκάμισον κατεβαίνων μέχρι τῶν γονάτων του, ὥστε ὁμοίαζε μᾶλλον πρηνέρη Βενετὸν, ἢ ἄλλο τι.

— Σὲ παραβάρυνα, δέσποτά μου, τῷ εἶπεν ὁ γέρω Δήμας, γιὰ θάβασέ μου σὲ παρακαλῶ αὐτὸ τὸ γραμματάκι, μοῦ τὸ ἔφεραν αὐτὴν τὴν στιγμὴν.

— Καὶ δὲν ἐπιρίμενες εὐλογημένε, ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς, τὴν αὐγὴν, μόνον μ' ἐξυπνητὲς τὰ μεσάνυχτα νὰ σοῦ διαβῶ τὸ γραμματάκι σου;

— Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἰδῶμεν τί λέγει, ἐπανέλαβεν ὁ γέρω Δήμας μετ' ἀδημονίας.

— Καὶ ὁ ἱερεὺς ἔλυσε τὴν σφραγίδά ἐτοιμαζόμενος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.

— Στάτου, δέσποτα, εἶπεν ὁ γέρω Δήμας· Κέντρο, ἔπαρε τὸν Γούλα καὶ ὑπάγετε νὰ κυττάζετε τὸ ζῶόν σας. Δὲς τοῦ ὠρὲ Γούλα, χορτάρι.

Ὁ Κέντρος ἐνόησε τὸν σκοπὸν τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο

ἡ μυστικότης τοῦ ἐμπεριεχομένου τῆς ἐπιστολῆς, ἐπαινέσας ἐν ἑαυτῷ τὴν διάκρισιν τοῦ ποιμένου· ὅθεν ἐπέσπευσε ἀκολουθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Γούλα τὴν ἀναχώρησιν.

— Λέγε τώρα, εἶπεν ὁ γέρω Δήμας εἰς τὸν ἱερέα, ὅτις ἀφοῦ ἔβηξε τρεῖς καὶ κατέπιεν ἄλλας τρεῖς, ἤρξατο τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς.

— Νὰ πάρῃς ἀμέσως καὶ χωρὶς νὰ χάσῃς μήτε στιγμὴν μπάρμπα Δήμα, τὴν σύζυγον τοῦ Κατταντώνη καὶ τὸν υἱόν του καὶ νὰ σχίσῃς τὴν γῆν νὰ τοὺς κρύψῃς, διότι ἐχάθησαν.

— Καὶ ποῖος σοῦ γράφει; ἠρώτησεν ὁ ἐφημέριος.

— Μὴ μ' ἐρωτᾷς, διότι κ' ἐγὼ δὲν τὸν ξέρω, ἀλλὰ πρέπει καὶ ἐγὼ ἀμέσως νὰ ἐκτελέσω τὴν παραγγελίαν καὶ νὰ μὴ χάνω καιρόν.

Καὶ σχίσας εἰς μύρια τεμάχια τὴν ἐπιστολὴν, τὰ ἔρριπεν εἰς τὴν ἐττίαν καὶ ἀνάψας δάδα τὰ ἔκαψε, καὶ οὕτω ἐξηρᾶνίσθη πᾶν ἶχνος αὐτῆς.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, δέσποτά μου, εἶπεν εἰς τὸν ἱερέα ὁ γέρω Δήμας, ἀφοῦ τῷ ἐδώρισε μικρὸν ἄτκὸν τυροῦ καὶ τὸν συνώδευσε μέχρι τῆς ὁδοῦ.

Κλείσας τὴν καλύβην του καὶ παρακολουθούμενος ὁ γέρω Δήμας ὑπὸ τοῦ ἐγγονοῦ τοῦ Γούλα, ἐπορεύετο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Ἀγγελικῆς, ἀποφασίας νὰ τὴν φέρῃ μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς εἰς Ἀγγραφα, καὶ νὰ τὴν παραδώτῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς τῆς Κοντοδημαίους.

Ἀλλὰ μόλις, προῦχώρησεν ὀλίγα βήματα καὶ φωναὶ ἄγριαι, ὀλολυγμοὶ καὶ θόρυβος πολὺς ἤκούοντο εἰς τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ χωρίου.

Ἐπέσπευσεν τὰ βήματά του, ἢ μάλλον, ἐναντίον τοῦ γή-

ρατός του, ἔτρεχε, δὲ ὅτι ὁ θέρυβος ἠκούετο ἀκριβῶς πρὸς τὸ μέρος τῆς οἰκίας τῆς Ἀγγελικῆς, ἡ δὲ πρὸ μικροῦ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς γύξανε τὰς ὑπονοίας του.

Ἐλθὼν ἐνώπιον τῆς οἰκίας, εὔρε πλῆθος γυναικῶν ἀπεσπυσῶν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των καταρωμένας, καὶ ἄνδρας ἐν ἀπελπισίᾳ θορυβουμένους καὶ τρέχοντας διξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ κραυγάζοντας καὶ χειρονομοῦντας.

— Τί τρέχει; τί τρέχει ἡρώτησεν ἀνυπομόνως ὁ γέρων, τί φωνάζετε; τί ἐπάθατε;

Ἐν τῷ θορύβῳ, οὐδεὶς τῷ ἀπεκρίνατο, οὐτ' ἐπρόσεχεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις του· ὅλοι ὠμίλουν, ὅλοι ἐγόγγυζον χωρὶς νὰ συνακούωνται· ὀλίγον παρήμερα παρατηρήσας τὸν ἱερέα Γεώργιον, ὡς λευχὸν φάντασμα, ἰστάμενον καὶ θεωροῦντα τὴν ἀλλόκοτον ταύτην σκηνὴν ἐν σιγῇ, ἀπορῶν διὰ τὸ λυπηρὸν γέγονος, τὸν ἐπλησίασε.

— Τί τρέχει, ξέσποτά μου, τί τρέχει; εἰπέ με τί εἶνε ὁ τόσος θόρυβος;

— Πῶς δὲν τὸ ἔμαθες; ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς.

— Πῶς νὰ τὸ μάθω, ὑπέλαβεν ὁ γέρων, ὅταν ὅλοι φωνάζουν καὶ κανεὶς δὲν ἀκούει.

— Ἦλθεν ὁ Βελγί-Γκέκας μὲ τὰ παληκάρια του καὶ ἤρπασε τὴν Ἀγγελικὴν καὶ τὸν μικρὸν τῆς Ἀλέξανδρον μὲ τὴν βίαν, καὶ τοὺς ἐπῆρε καὶ ἔφυγαν.

Ὁ Γέρων δὲν ἔχασιν οὔτε στιγμὴν, ἀλλ' ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ χωρίον ἐγένετο ἄφαντος ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Εἰς βαθεῖαν καὶ στενὴν φάραγγα τῶν Τζουμέρκων (1), ἥ-
τις ὁμοιάζει μᾶλλον μὲ χαράδραν, διασχίζουσαν τὸ ὄρος ἀπὸ
κορυφῆς μέχρι ὑπώρειας, καὶ ἐνθα βασιλεύει αἰέποτε. καὶ ἡλίου
μεσουρανούντος, σοφρὸν γνόφος, ἐμποιοῦν φρίκην ἐκ τῆς βοῆς
τῶν κατακρημνιζομένων ἐν αὐτῇ ὑδάτων, ὑπάρχει σπήλαιον
δυνάμενον νὰ χωρέσῃ στρατοῦ ὁλόκληρα τάγματα, οὗτινος ἡ
θύρα, ἢ μᾶλλον ἡ ὀπή, κρύπτεται ὀπισθεν ἀγρίων δένδρων, αἰ-
γοκλημάτων καὶ ἄλλων ἐρπετῶν φυτῶν, ἅτινα ἐγείρονται ἐπὶ
μικροῦ τινοῦ ἐδάφους ὡς ἀνδρήρου, ὑπάρχοντος πρὸ τῆς θύρας
τοῦ σπηλαίου.

Εἰς τὸ ἄνωθεν τῆς θύρας μέρος προέχει βράχος ἀπότομος
καὶ κρημνώδης, ὥστε ἐξ ἀπάντων τῶν μερῶν εἶναι ἀόρατον τὸ
σπήλαιον καὶ ἀπόρθητον.

(1) Τὰ Τζουμέρκα ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ ὄρους τῆς Πίνδου, ὅρη ἀπό-
τομα ὑψηλά καὶ γυμνά, παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὁποίων ρεῖ, ἢ μᾶλλον
κρημνίζεται ὁ Ἄραχρος. Τὰ ὅρη ταῦτα ὀνομάζει ὁ Μελέτιος Κιμείρια· ἀ-
γνοεῖται ὅμως πόθεν ἐπορίσθη ὁ ἀοίδημος οὗτος γεωγράφος τὴν ὀνομασίαν
ταύτην, οὐδαμοῦ ἄλλοῦ ἀπαντῶμεν ὅρη Κιμείρια, εἰμὴ ἐν τῇ Ταυρικῇ
Χερσονήσῳ, ἐξ οὗ καὶ Κιμμέριος Ἰσθμὸς καὶ Βόσπορος (ὄρη Αἰσχ. Πρου.
715. Ὁμ. Ὀδ. Α. 11. Ἡρόδ. 11, 12, καὶ Στράβ.).

Μόνον ὁ Κατσαντώνης καὶ εἰ σύντροφός του τὸ ἐγίνωσκον, καὶ αὐτὸ ὑπῆρχε τὸ καταφύγιόν των καὶ εἰς κανένα δὲν ἦτο γνωστὸν τὸ λιμέρι αὐτὸ τῶν κλεφτῶν.

Εἰς μόνον τὸν γέρω Δῆμα ἐνεπιστεύθη τὸ μυστηριῶδες τοῦτο ἄσυλον.

Δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, σκοπὸς ἱστάμενος πεντήκοντα βήματα κάτωθεν τοῦ σπηλαίου, ἰδὼν ἄνθρωπον ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, ἠτοίμασε τὸ πυροβόλον του, ἱσχύκωσε τὸν λύκον, καὶ περιέμενε παρατηρῶν ποῦ διευθύνετο.

Ὁ ἄνθρωπος τὸν ἐπλησίαζεν ὁλονέν, ὥστε δὲν ἔλειπεν εἰμὴ ὀλίγων βημάτων ἀπόστασις νὰ τὸν προσεγγίσῃ.

— Ὡρὲ ποῖός, εἶσαι σύ; ἐφώναξε, καὶ τὸ τρίξημον τοῦ λύκου, ἀναδιδασθέντος εἰς τὴν τελευταίαν κλίμακα, ἠκούσθη ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτὸς τοσοῦτον εὐκρινῶς, ὥστε ὁ ἀναδαινὼν ἐφρίκισε.

— Μὴ πυροβολήσῃς δὲν ἔχω ὄπλα, ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος, εἶμαι καλὸς ἄνθρωπος, εἶμαι φίλος σὰς, ἐρχομαι βιαστικὸς ἀπὸ μακρυνὸ δρόμο γὰρ νὰ σὰς βρῶ.

— Σ' τὸν τόπο, ὑπέλαβεν ὁ σκοπός· ἄλλως, ἐν βῆμα ἂν κάμης, σὲ ἐρόναισα.

— Καὶ τί θὰ καταλάβῃς ἂν μὲ φονεύσῃς;

— Ὡ! τοῦτο εἶνε νέστιμον... τί θὰ καταλάβω, λέγει νὰ σκοτώσω ἓνα κατάσκοπον.

Καὶ δραμὼν ἔδραξε τὸν δυστυχῆ γέροντα ἀπὸ τὸν τράχηλον, τὸν ἔρριψε κατὰ γῆς, καὶ σπασάμενος τὴν μάχαιράν του ἠτοιμάζετο νὰ τὸν φονεύσῃ.

— Μὴ, μὴ, τέκνον μου, ἐφώναζεν ὁ ἀθλιὸς γέρων, εἶμαι ὁ γέρω Δῆμας, ὁ νουνὸς τοῦ καπετάνου σὰς, ἔλθα νὰ τὸν εὕρω νὰ τοῦ πῶ καὶ τι φοβερὸν ποῦ τοῦ συμβαίνει.

Ὁ σκοπὸς ἦν νεοσύλληκτος, εἶχεν ἔλθει πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν συμμορίαν τοῦ Κατσαντώνη, ὥστε δὲν ἐγνώριζε τὸν γέροντα παντελῶς.

Ἐν τούτοις ἐσυλογίσθη, ὅτι ἔπραττε καλλίτερα νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀρχηγόν. Μὴ δυνάμενος δὲ ν' ἀφήσῃ τὴν θέσιν τοῦ καὶ ὑποπευόμενος, μὴ ὁ γέρων ὁδηγοῦσεν ἄλλους μεθ' αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν κεκρυμένοι, δεσμεύσας αὐτὸν, ἐσύριξε, καὶ ὁ συριγμὸς ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν φαλαγγα.

Μόλις παρήλθον πέντε λεπτά, καὶ εἴκοσιν ἄνδρες φέροντες τὸν ὀπλισμὸν τῶν ἐφάνησαν ἐρχόμενοι, σκορπισθέντες εἰς διαφόρους διευθύνσεις.

— Τί εἶπε, ὦρὲ Βασίλει; ἠρώσθη φωνὴ βρονταῖδης, ἡ φωνὴ τοῦ Κατσαντώνη.

— Ἐτσάκωστα ἓνα κατὰσκοπος, ἀπεκρίθη ὁ Βασίλης, καὶ τὸν ἔχω ἐδῶ δεμένον.

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ κατὰσκοπος! ἔκραύγασεν ὁ γέρω Δῆμας, ἐγώ.

— ὦρὲ τί ἔκαμες, Βασίλει; εἶπε ὁ νουνός μου, λύσε τον, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, καὶ μ' ἓνα πηδῆμα τὸν ἐπλησίασε καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ λύῃ τὰ δεσμά.

— Μὴ μωρογάρης παιδί μου, εἶπεν ὁ γέρων, τρέξε ὁ Βελή Γκέκας πρὸ δύο ὥρων ἦλθε εἰς τὸ χωρίον καὶ ἤρπασε τὴν γυναῖκά σου καὶ τὸν υἱόν σου, καὶ τοὺς ἐπῆρε καὶ ἔφυγε, τρέξε νὰ τὸν προθάσῃς τὸν ἄτιμο!

Αἱ λέξεις αὗται τοῦ γέρω Δῆμα ἔπесαν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τοῦ Κατσαντώνη.

— Ἐμπρὸς παιδιὰ! ἔκραύγασεν ὁ Καπετάνιος.

Καὶ οἱ ἄρματωτοί, ἡγουμένου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν, πηδῶντες ὡς ἔλαφοι ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, ἐν μιᾷ μόνῃ ὥρᾳ ἀφί-

• Ο Κατσαντώνης ἀριθ. 4

χθήσαν εἰς τὸ χωρίον, εὐρόντες εἰσέτι τοὺς χωρικοὺς καθισμένους ἐνώπιον τῆς οἰκίας τῆς Ἀγγελικῆς, ὡς νὰ διατάχθησαν νὰ τὴν φυλάττωσι.

— Τί δρόμον ἱπῆρε ὁ Βελῆ Γλέκας; ἤρώτησιν ἀταράχως ὁ ἀτρόμητος Κατσαντώνης.

— Ἡ ἀταραξία εἶνε ὁ ἐχώριστος σύντροφος τῆς ἀνδρείας.

— Ἐπῆρε τὴν ρεματιά τῆς βρύτης τοῦ Μεγάλου πλατάνου, ἀπεκρίθη ὁ παπᾶ Γεώργης, ὅστις ὑπῆρχε πάντοτε παρῶν, καὶ ἐφαίνετο, ὅτι θὰ διαβῇ ἀπὸ τὸ χάνι τοῦ Ἀγίου Δημητρίου.

— Κλείσε παπᾶ, τὴν θύραν τῆς οἰκίας καὶ ἔπαρε τὸ κλειδί, εἶπεν εἰς τὸν ἱερέα. Δρόμον, σύντροφοι! πληκάρια μου, ἐμπρός! Πρέπει νὰ προφθάσωμε τὸν Βελῆ-Γλέκα, ἀκολουθεῖτέ με· καὶ διὰ νὰ τὸν προφθάσωμε πρέπει νὰ διακόψωμε τὸν δρόμον, νὰ διαβαίνωμεν ἀπὸ τὸ Κορτέσι, νὰ πάρωμεν τὴν ἀντικρυνὴν ράχιν, νὰ καταβῶμεν ἀπὸ τὴν Βαδίδιστα καὶ νὰ τὸν καρτερέψωμεν πλησίον τοῦ χανίου τοῦ Σίμου.

Ἡ πορεία των ὑπῆρχεν τοσοῦτον κατεσκευασμένη, ὥστε μόνον ἡ ριζοδάκτυλος αὐγὴ ἐπριοιμιάζε διὰ τοῦ ὠχροῦ φωτὸς τοῦ ὀρίζοντος τὴν παρουσίαν τῆς, καὶ ἡ συμμορία ἐπληθίσασε τὴν πεδᾶδα.

Ὁ Κατσαντώνης ἱστρεψε πανταχόθεν τὰ βλέμματά του, ἵνα εὕρῃ τοποθεσίαν ἀρμοδίαν, ὥστε γενομένης τῆς συμπλοκῆς νὰ μὴ δύναται ὁ ἐχθρὸς νὰ διαφύγῃ.

Ὀλίγον μακρὰν τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Σίμου, κειμένης ἐν τῇ πεδιάδι εἰκοδομῆς τετραγώνου, ἐχούτης ἐν τῷ μέτῳ αὐλὴν εὐρύχωρον, ὑπῆρχεν ἐκκλησιδίων ἐρειπομένον εἰς τὴν ὑπώρειαν τῶν διασχιζόντων τὴν Ἀθμανίαν ἀπὸ τὴν Μολοστίαν, ὁ-

ρέων· πρὸ αὐτοῦ ὀλίγα βήματα μακρὰν, λιθόστρωτον, καὶ παρὰ τὸν λιθόστρωτον πρὸς τὴν πεδιάδα λιμνάζοντα ὕδατα ἐλώδη ἐκ τῆς ὑπωρείας ἐξερχόμενα· ὅθεν εὐρὼν κατὰλληλον τὴν θέσιν ἐστάθμευσεν.

Καὶ ἀφοῦ ἐτοποθετήθησαν ἐν παρατάξει μάχης στρέψας ὁ Κατσαντώνης εἶπεν εἰς ἓνα τῶν παληκαριῶν του μὲ τὸ διακρίνον στρατιωτικὸν ὕφος.

— Ὡρὲ Κώστα, πᾶν καὶ τήρα ἂν ἀπέρασεν ὁ Βελῆ-Γκέκας.

Καὶ ὁ Κώστας ἀνεχώρησεν ἀμεσῶς.

— Ἐτοιμάσατε τὰ ὅπλα σας, παιδιά, ἐπανελάβεν ὁ Κατσαντώνης, κανεῖς νὰ μὴ ρίξῃ πρὶν σὰς διατάξω, ἢ πρὶν ρίξω ἐγὼ πρῶτος, διότι μὲ βόλι δικό μου θ' ἀποθάνῃ ὁ Βελῆ Γκέκας.

Μετὰ μικρὸν ἐφάνη ἐπιστρέφων ὁ Κώστας, φέρων τὰς διασαφήσεις του εἰς τὸν ἀρχηγόν.

— Ὁ τωρὸς εἶνε χθεσινός, εἶπεν εἰς τὸν Κατσαντώνην, ἀχνάρια σημερινὰ δὲν ὑπάρχουν· μόνον ἀχνάρια σημερινὰ ἡμιόνου φαίνονται, ὁ ὁποῖος ἴσως πρὸ μιᾶς ὥρας διέβη, ὁ Βελῆ-Γκέκας ἀκόμῃ δὲν διέβη.

Ὁ ἀναγνώστης ἴσως ἀπορεῖ, ἀκρύων τὸν Κώστα δογματικῶς ἀποφαινόμενον περὶ τῆς μὴ εἰσέτι διαβάσεως τοῦ Βελῆ-Γκέκα.

Οἱ κλέφτες, οἱ οὕτως ὀνομαζόμενοι πρόδρομοι οὗτοι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὧν αἱ ἥρωϊκαὶ πράξεις ἐξυμνήσθησαν, ἐν ἐλλείψει Ὁμοίων, ὑπὸ τοῦ φίλου τῆς Ἐλευθερίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἱκανοῦ ὑπὸ ἀρχηγούς γενναίους καὶ φιλοπάτριδας νὰ πράξῃ ἔργα, ἄξια τῶν προγόνων του· οἱ κλέφτες, λέγω, ἠναγκασμένοι νὰ ἰχνιλατῶσι τοὺς ἐχθρούς των, ἢ νὰ ἀ

ποφύγῳσι τὰς αἰφνιδίους καταδρομάς των, ἢ νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν, ἐσυνήθισαν ν' ἀνακαλύπτωσι τὰ ἔχνη των, ὥστε πολ- λάκις ὀδηγούμενοι ὑπ' αὐτῶν νὰ εὕρισκον τὰ μέρη τὰ ὁποῖα καταφεύγουσι.

Ὁ ἥλιος ὑψώθη ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα, ὁ Κατσαντώνης ἀνη- σύχει θεωρῶν παρερχομένην τὴν ὥραν ὑποπτεύω, εἶπεν εἰς τοὺς συντρόφους του, μὴ ὁ Βελη-Γκέκας ὑπάγει ἀπὸ τὴν ὁδὸν τοῦ Κουτσουλιοῦ καὶ τότε θὰ ἀναγκαθῶ νὰ ριθῶ εἰς τὰ Γιάννινα καὶ νὰ ψῆτω ζωντανούς μετὰ εἰς τὰ σπράγμα των τοὺς υἱοὺς τοῦ βρωμεροῦ τυράννου.

— Ὁ παπᾶς μᾶς ἐβιβαίωσεν, ὅτι ἐπῆρε τὴν ρειμματιὰ, τῷ εἶπεν εἰς τῶν παληκαριῶν.

— Πρώτην φορὰν ἑκαμαλάθος ἀσυγχώρητον, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, νὰ μὴν ἐρωτήσω τὸν παπᾶ πῶς τὸ ἤξεύρει καὶ ποίαν βεβαιότητα ἔχει, καὶ ἔπειτα νὰ ξεκινήσω· ἂν ἐτρέ- χαιμεν κατόπιν του βεβαίως τὸν ἐπροφθάναιμεν. Ἐμπρὸς παι- διὰ νὰ τρέξωμεν νὰ πιάσωμεν τὸ χάνι τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, ἀπὸ ὅπου θὰ διαβῇ, εἴτε τῆς ρειμματιᾶς τὸν δρόμον ἐπῆρε ἢ τοῦ Κουτσουλιοῦ...

— Γιὰ τος, ἔρχεται, ἐκραύγασεν ὁ Κώστας εἰτελθὼν κατε- σπευσμένως εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

— Καὶ πῶς τὸ ἔφρις, ὦρέ; τῷ εἶπεν ὁ Κατσαντώνης μετ' ἀδημονίας.

— Ἀνέδηκα εἰς τὰ ὑψηλότερα κοτρόνια, ἀπεκρίθη ὁ Κώ- στας, καὶ ἐκεῖθεν, ἀφοῦ παρετήρησα δεξιὰ καὶ ἀριστερά, τὸν εἶδα ἐρχόμενον.

— Κακὸ ποῦ μᾶς ἔκαμες χαντακωμένε! ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, μετ' ἀγανακτήσεως, ἂν σὲ εἶδε θὰ πάρῃ ἄλλον δρόμον.

— Εἶνε μὲν ὥρα μακρὰν ἀπ' ἐδῶ καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ με εἶδε, ἀνέβην εἰς τὰ κοτρόνια ἀναρριχόμενος ὡς σαλαμάνδρα, καὶ μόλις ἐπρόβαλα τὴν κεφαλὴν μου, ὅταν ἐφθασα εἰς τὸ ὕψωμα ἀπὸ ὅπου ἐφαίνετο ἡ πεδιάς τοὺς εἶδα νὰ ἔρχονται.

— Φᾶτε φωμί, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, νὰ εἰμεθα καθ' ὅλα ἔτο μοι.

Καὶ ἕκαστος ἐξαγαγὼν ἄρτον καὶ τυρὸν ἐκ τῆς πήρας του, τῆς συνήθους ἀποθήκης τοῦ Ἑλλήνος στρατιώτου καὶ ἤρχισαν νὰ προγευμιάτιζον.

Ὅτε ἐτελείωσεν τὸ πρόγευμα, λαβόντες τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖρας των καὶ ἐπισκερθέντες ἀκριβῶς τὰς ἐστίας, ἐπερίμενον ἀνυπομόνως τὸν ἐχθρόν.

— Ὡρὲ παιδιὰ, σὰς θέλω σήμερα, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, βλέπετε τί ἀτιμία μοῦ ἔκαμε αὐτός ὁ Βελῆ Γκέκας;

— Μὰ... καπετάνιε, ἀπήντησεν ὁ Κῶστας, καὶ πότε ἡμεῖς κοντά σου δὲν φανήκαμεν ἄξιι; καὶ πότε δὲν σοῦ ἐδώσαμεν ἀροσιὴν νὰ μᾶς γνωρίσης πῶς πολεμοῦμε τοὺς Ἀρβανιτᾶδες; δὲν ἠντροπιασθήκαμε ποτέ, θὰ ἠντροπιασθοῦμε τῶρα, ὅπου ὁ Βελῆ Γκέκας ἔκαμε τὴν ἀτιμίαν αὐτήν;

— Ὅχι παιδιὰ δὲ εἶπα αὐτό, μὲ συμπαθᾶτε, γινωρίζω τί παληκάρια ἔχω μαζὶ μου καὶ δὲν μὲ ντρώπισαν ποτέ· θέλω νὰ σὰς πῶ, ὅτι σήμερα πρέπει νὰ πολεμήσωμεν καλλίτερα καὶ νὰ τιμωρήσωμεν σκληρὰ τὸν Βελῆ Γκέκα.

— Ἐχεῖς τὸν λόγον μας, καπετάνιε! ἀνέκρχξαν ὅλοι ἐν μιᾷ φωνῇ, καὶ θὰ τὸ ἴδης.

Μετὰ παρέλευσιν ἡμιτείας ὥρας, ὁ Βελῆ Γκέκας ἐφαίνετο προσεγγίζων, ἔχων διγρημένους τοὺς Ἀλβανούς του εἰς δύο

σώματα, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὴν σύζυγον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Κατσαντώνη.

— Παιδῆ, κανεὶς νὰ μὴ ρίψῃ τουφέκι ἂν δὲν τὸν διατάξω· προσέγετε, εἶπεν ἐπιτακτικῶς ὁ Κατσαντώνης εἰς τὰ παληκάρια του.

Ὁ Βελῆ Γκέκας διήρχετο τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Σίμου.

Λιμναζόντων δὲ ὑδάτων πολλῶν ἀριστιρὰ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν πεδιάδα, ἅτινα συνήχθησαν ἐκεῖ ἐκ τῶν γενομένων πρὸ δύο ἡμερῶν ραγδαίων ὁμβρῶν, καὶ ἐκ τοῦ ἀενάως ἀναδλύζοντος ἐκ τῆς παρὰ τὴν ἐκκλησίας ὑπορείας ὕδατος, ἀνέβη εἰς τὴν λιθόστρωτον, ὅστις προχωρῶν ἐπλησίασε τὴν θέσιν, ἣν κατεῖχεν ὁ Κατσαντώνης καὶ οἱ σύντροφοί του μέχρι τριάκοντα βημάτων.

— Βελῆ-Γκέκα, ἀνέκραξεν ὁ Κατσαντώνης, δεκάκις ἡδυνάμην νὰ σὲ φονεύσω καὶ δὲν τὸ ἔκαμα· ἔς τὰ παληκάρια μου εἶχα παραγγεῖλει νὰ μὴ ρίψουν ποτὲ ἐπάνω σου· σ' ἐλυπούμουν νὰ σὲ φονεύσω, διότι ἤσουν παληκάρι καλὸ, τῶρα ὁμῶς ποῦ ἔκαμες τὴν μπαμπεσιὰ (ἀνανδρίαν) ν' ἀρπάξης μίαν γυναῖκα ἀδύνατον καὶ ἓνα παιδί, τῶρα σὲ ἐξέγραψα ἀπὸ τὸ κατάστιχο τῶν παληκαριῶν, καὶ δέξου τὸ βόλι μου.

— Ὁ Βελῆ-Γκέκας ἐστράφη πρὸς τὴν φωνήν, ἀλλ' ἐν ἀκαρεῖ ἐπεσε νεκρὸς· ἡ σφαῖρα εἰσελθοῦσα διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ μεταύχαινον.

— Φωτιά! παληκάρια μου, ἀνέκραξεν ὁ Κατσαντώνης, φωτιά! καὶ εἴκοσι πυροβόλα διὰ μιᾶς ἐξεκενώθησαν.

Οἱ ἀπέναντι τῆς ἐκκλησίας Ἀλβανοὶ ἐκκλίναντες ἀπὸ τὴν ὁδὸν διὰ νὰ ὀχυρωθῶσιν, ἐρρίφθησαν ἐντὸς τοῦ βάλτου, ἀμυμενοί.

Τὸ πῦρ ἐξηκολούθει ἐκατέρωθεν, ἡ λιθόστρωτος ἐκαλύφθη ὑπὸ νεκρῶν καὶ ἐντὸς τοῦ βάλτου ἐκυλλόντο φονευμένοι καὶ πληγωμένοι.

Οἱ ἐν τῷ βάλτῳ μέιναντες ζῶντες παρεκάλεσαν τὸν Κατσαντώνην, μπέσα γιὰ μπέσα, νὰ μὴ τοὺς βαρῇ καὶ νὰ μὴ βαρῶσι.

Οἱ δὲ μέιναντες πρὸς τὸ ἄκρον τῆς λιθοστρώτου, ἥτις ὑψοῦτο ἕνα πῆχυν ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, ὀχυρωθέντες ὅπισθεν αὐτῆς, ἐπολέμουν γενναίως ἀλλαλάζοντες κατὰ τὴν συνήθειάν των δυνατά.

Ὅταν ὁμως εἶδον αὐτὸν σπασάμενον τὸ ξίφος καὶ κατὰ μίμησιν αὐτοῦ ὅλα τὰ παληκάρια του ὀρμώντα κατ' αὐτῶν, ἐγκαταλιπόντεν τὴν θέσιν των, ἔδραμον καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἀφοῦ ἡ μάχαιρα τῶν Κατσαντωναίων πολλοὺς τούτων κατέφαγε μετὰ γενναίαν καὶ ἀπεγνωσμένην κατ' αὐτῶν ἀντίστασιν.

Ὁ Κατσαντώνης κρατήσας παρ' αὐτῷ πέντε συντρόφους ἕνα ἐπιτηρῶσι τοὺς ἐν τῷ Βάλτῳ, ἀπέστειλε τοὺς λοιποὺς νὰ πολιορκήσωσι τὸ ξενοδοχεῖον.

Εἶτα ἐζήτησε τὴν γυναῖκά του καὶ τὸ παιδίον, ἅτινα οἱ Ἀλβανοὶ ἐν τῷ θορύβῳ παρήτησαν ἐντὸς ἐνὸς κατεδαφισμένου ὑδρομύλου, δέκα βήματα μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Ἡ γυνὴ ἔκειτο ὑπτία, κάτωχρος, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους, τὴν κόμην ἐξηπλωμένην ἐπὶ λίθου, μὴ δίδουσα σημεῖα ζωῆς· ὁ δὲ παῖς, καθήμενος παρ' αὐτῇ κλαίων ἐκράτει τὰς χεῖράς της, καὶ ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου του ἐφαίνοντο κηλίδες αἵματος. Ὁ Κατσαντώνης, ὁ ἀτρόμητος αὐτός ἥρως, ὅστις οὐδέποτε ἐκλαυσεν ἐπὶ οἰαδήποτε συμφορᾷ, ἐδάκρυτεν ἰδίᾳ.

τὴν τραγικὴν σκηνήν, καὶ δραμῶν ἰθὺς τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῆς καρδίας τῆς συζύγου του.

— Ζή! ἐκραύγασε, ζή! νερόν, ὀλγίγωρα.

Ὁ Κώστας, ὅστις τὸν παρακολοῦθει πάντοτε, ὡς ὑπασι-
στής, δραμῶν, ἐπίστροφει φέρων ὕδωρ, μεταχειρισθεὶς ὡς ἀγ-
γιστὸν τὸ φέσι του, τὸ ἔποτον λαβὼν ὁ Κατσαντώνης ἔχυσεν
ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς, εἶτα ἀνοίξας τὸ στόμα τῆς ἐρύσθησεν
ἐν αὐτῷ.

Ἡ γυνὴ εἰκίνησε μικρὸν τὴν ἐτέραν τῶν χειρῶν θέσας δὲ
τὰς χεῖράς του εἰς τὸν κόλπον τῆς, τὴν ἔτριψεν ὀλίγας στιγ-
μάς, καὶ θλίψας διὰ τῶν δακτύλων του περὶ τοῦ, ἰθὺς τοὺς
μυκτῆράς τῆς. Εἰς ὑπόκωφον στεναγμὸς ἐπρωϊμίσαι τὴν
ὑπαρξίν τῆς ζωῆς καὶ ὀλίγον ὕδωρ χυθὲν ἐν τῷ στόματί τῆς,
συντετέλεισεν εἰς τὴν ἐντελὴ ἀπαρρωσίαν τῆς· ἀλλ' ἀνοίξασα
τοὺς ὀφθαλμούς τῆς, καὶ ἰδοῦσα ἐμπροσθέν τῆς τὸν σύζυγόν
τῆς, ἐξίδαλε φωνὴν καὶ ἰλιποθύμησεν αὐθις. Ὁ Κατσαντώ-
νης τὴν ἔλαβεν ὡς παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὴν ἔριπε
πλησίον τῆς πηγῆς, καὶ ρίψας ἀπὸ τοῦ ψυχρὸν ὕδωρ ἐπ' αὐ-
τῆς τὴν ἐπανεφέρει ἐντελῶς εἰς τὴν ζωὴν.

Τὸν παρακολουθοῦντα μικρὸν Ἀλέξανδρον, τότε μόνον πα-
ρετήρησε πληγωμένον ὄντα.

— Ἐξήλθον ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, διὰ νὰ ἰδῶ ποῖος θὰ νι-
κῇ καὶ ἐπληρώθην εἰς τὸν βραχύονα ἀπὸ ἑνα μολυβι· ἀλλὰ
ἐλαφρῶς.

Ὁ Κατσαντώνης ἐγύμνωσε τὸν βραχύονα τοῦ παιδὸς, ἀλλ'
ἡ πληγὴ ἦτο ἐλαφρά, ἐπιδέσας αὐτὴν μετὰ τιῶν βοτάνων,
τὰ ἑποῖα ἀπέσπα ἀπὸ τῆς ἀκρᾶ τοῦ ὕδατος.

— Ἄντε, ὦρὲ Μπούρα μ' Ἀλέξανδρε, τῷ εἶπε, εἰν εἶνε

Ὁ παῖς, ἐμειδίασε, μειδίαμα περιφρονήσεως, ὡς νὰ τὸ ἔλεγε σιωπηλῶς, ἐγὼ δ' Ἡπειρώτης, ὁ ἱυὸς τοῦ Κατσαντώνη, θὰ συλογισθῶ καὶ τοιαύτην πληγὴν;

Ὡ προφυλακὴ τῆς Ἑλλάδος Ἡπειρος! . . . διατί . . .

Μετὰ μικρὸν τὸ ξενοδοχεῖον ἐपुरοβολεῖτο πανταχόθεν, οἱ δ' ἐν αὐτῷ κεκλεισμένοι Ἀλβανοὶ ἀντιपुरοβόλουν Ἐν τῷ ἀλλαλαγμῷ καὶ τοῖς πурοβολισμοῖς νέες στρατιώτης Καμαρινός, λαθῶν τοὺς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Ἀλβανούς, ἐπλησίασιν ὑπὸ τὸ ἐξέχον παρὰ τὴν ὁδὸν δωμάτιον καὶ θέσας φρύγαν· ἐπὶ τῶν ὑποστηριζόντων αὐτὸ ξύλων, τὰ ἴναψεν, ἀλλ' ἀναχωρῶν κάτωθεν, ἐφρονεύθη διὰ σφαίρας Ἀλβανικῆς, ἥτις τῷ ἔθραυσε τὸ κρανίον.

Τὸ πῦρ διεδόθη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον χωρὶς οἱ Ἀλβανοὶ νὰ τὸ ἀντιληφθῶσιν ἐν ἀκαρεῖ.

Οἱ Ἀλβανοὶ ζητοῦντες καταφύγιον ὑπεχώρουν ἀπὸ δωματίου εἰς δωματίον· ἢ προβαίναντες ἐκ τῶν παραθύρων, ἵνα κατέλθωσιν εἰς τὴν γῆν ἵνα σωθῶσιν.

Οἱ ἐναπομείναντες ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἐपुरοβολοῦντο ὑπὸ τῶν Κατσαντωνέων καὶ ἐπιπτοὶ νεκροί, κατῆλθον εἰς τὴν αὐλήν· Ραῖ, ἐκραύγαζον ἐνδοθεν, ἀφοῦ ἀπελπισθέντες ἠνέωξαν τὴν θύραν Ραῖ, Καπιτάιε!

— Ἀφήσατε τὰ ὅπλα σας καὶ ἐξέλθετε, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Μᾶς δίδεις τὴν μπέσα σου, ὅτι δὲν θὰ μᾶς σκοτάνεις καὶ θὰ μᾶς ἀφίσσης ἐλεύθερα νὰ φύγωμεν.

— Ναί, ὦρέ, μπέσα γιὰ μπέσα, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης χειρονομῶν.

— Μᾶς ἀρίνεις νὰ πάρωμεν καὶ τὸ κεφάλι τοῦ Βελῆ Γκέγκα.

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθ. 33. π

— Νά τὰ πάρετε, ὦρέ.

Οἱ Ἀλθαῖοι ἐξελθόντες μετὰ τῷ ἐν τῷ δάλτῳ ἱσταμένοι, μόλις τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν ὧν τὸ ἐν τρίτον ἦτο πληγωμένοι ἀνεχώρησαν, ἀφοῦ ἐξεκένωσαν τοὺς γυλιούς των ἐν τοῖς ὁδοῖς, καὶ ἀποκόψαντες τὴν κεφαλὴν τοῦ Βελή Γκέκα ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Μὲν ὥρην μ. μ. εἰς τῶν ποικιλιῶν (σωματοφυλάκων) ἀνήγγειλιν εἰς τὸν Ἀλῆ Πατᾶ, ὅτι στρατιώτης ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Βελή-Γκέκα, παρκαλεῖ νὰ τῷ δοθῇ ἡ ἀδελφὴ νὰ παρουσιασθῇ.

— Ἄς ἔλθῃ ἀπικρίθῃ ὁ Ἀλῆ πατᾶς.

Ὁ στρατιώτης παρουσιασθεὶς ἐκλινε μέχρι ἰσθμίου τὴν κεφαλὴν καὶ προτεκύνῃ τὸν Ἀλῆ προτεγγίτας διὰ τῆς χειρὸς τοῦ τὸ κράντιον τοῦ ἀνκλίντρου, καὶ θέσας αὐτὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.

— Τί εἶνε, ὦρέ μπύρο μου; λέγε, εἶπεν ὁ Πατᾶς, πορῶν τὸ νερὸν τὸν.

— Ζωὴ ἔς τὴν ἀρετὴ σου, ἀπικρίθῃ ὁ Ἀλθαῖος, μετὰ τινος δὲ ἑλπίας.

— Τί λές, ὦρέ, τί λές; ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆ πασᾶς συγκινηθεὶς ὁλος. Ὡρὲ ποῦρα μ' τί τρέχει 'πέ μου, αὐτὸ χιανέτη τὸ Κατσαντώνη, μὴ μοῦκομε κανένα κακὸ πάλι;

— Ὁ Κατσαντώνης ἐσχότωσε τὸ Βελῆ-Γκέκα.

Ἡ ἀναγγελία αὕτη τοῦ φόνου τοῦ Βελῆ-Γκέκα παρὰ τοῦ Ἀλβανοῦ ὡς κираунὸς ἐνέσκηψεν ἐπ' αὐτοῦ.

— Πῶ! πῶ! πῶ! ἐκραύγασεν ὁ Πασᾶς.

Καὶ ἐγερθεὶς ἐν μεγίστῃ βίᾳ, παρέσυρε τράπεζαν μικράν, κειμένην ἀπέναντί του, ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ἄγγετον πολῦτιμον σινικόν, πλήρες ἀνθέων, ὅπερ ἐδωρήτατο αὐτῷ ὁ στρατηγὸς τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, Δανζελῶ, καὶ γενικὸς διοικητὴς τῶν Ἰονίων Νήσων.

Ἡ τράπεζα πεσούτα συνέτριψεν εἰς τεμάχια τὸ πολῦτιμον ἄγγετον τοῦ δὲ δυστυχοῦς Ἀλβανοῦ, ἔστις ἔμενεν ὀρθίος μὲ χαμηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς, κατὰ γῆς, ἐπαγῶσε τὸ αἷμα.

Ἀσθμαίνων ὑπ' ὀργῆς ὁ Ἀλῆς, περιήλθε δεκάκις τὸ δωμάτιον, ὅτε μὲν ὑψῶν, ὅτε δὲ καταβιβαζὼν τὰς χεῖρας του.

Ἐγὼ, Ἀλῆ Πασᾶς, Βεζύρης τῆς Ἡπείρου, τοῦ Κάρλελι, τῆς Θεσσαλίας, ἐγὼ, ἐγὼ, ὁ περίφημος Τεπελενλῆς, ἐμονολόγει, ἐγὼ, νὰ ντροπιασθῶ ἀπὸ τὸ Κατσαντώνη; Ἀ! ὦρέ, Ἀ!

— Ἀμμή τί γένηκε, ὦρέ, τ' ἀσκέρι; εἶπεν ἀποταθεὶς εἰς τὸν Ἀλβανὸν, ἐπὶ τοῦ ἑοῖου ἔρριψε βλέμμα ὀρεος.

— Ἀφέντη, ἀπεκρίθη συνεσταλμένος καὶ τρέμων ὁ Ἀλβανὸς, μόλις δυνάμενος νὰ ἀρθρώσῃ λέξιν ἐκ τοῦ τρόμου, μόνον τριάντα σχεδὸν ἐγλυτώσαμε κι' ἀπ' αὐτοῦς τὸ τρίτον εἶναι πληγωμένοι.

— Ἀμμή τ' ἄρματά σας ὦρέ;

— Μᾶς τὰ πῆρεν.

Ὁ Ἀλῆς ἤρπασε πιστόλι, κείμενον μεν' ἄλλων πολλῶν ἐ-

πλων ἐπὶ μιᾷ τραπέζῃς, καὶ τὸ κατηύθυνε κατὰ τοῦ δυστυχοῦς Ἀλδανοῦ, προτείνων κατ' αὐτοῦ τὸ στόλιον, ὅτις ἔπαισεν ἐπὶ τοῦ ἰδάρου φωνάζων.

Ἐν τῷ θορύβῳ καὶ ταῖς φωναῖς εἰπήλθον ἐπιτυμένως ὁ Ἀλέξις Νοῦτσος:

— Τί κάμνεις αὐτοῦ Βεζύρη μου, τί κάμνεις; τῷ εἶπεν ὁ Νοῦτσος.

— Τί κάμνω; νὰ τὸ σκοτώσω τὸ χαμένο, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς; καὶ ρίψας κατὰ γῆς τὸ πιστόλιον ἔδραμε πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ ἔλαθε μάχαιραν καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ τοῦ δυστυχοῦς Ἀλδανοῦ.

— Φόβουσαι ἡμεῖς, τῷ εἶπεν ὁ Νοῦτσος, σταθεῖς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀλδανοῦ ποτὲ δὲν θὰ σ' ἐκλήτῳ νὰ σκοτώγῃς μὲ τὴν χεῖρά σου Ἀλδανόν, εἰ ὅποιοι καθημερινῶς χύουσιν τὸ αἷμα των γὰρ τὴν δόξαν σου.

Ὁ Ἀλῆς κτεπραχόνθη, θεωρῶν ἕνα χριστιανὸν προτιμῶντα νὰ λάβῃ ἐπ' αὐτῷ ὅλα τ' ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς του, ἵνα λυτρώσῃ ἕνα Τουρκαλβανόν.

— Διατί χολιᾷς; Βεζύρη μου; ἠρώτησεν ὁ Νοῦτσος.

— Δὲν τῷ μαθες, ὦρὲ πόρο μ' Ἀλέξη, δὲν τῷ μαθες; εἶπε δακρυζῶν.

— Τί νὰ μάθω;

— Δὲν ἔμαθες ποῦ κεῖνο τὸ χεῖνι τὸ Κατεκνύω ἱερό, τώτε τὸ Βελή-Γκέγια;

— Ποῦ νὰ μάθω, Βεζύρη μου...

— Καὶ ἐξήλθα περὶ πάντω καλὴ ἐκείνη μου; ὦ! κακὸ ποῦ μοῦ 'κανε τὸ σκυλί.

— Δὲν ἔμαθες τίποτε.

— Ἀμμή ποῦ θὰ πάγῃ, θὰ τὸ σκοτώσω ὦρὲ, θὰ τὸ σκοτώσω.

Ἀγγέλλομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ἐκατοντάτου, ὅτι ὑπὸ τοῦ προέχοντος Χαδδάτου, 16 Ἀπριλίου, ἔσται ἡ ἐκδοσις τοῦ πολυκόπου μυθιστορήματος τοῦ ἀειμνήστου Στεφάνου Ξένου, ὃ ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕἰΝ ΤΟΥΡΚΙΑ, τὸ ἐκδοθὲν εἰς Λονδὸν ὑπὸ τοῦ ἰοίου ἀγγελοῦ εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων καὶ γενόμενον ἀνδραγαθόν.

— Τὸ χέρι σου εἶνε μακρὺ, Βεζύρη μου, καὶ δὲν θὰ σοῦ γλυτώτῃ, ὑπέλαβεν ὁ Νοῦτσος μὲ τὴν γλῶτταν μόνον εὐχόμενος· ἄλλο τι μὲ τὸν νοῦν.

— Εγὼ, ὦρὲ Πύρο μ' Ἀλέξη, νὰ ντροπιαθῶ ἀπὸ τὸ Κάτσαντῶν; ἔγω; ὅχι ὦρὲ, κακὸ μεγάλο, ντροπὴ μου.

— Ὁ Θεὸς νὰ μὴ τ' ἐντροπιάτῃ ποτὲ, ἀπεκρίθη ὁ Νοῦτσος· αὐρίον τὸν πιάνεις τὸν χαντακωμένον.

— Ὡρὲ σὰν τὸ Βιλῆ-Γκέγκκ δὲν ἔχω ὁμοίον παληκάρι· Ἀχ, ὦρὲ Βιλῆ μ' ἔκαψας τὴν καρδιά.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς φάρας ἐκείνης, καὶ τὴν ἐπιλοῦσαν νύκτα ὁλόκληρον ὁ Ἀλῆ Πιτᾶς διηλθὲν ἐν ἄκρῃ ἀνητυχία· Οὐδένα ἐδέχετο ἐνώπιόν του, εἰμὴ τὸν ἰδιαιτέρον του θιράκοντα Νοῦτσον καὶ τὸν ταμπουράτη του Ἀχμέτ Δελίπ.

Τὴν ἐπιόρταν ἐξήτησεν ὁ Μένθος· νὰ παρουσιαθῇ, πρῶτον ἡρνήθη νὰ τὸν δεχθῇ· εἶτα συλλογιζόμενος, ὅτι πολλαὶ ὑποθέσεις ἔχουσι ἐνέγκλησιν τῆς ὑπογραφῆς του πρὸς διεκπεραίωσιν, τῷ ἐταγμένῳ τὴν εἰσοδόν. Ὁ Μένθος εἰτελθὼν μὲ πληθος ἐγγράφων, εἰς χεῖρας, κατετλάγη ἰδὼν κατωχρὸν τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀλῆ, τοὺς ὀρθόκλυτους τοῦ ὧς νὰ ἐδέχθησαν πένριξ μὲ βελὺ κυκιοῦ, καὶ ὅλον καταδεσλημένον.

Ἐκείνητ' ἐπὶ τινος σποᾷ ἔχων τοὺς ὀρθόκλυτους ἀπλάνως ἐρριμένους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μένθου διέδραμε κάποια ταραχὴ καὶ ἑλαφρὸν μυθία· κατ' ἐκτατοῦ διηλθὲν τῶν χειλέων του.

— Ἀ! εἶπε, καθ' ἑκυτόν, εἶται κακοῦργος, τὰ ἐγγελήματά σου ἤρχισαν νὰ σὲ ἐλέγχουν τὸ αἶμα τῶν τόπων ἀθῶων καὶ γυναικῶν Ἀλβανῶν καὶ Ἑλλήνων, εὐ; ἡ φιλοδοξία σου, ἡ φιλοδοξία σου καὶ ἡ πλεονεξία του ἔττειλιν εἰς τὸν Ἀδην, ἡρ-

Ἀγγέλου ἐν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Κατάντων», ὅτι ἀπὸ τοῦ προέχοντος
 Χαδάτου, ἡ ἀγνοία τοῦ ὅτι εἶναι ὁ ἐκδοθεὶς τοῦ πολυκότου μυθιοτήματος τοῦ
 ἀειμνήτου Στεφάνου Πένου, ὁ ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΝ ΤΟΥΤΗ, τὸ ἐκδοθὲν εἰς Ἀνοῦτον
 ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀντισταθῆς εἰς χεῖρας ἀντιτύπων καὶ γενόμενον ἀνδραπόδον

χισεν νά βοᾷ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ἰστείλες τὸν Βελή Γκέ-! καν, τὸν γενναῖον αὐτὲν ἄνδρα, νά διαπραξῇ ἀνουσιούργημα ἂν ἄλλὰ, φεῖ! ἢ εἰμαρμένη, ἐτιμώρησεν αὐτὲν, ἐνῶ σὺ εἶσαι τὸ ἐλαττήριον τὸ κινοῦν ἓνα λαὸν εὐγενῆ, ὡς τὸν Ἀλβανκίον, νά διαπράττῃ, τὰ χερίστα τῶν ἐγκλημάτων, πρὸ τῶν ὁποίων καὶ αὐτοὶ οἱ λησταὶ θὰ ἀποτροπιάζοντο.

• Μεῖνε ἡσυρchos, Πασᾶ μου, ὑπάρχει θεία δίκη, ὑπάρχει τιμωρία καὶ δι' ἐσέ... Φωναί, ζητεῖσαι ἐκδίκησιν, ἀκούονται ἐκ τῶν τάφων τῶν θυμάτων σου. Ὑπάρχει καὶ ἰσχυρότερός σου, ὁ ὁπεῖος ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὰ παράπονα τῶν τυραννουμεῖων πιστῶν ὑπηκόων του, καὶ μετ' ὀλίγον θὰ ἐπέλθῃ τιμωρὸς τῶν ἀνομιῶν σου.

Ἐνῶ ὁ Μάνθος διελογιζομένης αὐτὰ, αἶφνης ὁ Ἀλῆς ἐγείρει τοὺς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν Μάνθον καὶ ἀφοῦ τὸν παρτήρησεν ἐπ' ὀλίγον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν τῷ εἶπε μιλαγγο-λικῶς.

— Τί μὲ τρώεις; ὦρὲ Πύρο μου, ἰδέ με εἰς τὰ μάτια καλὰ. δλονυχτίς δὲν ἐκοιμήθηκα.

Ὁ Μάνθος, καίτοι γινώσκων τὰ πάντα, ἐπρεσποιήθη ἄγνοιαν.

— Καὶ τί ἔχεις Βεζύρη μου; τῷ ἀπεκρίθη μὲ ὕψος ἀρε-λῆς καὶ συμπαθητικόν.

— Τί ἔχω; ὦρὲ μ' ἐρωτᾷς ἀκόμη, τί ἔχω; δὲ ξίρις τί ἔχω;

— Νά κράξωμεν τὸν ἰατρὸν σου, Βεζύρη μου; ὑπέλαβεν ὁ Μάνθος, καὶ προσεποιήθη ὅτι ὑπάγει πρὸς τὴν θύραν διὰ νά καλέσῃ τὸν ἰατρὸν.

— Τί νά κάμῃ ὦρὲ Πύρο μου, τὸ γιατρὸ, εἶπεν ὁ Ἀλῆς, γύρνα πίσω· ξέρεῖ τὸ γιατρὸ νά γιατρίψῃ τὸ δικό μου τὸ καρ-δῖά σάν πονεῖ.

— Δὲν μὲ λέγεις, Βεζύρη μου, ὅτι πονεῖ ἡ καρδιά σου; ἐγὼ ἤξεύρω ἱατρικόν, μολονότι ἐγὼ δὲν εἶμαι ἱατρός.

— Ἄ, ὦρὲ μτουνταλά, τὸ λύπη γικτρεύει ποτὲ κανεῖς;

— Μὴ κακό σου, Βεζύρη μου, τί λύπην ἔχει ἡ ἐνδοξότης σου; αὐ εἶσαι Βεζύρης παντοδύναμος, τί ἡμπορεῖ νὰ σὲ λυπήσῃ; δόξα σοι ὁ Θεὸς, ὅλοι οἱ υἱοὶ σου καὶ οἱ ἔγγονοί σου εἶνε καλά, (1) τί ἔχεις.

— Ἐγὼ τί ἔχω; ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆς, καὶ βρυχηθὺς, ἀντὶ στεναγμοῦ, ἐξῆλθον ἐκ τοῦ φάρυγγός του, ὡς βρυχηθὺς τίγριος. Μ' ἐντρόπιασαν ὦρὲ, μ' ἐντρόπιασαν τὰ γένεια μου.

— Ποῖος Βεζύρη μου;

— Τὸ Κατσαντώνη.

— Πῶς;

— Ἐσκότωσεν, ὦρὲ Πύρο μου, τὸ Βελῆ Γκέγκα, καὶ κοντὰ ἐξήντα Ἀρβανιτάδες. Πῶ, πῶ! . . . θά σκάτω, ὦρὲ Μάνθος, θά σκάσω.

Ὅσον οἱ τυράννοι εἶναι θρατεῖς εὐτυχοῦντες, τοιοῦτον ἐξυχοῦνται δυστυχοῦντες καὶ καταβάλλονται.

— ὦ, ναί, ὑπέλαβεν ὁ Μάνθος, μεγάλη συμφορὰ, μήπως ὁμως δὲν ἔχεις μπουλουξίδες καλοὺς καὶ ἀνδρείους;

— Σαν τὸ Βελῆ-Γκέγκα ὁμως δὲν ἔχω, ὦρὲ, διοῖο.

— Μὴ τὸ λέγῃς, Βεζύρη μου τοῦτο; τὸ Δοβλέτι σου ἔχει πολλοὺς, δὲν ἐχάθη ὁ κόσμος, διότι ἀπέθχεν ὁ Βελῆ Γκέγκας, κακὰ ἦτο νὰ μὴ σκοτωθῇ, ἀφοῦ ἐσκοκώθη, ἔτσι ἦτο γραπτό του ἦτο ἀπὸ τὸ Θεό.

(1) Ὁ Μάνθος τῷ ἀνέριεν υἱὸς καὶ ἐγγόνος, διότι κατὰ διαταγὴν τοῦ Φιλάρδου τοῦτου τῆς Ἱππεροῦ, πᾶν θῆλυ νεογνὸν ἐρρίπτετο εἰς τὴν λίμνην, ἵνα μὴ εἰς ἐπιγαμιῶν συνδιῇ μετ' ἄλλων μεγάλων Ἀλβανικῶν οἰκογενειῶν, τὰς ὁποίας κατεγίετο νὰ ταπεινώσῃ, ἢ μᾶλλον νὰ ἐξοντώσῃ. Τὴ ἑρξία σγελή!

— Αὐτό 'νε, ὦρὲ χάλτι τῶν Δουδοίμιδων, ἀπεκρίθη μειδιάσας πικρῶς ὁ Ἀλῆς. τὸ πιστεύεις καὶ σὺ ὦρὲ, τὸ πιστεύεις τὸ ψευτιά.

— Τώρα τί νὰ γείνη; πρέπει ν' ἀποθάνωμιν καὶ ἡμεῖς; ἐπειδὴ ὁ Βελῆ-Γκέκας ἀπέθανε.

— Ἄσ' τα καὶ δὲν μοῦ τὰ βγάζεις ἀπὸ τὸ νοῦ. Ἐκεῖνο ὦρὲ τὸ Κατσαντώνη δὲν τὸ εἶδα ποτὲ, πρέπει νᾶνε ὦρὲ τζῆνι, δαιμόνι. Τὸ εἶδες ὦρὲ, τὸ ξέρεις;

— Τὸν ἔχω ἀκούσει, ἀλλὰ δὲν τὸν εἶδα ποτὲ, ἀπεκρίθη μ' ἀδιαφορίαν ὁ Μάνθος, ἀλλὰ τί θὰ εἶνε, παρὰ ἄνθρωπος πρόστυχος· ἂν ἐσχέτωσε τέτοιο παληγκάρι, ὥς τὸν Βελῆ-Γκέκα, τοῦτο ἔγινε κατὰ τύχην.

— Ὡρὲ δὲ ἔξέρω ἡγῶ ἀπὸ τὸ τσασίτι, ὅπου μοῦ λένε πῶς δεκαπέντε ὥς εἴκοσι μονάχα παληγκάρια ἔχει; Τὸ Κατσαντώνη, ὦρὲ, πολέμησε μ' ἑκατὸ ἄρβανιτάδες διαλεχτοὺς ἀπὸ κάτ' ἀπὸ τὸ Βελῆ Γκέγκᾶ; τί λες, ὦρὲ, εἶνε πρόστυχος; εἶνε διάβολο, ὦρὲ, διάβολο· αὐτὸ θὰ μοῦ κάμῃ πολὺ ζήμιά. Πῶ! δὲ μὴ λές, ὦρὲ Πύρ μου, τί ἔγιν' ἐκεῖνο τὸ Τριαντάφυλλο ἀπὸ τὸ Ζαγόρια;

— Ποῖος Τριαντάφυλλος; ἠρώτησεν ὁ Μάνθος ἐπαπορῶν διὰ τὸ πρόσωπον αὐτὸ, τὸ ὅποτον ὁ Ἀλῆς τὸν ἠρώτα.

— Ἐκεῖνο, ὦρὲ Πύρ μου, ποῦ τὰ προχθὲς μοῦ κόπησε σεινάμενο, κουνάμενο, νὰ μὲ προσκυνᾷ.

— Ἐκεῖνος ποῦ ἔφερε τὰ ἑκατὸν Βενέτικα;

— Ἀκοὺς ἐκεῖ, νὰ μοῦ φέρῃ ἑκατὸ παληγόρλωρα εἶπεν ὁ Πασᾶς, ἐκεῖνο, ὦρὲ, μοῦπεν ὁ Θανάσης Βάγγας, ἔφερε βιὸ ἀπὸ τὸ ταξίδι του, βιὸ, ὦρὲ, πολὺ ἀπὸ τὴ Βλαχιά.

— Τίποτε δὲν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ Πύρ μου. Καὶ τί τοῦ-

ζεις, Βεζύρη μου, φέρουν τοιοῦτοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι κάμνουν εἰς τὴν Βλαχίαν τὸ κοπέλι;

— Εἶσαι μπουνταλάς, ὦρὲ Μάνθος· ἀπαντέχεις ποῦ δὲν τὸ ξέρω πῶς ἔχει βιὸ πολὺ;

— Ἡμπορεῖ νὰ ἔχη, ἀπεκρίθη ὁ Μάνθος, ἀλλ' ἐγὼ λέγω τὴν γνώμην μου. ἂν ἔχη πρέπει νὰ σοῦ δώσῃ.

Ὁ Μάνθος ἐνόησεν, ὅτι ὁ Πατᾶς προέθετο σκοπὸν νὰ μαθήσῃ τὴν δυστυχῇ Τοιαντάφυλλον κατὰ τὴν συνήθειάν του, διὸ καὶ ἀπεπειράτο ν' ἀποτρέψῃ τὸν τύραννον ἀπὸ τὸν σκοπὸν του, ὥστε νὰ μὴν ὑποπτευθῇ ὅτι τὸν ὑπερασπίζεται, ἴσως χρησιμεύτῃ ὡς μεσίτης εἰς συνδιαλλαγὴν.

— Μου χρειάζεται, ὦρὲ Πύρο, γρόσα πολλὰ νὰ ἀζιρέψω παληκάρια νὰ κάμνουν παγανιὰ, νὰ μοῦ πιάσουν τὸ λύκο εἶπεν δ' Ἀλῆς· καὶ ἐγερθεὶς ἔκρουσε τὰς παλάμας του, αἵτινες χρησιμεύουσιν ἀντὶ κώδωνος παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Εἶτα ἐπρόσθεσε. Τώρα, ὦρὲ Πύρο μου, φέρω τὸ λαγωνικὸ νὰ πιάσῃ τὸ λαγόν.

— Φώναξε, ὦρὲ, τὸ Θανάση,

Μετ' ὀλίγον ἐπαρουσιάσθη ὁ Βάγιας.

— Σὺρι, ὦρὲ Θανάση, εἶπεν εἰς τὸν Βάγιαν, ἔς τὸ Στέλεβο, νὰ πῆς τὸ Τριαντάφυλλο, τὸ ξέρεις ὦρὲ, ποῦ κόπιασε ἐδῶ προχθές· νὰ τοῦ πῆς ὅτι τὸ αἰρετὸν πολλὰ, πολλὰ, καὶ θελω νὰ κάμω τὸ παιδί του ψυχογυιό, νὰ τὸ φορέσω ἔς τὸ χρυσάφι, καὶ νὰ σοῦ τὸ δώκῃ ταχιά νὰ μεῦ τὸ φέρῃς.

— Μὲ νιώθεις ὦρὲ Θανάση, τήρα καλὰ νὰ μοῦ κάμῃς σωστὸ τὸ θέλημα.

— Ἀπὸ μιᾶ βρύση ἤττειμεν νερό (1) ἀπεκρίθη ὁ Βάγχιος
καὶ δὲν σὲ νιώθω τί θέλεις ;

— Νὰ σὲ ᾶω, ὦρὲ Πυρο μου Θανάση.

— Καὶ ᾶν πόσον νὰ τελειώσω τὸ παιγνίδι!

— Παρακάτω ἀπὸ πενήντα ἱλάδες γρόστα, μήτε παρὰ νὰ
μὴ πάρης.

SISMANOGLIO
MECARO

(1) Ἡ μήτηρ τοῦ Βάγχι ἐθόλιζε τὸ ἀνθρωπομόρφον θερίον τὸν Ἀλφ-
Ηκοῦ, διὸ καὶ Βάγχιος ὀνομάσθη ὁ αἰσχυρὸς εὖτος υἱὸς τῆς Ἀθανάσιος Βά-
γχι οἱ Ἰωαννῖται ὀνομάζουσι τὴν Τιθήνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ὁ Βάγμιας εἰσῆρχετο εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας τοῦ Τριανταφύλλου.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἰδὼν αὐτὸν εἰσελθόντα, ἔδραμε νὰ τὸν ὑποδεχθῇ.

Οἱ Ζαγορίσιοι, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὑπερέχουσι κατὰ τὴν φιλοξενίαν ὅλους τοὺς Ἑπείρωτας.

Περιερχόμενοι συνήθως οἱ πλείστοι εἰς ξένην γῆν πρὸς ἀπόκτησιν πλούτου, ὡς ἐκ τῆς τραχείας χώρας, ἐν ἣ κατοικοῦσιν, ἐκτιμῶσι τὰς στερήσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν ξένων, διὸ καὶ προσφέρονται πρὸς ἅπαντας ἐν ἀπαραδειγματίστῳ φιλοφροσύνῃ καὶ φιλοξενίᾳ.

Αἱ οἰκίαι τῶν χωρῶν τοῦ Ζαγορίου, εἰσὶν εὐρύχωροι, καλῶς ὑποδομημέναι, καθαραί, καὶ αἱ οἰκοδέσποιναὶ οἰκονόμοι καὶ καθαρώταται.

— Καλῶς ὥρίσατε, κύριε, τῷ εἶπεν συγχρόνως καὶ οἰκοδεσπότης καὶ οἰκοδέσποινα, καὶ ἅπαντα σχεδὸν ἡ οἰκογένειά ποιῶσα ὑπόκλινιν.

Προπέμψαντες δὲ ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸν δῆμιον τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ Βάγμιαν, μετὰ τὰς πρώτας περιποιήσεις, τὸν ἠρώτηθεν ὁ Τριαντάφυλλος, ὅστις ἐξ ἀκοῆς ἐγνώριζε τὸ ἐντιμον αὐτοῦ ὑποκείμενον, ἀλλὰ ποτὲ δὲν τὸν εἶδε.

— Μὲ συγχωρεῖτε νὰ σᾶς ἐρωτήσω ποῶς εἰσθε ; δὲν σᾶς γνωρίζω.

— Πῶς δὲν μὲ γνωρίζετε; ἀπεκρίθη ὁ Βάγας,

— Πρώτην φοράν σὰς βλέπω, ὑπέλαβεν ὁ Τριαντάφυλλος ἀνήσυχος.

— Δὲν εἶνε παραξενὸν, εἶπεν ὁ Βάγας.

— Βέβαια δὲν εἶνε παραξενὸν νὰ γνωρίζῃ τις ἕνα ἄνθρωπον, ἀλλὰ μὲ τοῦτο δὲν θὰ εἶπῃ, ὅτι εἴσθε ἄλλο τι, εἰμὶ ὁ καλῶς εἰς ἡμᾶς. νὰ μᾶς τιμήσῃ μὲ τὸν ἐρχομόν του. Ἐχωμεν καθήκον νὰ τὸν περιποιηθῶμεν.

Ὁ Τριαντάφυλλος περιῆλθε πολλὰς πόλεις, ἐγίνωσκεν ἀρκετὰ γράμματα, καὶ ὑπῆρχεν ἀνὴρ εὐγενεὺς συμπεριφορᾶς καὶ ἀγαθῆς καρδίας,

— Ὀνομάζεμαι Ἀθανάσιος Βάγας, ἀπεκρίθη δοῦλός σας, ταπεινός.

Ἡ ὄψις τοῦ Τριανταφυλλοῦ ἠλυσώθη, καὶ ἡ συζυγὸς καὶ τὰ τέκνα του ἀκούσαντες τὸ ἀπαίσιον τοῦτο ὄνομα τοῦ Βάγα ἐφρίξαν.

— Καλῶς ὠρίσπτε, ὑπέλαβεν ὁ Τριαντάφυλλος θὰ εἴσθε περαστικὸς ἀπ' ἐξῆς ἱσως.

— Ἦλθον ἐπίτηδες, εἶπεν ὁ Βάγας, νὰ σὰς πρῶω μίαν καλὴν εἰδήσιν.

— Τί λογῆς;

— Χαροποιάν.

— Ἀν εἶναι συγχωρημένον, εἰπέτε την, νὰ συγχαρῶ μετὰ τῆς οἰκογενείας μου.

— Ὁ Ἀλῆ-Πατὰς μ' ἐπιτελε νὰ σοῦ εἰπῶ πρὸς χαιρετίσματα ἀπὸ τῆς ὑψηλότητά του, καὶ ὅτι θέλει νὰ κάμῃ ψυχοπαῖδι τοῦ τὸν υἱόν σου, νὰ τὸν χρυσώτῃ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Τοῦ πολυχρονημένου Πιζύρη εἰμὶ θὰ ἔλθω δοῦλοι, ἀπε-

Σαββάτον. 16 Αὐγούστου, ἄρχεται ἡ ἐκδοὺς τοῦ πολυχρότου μυθιστορήματος τοῦ
ἀειμνήστου Στεφάνου Ξένου. «Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΝ ΤΟΥΤΗΚΙΑ», τὸ ἐκδοθὲν εἰς Λονδίνον
ὑπὸ τοῦ ἴσου ἀνγλωφάδου εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων καὶ γενόμενον ἀνάστατον.

Σαββάτου. 16 Αυγούστου, αρχεται η εκδοσις τοῦ πολυκρότου μυθιστορήματος τοῦ
 ἀειμνήστου Στεφάνου Ξένου, «Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ», τὸ ἐκδοθὲν εἰς Λονδὶνον
 ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων καὶ γενόμενον ἀνάπαστον.

κρίθη ὁ Τριαντάφυλλος μὲ συγκεκινημένην φωνήν, ὀρισμὸ
 του, ἀλλ' ἐγὼ Κύρ Θανάση, δὲν ἔχω ἄλλο ἄρσενικὸ παιδί, ἂν
 μὲ τὸ ὑπερήση μήτε μίαν στιγμὴν δὲν θὰ ζήσω.

— Τί νὰ γείνη ὑπέλαβεν ὁ Βάγας ὑψώσας τοὺς ὤμους,
 τοῦ Βεζύρη ἡ προσταγὴ πρέπει νὰ γείνη, καὶ πρέπει νὰ ἐτοι-
 μάτης τὸ παιδί ν' ἀναχωρήσωμεν σύνταχα.

— ὦ Θεέ μου, ἀπεκρίθη μετὰ στεναγμοῦ ὁ Τριαντάφυλ-
 λος, ἔπαρε καλλίτερα τὴν ψυχὴν μου παρά τὸ παιδί μου.

— Ὅλα καλά, ἀλλ' ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς δὲν ἀκούει τὰ τοι-
 αῦτα· ἔχεις ἴσως ἐξ ἀκοῆς μάθει, ὅτι ὅταν πεισμῶση τί κακὸν
 ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ, ἐν ᾧ ἔχεται νὰ σοῦ κάμῃ καλόν, θὰ τὸν κα-
 κοφανῇ ὅταν μαθῇ ὅτι δὲν καταδέχεται νὰ κάμῃ παιδί σου τὸν
 υἱόν σου.

— ὦ Θεέ μου! εἶναι δυνατόν, ἀπεκρίθη ὁ Τριαντάφυλλος
 ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ; νὰ στερηθῶ τὸν υἱόν μου; προτιμῶ νὰ
 μοῦ πάρῃ ἡ ὑψηλότης τοῦ ὄλην μου τὴν κατάστασιν καὶ
 αὐτὴν τὴν ζωὴν μου, παρὰ νὰ μοῦ ὑπερήτη τὸν υἱόν μου,
 τὸν μόνον υἱόν μου.

Ὁ Βάγας ἐμειδίασε μειδίαμα ἀμυδρόν, τὸ ἐποίησεν προ-
 σεκτικὸς παρατηρητῆς ἡδύνατο νὰ ἐρμηνεύσῃ διττῶς, ἢ ὅσα
 λέγεις εἶναι εἰς μάτην, διότι τὸν υἱόν σου ἐκὼν ἄλλων ὅα τὸν
 πάρω, ἢ ὅτι κοντὰ σ' ἔχω, θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ ἀληθινὸς σκοπός
 μου, θὰ σὲ ξεπουλήσω.

— Καὶ τί τὸ θέλει τὸ βιό σου ὁ Βεζύρης; ὑπέλαβεν ὁ
 Βάγας, αὐτὸς βίος ἔχει νὰ σὲ φορτώσῃ ἢ τὰ θέλει τὰ χωρά-
 ρια, καὶ τ' ἀμπέλια καὶ τὰς οἰκίας;

— Βέβαια τοικοῦτε πράγματα δὲν τὸν χρειάζονται, ἀλλὰ
 χρήματα, Κύρ Ἀθανάση, χρήματα, ὅσον πλούσιος καὶ ἂν εἴνε
 ὁ Πασᾶς, πάντοτε τῷ χρειάζονται,

— Τί νά σ' εἰπῶ, κ' ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγας ὑψῶν τοὺς ὤμους μὲ ἄκραν ἀδιαφορίαν.

— Σὲ παρακαλῶ, κύριε Βάγια, διὰ τοὺς εἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ! εἶπεν ἡ πτωχὴ σύζυγος τοῦ Τριανταφυλλοῦ, ἔλθοῦτα ἐν τῷ μέσῳ, δι' ὄνομα Θεοῦ! μὴ μᾶ: ἀρχνίτετε, κάμε ὡς χριστιανὸς ὅτι σὲ φωτίτη ὁ Θεός: ἀπὸ σὲ περιμένομεν βοήθεια, διόρθωτε τὸ πρᾶγμα μὲ τὸ καλὸ, καὶ χρόνοι: δακρύων ἔρριον ἐκ τῶν ὀρθολυγῶν τῆς.

— Δέν εἶνε δυνατόν νά δώσωμεν δίκαια, δεκαπέντε, εἰκοσι χιλιάδες γρόσια, εἰς τὸν Βιζύρη; εἶπεν ὁ Τριανταφυλλός.

— Καὶ καταδέχεται ὁ Πασᾶς; ἤκούσῃ τοιοῦτο ποτόν; εἶνε δυνατόν νά τῷ προσφέρω ἰσχυροτάταις μπαγατέλαις; ἀπεκρίθη ὁ Βάγας μὲ μορρασμὸν πειλητικόν.

— Εἰπέ, φίλε μου, ὑπέλαβεν ὁ Τριανταφυλλός, εἰπέ καὶ ἡ εὐγενεῖα σου, νά ἰδῶ μὲ τί ἔργον ἐκτελοῦμεν νά θιραπιεύσωμεν τὸ πρᾶγμα.

— Ὁ! ἀπεκρίθη μετὰ προσπαικισμένης ἀριλείας ὁ Βάγας, ἴσως μὲ καμμιά πενήντα χιλιάδας γρόσια. Ἴσως . . .

— Καὶ εἰμαι, ἐγώ, τόσον πλούσιος νά προσφέρω πενήντα χιλιάδας γρόσια;

— Βέβαια εἶνε πολλὰ, δὲς καλῆτερα τὸν υἱόν σου διὰ νά γείνη καὶ ἄνθρωπος κοντὰ εἰς τὸν Πασᾶ: διατί νά στενοχωρησῇ;

Ὁ ἀθλιὸς Τριανταφυλλός εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ Βάγα παρ' ὀλίγον νά παραφρονήσῃ. Καλῆτερα, ἀπεκρίθη νά μείνω πτωχός, παρὰ . . .

— Κύρ Τριαντάφυλλε, συλλογίσου τί λέγεις, εἶπεν ὁ Βάγας μετὰ τόνου ἀπειλητικοῦ: εἰσαι εὐτυχὴς λέγων αὐτὰ εἰς ἐμέ, ἂν τὰ εἰλιγῇς εἰς ἄλλον καὶ τὰ ἐμάνθανεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, σ' ἔξεπάτῳε βέβαια.

Οι λόγιοι τοῦ Βάγρια ἐνέστησαν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τοῦ ἀθλήου Τριανταφύλλου,

Ἡ οἰκογένεια κλαίοντα ἐπέπλητε τὸν Τριαντάφυλλον, διὰ τὸ ἔπος τὸ φυγὸν τὸ ἔρκος τῶν ὀδόντων του.

— Τί λέγεις, καλέ; εἶπεν ὁ σύζυγος, ἔς τὸ διάβολο τὸ βίος, δὲς ὅ,τι θέλουν καὶ μὴ λαλῆς ὅτι φθάσης.

— Καὶ ἔχω ἐγὼ τόσα χρήματα;

— Ἄφες αὐτὰ Κύρ Τριαντάφυλλε, ἀπεκρίθη ὁ θηριόκαρδος Βάγριας, ἄφες αὐτά, τελείωσε, ἐγὼ αὖριον σύνταχα ἀναχωρῶ. Κάμε ὅ,τι ἡμπορέτητ ἵνα γλυτώτῃς τὸν γυιὸν σου ἀπὸ τὸν Ἀλῆ-Πατσᾶ.

— Καὶ εἰς ποῖον θὰ μετρηθῶσι τὰ χρήματα; ἤρώτησεν ὁ Τριαντάφυλλος.

— Εἰς ἐμέ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγριας.

— Μάλιστα.

— Ἀλλ' ἂν ἐπιμένῃ ὁ Πατσᾶς.

— Ἐγὼ ἐγγυοῦμαι.

.

— Τὴν ἐπισῶσαν μίαν ὥραν πρὸ μισσημβρίας, εἰσῆλθεν ἀπρότκλητος ὁ Βάγριας εἰς τὸ ὀωμάτιον τοῦ Ἀλῆ Πατσᾶ, καὶ κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν του σακκὸν πλήρη χρημάτων.

— Σωττά, ὦρὲ πόρο μου Θανάση; σωττά....

— Μήτε παρᾶς δὲν λείπει, ἀπεκρίθη ὁ Βάγριας.

— Χαλάλι νὰ σοῦ γείνη, ὦρὲ ἀξίζεις ἓνα Ντουνιά (κόσμο)· γὰρ πέμει πῶς τὸ κατὰφεις, ὦρὲ;

Καὶ ὁ Βάγριας περιγελαστικῶς διηγῆθη ὅλην τὴν διατρέξαταν σκηνὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Τριανταφύλλου.

— Για σου, ὦρὲ πύρο μου, γιὰ σου. Νὰ ὦρὲ τὸ κλειδί καὶ ἀνοιξὲ κεῖνο τὸ ντουλάπι καὶ βάλῃ τα μέσα· καὶ τῷ ἰδεῖεν ἐρμάριον κινητὸν κείμενον εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου, εἶτα ἐπανελάθεν.— Αὐτὰ ὦρὲ θὰ δοθῶναι ἔς τὸ Ἰουσοῦφ-Ἀραπη νὰ καμῇ ἔξοδα νὰ παῇ νὰ κυνηγήσῃ τὴ χαιδούτη τὸ Κατσαντώνη.

— Αὐτὸν διώρισες; ἠρώτησεν ὁ Βάγιας.

— Ἄντι, ὦρὲ Πύρο μου θανάση, νὰ πηγαίνῃς ἐσὺ νὰ κυνηγᾷς· ἐσὺ ὦρὲ εἶσαι ἄξιος τὸ χισμέτι, ποῦ μ' ἔκαμες ἔς τὸ χάνι τοῦ Διμποχόδου κανεὶς δὲν μοῦ τῶκαμε· Ἰσκουζα, παρακαλοῦσα τοὺς μπουλουμπασάδες μου νὰ σκοτώσῃσι ἐκεῖνα τὰ σκυλλὰ, καὶ κανεὶς δὲν ἀκρουμάζονταν· καὶ σὺ, ὦρὲ, τοὺς ἐτκώτῃσι, τρεῖς ἰλιάδες Γαρδικιώτες μοῦ πάστριψις ἔς ἡμῖς ὦρα γιὰ σου, ὦρὲ, γιὰ σου, ὅς εἶσαι ἄξιος, ὦρὲ νὰ μοῦ κουτουπώτῃς ὦρὲ τὸ Κατσαντώνη.

Τὴν ἱστορίαν αὐτὴν τῶν Γαρδικιωτῶν, τὴν ὁποίαν θ' ἀναφέρωμεν εἰς τὴν μετέπειτα ἐκδοθησομένην ἱστορίαν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, εἶπε ἓν ἐκ τῶν τερατουργημάτων τοῦ Πασᾶ αὐτοῦ.

Ὁ Ἀλῆς ἀποταθεὶς εἰς ὅλους τοὺς ἀνδρείους καὶ εὐγενεῖς Ἀλβανοὺς του ἵνα προσπαθήσωσι καὶ τιμωρήσωσι τοὺς Γαρδικιώτας, οἱ ὅποιοι δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὰ ἐκδιαστικὰ κελεύματα τοῦ τυράννου αὐτοῦ, οὗτοι ἠρνήθησαν νὰ ἐκτελέσωσι τὴν θηριώδη διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ, μὴ καταδεχόμενοι νὰ προβῶσιν εἰς μέσα ἀρμόζοντα εἰς ἓνα βάρβαρον καὶ δειλὸν λαόν.

Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, ἰδὼν τὴν ἀρνήσιν τῶν γενναίων καὶ ὑπερηφάνων Ἀλβανῶν του, ἀπετάθη πρὸς τὸ τέρας τὸν Βάγια, χριστιανόν... ὁ ὅποιος ἐξαπατήσας αὐτοὺς τοὺς ἐκλίσεν εἰς τὸ χάνι τοῦ Διμποχόδου, καὶ δῆθεν ὅτι περίμενε τὴν χά-

ριν τοῦ Ἀλῆ ἐκύκλωσε δι' Ἀλβανῶν στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι ἀνελθόντες ἐπὶ τοῦ περιστοιχίσματος ἤρχισαν νὰ πυροβολοῦν κατὰ τῶν ἀόπλων καὶ ἀνυπόπτων Γαρδικιωτῶν.

Δὲν ὑπάρχει γλῶσσα ἀνθρώπινος, οὔτε κάλαμος δυνατὸς νὰ περιγραφῇ τὸν θρῆνον, ὁ ὅποιος ἔγεινεν ἐκεῖ ὑπὸ τῶν σφαιζομένων χριστιανῶν. Τοῦτο μόνον λέγομεν, ὅτι τὸ χάνιον τοῦ Λιμποχόβου ἐκ τῆς εἰμωγῆς τῶν ἐν αὐτῷ σφαιζομένων Γαρδικιωτῶν αἱ ὁποῖαι ὁμοιάζον μὲ μυκηθμοὺς βουβάλων, ὠνομάσθη Βουβάλα.

—Τοὺς Γαρδικιώτας τοὺς ἐγελάταμεν καὶ τοὺς ἐμανδρίσαμεν εἰς τὸ χάνι τῆς Βουβάλας τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ἐσκοτώσαμεν, ὁ Κατσαντώνης δὲ μὴ εἶναι ἔς τὸ κλαρ', καὶ δὲν εἶνε τόσο εὐπολὸν νὰ τὸν σκοτώσῃς, χωρὶς νὰ σοῦ φάγῃ τὰ καλλίτερα σου παληκάρια, ἀπεκρίθη τὸ θηρίον,

— Ἄιντε, ὦρὲ Θανάση, αἴντε κόπιασε, θέλω νὰ με μονάχο, ὦρὲ, αἴντε, τῷ εἶπεν ὁ Παῖς ἐν ὀργῇ, καὶ ἐγερθεὶς τῷ ἑστρεψε τὰ νῶτα, πλησιάσας εἰς ἓν παράθυρον, δι' οὗ ἐβλεπε τὴν λίμνην.

Ὁ Βάγχιος ἐξῆλθεν ὑποτὸ θορίζων, δὲν ἔχω ὀρεξί ν' ἀρτίσω δέρμα μου μέσα σὲ καμμιὰ ρεμματιά.

— 406 —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Δύο μῆνες παρήλθον, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγένετε ἡ παρὰ τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Σίμου συμπλοκή, καὶ ὁ φόνος τοῦ Βελῆ Γκέκα, καὶ οὐδεὶς ἐγίνωσκε ποῦ ὑπεχώρησεν ὁ Κατσαντώνης, μολονότι πολλοὶ κατὰσκοποι τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ περιήρχοντο ἀγνώστοι, προσπαθοῦντες ν' ἀνακαλύψωσι τὸ καταφύγιόν του· Ὁ ἀτρόμητος οὗτος ἐχθρὸς τοῦ τυράννου ἀπεκρύβθη εἰς τὸ σπήλαιόν του μετὰ τῆς σύζυγου, καὶ τοῦ υἱοῦ του, ἐωσοῦ νὰ ἐπιτύχῃ ἀσφαλὲς ἄσυλον δι' αὐτοὺς, καὶ νὰ ἐπαναρχίσῃ αὐθις τὸν ἄσπονδον κατ' αὐτοῦ πόλεμον. Ἔως οὐ οἱ ὀφθαλμοί μου ἔχουσι σταλα ὕγρὸν, ἔλεγεν ὁ ἄρως εἰς τὴν σύζυγον καὶ εἰς τὰ παληκάριά του, θέλω καταπολεμῆ τὸ ἀνθρωπόμορφον θηρίον, τὸν Ἀλῆ· εἰς οὐδὲν ἐλόγησα τὴν ἀρπαγὴν ὀλοκλήρου τοῦ ποιμνίου τοῦ πατρός μου, τὸν ὁποῖον [κατέστησεν ἐκ πλουσίου πένητα· ἦτο ὁ πρῶτος τῶν ποιμένων τοῦ τόπου· οὐδεὶς εἶχεν ὥς αὐτὸς τέσσαρας χιλιάδας πρόβατα· ὁ δυστυχὴς πατήρ μου καὶ ὅλη ἡ οἰκογένεια ὑπεχαίραμεν καρτερικῶς τὰς στερήσεις. Ὅταν ὁμοῦς μίαν ἡμέραν τὸν ἤρπασαν οἱ Ἀλβανοί, κατὰ διαταγὴν τοῦ πασᾶ, καθήμενον πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας του, καὶ τὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν φυλακὴν, ἐνθα ἀπέθνον ἐλεεινῶς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, τότε ὤμοσα ἐκδίκησιν καὶ ἐρρίφθην εἰς τὰ ἔρη, ἐδοκίμασα τὸν κοινὸν ἐχθρὸν, τὸν εὖρον ἀνανδρὸν δύο ἡμέραι ἤρκουν νὰ μορφώσω εἰς ἀτρόμητον παληκάρι πάντα νιοσύλλεκτον· παρέτήρησα ὅτι ὁ Ἕλλην ἔχει νοημοσύνην

ἔμφυτον, τὴν εὐκίνησιν ἐν αὐτῷ τῷ ὁργανισμῷ τοῦ σώματός του, τὴν δίψαν τῆς ἐλευθερίας ἄσβεστον· πολλάκις ἐπιθύμησα νὰ εἶχον τὸν τρόπον νὰ ὁργανώσω μικρὰ σώματα ἄρματωλων, καὶ νὰ ἐξαντλῶ κατὰ μικρὸν τὴν ἀγρίαν ἰσχὺν τοῦ ἐχθροῦ, ἥτις ἐν τῇ πρώτῃ νίκη ἐκλείπει, διότι δὲν εἶναι ἰσχύς ἠθικὴ διέπουσα τὴν καρδίαν καὶ δι' αὐτῆς τὸν στρατιώτην.

— Καὶ γιατί, εἶπεν ὁ Κώστας, δὲν στρατολογεῖς καὶ ἄλλους νὰ ριφθῶμεν στὰ Γιάννενα;

— Διότι, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, κινήσας ὑπερηφάνως τὴν κεφαλὴν, τότε ἔχομεν ἀνάγκην πολλῶν πολεμεροδίων, καὶ δὲν ἔχομεν· τότε ἔχομεν ἀνάγκην πολλῶν τροφῶν, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ φέρωμεν μεθ' ἐαυτῶν. Σώματα μόνον μικρὰ εὐδοκιμοῦσιν...

— Νά! ἔρχεται, ἔρχεται, δεικοῖσι τὴν ὁμιλίαν τοῦ Κατσαντώνη ἡ φωνὴ τῆς συζύγου του, ἔρχεται ὁ ἀνεψιός σου. Ὁ Κατσαντώνης ἐπρόβαλεν ὀλίγον τὴν κεφαλὴν του ἀπὸ τὸ σπήλαιον, καὶ εἶδε τὸν ὡς μικρὸν καλόγηρον ἐνδιδυμένον θεόδωρον πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ὄρους ἐρχόμενον.

— Καλὸν ὁμμάτι ἔχεις Ἀγγελικοῦλα, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης αὐτὸς εἶνε.

Τὸν ἐγνώρισα, καλὲ, εὐθὺς, νὰ τοῦ, ἰδί, τῶρα ἐκάθησεν ὀπισθεν τοῦ βράχου.

— Θὰ διημερεύσῃ ἐκεῖ ἕωσθε νὰ νυκτώσῃ.

— Καὶ διατί;

— Διότι πιθανὸν νὰ κατασκοπεύουν τὸν τόπον καὶ νὰ τὸν ἰδοῦν ἐρχόμενον εἰς τὸ σπήλαιον καὶ τότε ἀνεκάλυψαν τὸ καταφύγιόν μας· τὴν νύκτα δὲν φαίνεται ἐντὸς τῶν βράχων ἄνθρωπος ἀναβαίνων, ὅταν προχωρήσῃ ὀλίγον ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, χάνεται ἐντὸς τῶν θάμνων.

— Καὶ ἂν τὸν ἰδοῦν τῶρα; εἶπεν ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος πλησιασας τὸν πατέρα του.

— Τώρα ἄς τὸν ἰδοῦν, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης· τίς τὸν γνωρίζει; θὰ τὸν ἐκλάβουν διὰ καλόγηρον ἀπερχόμενον δι' ὑπηρεσίαν τοῦ Μοναστηρίου· αὐτὸς κρατεῖ τὰ ἀποδεικτικά τοῦ ἡγουμένου.

Τρεῖς ὥρας μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὅτε τὸ σκότος εἰς τὰς κλυτίας τῶν ὀρέων, περὶ τὰ τέλη μάλιστα τοῦ Φθινοπόρου ἀναμιγνύμενον μετὰ τῆς ὁμίχλης, λανθάνει καὶ αὐτὸν τὸν ὀξυδερκέστερον ὀφθαλμόν, ὁ Θεόδωρος εἰσῆρχετο ἐν τῷ σπηλαίῳ.

— Καλῶς ὤρισες, πάτερ Ὀνούφριε, καλῶς ὤριτες πάτερ Λαυρέντιε, τῷ ἔλεγον εἰ σύντροφέϊ τει, ὑποδεχόμενοι αὐτὸν δι' ἀπλέτου γέλωτος.

— Ὡρὲ! δὴν ὁμοιάζει τὸν διάκονον τοῦ δεσπότη τὸν Μεθόδιον; ἂν εἶχε καὶ τὸ κόκκινον ἐμβαλῶμα εἰς τὸ μέτωπον, ἔλεγεν ὁ Κώστας, ἤθελε μεθ' ἔρκου, ἔτι εἶνε ὁ Καρδερίνης, ὁ κανδηλανάπτης τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Κονιδιάρη.

— Ὡρὲ τί σκούζεται; ἐξώναζεν ὁ Κατσαντώνης, ἔλα Θεόδωρε ἔλα ἐδῶ πλησίασε.

Καὶ ὁ Θεόδωρος πλησιασας ἐκάθησε πλησίον του παρὰ τὴν πυρὰν, περὶ ἣν ἐθερμαίνετο αὐτὸς μετὰ τῆς εἰκογενείας του.

— Τί ἔκαμες; λέγε, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

— Ὁ Καποδίστριας, μ' εἶπεν ὁ Γεροστάθης, ἔγραψε τὸν Σικελιανὸν εἰς Λευκάδα διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὁ Σικελιανὸς τὸν ἀπήντησεν ὅτι εἶναι δεκτὴ ἡ θεία μου καὶ ὁ Ἀλέξανδρος μόνον ἐκεῖ, καὶ νὰ τοὺς ὑπάγῃς νύκτα εἰς τὴν

ξηροχαλιάν, ν' ανάψης δύο μικράς πυράς, διὰ νὰ σταλῇ πλοιάριον νὰ τοὺς πάρῃ.

— Τὸν εἶδες ὥρῃ σὺ, τὸν Καποδίστριαν; ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

— Μοὶ τὸν ἐδείξαν εἰς τὸν δρόμον, εἶναι ἓνας ὥρατον νέος, τὸν ἀγαποῦν καὶ τιμοῦν ὅλοι τὴν φρόνιμάδα του.

— Καλὰ λέγεις παιδίμου, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, αὐτὸς ἀγαπᾷ ὥς οὐδεὶς ἄλλος τοὺς ὁμογενεῖς του. Ὁ Θεὸς θέλει τὸν ἀξιώσῃ νὰ γείνῃ μέγας· αὐτὸς μίαν ἡμέραν θὰ γείνῃ ὁ σωτὴρ τῶν ὁμογενῶν.

— Ὁ ἀτρόμητος ἥρως, ἐν μόνον δὲν προεμάντευσε ὅτι τὰ ἄγρια πάθη ἐμελλον νὰ κόψωτῃ ἀνόμως τῆς πολυτίμου ζωῆς του τὸ νῆμα, ἐν ὀνόματι ψευδοῦς ἐλευθερίας.

— Σ' ἐξέτασε κανεὶς, ὅταν ἐπήγαίνες καὶ ὅταν ἤρχόσουν; τὸν ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

— Μόνον εἰς τὴν Σαγιάδα μ' ἠρώτησεν ὁ τελώνης, τί δουλειὰ ἔχω στὴν Κέρκυραν, καὶ τὸν ἀπεκρίθην ὅτι ὑπάγω νὰ προμηθεύσω ὀλίγον ἔλαιον, διὰ τὸ Μοναστήρι ἀπὸ ἐλεημοσύνην. Ὅταν ἐπέστρεφα, μ' ἠρώτητε παλιν τί ἔκαμα, καὶ τὸν εἶπον, ὅτι οἱ φράγλοι κοντεύουν νὰ φραγκεύτουν τοὺς Κερκυραίους, καὶ δὲν ἔδωκαν μήτε λάδι, μήτε ξύδι.

— Εὐγε, Θεόδωρε, εἶσαι ἐξυπνος, εὐγε!

Μετὰ μίαν ὥραν, ὅλοι οἱ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐκοιμῶντο, ὕπνον βαθύν, μόνος ὁ Κατσαντώνης, ἡ σύζυγος καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλέξανδρος ἠγρύπνουν.

— Τέκνον ἀγαπητόν, ἔλεγεν ὁ Κατσαντώνης εἰς τὸν υἱόν του, ἐγὼ γράμματα πολλὰ δὲν ἔμαθον, μολινοῦ δ' πατὴρ μου εἶχε τοὺς τρόπους διὰ νὰ μὲ μάθῃ, διότι ἡ οἰκογένειά μας ἦτο ἡ πλευσσιωτέρα τοῦ χωρίου μας καὶ ὅλων τῶν πέριξ χωρίων.

Μίαν ἡμέραν ὁ διδάσκαλός μου μ' ἐξυλοκόπησε, διότι παίζων εἰς τὰς ἐδοὺς ἐπῆγα ἀργὰ εἰς τὸ σχολεῖον· ὅθεν ἀναχωρήσας δὲν ἤθελα νὰ ὑπάγω πλέον. Σὺ ὅμως, ὅταν σὰς φέρω εἰς Λευκάδα μετὰ τῆς μητρὸς σου νὰ πηγαίνης εἰς τὸ σχολεῖον νὰ μάθης γράμματα, διότι μόνη ἡ ἀνδρεία δὲν ἀρκεῖ, πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ σύντροφον τὴν παιδείαν. Ἄν ἐγὼ ἤξευρα πολλὰ γράμματα ἴσως ἐκυρίευα δλην τὴν Ἑπειρον.

— Καὶ διατί μὲ τὰ ὀλίγα γράμματά σου προξενεῖς φρίκην εἰς τοὺς Τούρκους; ἠρώτησε τὸ παιδίον.

— Διότι ἔχω ἓνα ἄλλο σύντροφον, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Ποῖον;

— Τὴν ἀγάπην τῆς Πατρίδος καὶ τὸ πρὸς τοὺς τυράννους μῖσος.

Τὸ παιδίον συγκινήθην ἀπὸ τὸ θερμουργόν, μεθ' οὗ ἐξεφράζετο ὁ πατήρ του, ἐθεώρει αὐτὸν ἀτενῶς, ἡ δὲ μήτηρ ἠκροάζετο μετ' ἄκρας προσοχῆς.

— Τέκνον μου προφιλές, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Κατσαντώνης, πιθανὸν ν' ἀποθάνω εἰς καμμίαν μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐλευθερίας μάχην. Δὲν ἔχω πλοῦτη νὰ σ' ἀφίσω, διότι μᾶς ἐξιγύμνωσεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, σ' ἀρίνω ὅμως μίαν πολὺτιμον κληρονομίαν . . . τὸ μῖσος κατὰ τῶν τυράννων τῆς Πατρίδος! αὐτὸ σ' ἀρίνω καὶ ὀρκίσου, ὅτι τὴν κληρονομίαν ταύτην θὰ μεταχειρισθῇς ὡς ἱερὰν καὶ ἁγίαν.

— Ὅρκίζομαι ἀπεκρίθη ὁ παῖς.

— Ἠξεύρεις; ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης διατί σ' ὠνόμασα Ἀλεξάνδρον; διότι ἡ Ἑπειρος καὶ ἡ Μακεδονία εἶχον Βασιλεῖς Ἀλεξάνδρους.

Τετρακόσια ἔτη ἐσίγα ἡ φωνὴ τοῦ ἔθνους εἰς τὰς παιδιάδας

της Ἑλλάδος, ἀλλ' ἐβόα, δαμννύρετο καὶ ἐξόντα εἰς τὰ ὄρη της, τὰ ὅποια εἶνε γεμάτα ἀπὸ ὀστέων ἡρώων· τούτου, ὠνόμασαν εἰ καταπιεζόμενοι χριστιανοὶ κλέφτας; διὰ ν' ἀποφεύγῃσι τὴν ὀργήν, καὶ νὰ μετριάξωσι τὰς σφαγὰς τῶν τυράννων.

— Καὶ ἔχομεν ἡμεῖς Βασιλεῖς; ἠρώτησεν ὁ μικρὸς Ἀλέξανδρος;

— Δὲν ἔχομεν, ἀλλὰ θὰ κάμωμεν, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ του δακρύσας· θὰ κάμωμεν, διότι πρέπει ἢ νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἢ ν' ἀποθάνωμεν ὅλοι· τί μᾶς χρησιμεύει ἡ ζωὴ, ζωὴ δούλων καταφρονουμένων, ζωὴ ἀνδραπνδων Ἀγγελικούλα, εἶπεν ἀποταθείς πρὸς τὴν σύζυγόν του, ὁ Ἀλέξανδρος εἶνε μικρὸς, ἐνθymiζέ του πάντοτε τοὺς λόγους μου, καὶ ἔμπνεί του, μῆσος, κατὰ τῶν τυράννων!

Μετά τινος σπιγμάς, δὲν ἤκούετο πλέον, εἰμή ἡ πνοὴ τοῦ ἀνέμου, βομβοῦντος εἰς τὸ σπῆλαιον τοῦ σπηλαίου· ἅπαντες ὕπνωτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Μίαν νύκτα τοῦ Νομβρίου, δύο πυρὰ ἐφαίνοντο εἰς Ἐπρωχαλίαν, διακόσια βήματα ἐκεῖθεν τοῦ Τεκί, καὶ πλοιαρίον ἀπάραν ἀπὸ τὴν παραλίαν τῆς πόλεως τῆς Λευκάδος διευθύνετο πρὸς αὐτά.

Πλησιάζαντος δὲ εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας τοῦ πλοιαρίου, εἰς τῶν ἐν τῇ λέμβῳ τριῶν ἀνδρῶν ἐπήδησεν εἰς

τὴν ξηρὰν παρὰ τὰ δύο πυρά, ἔνθα εὗρεν ἄνδρα ἄγνωστον εἰς αὐτόν, καὶ παρ' αὐτῷ μίαν γυναῖκα καὶ ἓν παιδίον.

Εἰς τὸ φῶς ὁμῶς τῶν πυρῶν παρετήρητε χρυσαῖς κινήτας ταινίας ἀνωθεν τῶν ὕψωμάτων καὶ ἐνόητεν ὅτι ἑνοπλοὶ κατέχουσι τὰ ὀχυρὰ τῆς θέσεως μέρη.

— Ὑμεῖς εἰσθε, ἡρώτησεν ὁ ναύτης τὸν ἄγνωστον, οἵτινες θὰ διαβῇτε ἀντικρυ;

— Ναὶ φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ ἄγνωστος, ὅχι ὁμῶς ἐγώ, ἀλλ' ἡ γυνή καὶ τὸ παιδίον. Εἰπέ εἰς τὸν καλὸν Σικελιανόν, ὅτι παραδίδω τὸν πολυτιμὸν μου τοῦτον θησαυρὸν εἰς τὴν φιλοξενίαν τῶν φιλογενῶν Λευκαδίων.

— Μὴ σέ μέλει, Καπιτάνε, ἐκραύγασεν εἰς ἑκ τοῦ πλοιαρίου, μὴ σέ μέλει, ἡ γυνή καὶ τὸ παιδίον θέλουσιν εἰσθαὶ πολυτιμότερα καὶ αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Λευκαδίων....

Τίς ἄρα ἦτον ὁ φωνήσας;

Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Κατσαντώνη ἀντανεκλάσθησαν τὰ πυρά, ἐν δάκρυ ὡς κρυστάλλινον πρίσμα ἀνέδλυσεν ἐπὶ τῶν βλεφάρων του.

Τὰ βλέμματα τοῦ Κατσαντώνη παρηκολούθησαν τὸ πλοιαρίον μέχρις οὗ ἐγένετο ἄφαντον ἐν τῷ σκότει.

Ἐχομεν καιρόν, παιδιὰ, νὰ διαδώμεν ἀπόψε τὸν Καρβασαρά, ἐμπρὸς λοιπὸν εἶπεν ὁ ἥρωας, καὶ ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν.

Ἡ αὐγή τοὺς ἐχαιρέτησεν ἀνωθεν τῆς Ἀριάδας, ἔνθα ἐκάθησαν ν' ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον, καὶ ἐπομένως νὰ προγευματίσωσιν.

Ἢ Κατσαντώνης ρίψας ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν συντρόφων του, παρετήρησεν, ὅτι ἔλειπεν ὁ Θεόδωρος.

— Τί ἔγεινε, παιδιὰ, ὁ Θεόδωρος; ἡρώτησε,

Τότε στρέψαντες τὴ παλληκάρια πανταχόθεν τὰ βλέμματα των, εἶδον τῷ ὄντι, ὅτι ὁ Θεόδωρος ἦτο ἀπών.

— Ἴσως εἶνε ἐδῶ πλησίον διὰ ... ἀπεκρίθησάν τινες.

— Κυττάξατε, εἶπεν ἀνήσυχος ὁ Κατσαντώνης.

Οἱ ἄρματωλοι ἀνέβησαν εἰς τὰ ὑψώματα, ἐζήτησαν αὐτὸν πανταχοῦ, ἐπυροβόληταν, ἀλλ' οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις.

— Τί ἐγίνεν, ὦρέ· ἔλεγεν ὁ Κατσαντώνης· τί ἐγινε; μᾶς ἐπρόδωσαν.

— Ἴσως ἐτρύπωσε πουθενὰ καὶ κοιμᾶται, εἶπεν ὁ ὑπασπιστὴς Κώστας.

— Ὅταν ἐρχόμεθα τὴν νύκτα, εἶπεν ὁ Βασίλειος, αὐτὸς ἔμεινεν ὀλίγον ὀπίσω, ἴσως δι' ἀνάγκην του.

— Βρὲ σύντροφοι, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, ὁ ἐχθρὸς μᾶς παρακολουθεῖ· προγευθῆτε διὰ νὰ ᾔσθε ἔτοιμοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Εἰς τὴν Μονὴν Κονιδάρι, καίτωθεν τοῦ Καρδασαρά, κειμένην ἐπὶ μιᾶς μικρᾶς κοιλάδος, ὑπῆρχε, Καλόγηρός τις, ὅστις νόθος ὢν καὶ οὐδένα ἔχων συγγενῇ, κατέφυγεν ἐν αὐτῇ· ἡλικιωθεὶς δὲ διωρίσθη κτηνοβοσκὸς καὶ κανδυλανάπτης συγχρόνως τῆς Μονῆς.

Ὁ καλόγηρος οὗτος ἔχων ἐρυθρὸν στίγμα ἐπὶ τοῦ μετώ-

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθ. φύλ. 8

που του, μεγαλύτερον ταλήρου ὀνομάσθη ὑπὸ τῶν μοναχῶν Καρδερίνης.

— Ὁ Ἰσοῦρ Ἀράπης ἰχνηλατῶν τὸν Κατσαντώνην, ἔμαθεν ὑπὸ τῶν κατασκόπων ὅτι διηυθύνετο πρὸς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ὅτι ἀπὸ τὴν Μονὴν ἔλαβε τροφάς.

Ὅθεν διαβάς ἐκεῖθεν ἠρώτησε τὸν τε Ἠγούμενον καὶ τοὺς Μοναχοὺς, εἰ ἐίδον τὸν Κατσαντώνην.

Μὴ δυνηθεὶς δὲ μ' ἔλας τὰς ἀγρίας κατ' αὐτῶν ἀπειλὰς, νὰ μάθῃ τι παρ' αὐτῶν, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν Μονὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεῦνας του, ὀλίγον δὲ μακρὰν νῆς Μονῆς εὗρεν ἐλαύνοντα ἀγέλην αἰγῶν τὸν καλόγηρον Καρδερίνην.

— Τί κάμνεις ὦρὲ αὐτοῦ τὸν ἠρώτησε.

— Τί νὰ κάμω, αἰγας βόσκω, καὶ τὰς πηγαίνω ἐς τὸ Μοναστήρι.

— Πῶς ὦρὲ, σὺ νὰ βόσκῃς αἰγας; Σ' εἶσαι ὦρὲ ἀρχοντόπουλο.

— Ἐγὼ ἀρχοντόπουλον; ἀπεκρίθη ὁ Καρδερίνης, ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα συγγενῆ, εἰμὴ μίαν μητέρα πάμπτωχην

— Πῶ! ἐσὺ ὦρὲ, εἶσαι ἀπὸ μεγάλη φάρα.

— Μὴ μ' ἀναγελάς, ἐφέντη, ἀπεκρίθη ὁ καλόγηρος, στρέφων ἀλλαχοῦ τὸ πρόσωπον.

— Καὶ ἂν σοῦ φανερώσω ὦρὲ, πῶς εἶσαι Τουρκόπουλο ἀπὸ μεγάλη φάρα; τότε...

— Τί τότε; ἀπεκρίθη προθύμως ὁ καλόγηρος.

— Τότε τί μὲ δίδεις;

— Ὅτι θέλῃς.

— Δὲν θέλω, ὦρὲ, τίποτε, μόν' ἵνα μυστικὸ νὰ μοῦ πῇς.

— Ἄν τὸ ξέρω....

— Πῶ, τὸ ξέρεις, ὦρέ, τὸ ξέρεις.

— Σὺν τί;...

— Νὰ μοῦ πῆς ὦρέ, ποῦ εἶναι τὸ Κατσαντώνη.

— Πρῶτον πρέπει νὰ μάθω τὸ ἰδικόν μου μυστήριον, εἶπεν ὁ Καρδερίνης.

— Γιὰ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης· καὶ ἐπέδειξεν εἰς τὸν καλόγηρον μίαν ἐπιστολήν.

— Νὰ τὴν ὄω, εἶπεν ἀνυπομόνως ὁ καλόγηρος,

— Ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Καρδερίνην τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσε δις καὶ τρίς.

« Ἰσοῦφ Ἀγᾶ σὲ χαιρετάω, εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἀγίου
» Ἰωάννου ὅτ' ὁ Κάρλελι εἶνε ἓνα καλογεράκι, καὶ θὰ τὸ γνω-
» ρίσῃς ἀπὸ ἓνα σημάδι ποῦ ἔχει σὲ τὸ κούτελο κόκκινο· αὐτὸ
» εἶνε παιδί μου, τὸ ἔκαμα κρυφὰ μὲ μιὰ χήρα Τούρκισσα καὶ
» γιὰ νὰ μὴ νιωστῇ τὸ ἐκρεμάταί με μὲ μιὰ κόφα εἰς τῆς
» ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα· σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ κά-
» μῃς τὸ χατήρι νὰ τὸ παρῇς καὶ νὰ τὸ φέρῃς ἡ μὲ τὸ
» καλὸ ἦ, μὲ τὸ ζόρι».

Μουσταφᾶ-μπεης Ἀρτινός.

— Τώρα τί λὲς ὦρέ γιδοβοσκέ, μπεγόπουλο;

— Τώρα τί νὰ πῶ; μὴ μὲ γελάς;

— Θέλεις νὰ σὲ πάρω ἔς τὸν τάτα σου;

— Βέβαια θέλω, ὅταν λέγεις ἀλήθειαν.

— Ἐπὶ θὰ μοῦ χρειαστῇς ἀκόμη, ἐπρόσθισεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, πρέπει νὰ σταθῇς ἐδῶ ἀκόμη ψύχα ἔς τὸ Μοναστήρι· πάρε τώρα, ὦρέ, τὴν σακκοῦλα, ὅπου μ' ἔδωκεν ὁ τάτας σου νὰ σοῦ δώκω. Καὶ τῷ ἰδῶκε βαλάντιον πλήρες χρημάτων, τὸ ὁποῖον μὲ ἀπληστον χεῖρα ἔλαβεν ὁ καλόγηρος.

— Τώρα νά μοῦ 'πῆς ὅμως, ὑπέλαβεν ὁ 'Ισοῦφ 'Αράπης, ποῦ εἶνε τὸ Κατσαντώνη.

— Ὁ Κατσαντώνης, ἀπεκρίθη ὁ Καρδερίνης, ἀπέρασεν ἐδῶθε μὲ μίαν γυναῖκα καὶ ἓνα παιδί καὶ ἐτράβηξε πρὸς τὴν Ξηροχαλιά.

— Ἐχε γιὰ, ὦρὲ καὶ νά φυλάξης τὸ παραγγολή μου.

— Ποιὰ παραγγολή;

— Νά καθήσῃς ἐδῶ, ὡς ποῦ νά μεταίρθω.

— Καλά.

— Ὁ 'Ισοῦφ 'Αράπης μετὰ τῶν ὀγδοήκοντα 'Αλβανῶν ἀνεχώρησεν ἐκεῖσε δρομαίως.

Πλησιάσας εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ 'Αλῆ μτέη, δύο ὥρας ἀπέχον τῆς Ξηροχαλιάς, ἤκουσεν ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς κρότον βημάτων πολλῶν καὶ τὸν κροταλισμὸν τῶν χαλίκων, ἐφ' ὧν τροσέσκοπτον οἱ πόδες τῶν Κατσαντωναίων.

— Γιὰ τοὺς εἶπε μυστικῶς εἰς τὸν πλησίον τοῦ ἰσταμένου ψυχουγινὸν τοῦ, Σιμσεδδίν-Πριμάτην, ἐπιστρέφουν. Ἄς τὸν πάρωμεν κατὰ πόδι· καὶ πραγματικῶς ἦσαν οἱ Κατσαντωναῖοι, οἵτινες βαδίζοντες ἐσπυραμένως ἐγένοντο ἄφαντοι ἐν ροπῇ ὀρθαλμοῦ. Πῶ, τήρα ὦρὲ, τήρα ἔ.α μαῦρο πρᾶμμα ποῦ σαλεύει ἐκεῖ κάτω, ἐπρόσθεσεν εἰς τὸν ψυχουγινὸν τοῦ, τρίξετε ὦρὲ νά δῆτε τί εἶνε.

Ὁ ψυχουγινὸς συμπαραλαβὼν καὶ ἑτέρους δύο ἰδραμον εἰς τὸ ἐπιδειχθὲν μέρος τὸ φαινόμενον ὑποκείμενον, ἦν ἄνθρωπος τρεπείς εἰς φυγὴν, ἅμα εἶδεν ἐρχομένους κατ' αὐτοῦ τοὺς 'Αλβανούς· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μέρος ἦν ἀνώμαλον καὶ δὲν ἠδύνατο νά τρέξῃ, συλληφθεὶς, ἀπήχθη ἐνώπιον τοῦ 'Ισοῦφ 'Αράπη, ὅστις διέταξε νά τὸν ἀροπλίσωσι καὶ νά τὸν δέσωσιν ἀμέσως.

— Τίς εἶσαι, ὦρέ; τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἰσοῦρ Ἀράπης.

— Εἰμαι, ἀπεκρίθη ὁ αἰχμαλώτος, ὁ Θεόδωρος, ἀνιψιὸς τοῦ Κατσαντώνη.

— Δὲν σὲ σκοτώνω, ὦρέ, ὑπέλαβεν ὁ Ἰσοῦρ, θὰ σὲ φέρω ἔς τὰ Γιάννενα νὰ σὲ τιμωρήσῃ ὁ Βεζύρης, νὰ σὲ βαλῇ ἔς τὸ σουγλί.

— Καὶ τί μὲ τοῦτο ἀπεκρίθη ὁ Θεόδωρος, μήπως ὅταν μὲ σουγλίσῃ θὰ ἐκλείψουν οἱ ἀμαρτωλοί; Ἡμεῖς φυτρώνωμεν σὰν τὰ μανητάρια, καὶ ἐν ὅσῳ ὑπάρχουν τύραννοι ἐν θῷ θὰ λείψωμεν. Ἡξεύρετε Ἰσοῦρ-Ἀράπη τί κάμνετε;

— Τί, ὦρέ;

— Ποτίζετε μὲ τὸ αἷμα μας τὴν ἐλευθερίαν διὰ νὰ διῇ περισσοτέρους καρπούς.

— Πῶ, τί εἶνε ὦρέ, 'κεῖνο τὸ λευτεριά;

Εἶνε τὸ θηρίον, τὸ ὀπυῖον καταπίνει τοὺς τυράννους συσσώμους. Αὐτοὶ νομίζοντες ὅτι χύνοντες τὸ αἷμα ἐροσίζονται, καὶ ἐξ ἐναντίας λυτῶσι, καὶ προχωροῦντες ἀπὸ ἀνομίας εἰς ἀνομίαν καταστρέφονται ἐπὶ τέλους.

— Σὺ, ὦρέ, εἶσαι δάτκαλο;

— Ναί, εἰμαι μαθητὴς τοῦ Ψαλῖδα.

— ὦ! καλὸ δάσκαλο νὰ κάνῃ κλέφτες.

— Τοὺς κλέφτας δὲν τοὺς κάμνει ὁ Ψαλῖδας.

— Ἀμμή, ποῖο ὦρέ;

— Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς διὰ τῶν παρανομιῶν, τῶν ἀρπυγῶν καὶ τῶν καταπιέσεων.

— Σοὺς, σοὺς, ὦρέ, μὴ σκοτῶ ω τώρα.

— Σκέτωσέ με, ἄλλος θὰ πάρῃ τὸ αἷμά μου.

— Ὁ Ἰσοῦρ Ἀράπης κατηύθυνε τὸ πιστόλιόν του κατὰ

του ἡρώδου, ἀλλ' ὁ ψυχουγὸς τοῦ τοῦ ἐκράτησε τὴν
χρῆσιν.

— Τί ζητεῖς νὰ κάμῃς, τῷ εἶπε, θέλεις νὰ δώκῃς εἰδῆ-
σιν εἰς τὸν Κατσαντώνην ὅτι τὸν ἀκολουθοῦμεν;

Ὁ ἥλιος εἶχεν ὑψωθῆ ὑπὲρ τὸν ἔριζοντα, ὅταν ὁ σκοπὸς τοῦ
Κατσαντώνη ἀνήγγειλε τὴν προσέλευσιν τοῦ Ἰσοῦρ Ἀράπη
φέρωντος διδεδεμένον τὸν Θεόδωρον, προπορευόμενον ἐπὶ κεφαλῇς
τοῦ σώματος πρὸς ἐπίδειξιν.

— Ἐγὼ σὰς εἶπον ὅτι ὁ ἐχθρὸς μᾶς παρακαλουθεῖ, εἶπεν
ὁ Κατσαντώνης. Ἐπαρε Κώστα συντρόφους, διαβα τὸ ρέμμα
καὶ τοποθετήσου ὀπισθεν τῶν ἀχρινίων· μὴ ρίψῃς ντουρέκι,
πρὶν ἀνοίξῃ μ' ἐμὲ τὸν πόλεμον ὁ ἐχθρὸς· νὰ ἦσαι ὁμοῦς ἑτοι-
μος νὰ τὸν χτυπήσῃς ὀπισθεν, ἀμα ἰδῇς ρινόμακτρον ὑψωμέ-
νον ἐπὶ τοῦ ἄκρου μιᾶς ράβδου. Ὁ Ἰσοῦρ Ἀράπης θεωρῶν τὸ
σῶμα τοῦ μεταξὺ δύο πυρῶν εὐρισκόμενον, θὰ ἔμβῃ εἰς ἀτα-
ξίαν, καὶ τότε νὰ ρηθῶμεν ἑκατέρωθεν κατ' αὐτῶν μὲ τὰ ξίφη.

— Καπετάνι, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας, θὰ μείνῃς μ' ὀλίγους
τῇ ὑπαρξίς μας εἶνε ἡ ζωὴ σου, καὶ δὲν πρέπει νὰ σ' ἀφίσω νὰ
ριψοκινδυνεύσῃς.

— Ὁ Κατσαντώνης, φίλε μου, δὲν σιγάζεται ἀπὸ ὀγδοῇντα
σαποκοιλῆς, ἀκουσε τί σὲ λέγω.

— Ὅρισμός σου Καπετάνι, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας καὶ λαβὼν
μετ' ἑαυτοῦ τὸν διαταχθέντα ἀριθμὸν τῶν παληκαριῶν, με-
τέβη εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τοῦ ρέμματος.

Ἐν τούτοις ὁ Ἰσοῦρ ἐφάνη προχωρῶν ἐσπυσμένως, ἀ-
ρρωστον, κατὰ μέτρον τῆς προσεγγίσεώς του μὲ τὸ σῶμα τοῦ
Κατσαντώνη, τοὺς Ἀλδανούς του. Ὁ Κατσαντώνης ἐφάνη
ἐπίτηδες εἰς τὴν θέσιν του, ἵνα ἐπισύρῃ πρὸς αὐτὸν τὴν προτο-

χήν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ πραγματικῶς ὁ Ἰσούφ-Ἀράπης, ἰδὼν τὸν Κατσαντώνην «Γιάτος ἐκραύγασε, γιόνα, ὦρὲ, γιόνα, ἀπάνω τους, ὦρὲ Μπεύρα».

Ἡ συμπλοκὴ ἐγένετο ἰσχυρά ■ Ἰσούφ-Ἀράπης ἐπληγώθη ἐλαφρὰ εἰς τὸν βραχίονα, ὁ ψυχουῖός τοῦ Σεμσεδίν-Πρεμέτης ἐρονεύθη. Ἐν τούτοις οἱ ■ Ἀλβανοὶ ἀλαλάζοντες ἐπολέμουν λυσσωδῶς, δις ἐρρίθθησαν ἐπὶ τοῦ μικροῦ σώματος, τοῦ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Κατσαντώνη, καὶ δις ἀπεκρούσθησαν γενναίως· πολλοὺς ἀφῆσαντες νεκροὺς, τοὺς ὁποίους δὲν ἤδυνήθησαν νὰ ἄρῳσιν. Ὅταν ὁμοῦς ἤκουσαν τὴν βροντὴν τῶν πυροβόλων τοῦ σώματος, τοῦ διοικουμένου ὑπὸ τοῦ Κώστα ὀπισθέν των, ἐμβήκαν εἰς ἐντελὴ ἀταξίαν, τρέχοντες τῇδε καὶ κεῖσε ἵνα εὕρωσιν ὀχύρωμα. Τέλος ἰδόντες ξιφῆρεις τοὺς Κατσαντωναίους, ἐτερχομέοι κατ' αὐτῶν, ἐφευγον κραυγάζοντες ραὶ ραὶ. Ἡ σφαγὴ ὑπῆρξε μεγάλῃ, ἀλλ' ὁ Κατσαντώνης ἰδὼν πεσόντα τὸν ὑπασπιστὴν ἢ ποιῶ ὀπαλήκαρόν τοῦ Κώσταν, ἐκραύγασεν· «εἰς τὸ τόπον παιδία, μὴ διώκετε».

Οἱ μείναντες Ἀλβανοὶ διασκορπισθέντες ἐντὸς τοῦ ρεύματος, ἔτρεχον ἐκ τοῦ βάθους πρὸς τὰ ὑψώματα τῆς κοιλάδος καὶ ἐκεῖθεν ἐγένοντο ἄραντοι, λαβόντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν αἰχμάλωτον Θεόδωρον. Ὁ Κατσαντώνης ἐπλητρίασε τὸν ἀγαπητόν τοῦ Κώσταν κείμενον αἱματορρυκτὸν μεταξὺ ἐρίκων καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν ἐνόμισε νεκρόν, εἰτα κινήσας αὐτόν, καὶ λαβὼν τὴν χειρὰ του, παρετήρησεν ὅτι ἔζη· τὸ αἷμα ἔρρεεν ἐκ τοῦ τραγήλου του καὶ εἶδεν ὅτι ἡ πληγὴ δὲν ἦτο θανάσιμος· διότι ἡ σφαῖρα διελθοῦσα κάτωθεν τοῦ ὤτους, διεπέρασε τὸ σαρκῶδες μέρος διέταξε νὰ φέρωσιν ὕψω μὲ τὸ ὅποιον ἐπλυναν καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν πληγὴν, θέσαντες ἐπ' αὐτῆς λιπαστὸν ἐκ βοτάνων καὶ ἐπιδέσαντες αὐτὴν καλῶς. Ὁ Κώ

στας, ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἠρώτησεν, ὥς ἄλλος Ἐπαμεινωάδας, τὸν Κατσαντώνην:

— Ἐνίκητάμεν Καπετάνε;

— Ναί, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, ἀλλὰ μᾶς ἐπῆραν τὸν Θεόδωρον.

— Πρὶν πληγωθῶ, ὑπέλαβεν ὁ Κώστας, εἶδον φονευθέντα τὸν Σεμσεδὶν-Πρεμέτην ψυχυλὸν τοῦ Ἰσοῦφ-Ἀράπη. Πρίσταξε νὰ κόψουν τὴν κεφαλὴν του, νὰ τὴν ἀλλάξωμεν μὲ τὸν Θεόδωρον. Ἡξεύρεις ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ θεωροῦν ἄκραν καταφρόνησιν, τὴν νὰ τεθῇ ἡ κεφαλὴ γνωστοῦ τινος ἢ οἰκείου ἐπὶ δημοσίας ὁδοῦ.

Ὅταν εἰδοποιήσωμεν τὸν Ἰσοῦφ-Ἀράπη, ὅτι θελομεν καταλάβει ὀχυρὰν θέσιν ἐπὶ τῆς ἀγούτης εἰς Ἰωάννινα μεγάλης ὁδοῦ, καὶ ἐκθέσωμεν ἐν αὐτῇ τὴν κεφαλὴν τοῦ Σεμσεδὶν πρὸς ἐπίδειξιν εἰς τοὺς διαβάτας θὰ μᾶς ἀνταλλάξῃ μ' αὐτὴν τὸν Θεόδωρον.

— Καλὰ λέγεις, Κώστα, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

Καὶ διέταξε νὰ κόψωσι τὴν κεφαλὴν τοῦ Σεμσεδὶν καὶ νὰ τὴν θέσωσιν ἐντὸς μιᾶς πύλης.

— Ἦδη πρέπει νὰ δειπνήσωμεν καὶ νὰ δράμωμεν κατόπιν τοῦ ἐχθροῦ εἶπεν ὁ Κατσαντώνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

Αἱ ἡμέραι τοῦ Νοεμβρίου εἰσὶ βραχεῖαι. Ἡ συμπλοκὴ ἐτελείωσε τὴν τρίτην μετὰ μεσημβρίαν· ὅθεν ἀποδειπνήσαντες οἱ Κατσαντωναῖοι ἐξεκίνησαν περὶ τὴν δῦσιν τοῦ ἡλίου. Ἀπὸ τὰ ἴχνη του ἐπληροφορήθησαν ὅτι οὗτος ἐβαδίζε τὴν πρὸς τὸ Κομπότι ὁδόν· ὅθεν ἀπεφασίσαν νὰ κάμωσι τὴν πορείαν ἐν νυκτί, ἵνα λανθάνωσι τοὺς διασπαρέντας πανταχοῦ κατατκόπους τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ.

Ἡ νύξ ἀτυχήθως ἐν Ἀνδρακίᾳ ἐν τῇ τοιαύτῃ τοῦ χρόνου ὥρᾳ ἦν ἀστερέεσσα. Οἱ ἀστέρες ἔλαμπον ὡς ἀδάμαντες ἐπὶ τοῦ στερεώματος. Ὁ μικρὸς στρατὸς τοῦ Κατσαντώνη ὠδεύεν ἐν ἄκρᾳ σιγῇ παραλλήλως ἐπὶ τῶν κλιτυῶν τῆς ἐπὶ μήκους φάραγγος τῆς Δρυνίτσας, ἔχων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀρχηγὸν ἀπόσπασμα δὲ μικρὸν, ὡς ὀπισθοφυλακὴ, ἔφεραν τὴν κεφαλὴν τοῦ Σεμσεϊδίν-Πρεμέτι, ὅπερ διετελεῖ ἐν παροξυσμῷ φόβου, ἀσυνήθους εἰς τοὺς στρατιώτας.

Κύων παρηκολούθει ἐκ τοῦ πλησίον τὸν φέροντα τὴν κεφαλὴν ὅστις ἐγένετο ἄφαντος, ἅμα ὁ φέρων αὐτὴν στρατιώτης τὴν ἀπέθετε κατὰ γῆς, καὶ ἀπεμακρύνετο μετὰ τῶν συντρόφων του· ἀναλαμβάνοντος δὲ τοῦ στρατιώτου αὐτὴν ὁ κύων αὐτίς ὡς φάντασμα ἐπλητρίαζε καὶ παρηκολούθει αὐτὸν καὶ τοὺς συστρατιώτας του

— Παναγία μου! βοήθα! ἔλεγεν ὁ φέρων τὴν κεφαλὴν.

== Κύριε ἐλέησον! ἔλεγεν ὁ ἕτερος, καὶ

— Ὁ Θεὸς βοηθὸς, ἐφώναζον ὅλλοι.

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθ. 422. 9

— Ἀφῆσέ την κατὰ γῆς, ὦρὲ Δημήτρη, εἶπον ὅλοι εἰς τὸν κομίζοντα αὐτήν.

Ὁ Δημήτριος τὴν ἄφητε παρὰ τὴν ὁδὸν· ὅλοι ἀπεμακρύνθησαν καὶ οὐδεὶς ἐβλεπε πλέον τὸν κύνα ἀκολουθοῦντα· ἀλλ' ὁ Δημήτριος ὤφειλε κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν καὶ ἰδοὺ πάλιν ὁ κύων παρηκολούθει.

Ὡρὲ παιδῶν, εἶπεν εἰς ἕκ τῶν συντρόφων, ὁ σκύλος εἶνε τὸ φάντασμα τοῦ Σιμπεδδίν, ἥτις μᾶς ἀκολουθεῖ ὅταν φέρωμε τὴν κεφαλὴν· Ὁ πρωτόγερος τοῦ χωρίου, μᾶς εἶλεγε μίαν ἡμέραν ὅτι διαβαίνων ἀπὸ ἑνα γεκραταρεῖον εἶδε πλήθος ἄπιρον σκύλων, περιερχομένων ἐντός, οἵτινες οὗτ' ἐγαυγίζον, οὗτ' ἐδάγκανον· καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἤκουσα πολλὰ γιὰ φαντάσματα, μάλιστα λένε, ὅτι ἄλλοι ὅταν πεθάνουν μεταμορφώνονται εἰς γουρουνόπουλα, εἰς σκύλους καὶ εἰς διάφερα ἄλλα ζῷα.

— Ἀλήθεια, ἀλήθειτ, εἶπον συγχρόνως ὅλοι· ἃς ἀρίσωμεν εἰς μίαν γωνίαν τὴν κεφαλὴν καὶ ἃς εἰπωμεν εἰς τὸν ἀρχηγόν, ὅτι ἔπυσαν εἰς τὸν δρόμον καὶ ἐχάθη.

Ὁ Δημήτριος καίτοι συλλογιζόμενος, ὅτι θέλει ἐπισύρει καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀρχηγοῦ, κυριευμένος ὅμως ὑπὸ πανικοῦ φόβου συγκατετέθη καὶ ἔρριψεν ἐπὶ μιᾷς γωνίας τῆς ὁδοῦ τὴν κεφαλὴν.

Μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ὁ Κατσαντώνης διέταξε νὰ σταθμείσωσι παρὰ τὸ χωρίον Λαγκάδα δύο ὥρας ἀπέχων τοῦ Ἀννίνα, ἵνα στείλῃ χωρικόν τινα πρὸς κατασκόπευσιν τοῦ ἐχθροῦ.

— Δημήτρη, Δημήτρη, ἔκραξε, καὶ ὁ Δημήτριος ἐπαρουσιάσθη ἐντρίμος.

— Ποῦ εἶνε ἡ κεφαλὴ; ἐβγαλέ την εἰς τὸν ἀέρα διὰ νὰ μὴ βρωμήτῃ.

— Καπετάνε, εἶπε τραυλίζων ὁ Δημήτριος, ἡ κεφαλὴ μ' ἔπεσεν εἰς τὸν δρόμον.

— Ὡρὲ τί λές χαντακωμένε; ἐκραύγασεν ὁ Κατσαντώνης πλήρης ὀργῆς· τί ἔκαμες ἄθλιε; ἔγινες ἀφορμὴ νὰ χαθῇ ὁ Θεόδωρος· μετὴν κεφαλὴν τὸν ἐσώζαμεν, καὶ τώρα τὸν φονεύεις ἄθλιε· εὐθὺς νὰ χαθῇς ἀπὸ τὰ μάτια μου. Ἡ μεγαλειτέρα κατασχύνη δι' ἓνα Ἀρματωλὸν ἦτο ἡ ἀποπομπή του ἀπὸ τὸ σῶμα.

— Καλήτερα καπετάνε, νὰ μὲ σκοτώσης εἶπεν ὁ Δημήτριος.

— Δατί ὥρὲ ξεχασμένε, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, νὰ μὴ προσέχης; νὰ φύγης, ὥρὲ, νὰ φύγης ἐκεῖνος ποῦ δὲν προσέχει εἰς ἓνα, θὰ κάμῃ καὶ ἄλλο, ἴσως χειρότερον.

— Δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες, ἀπεκρίθη ὁ Δημήτριος κλαίων.

— Τί θὰ 'πῇ δὲν τὸ ἔκαμες ἐπίτηδες; τὸ κακὸν ἔγινε, ὥρὲ, ἔγινε...

— Καπετάνε, μὴ μὲ διώξης καὶ πηγαίνω νὰ σοῦ τὸ φέρω.

— Καὶ ποῦ θὰ τὸ εὔρης, ὥρὲ, ἄλλη μιά φορά; ἀπεκρίθη ὁλος ὀργῇ ὁ Κατσαντώνης.

— Μὴ σὲ μέλλει καπετάνε· τὸ φέρω.

— Καὶ πῶς τὸ φέρης ὥρὲ;

— Ξέρω ποῦ εἶνε, τὸ φέρω.

— Ξεχασμένε δὲν σὲ νιώθω τί λέγεις, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, φεύγα, ἐγλήγορα...

— Τὸ φέρω, τὸ φέρω, ἔλεγεν ὀδυρόμενος ὁ Δημήτριος· τὸ φέρω, Καπιτάνε . . . ἐγὼ τὸ εἶθρα εἰς ἓνα μέρος τοῦ δρόμου.

— Διατί, ὥρὲ;

— Διότι ένα φάντασμα

— Ἡ ψυχὴ τοῦ...

— Ἡ ψυχὴ τοῦ Σεμσεδὶν μᾶς ἀκλούθαγε.

— Τί λογιά;

— Ἐγείνε σκύλος καὶ ἤρχονταν μαζὶ μας.

— Φωτιά νὰ σὲ κάψῃ, ξεχασμένε-

— Ὡρὲ Κώστα, ἀνέκραξεν ὁ Κατσαντώνης ἐν ὀργῇ, ὥρὲ Κώστα.

— Τί ὀρίζεις, Καπιτάνε ! ἀνέκραξεν ἐμφανισθεὶς ἐνώπιον τοῦ Κατσαντώνη ὁ Κώστας.

— Ἐπαρε, ὥρὲ, αὐτὸν τὸν χαντακωμένον νὰ σᾶς δεῖξῃ τὸ μέρος ποῦ ἔρριψε τὴν κεφαλὴν, καὶ νὰ τὴν ἐπάρετε νὰ τὴν φέρετε.

— Εἶνε μακρὰ ἀπ' ἐδῶ ; ἠρώτησεν ὁ Κώστας τὸν Δημήτριον.

— Ἔως ἐν τέταρτον, εἶπεν ὁ Δημήτριος ἑξακολουθῶν νὰ κλαίῃ, ἐγὼ δὲν ἔρχομαι· καλῆτερα ἔχω νὰ μὲ σκοτώσετε· ἐγὼ εἶδα τὸν Σεμσεδὶν ἐλοζώντανον νὰ μ' ἀκολουθεῖ.

— Ἐπὺ ὥρ' ἐπαλάδωτες, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης ἐν ἀκρατῇ θυμῷ ἢ πηγαίνεις, ἢ σὲ σκοτώνω, ὥρὲ χαμένε, ὁ σκύλος, ὅστις σᾶς ἠκολούθει, εἶνε ὁ σκύλος ποῦ Σεμσεδὶν· ἐγὼ τὸν εἶδα ὅταν ἐπολέμα ποῦ ἦτον κοντά του, καὶ βεβαίᾳ ὅταν ἐπήρατε τὴν κεφαλὴν του, σᾶς ἠκολούθησε.

— Ὁ Σεμσεδὶν ἔγείνε σκύλος ὅταν ἀπέθανεν, ὑπέλαβεν ὁ Δημήτριος ὁλολύζων.

— Ὡρὲ, ὁ Θεὸς ὅπου ἔκαμε τὴ ψυχὴ τὴ δική σου, ἔκαμε ὥρὲ καὶ τὴ ψυχὴ τοῦ Σεμσεδὶν, πήγαινε γρήγορα, εὐθύς, εἶνε ὥρὲ καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος ὡς καὶ σύ.

Γέλως ἄτβιστος κατέλαβεν ἅπαντας καὶ μάλιστα

τοὺς συνοδεύοντας τὸν Δημήτριον, ἐννοήσαντες τὴν ἀπάτην των.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, ἤρχοντο ὁ Κώττας ἀκολουθούμενος ὑπὸ τριῶν ἄλλων συντρόφων καὶ ὁ Δημήτριος φέρων τὴν κεφαλὴν·

Ὁ Δημήτριος ἦν εἰς τῶν γενναίων παληκαριῶν ἀτρόμητος ἐν πολέμῳ.

Ἡ δειτειδαιμονία ὅμως ὑπῆρχε τοσοῦτον ἰσχυρὰ ἐν τῇ διανοίᾳ του, ὥστε ἡ ὄψις του ἐνέφερε τὸν πρόμον τῆς ψυχῆς του. Μόλις κατέθεσεν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐνεφανίσθη ὁ κύων πλησιάσας τὸν Δημήτριον, ὅστις ἐξέβαλεν ἀγρίαν φωνήν.

— Ἐλθὲ, πιστὸν ζῶον, εἶπεν ὁ Κωτσαντώνης, θωπεύων τὸν κύνα, ὅστις ἴστατο περίλυπος πλησίον τῆς κεφαλῆς. Ἴδου ἀνόητε, ὑπέλαβεν ἀποταθείς εἰς τὸν Δημήτριον, βλέπεις ὅτι εἶνε σκύλος κατὰμονος, τὸν φοβεῖσαι ἀκόμη; Φέρε του ὀλίγον ψωμί. Ὁ κύων ὠσφράνθη διὰ τῆς ρηνὸς τὸν ἄρτον, ἀλλὰ δὲν ἔφαγε.

— Δράμετε εἰς τὸ χωρίον Λαγκάδα, κα φέρετε ἐδῶ ἓνα χωρικόν, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

Μετὰ μικρὸν ἦλθεν ὁ χωρικός,

— Ἐλα ἐδῶ σιμά, μπάρμπα, πῶς σὲ λέγουν;

— Ἀκούομαι Γεώργιος, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός.

— Θὰ σὲ στείλω εἰς ἓνα θέλημα.

— Ὅρισμός σου Καπετάνε, φθάνει νὰ μὴ μὲ στείλῃς πούθεν νὰ μὲ κρεμάσουν.

— Δὲν σὲ κρεμοῦν ὥρῃ, θὰ σὲ στείλω ; τὸν Ἰουσοῦφ Ἀράπη.

— Αὐτὸς δὲν εἶναι δύο ὥραι, ὅπου ἐδιάβηκεν ἐδῶθεν ἀπὸ τὸ χωριὸν, καὶ ἐπῆρεν ὀλίγο ψωμί καὶ τράβηξεν εἰς τὸν Ἀνινο.

ἐγὼ Καπιτάνε δὲν πηγαίνω 'ς τὸ σκυλί; γιατί ὅταν τοῦ πῶ
ὅτι μὲ στέλλεις ἐσὺ, θὰ μὲ κρεμάσῃ.

— Μὴ φοβᾶσαι, δὲν σοῦ κάμνει τίποτε.

— Καί τί νὰ κάμω Καπιτάνε;

— Νὰ πᾶς νὰ τοῦ πῆς, ὅτι σ' ἔστειλεν ὁ Κατσαντώνης
καί κρατεῖ τὰ παιδιὰ σου καί τή γυναῖκά σου ρεχίμι, καί ἂν
δὲν πηγαίνης θὰ τὰ σκοτώσῃ.

— Ἐπειτα θὰ τῷ πῆς: Ὁ Κατσαντώνης σέ χαιρετάει,
ὅτι ἔχει τὸ κεφάλι τοῦ Σεμισιδίν τοῦ ψυχολοῦ σου· ὅτι εἰ
σύντροφοί του ζητοῦν ἢ νὰ τοὺς δώκῃς τὸν Θεόδωρον, ἢ θὰ
πηγαίνουν νὰ τὸ στήθουν εἰς τὸ ρεῦμα τῶν πέντε πηγαδιῶν
διὰ νὰ τῷ τηρήῃ ὅποιος διαβαίνει.

— Τοῦτο μονάχα;

— Ὅχι ἂν σὲ πῇ καί πῶς θὰ γείνη ἡ ἀλλαξιά, νὰ τὸν εἰ-
πῆς νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Βαλμάδα νὰ ταμπουρώσῃ ἐκεῖ μὲ τὰ
παληκάρια του, καί ἐκεῖ ἔρχεται καί ἐγὼ εἰς τὸ πέρα μέρος
καί κουδεντιάζομε.

Δειξατέ του ὥρὲ Κώστα, καί τὸ κεφάλι. Ἰδὲ το ὥρὲ, νὰ
τοῦ πῆς πῶς τὸ εἶδες.

Ὁ χωρικός ἐδίσταζεν εἰσέτι, ἀλλ' ὁ Κατσαντώνης τὸν ἐβε-
βαίωσεν ὅτι ὁ Ἰσοῦρ-Ἀράπης δὲν ἔχει ἀφορμὴν νὰ τὸν κακο-
ποιήσῃ ὥς ἀποστελλόμενον βιαίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Αποχωρῶν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης καὶ μὴ θεωρῶν ἀκολοθοῦντα τὸ ψυχογόν του, ἠρώτησε περὶ αὐτοῦ μαθὼν δὲ ὅτι ἐφονεύθη, τοσοῦτον ἐλυπήθη, ὥστε συνέτριψεν ἐπὶ ἐνὸς βράχου εἰς μύρια τεμάχια τὸν κόπανον τοῦ πυροβόλου του.

—Φέρτε, ὦρέ ἐκραύγασε παράφρονος ὑπ' ὀργῆς, φέρτε κεῖνο τὸ κλέρπη τὸ ρωμιοῦ, νὰν τὸ κἀνῶ κεφτέ μὲ τὸ σπαθί μου.

—Πῶ, τί κακὸ θὰν τὸ κἀνῆς Ἰσοῦφ-Ἀγά; τῷ εἴτε γέρων Ἀλθανός, τί κακὸ θὰ τὸ κἀνῆς; αὐτὸ παρακαλεῖ νὰν τὸ σκοτώνῃς νὰ γλυτώσῃ τὸ ντροπὴ νὰν τὸ φέρῃς ἔς τὰ Γιάννινα καὶ τὸ Ἀλῆ-Πασᾶ θὰ χολιάσῃ, Μπεύρα μου σὰν πάρῃ χαμπάρι πῶς τὸ σκοτόνες καὶ δὲν τὸ πῆγες ζωντανό· νὰν τὸ σκοτώνῃς ἔδῳ ἔς τὰ ἔρημα ποιοῦ θὰ τὸ τηράῃ; κἀνεῖς ἐκεῖνο θέλει νὰ τὸ βλῇ τὸ ντουνια.

Ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης εὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὸν γέροντα Ἀλθανόν, ἀλλ' ἐζήτητεν ὀλίγον ὕδωρ καὶ ἔπιε.

Μετὰ μικρὸν εἰσῆλθον εἰς τὸ χωρίον Ἄνινον καὶ κατέλυσαν ὁ μὲν Ἰσοῦφ Ἀράπης εἰς τὴν εἰκίαν τοῦ Πάνου Τσάρα, οἱ δ' Ἀλθανοὶ του εἰς τὰς παρακειμένας οἰκίας.

Κατεβιβλημένος ὑπὸ τῆς λύπης ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, εὐ μόνον διὰ τὸν φόνον τοῦ ψυχουμοῦ του, ἀλλὰ καὶ διότι μετρήτας τοὺς Ἀλθανοὺς του, πωρετῆρησεν ὅτι ἔλειπον εἴκοσι τρεῖς, ἐξη-

πλώθη εἰς μίαν γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ ἐζήτησε νὰ καπνίσῃ.

—Τί ἔχεις 'Ισοῦφ-Ἀγά; τῷ εἶπεν ὁ Πάνος· μὴν ἐκρύωσες; θέλεις νὰ σοῦ δώκω ὀλίγην ρακὴν.

—Φέρε, ὦρὲ Πάνο, ἀπεκρίθη μὲ πνιγηρὰν φωνὴν ὁ 'Ισοῦφ.

—Πιστεύω ἔρχεσθε μακρόθεν· ὑπέλαβεν ὁ Πάνος.

—Ὅχι, ὦρὲ, πολὺ μακρὰ.

—Σὲ βλέπω κουρασμένον, θέλεις νὰ κοιμηθῇς;

—Ναί, ὦρὲ, νὰ κοιμηθῶ ψίχα. Ὡρὲ Χαλλήλ, εἶπεν ἀποταθείς εἰς τὸν εἰσιλθόντα Ἀλβανὲν μὲ ἀναμένον τὸ τσιπούκιον, θὰ κοιμηθῶ ψίχα, καὶ νὰ πῆς τοὺς Ἀρβανιτᾶδες νὰ κρατοῦν βάρδια, καὶ νὰ πᾶνε ὦρὲ δυὸ τρεῖς ἀπάνω στὸ ράχι νὰ τηράνε. . . .

Μετὰ δύο ὥρων παρέλευσιν, εἰσιλθὼν ὁ γέρον Ἀλβανὸς τὸν ἐξύπνισε.

— 'Ισοῦφ ἀγά, 'Ισοῦφ ἀγά, σὲ χαλεύουν, τῷ εἶπε.

— Ποιὸ, ὦρὲ, μπούρα; ἀπεκρίθη ὁ 'Ισοῦφ, ἐγερθεὶς καὶ καθήσας ἐπὶ τῆς στρωμνῆς. Ποιὸ ὦρὲ μπούρα;

— Ἐνα Χωριάτη.

— Καὶ τί θέλει ὦρὲ;

— Δὲν ἔξρω.

— Δὲν τὸ ῥώτας, μπούρα μου;

— Τὸ ῥώτητα καὶ δὲ θέλει νὰ μοῦ πῇ.

— Πῶ, τί σοῦ λέγει;

— Τίποτες, μόνον πῶς χαλεύει τὸ ἀγά.

— Πέ το νὰ κέψῃ τὸ σβέρκο νὰ ἱρῇ.

Ὁ γέρον Ἀλβανὸς ἐξῆλθε, καὶ ἐπέστρεψε παρακολουθεύμενος ὑπὸ τοῦ χωρικοῦ.

— Πῶ, τί θέλεις ὦρὲ μπάρμπα; τῷ εἶπεν ὁ 'Ισοῦφ Ἀράπης,

— Ἐγὼ δὲν θέλω τίποτες, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός.

— Ἀμ' τί κακή σου φλάσκα μοῦ κόπιασε;

— Εἶμαι ἀποστελᾶτορας.

— Ἀπὸ ποῖο ὥρέ;

— Ἀπὸ τὸν κλεφτὴ τὸν Κατσαντώνη.

— Τὸ Κατσαντώνη ὥρέ; εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ, καὶ ἡγέρθη ὄρθιος, θεωρῶν βλοσυρῶς τὸν χωρικόν.

— Ἐγὼ τῷ εἶπα Ἰσοῦφ-ἀγά, πῶς θαῦρω τὸ μπελγιά μου· αὐτὸς ὅμως ὁ κλέφτης μ' ἐπῆρι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά μου ρεχέμι, γιὰ τὰ μ' ἀναγκάσῃ νὰ ἐρθω μ' ἐφοβέρισεν, ἂν παρακούσω, θὰ τοὺς κόψῃ.

— Ὡρὲ τὸ σκυλί, καὶ τί νὰ κάμῃς ὥρέ.

— Νὰ σοῦ πῶ χαιρετίσματα ἀπὸ λόγου του, καὶ ἂν ἀγαπᾷς ν' ἀλλάξετε τὸ Θεόδωρο μὲ τὸ κεφάλι τοῦ Σεμσεδίν.

— Καὶ κρατεῖ, ὥρὲ, τὸ κεφάλι τοῦ Σεμσεδίν τὸ Κατσαντώνη;

— Ναί, τὸ ἔχει μοῦ τὸδειξε.

— Καὶ τί θὰ τὸ κάνῃ, ὥρὲ μπάρμπα, θὰ το φάγῃ;

— Ὅχι· μοῦ εἶπεν, ὅτι τὰ παληκάρια τοῦ ζητοῦν, ἢ νὰ κάνῃ ἀλλάξιὰ τὸ κεφάλι τοῦ Σεμσεδίν μὲ τὸ Θεόδωρο, ἢ θὰ τὸ στήτουν στὸ ρεῦμα τῶν Πέντε πηγαδιῶν, ὁποῖος διαβαίνει νὰ τὸ τηράῃ.

— Καὶ μὲ τὸ λὲς ἀκόμη, ὥρὲ; εἶπεν ὁ Ἰουσούφ, πλήρης θυμοῦ· καὶ ἔδραμε νὰ δράξῃ τὸ εἰς ἓνα τῶν τοίχων τοῦ δωματίου κρεμάμενον ξίφος του.

— Καὶ ὅταν μὲ σκοτώσῃς, ὑπέλαβεν ὁ χωρικός, ποῖος θὰ γλυτώσῃ τὰ παιδιά μου καὶ τὴν γυναῖκά μου, πῆγαινε πρῶτα ἐλευθέρωτέ τα καὶ ὕστερα κόψε με.

— Καλὰ σοῦ λέγει, εἶπεν ὁ γέρον· Ἀλβανὸς εἰς τὸν Ἰ-

σοῦφ, στάς μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ χωρικοῦ. Αὐτὸ πῶς τειλαν μὲ τὸ ζόρι, τί νὰ κάνῃ; Ἐς τὸ ζέρι πορὸ χαλεῦει νὰ βρῇ δίκιον ἔντροπὴ Ἰσοῦφ ἀγᾶ, ἔντροπὴ.

— Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ἐγινώρισεν, ὅτι ἔχει ἄδικον, καθότι καὶ παρὰ τοῖς Ἀλβανεῖς καὶ τοῖς Ἀρματωλοῖς ὁ ἀπισταλμένος θεωρεῖται ἱερός.

— Ἄς τὸ ψῆσῃ πῶ νὰ τὸ φάγῃ, νὰ πῆς ὥρὲ τὸ χαιδούτῃ τὸ Κατσαντώνη, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ τῷ χωρικῷ, μεταβαλὼν τὸ νον φωνῆς ἐπὶ τὸ ἡπιώτερον.

— Ὅτι θὲς τοῦ λέγω, ἀπεκρίθη ὁ χωρικὸς ἔντρομος.

— Αἴντε, ὥρὲ Αἴντε, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ, πῆγαινε σπὸ δουλειᾶ σου.

Πρὸ μικροῦ εἰσελθὼν ὁ Πάνος Τσάρας, ἔστη πλησίον τῆς θύρας, θεωρῶν τὴν μεταξύ τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη καὶ τοῦ χωρικοῦ σκηνήν, καὶ ἀκρῶνόμενος τὴν μεταξύ των διαλογὸν πρέπει νὰ σώσω, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεόδωρον· εὐκαιρία ἀρμυρῶ τέρα δὲν γίνεται.

— Ἰσοῦφ ἀγᾶ, Ἰσοῦφ ἀγᾶ, τῷ εἶπε προχωρήσας ἐν σπουδῇ ἐνώπιον τοῦ ὅπως κάμνῃς, θ' ἀρανίσῃς τὸν τέπον.

— Γιὰτί, ὥρὲ Πάνος; ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ θεωρῶν αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτεῖ.

— Δεῖτε, εἰάν ἀρίστης νὰ στήσωσιν οἱ κλέφταις τὴν κεφαλὴν τοῦ ψυχουχοῦ σου εἰς τὸ ρεῦμα τῶν Πέντε Πηγαδιῶν, θὰ σκορπίσῃ ὁ κόσμος· χωρικοὶ θ' ἀφήσουν τὰ χωράκια των καὶ θὰ φύγουν ἀπὸ τὸν φόβον τους· ἐκασθεὶς θὰ νομίζῃ ὅτι ἔγεινε τὸ Κλέφτικο.

— Καλὰ σοῦ κουβεντιάζει ὁ Πάνος εἶπεν αὐθις ὁ γέρων Ἀλβανός, ἐλθὼν ἐν τῷ μέτῳ καλὰ σοῦ κουβεντιάζει μπουῦρα μου.

—Πῶ! συλογίσου τὸ Ἄλῃ-Πατᾶ ἂν τὸ μάθη, πῶς τὸ κλέφταις βάζουν ἔς τὸ σουγλί τὰ κεφάλια τῶν ἀρβανιτάδιων καὶ τὸ στήνουν ἔς τὸ μείντανι, τί κακὸ θὰ κάμῃ ἀπὸ τὸ θυμὸ του.

—Τί θὰ κάμῃ Πλάκο; — Στοχάσου.

—Νὰ πηγαίνῃς ἀγᾶ μου νὰ τὸν πολεμήτῃς νὰ τὸ πάρῃς, εἶπεν ἀφελῶς ὁ Πάνος.

—Κόπιασε νὰν τὸ πάρῃς ἐσύ, ὦρὲ Πάνο, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ δὲ στέκεται ὦρὲ νὰν τὸ πολεμῶ δὲ στέκειτ' ὦρ' ὁ κιοτῆς, μὲ βλέπει καὶ φεύγει.

Παρ' ὀλίγον νὰ ἐκφύγῃ ἀπὸ τὸν λάρυγγα τοῦ Πά.ου ὁ προδότης γέλως· ὅθεν στραφεὶς μετὰ βίαν ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν ζητήσας ὕδωρ.

—Κάμε ὅτι θέλῃς, Ἰσοῦφ· Ἀγᾶ, εἶπεν ὁ Πάνος ἐπανελθὼν.

—Τί κάθεται καὶ τὸ ψιψιρίζεις; ὑπέλαβεν ὁ Γέρων Ἄλβανός· ὅς το τὸ κλέφτη, γιὰ ἓνα παληγορωμῆδ', θ' ἀφίκῃς τὸ ἀρβανιτάδικον κεφάλι νὰ τὸ ντροπιάτῃ τὸ Κατσαντώνη.

—Πῶ μεῖς δὲν τ' ἀρίνωμε, ὦρὲ μπούρα.

Μικρὰ σιγὴ ἐπεκράτησεν· ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης περιήρχετο τὸ δωματίον συλλογιζόμενος.

Ἄμμῃ σὰν τὸ μάθη τὸ Βεζύρη; εἶπεν ἐπὶ τέλους στὰς ἐνώπιον τοῦ γέροντος Ἀλβανοῦ καὶ τοῦ Τσάρα.

— Ποιὸς θὰ τοῦ δώκῃ τὸ χαμπέρι; εἶπεν ὁ γέρων Ἀλβανός.

— Τὰ παληκάρια, ὦρέ.

— Σ' αὐτὸ ἐγνία σου, ὑπέλαβεν ὁ γέρων . . . ἐγώ.

— Ἐρυγεν ὦρὲ Πάνο, τὸ χωριάτῃ; ἠρώτησεν ὁ Ἰσοῦφ.

— Δὲν ξεύρω.

— Φώναξέ το, ὦρέ, νὰ στραφῇ, ἂν φεύγῃ.

— Ὁ Πάνος ἀναχωρήσας, ἐπανῆλθε μετὰ μικρὸν ἀκλουθούμενος ὑπὸ τοῦ χωρικοῦ.

— Ἐλα ὦρ, ὦρὲ μπάρμπα, τῷ εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ, τί λοῆς, ὦρὲ, θὰ ἰδοθοῦμε μὲ τὸ Κατσαντώνη;

— Μ' εἶπεν ἀρέντη, ὁ Κατσαντώνης, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, νὰ πᾶς νὰ ταμπουρωθῇς ἔς τὸ χωριὸ Βαλμάδες καὶ ἱρχε-κ' αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἀντικρυνὴν ῥάχη καὶ κουβεντιάζετε.

— Πόσα σύντροφοί ἔχει ὦρὲ μπάρμπα; ὑπέλαβεν ὁ Ἰσοῦφ.

— Μηγαρίς τοὺς ἐμέτρησα; εἶδα πολλοὺς.

— Καὶ σὺ ὦρὲ παληπαρπάτση, Ρωμῆδὸ δὲν ἴσαι; χιανέ-τη εἶσαι.

— Ὡ, Ὡ, εἶπεν ὁ Πάνος, γὰ μὲ συγχωρήσης Ἰσοῦφ-ἀγᾶ, δὲν τὸ καταδεχόμεθα.

— Ὅχι ὦρὲ σὺ μπούρα μου Πάνο ἰσὺ εἶσαι πιστὸ ῥαγῖᾶ, μὰ τὸ ψωμί! δὲν λέγω γιὰ σένα. Νὰ πηγα νῆς ὦρὲ μπούρα μου ἔς τὸ Παλμάδι νὰ μὴ μοῦ κάνη καμμιὰ χουσιὰ ἐκεῖνο τὸ χαϊδούτη νὰ τηράῃς καλὰ καὶ νὰ μοῦ κάμης σημάδι, σὰν ἱρχωμαι.

— Μετὰ δύο ὥρας τὰ δύο μικρὰ στρατόπεδα ἦσαν τὸ ἐν ἀπέναντι τοῦ ἄλλου μπέσα γιὰ μπέτα, ἔκραξεν ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης; μπέσα γιὰ μπέτα ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Σοῦ στέλλω τὸ Πάνο Τσάρα, ἀνέκραξεν ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης, νὰ κουβεντιάσετε.

— Τί νὰ κουβεντιάσωμεν, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, νὰ σοῦ δώκω τὸ κεφάλι, νὰ μοῦ δώκῃς, τὸν Θεοδωρῆ.

— Νὰ σοῦ δώκω γρόσσα, ὦρὲ Κατσαντώνη.

— Ἐγὼ γρόσια. ἂν ᾔθελα εὗρισκα ὅσα ᾔθειλ, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης. Ἐγὼ, ὦρὲ Ἰσοῦφ-Ἀράπη, δὲν εἶμαι κλέ-

φτης· ἐγὼ εἰμ' ἄρματωλός, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ πολεμῶ
τὸ 'Αλῆ-Πασᾶ, ὅσω ἔχω στάλα αἷμα 'ς τὸ κορμί μου,

— Ἐσὺ ὦρὲ χαλᾶς τὴν Τουρκιά.

— Μόνον τοὺς κακοὺς Τούρκους; 'σάν τὸν 'Αλῆ, ἀπε-
κρίθη ὁ Κατσαντώνης.

— Προσκύνησε ὦρὲ, ἐκραύγασεν ὁ Ἰσούφ στεντορεῖως,
προσκύνησε· νὰ σὲ κάνῃ ὦρὲ τὸ Βεζύρη Καπιτάνο 'ς τ'
"Αγραφα.

— Καθὼς ἔκαμε καὶ ἄλλους πολλοὺς 'ς τὸ σουγλί; ἀπε-
κρίθη ὁ Κατσαντώνης· θέλεις νὰ κάμωμεν ἀλλαξιά, ὦρὲ
'Ισούφ-'Αράπης; αὐτὰ ποῦ κουβεντιάζεις εἶναι χαμένα.

— Σὲ λυποῦμαι, ὦρὲ Κατσαντώνη, τέτοιο παληκάρι νὰ
χαθῇ.

— Ὅλοι, ὦρὲ Ἰσούφ, εἴμεθα παληκάρια, καὶ μιὰ 'μέρα
θὰ μᾶς δοκιμάσετε.

— Μὴ κουβεντιάζῃ ὦρὲ ἔτσι.

— Ἀμμή πῶς μὲ τὸ τουφέκι;

— Ὅχι, ὦρὲ, μὲ τὸ φιλίσι,

— Νὰ τελειώσωμεν, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης· στείλε
μὲ ἓνα' Ἀλβανὸν κάτω εἰς τὸ ρεῦμα, τὸν Θερδωρῆ, νὰ στείλω καὶ
ἐγὼ συγχρόνως τὸ κεφάλι μὲ ἓνα σύντροφον· ὅλαις ἢ ἄλλαις
κουβένταις δὲν κάμνουν μισὸ ἄσπρο.

— Ἡ ἀλλαγὴ ἐγένενο· καὶ ὁ μὲν Ἰσούφ-'Αράπης ἐξῆλ-
θεν ἐκ τοῦ χωρίου, ὁ δὲ Κατσαντώνης διηυθύνθη πρὸς τὸν Ἀ-
σπροπόταμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Ἦν Φεβρουάριος μὴν· ὁ Κατσαντώνης διημέρειν ἐν τῷ χωρίῳ Γρεβενάκι, κειμένῳ, ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ ὄρους Κρανιαῆς ἐπὶ ἀποτόμου βράχου, ὁχυρῶ πανταχόθεν, καὶ ἔχοντι ὑπὸ τοὺς πόδας τὴν τρομερὰν φάρκγαν, τὴν χωρίζουσιν τὴν πρὸς τὰ Τρίκαλα ἄγουσαν ὁδόν.

Τὸ χωρίον τοῦτο, ὡς καὶ ἅπαντα τὰ κείμενα ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς Πίνδου καὶ ἐκ Δυσμῶν καὶ ἐξ Ἀνατολῶν, κατοικοῦνται ὑπὸ μόνων χριστιανῶν.

Οἱ χωρικοὶ ἅπαντες διετέλουν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς εὐθυμίας, ὕστερς ἀποκρίῳ, ὁ δὲ Κατσαντώνης καὶ τὰ παληκάρια τοῦ ἦσαν οἱ ξενιζόμενοι.

Τὴν Κυριακὴν τῆς ἀποκρίῳ μετὰ τὴν μισθμυρίαν συνήχθησαν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χωρίου, ἐνθα ὑπῆρχε πλατεῖα μικρὰ ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἀσωμάτων, ὅλαί αἱ ὀρεσίτροφοι παρθένοι καὶ νέοι διὰ νὰ χορεύσωσιν.

Ὁ Κατσαντώνης ἦτο προσκεκλημένος μετὰ τῶν παληκαριῶν του, ὁ δὲ χορὸς ἐγένετο πρὸς τιμὴν του.

Ἐποχὴ ἱεροῦ καὶ ἁγίου πατριωτισμοῦ.

Ὁ διωκόμενος ὑπὸ τοῦ τυράννου τῆς Ἠπείρου Κατσαντώνης ἐξενίζετο ὑπὸ τῶν χωρικῶν καὶ συνευθύμει, ἀλλ' οὐδέποτε ἔμαθεν ὁ ἀποτρόπαιος οὗτος σατράπης παρ' οὐδενὸς περὶ τῆς φιλοξενίας ταύτης.

Ὁ Ἕλλην ὑπῆρχεν ἄγνός ἐν τῇ ἀπομονώσει του, ἡ πίστις καὶ ἡ πατρίς ἦσαν τὸ ἀδιακοπὸν αὐτοῦ μέλημα ὑπὸ τὴν κατα-

πίεσιν τυράννου ἀγρίου, ἀνεπτύσσετο ἐπὶ μᾶλλον ὁ ἔρωσ τῆς ἐλευθερίας, καὶ πολλάκις ὑπὸ τὸν τρόπον τοῦ θανάτου ἡ παρρησία δὲν τὸν ἐγκατέλιπε· καταδιώξεις, ἀρπαγαὶ περιουσιῶν, φυλακίσεις, ἐξοστρακισμοὶ καὶ αὐτὸ τὸ μαρτύριον, δὲν ἡδυνήθησαν νὰ τὸν ἀναγκάσωσι νὰ παρεκλίνη ἀπὸ τὸ καθήκον τοῦ τοιοῦτον ἔλαχε Ἑλληνα ἡ ἐποχὴ τοῦ 1821. . . .

Εἰς τὸν ἦχον ἑνὸς ἀσκαύλου συνοδευομένου ὑπὸ παμμεγίστου τυμπάνου, ἐρυθμίζοντο τὰ βήματα τῶν χορευτῶν. Σιγησάντων μετὰ τὸν χορὸν τοῦ ἀσκαύλου καὶ τοῦ τυμπάνου, αἱ κόραι καὶ οἱ νέοι ἤρξαντο ᾄδοντες τὰ ᾠματα τοῦ Παπαθύμιου.

Μαυρίζουν πάλι τὰ βουνά· Μαυρίζουνε κ' οἱ κάμποι

ἢ ῥεμματιαῖς ἀχοβολοῦν·

Τί νᾶναι, κρίνα τοῦ βουνοῦ;

Τοῦ κάμπου μαντζουράναις;

Τί νᾶν' ἀχὼ π' ἀκούεται;

Ὁ Παπαθύμιε, πολεμᾷ μὲ τοὺς Ἀρβανιτάδες·

Χίλους σκοτῶνει τὸ βουνό,

Καὶ χίλους μέσ' τὸν κάμπο.

Τρία μποιράκια πῆρέ τους,

Κ' ὅλον τὸν τσεπανιέ τους,

Καὶ ὅταν τὰ γίδια φευγουνε,

Σὰν πρόβατα σκορποῦνε.

Ἡ εὐθυμία ἔφθασεν εἰς τὸ ἱπακρον· οἱ γέροντάς ἡγέρθησαν καὶ συνεκρότησαν χορὸν μετὰ τῶν θυγατέρων των. Εἰς ὑγείαν σου, Καπιτάνε, ἐκρα γόζον πάνταχόθεν, ὑψοῦντες τὴν πλόσκα ὡς τρόπαιον ἐσχάτης εὐθυμίας, εἰς ὑγείαν τῶν παληκαριῶν.

— Καπιτάνε, Καπιτάνε, ἐκραύγαζε μακρόθεν γραῖά τις ἐρχομένη ἐσπευσμένως καὶ φέρουσα εἰς τὴν χεῖρα ἐπιστολήν.

— Κόπησας, βάδω, κοντὰ εἶπεν ὁ Κατσαντώνης.

— Λάβε τὸ γράμμα τοῦτο ὑπέλαβεν ἡ γραῖα πλησιάσασα, μὲ τῶρερε ἓνας εἰς τὸ καλύδι μου καὶ μὲ παραγγείλε νὰ σοῦ τὸ φέρω.

— Καὶ ποῦ εἶναι τος; ἠρώσῃσεν ὁ Κατσαντώνης.

— Ἐφυγεν εὐθὺς ἀπεκρίθη ἡ γραῖα.

Ὁ Κατσαντώνης ἔλυσεν τὴν σφραγίδα καὶ τὸ ἀνέγνωσε.

Φίλε μου!

» Τὴν Πέμπτην τῆς Τυρινῆς γίνεται ἓνας γάμος εἰς τὸ Κλίνοβον. Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐμύνησεν εἰς τὸν Ἰσοῦρ-Ἀράπη νὰ ὑπάγῃ ν' ἀρπάσῃ τὴν κόρην καὶ νὰ τοῦ τὴν φέρῃ ἐδῶ.

Ὁ Γνωστός σου

— Ὁ κύρ Ἀλέξης ὑπετονθόρῃσεν ὁ Κατσαντώνης, πάντοτε φροντίζει διὰ τὸ καλὸν τῶν χριστιανῶν. Εὐγέ σου φίλε μου Νοῦτσε καὶ σχίσας εἰς μύρια τεμάχια τὸ γραμματίον τὰ ἐσκόρπισεν εἰς τὸν ἄνεμον.

— Κώστα, ἔκραξε, καὶ ὁ Κώστας μὲ δύο πηδήματα εὗρεθῇ ἐνώπιόν του.

— Αὐριον σύνταχα θ' ἀναχωρήσωμεν, καὶ νὰ ἔχῃς ἑτοιμα τὰ παληκάρια.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ ΙΕ'.

Τὸ ὄρος Κόζακος, ἐκτεινόμενον ἀπὸ Δυσμῶν, πρὸς Ἀνατολὰς, μεσαῖον σύμπλεγμα τοῦ εὐάρνου ζυγοῦ τῆς Πίνδου καὶ ἀπολήγων εἰς τὰ μεθέρια τῆς Θεσσαλίας, εἰς ἐσκηνογραφικόν. Αἱ ἀκρώρειαι τοῦ εἰσὶν ἀπότομοι καὶ φαλινραί, ἀλλ' εἰκοσι πόδας κάτωθεν ὑπάρχουσι κατάφυτοι ὑπὸ ποσειωνίων καστανεῶν, οἱ πρόποδες αὐτοῦ σχηματίζουσι, ὄροπέδιον ἐπιμηκες, κεκαλυμμένον καὶ τοῦτο ὑπὸ καστανεῶν, πλατάνων καὶ κέρδων, ποτιζομένων ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐξερχομένων διαυγῶν καὶ καταψύχρων πηγῶν.

Εἰς ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους τὸ ἔδαφος ἐμειάζει τάπητα σμαράγδινον, κεντημένον ὑπὸ ἀπείρων χρομάτων. Ἡ φύσις τὸ ἐπρόϊκισε μὲ ὅσα ἄνθη προάγει καὶ ἴα καὶ ὁ θύμος, κιλύπτοντα τὰ ταπεινά τοῦ ὄροπέδιου μέρη, πληροῦσιν εὐωδίας τὴν ἀτμοσφαῖραν.

Ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ παγκάλου τούτου τάπητος, τὸν ἐποίησαν καὶ Αὐτοκράτορες καὶ Βασιλεῖς στεροῦνται κατήμενος ὁ χωρικὸς, τὸ τέκνον τῆς φύσεως, θεωρεῖ μακροθεν τὴν κοιλάδα τῶν Τρικκάλων καὶ ἅπασαν τὴν εὐδαίμονα τῆς Θεσσαλίας γῆν, περιελιστομένην ὑπὸ τοῦ σταχυοτρίβρου Πηνειοῦ, τὰ δ' ἀργυρὰ αὐτοῦ ρεῖθρα ὑπὸ τοῦ ζεφύρου ριπιζόμενα, ὡς χαμπύσας λεπίδας ὄψεος ἔρποντος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Ἐπὶ τοῦ ὄροπέδιου τούτου ἐστάθμευσεν ὁ Κατσαντώνης τὴν ἐπιούσαν.

Ὁ Κατσαντώνης

ἄοιθ. δὴλ. ■ ■

— Κώστα, εἶπεν εἰς τὸν γνωστὸν ἡμῖν ὑπασπιστὴν του, πρέπει νὰ προσέξωμεν νὰ μὴ χάσωμεν τὸ κυνήγι.

— Τί λογῆς; ἀπεκρίθη ὁ Κώστας.

— Ὑπάρχουσιν, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, δύο ὁδοὶ ἀγούσαι εἰς τὸ Κλίνεβον, ἡ μὲν ἥτις διέρχεται διὰ τοῦ Γαρδίκη καὶ τῆς Πολιανῆς, εἶναι δύσβατος καὶ τραχεῖα ἀλλὰ συντομωτέρα· ἡ δὲ διὰ τοῦ Βαθύρεμμα καὶ Βίστανα, μακλωτέρα, ἀλλὰ μακροτέρα. Πόθεν θὰ διαβῇ ὁ Ἰσοῦρ-Ἀράπης δὲν γνωρίζομεν.

— Θὰ κάμῃς καρτέρι τοῦ Ἰσοῦρ-Ἀράπη, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας;

— Ναί.

— Καὶ πῶς ἠξεύρης ὅτι αὐτὸς ἔρχεται εἰς τὸ μέρος τοῦτο.

— Τὸ ἠξεύρω.

— Ἀ! ἐκατάλαβα, ἐκεῖνο τὸ γραμματάκι ποῦ σ' ἔδωκεν ἡ γραῖα. ...

— Ναί, ὁ Ἀλέξ-Νουττος μοῦ γράφει ὅτι ὁ κατηραμένος Ἀλῆ-Πασᾶς ἐμήνυσεν εἰς τὸν Ἰσοῦρ-Ἀράπη νὰ ὑπάγῃ εἰς Κλίεβον διὰ ν' ἀρπάξῃ μίαν κόρην ἥτις θὰ ὑπανδρευθῇ τὴν Πεμπτην.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεται;

— Δὲν μὲ γράφει ὅταν ὑπάγωμεν εἰς τὸ χωρίον μανθάνομεν.

— Ἀς ὑπάγωμεν λοιπὸν εἰς τὸ χωρίον νὰ εἰσποιήσωμεν τοὺς γονεῖς της νὰ τὴν φευγατίσωσιν.

— Ὅχι Κώστα, ἔχι. Ἄν τὴν φευγατίσωσιν οἱ γονεῖς της, καὶ ὁ Ἰσοῦρ-Ἀράπης ὑπάγῃ νὰ τὴν ζητήσῃ καὶ δὲν τὴν εὑρῇ, ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς θ' ἀφάνισῃ καὶ τοὺς γονεῖς της καὶ τὸ χωρίον. Ἡμεῖς πρέπει νὰ πολεμήσωμεν τὸν Ἰσοῦρ-Ἀράπη

διαβαίνοντα διὰ τὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χωρίον· αὐτὸς δὲν γνωρίζει ὅτι ἐμάθαμεν τὸν σκοπὸν του, ὅταν τὸν νικήσωμεν, εἰσερχόμεθα εἰς τὸ χωρίον, φευγατιζομεν τὴν κόρην καὶ συμβουλευόμεν τοὺς χωρικοὺς νὰ προσκλαυθῶσιν εἰς τὸν Ἀλῆ-Πασᾶ, ὅτ ἐπήγαμεν ἡμεῖς καὶ τὴν ἡρπάσαμεν καὶ ἐφύγαμεν.

— Καλὸν τὸ σχέδιον, ἀπεκρίθη ὁ Κώστας.

— Λάβε λοιπὸν ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, τοὺς ἡμίσεις συντρόφους καὶ ὑπαγε νὰ καρτερεύσης εἰς τὴν Μοτσαρά, ὅθεν φαίνονται καὶ οἱ δύο δρόμοι· ἄφησέ τον νὰ προχωρήσῃ, καὶ ἀκολούθησέ τον καταπόδι, χωρὶς νὰ σ' ἐννοήσῃ· ἐγὼ θὰ πιάσω τὴν Κρύαν Βρύσιν, εἰς τὸ διασταύρωμα τοῦ δρόμου, ὅθεν εἶναι ἀναγκασμένος νὰ διαβῇ, διότι ἄλλος δρόμος δὲν εἶναι. Ὅταν πλησιάσετε εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν ἀνοιξε τὸ ντουφέκι πίσω του, καὶ τότε προχωρῶ καὶ ἐγὼ καὶ τὸν φκιάνομεν σωστὸν ἀγᾶ.

— Καὶ διατί ἔχαμες ἓνα σχέδιον, τόσον κοπιαστικόν; ἤρῳ τησεν ὁ Κώστας· διατί νὰ μὴ τὸν καρτερεύωμεν εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν νὰ τὸν βαρέσωμεν.

— Ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ γλυτώσωμεν τοὺς Κλινοδίτας ἀπὸ τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

— Τί λογῆς;

— Ὅταν τὸν παρακολουθήσης καὶ τὸν βαρέσης κατόπιν θὰ νομίζῃ ὅτι τὸν ἠκολουθούσαμεν νὰ τὸν βαρέσωμεν, ὅταν ὁμως ἰδῇ ὅτι τὸν ἐκαρτερούσαμεν νὰ τὸν βαρέσωμεν, θὰ ὑποπτευθῇ ὅτι εἰμεθα εἰδοποιημένοι, καὶ τότε δὲν συμφέρει, ἀκρουμάσου τί σοῦ λέγω καὶ μὴ σέ μέλη, ἔξυσω ἐγὼ τί κάμνω.

— Ὁ ὀρισμός σου καπιτάνε ὑπέλαβεν ὁ Κώστας.

Καὶ ἀνέχώρησεν ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ του.

Ὁ Κώστας Λεπενιώτης ὁ ἀνδρεῖος οὗτος ὁ ἀνὴρ, ἦτον τόσον πειθήνιος εἰς τὸν ἀρχηγόν του, ὥστε καὶ εἰς ἓν νεύμα ἐρρίπτετο εἰς τὸ πορ.

Εἶχεν τέσπην πεποιθήσιν εἰς τὰς ἰδέας αὐτοῦ, ὥστε χωρὶς οὐδεμίαν ἀντίρρησην ἱσπευδεν ὅπου τὸν διετάσεν·

Ἦγάπα τὸν Κατσαντώνην εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἐνόμιζε ὅτι ὁ θάνατός του ἦτο καὶ ἰδικός του θάνατος, εἰς τὴν παραμικρὰν μιλαγχολίαν αὐτοῦ ἀντισύχει καὶ ἱσπευδεὶς νὰ τὸν ἐρωτήσῃ μήπως ἱπασχεν· εἰς τὰς στενοχωρίας του καὶ τὰς λύπας του τὸν ἐνεθάρρυνε καὶ τὸν παρηγόρει.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Κατσαντώνης δὲν ἐπαίρει αὐτοῦ, διότι τὴν καρδίαν του ἐν ἐκλήρανεν οὔτε οἱ πόλεμοι, οὔτε τὰ πάθη ἦτο πρυφερά ὡ παιδίου, εἶχεν αἰσθήματα γυναικα καὶ εὐγενῆ, τὰ ἔποια σπανίως ἀπαντώνται εἰς ἀνδρας καὶ μάλιστα εἰς τοιοῦτου, τοὺς ὁποίους ἡ πυρῖτις, οἱ κίνδυνοι, τὸ αἷμα καὶ ὁ θάνατος κατέττυσαν αὐτοὺς σκληροὺς καὶ ἀπόρους.

Καὶ ὁ Κατσαντώνης ἡγάπα τὸν Κώσταν καὶ εἶχεν πεποιθήσιν εἰς αὐτὸν ὅτι, ὅτι καὶ ἂν ἀνέθετε εἰς αὐτὸν ἤθελεν τὸ φέρει εἰς πέρας.

Ἔνεκα τῆς ἀνωμόλου καταστάσεως τῶν τυπογραφείων καὶ τῆς ἐλλείψεως
μηχανικῶν πιεστηρίων, ὁ ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ· σήμερον δὲν θὰ
πωληθῇ εἰς τὰς ὁδοὺς, διὰ τοῦτο ζητούμεν διγγνώμην ἀπὸ τοῦ ἀναγνώστη μας·
ἀλλὰ ἀπὸ αὔριον ὑποσχόμεθα τὴν τακτικὴν του ἐκδόσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Τὴν Πέμπτην τρεῖς ὥρας πρὸ τῆς δύτεως τοῦ Ἡλίου, ἐφαίνετο ἐρχόμενος ὁ Ἰσοῦρ· Ἀράπης συνεπάγων ὑπὲρ τοὺς διαχασίους Ἀλδανύς. Ὁ Κώστας ἰδὼν ὅτι ἔλαβον τὴν ὁδὸν τοῦ Βαθυρεύματος, τὸν παρηκολούθησε μακρόθεν ὁδεύων ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ ἐπάνω Περνιάγκου. Φθάσαντε δὲ εἰς Βίστενα, ἐφάνησαν εἰς τὰς ὄψεις τοῦ Ἰσοῦρ Ἀράπης παρακολουθοῦντες αὐτόν.

— Τήρα Πάπο· εἶπεν ὁ Ἰσοῦρ πρὸς τὸν γέροντα Ἀλδανόν, ὅστις ἦν ὁ Μέντωρ του, τήρα. Γιά το τὸ Κατσαντώνη, μᾶς ἀκολουθαίει. Ἐμεῖς ἤδγαμεν νὰ τὸ κύνηγῇτωμεν, κα αὐτὸ μᾶς κυνηγάει κατὰ πόδι.

— Σὰν μᾶς κυνηγάει, τὸν κυνηγάμεν κ' ἔμεῖς ἀπεκρίθη ὁ γέρων Ἀλδανὸς περιφρονητικῶς.

Ὁ Ἰσοῦρ παρετήρει ὅτι καθ' ὅσον ἐπλητρίαζον εἰς τὴν Κρύαν Βρύτιν, ὅθεν ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ διαβῶσιν, ὑπάρχόντων ἄνωθεν ἀποτόμων βράχων, κλειόντων πᾶσαν ἄλλην διάβασιν, εἰ Ἀρματωλεῖ ἐγκαταλιπόντες τὰ ὑψώματα, κατὰ μικρὸν προεχώρουν εἰς τὰ κάτω.

— Θὰ μᾶς ἀνοιξουν τὸ ντουφέκι, εἶπεν εἰς τὸν γέροντα ἀνοιξατε, ὦρὲ, προσέθεσεν εἰς τοὺς ὀπλοφόρους του, τηρᾶτε καλά.

Κρότος πυροβολοῦ ἤκισυσθη, καὶ εἰς τῶν Τουρκαλδανῶν ἔπιτε νεκρός. Οἱ Ἀλδανοὶ ἠλλάλαξαν, καὶ ὁ πυροβολισμὸς

Ἐνεκα τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως τῶν τυπογραφικῶν καὶ τῆς ἐλλείψεως ταχέων μηχανικῶν πεδτηρίων, «Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ» σήμερον δὲν θὰ πωληθῇ εἰς τὰς ὁδοὺς, διὰ τοῦτο ζητοῦμεν συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μας· ἀλλὰ ἀπὸ αὔριον ὑποσχόμεθα τὴν τακτικὴν του ἐκδόσιν.

ἤρξατο ἐκατέρωθεν. Ὅταν ὁμοῦς εἶδεν ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης καὶ ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους νέους πυροβολισμοὺς καὶ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Κατσαντώνη, ἔφριξε.

— Μᾶς ἔξωσαν, ὦρὲ Πάπο, εἶπεν εἰς τὸν γέροντα Ἀλδανόν. Αὐτὸ τὸ Κατσαντώνη εἶναι τερτιπλῆ· πῶ! ποῦ βρέθηκ' ἐμπρὸς μας, ὦρὲ δὲ τὸ νοιώθω.

— Θὰ 'πέρασαν ἀπὸ τὸ καίτω ρέμμα τὴν νύκτα καὶ δὲν τὸ νιώσαμεν, καὶ ἔτραξε καὶ μᾶς ἔκπαι καρτέρι· γὰρ πῶς βρέθηκ' ἐδῶ. Μπερικέτδερσιν ποῦ εἶναι μὲν χούρτα κλέφτες, ἀν ἤτανε πολλὰ. βᾶ! 'ς τὸ Τουρκιᾶ.

— Ὁ Θεός, ὦρὲ Ἰσοῦφ ἀγᾶ, νὰ στραδῶνῃ τὸ ραγιᾶ· αὐτὰ κάνει τὸ ζουλούμα δὸς το, δὸς το, ἐλημέρα, ὦρὲ μπούρα μου, πάτμε το 'ς τὸ σβέρκα θὰ σηκώσῃ κεφάλι.

Ὁ τουφεκισμὸς ἤρξατο πανταχόθεν· οἱ Ἀλδανοὶ ἐπολέμησαν γενναίως· προσπαθοῦντες δὲ νὰ περιζώσωσιν ἐκ τῶν ὕψωμάτων τὸν Κατσαντώνη, ἔπιπτον νεκροί, κρατούντων τῶν Κατσαντωναίων δλας τὰς θέσεις ἐκεῖνας, ἐξ ὧν ἦτο δυνατόν νὰ περικυκλωθῶν· ἐν μόνον καταφύγιον εἶχον νὰ ριθῶσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῶν Τρικκάλων πρὸς τὸ Βράνον· ἀλλ' ὤφειλον νὰ διαδῶσιν ἐν ρεῦμα, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ἔρρειν εἰς κλάδος τοῦ Πηνειοῦ, κατερχόμενος ἐκ τοῦ Λάχμονος.

Ὅταν ὁπισθοδρομοῦντες ἀπεπειράθησαν τὴν διάβασιν, ἡ σφαγὴ ἐγένετο τρομερά.

Ρᾶι, ὦρὲ, Κατσαντώνη, νισάφι ὦρὲ, ρᾶι φτάνει πλιό! ἐκραύγαζεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης.

Ὁ Κατσαντώνης εἰς τὴν κραυγὴν αὐτὴν τοῦ Ἰσοῦφ-Ἀράπη διέταξε τὰ παληκάρια του νὰ παύσουν τὴν μάχην, δίδων οὕτω καιρὸν εἰς τὸν Ἰσοῦφ-Ἀράπη μόλις μετὰ τριάκοντα

ἀνδρῶν νὰ διαβῇ τὸν ποταμὲν, πληγωθεὶς ἐλαφρῶς εἰς τὸν μηρὸν, καὶ νὰ σωθῇ.

Ἀπὸ τὴν Κρύαν Βρύτιν, ἐνθα ἀπηθανατίσθη τὸ ὄνομα τοῦ Κατσαντώνη, καὶ ἥτις μέχρι σήμερον θεωρεῖται ὡς τὸ τρόπαιον τοῦ ἀτρομήτου τούτου Ἀρματωλοῦ κατὰ τοῦ τυράννου τῆς Ἡπείρου, ἀπὸ τὴν Κρύαν Βρύτιν, λέγω μέχρι τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ.

Ὅπου καὶ ἂν ἔτρεφέ τις τὸ βλέμμα του ἔβλεπε τὰ θύματα τοῦ αἰμοχαροῦς Ἀλῆ, ὁ ὁποῖος ὡς ἔργον εἶχεν τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν σφαγὴν τῶν ὁμοεθνῶν καὶ τῶν ἀλλοεθνῶν ὑπηκόων του.

Πόσους ἀνδρεῖους Ἀλβανούς δὲν ἐθυσίασεν ὁ Ἀλῆ πασᾶς εἰς τὸν βωμὸν τῆς φιλοδοξίας του, τῆς φιλοπρωτίας του καὶ τῆς φαυλότητός του.

Πόσους δὲν ἔστειλεν εἰς τὸν Ἀδὴν Ἀλβανούς καὶ Ἑλληνας, ἡ διὰ νὰ τοὺς ἀρπάσῃ τὴν περιουσίαν, ἡ τὴν ὥραιαν σύζυγόν των, ἡ τὴν θυγατέραν των διὰ νὰ χρησιμεύσεν ὡς βορὰ εἰς τὰς κτηνώδεις ἐπιθυμίας του.

Δύο εὐγενεῖς λαοί, Ἑλλῆες καὶ Τουρκαλβανοὶ ἐμιττοῦντο ἀμοιβαίως καὶ ἀλληλεσφάζοντο, εἰ μὲν ἐξηναγκαζόμενοι ἐκ τῶν ἀρπαγῶν καὶ βιοπραγιῶν τοῦ αἰμοδόρου τυράννου, εἰ δὲ ὡς στρατιῶται εὖορκοι ἐξετέλουν τυρλοὺς ὁμμασι τὰς διαταγὰς τῆς τίγρεως αὐτῆς ἡ ὁποία ἐνεφώλευεν εἰς μίαν μικρὰν νησίδα τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων.

Ὁ Ἰσοῦφ λαβὼν τὴν ἐδὸν τῶν Τρικφάλων ἐγένετο ἄφαντος καταλαβούσης αὐτὸν τῆς νυκτός, καὶ μὴ δυνάμεναι πλέον νὰ τὸν διακρίνωσιν ἔνεκα τοῦ σκότους οἱ Κατσαντωναῖοι ἡ-αγκάστησαν νὰ παύσωσιν τὴν καταδίωξιν.

Ὁ Κατσαντώνης στάς ἔναντι τῶν παληκαριῶν του καὶ διὰ φωνῆς σοβαρᾶς εἶπεν:

— Πρέπει ὅλοι σήμερον νὰ δοξάσωμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν νίκην αὐτὴν, ἐπειδὴ ὀφείλεται αὐτῇ εἰς αὐτόν. Ὁ Θεὸς θέλων νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Ἀλῆ ὥπλισε τὰς χεῖράς μας μὲ δύναμιν καὶ τὴν καρδίαν μας μὲ θάρρος καὶ κατασυντρίψαμεν τὸν ἐχθρόν. Ἀλλ' ἄς μὴ χαιρέμεθα διὰ τὸν φόρον τῶν Ἀλβανῶν αὐτῶν, τῶν φονευθέντων εἰς τὸ πεζίον τῆς τιμῆς, διότι καὶ αὐτοὶ εἶνε ἀδελφοὶ μας καὶ θύματα τῆς θηριωδίας τοῦ αἰμοχαροῦς αὐτοῦ τυρράννου. Ἀς γονυπετήσωμεν ἔμπροσθεν τῶν πτωμάτων τῶν φονευθέντων Ἀλβανῶν καὶ ἄς προσευχηθῶμεν εἰς τὸν Ὑψιστὸν ὑπὲρ αὐτῶν, ἀποδίδοντες οὕτω εἰς αὐτοὺς τὴν τιμὴν τὴν ἀρμόζουσαν εἰς εὐγενῆ καὶ γενναῖα παληκάρια.

Εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κατσαντώνης ἅπαντες ἐγονυπέτησαν καὶ ὑψώσαντες τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἡὐχαρίστησαν τὸν Ὑψιστὸν.

Κατόπιν ἐγερθέντες ἤρχισαν νὰ καθαρίζουν τὰ ὄπλα των καθὼς καὶ τὴν ἐνδυμασίαν των.

— Παληκάρια, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, πρέπει νὰ φάτε, διότι ἔχομεν νὰ τραβήξωμεν μεγάλον δρόμον.

Ἀμέτως ἅπαντες ἐξαγαγόντες ἐκ τῶν σάκκων των τροφὰς ἤρχισαν ἐσπευμένως νὰ τρώγωσι.

Ἀφοῦ δὲ ἔφαγον ἐξεκίνησαν, λαβόντες τὴν ἀγούσαν διὰ τὸ Κλίνοβον.

Ἐπλητίζεν τὸ μετονύκτιον, ὅταν ὁ Κατσαντώνης εἰσῆλθεν εἰς τὸ χωρίον Κλίνοβον, εὐρῶν εἰσέτι τοὺς κατοίκους εὐθυμοῦντας τὸν Βαχχὸν καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν εἰκίαν τοῦ Κοτσάμπαση.

— Ὠρέ Κώττα, εἶπε καθ' ἑδὲν τῷ ὑπασπιστῇ του, ἤλ-
λαξα σχέδιον.

— Τί σχέδιον Καπιτάνι;

— Ν ἄρπάσωμεν τὴν κόρην.

— Πῶς νὰ τὴν ἄρπάσωμεν;

— Ναί, νὰ τὴν ἄρπασωμεν.

— Καί τί νὰ τὴν κάμωμεν;

— Νὰ ὑποκριθῇς σὺ τὸν ἐρωτευμένον.

— Ἐγὼ, διατί;

— Διότι πιθανὸν νὰ εὕρεθῇ κανένας διαβολὸς νὰ σφυρίξῃ
εἰς τ' αὐτὶ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ, ὅτι μᾶς τὴν ἔδωκαν οἱ χωρικοὶ
καὶ τὴν φευγατίσαμεν, καὶ τότε, τὸ μὲν χωρίον θὰ καύ-
σῃ τοὺς δὲ χωρικοὺς ἀλλοτμονοί! τίς ἤξευρε τί θὰ τοὺς κάμῃ.

— Λοιπὸν τί νὰ κάμωμεν;

— Ὅτι σ' εἶπα νὰ ὑποκριθῇς ὅτι τὴν ἀγαπᾷς.

— Τὸ μόνον, τὸ ἐποῖον ἡμῶν νὰ ἐπιτύχω, θὰ νομίζετε
καὶ σεῖς, ὅτι πραγματικῶς τὴν ἀγαπῶ, ἀπῆντητην ὁ Κώ-
στας καγχᾶζων

! — Σὺ, τέλος πάντων, κάμε ὅ,τι θέλεις.

— Πολύ καλὰ.

Καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κοτσάμπαστ, τὴν ὁποίαν
εἰς τῶν συντρόφων ἐγνώριζεν

Ὁ Κοτσάμπαστ, ἰδὼν εἰσελθόντα τὸν Κατσαντώνην τὸν
ὑπεδέχθη περιχαρῶς.

— Καλῶς ὦριτες καπιτάνι, τῷ εἶπε, πᾶς ἦτο αὐτὸ τὸ
καλὸν εἰς ἡμᾶς;

— Ἀριτε τὰ χὰδ'α καὶ ἄκουσε, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης:
Χωρὶς ἐνδοιασμοὺς, καὶ μὲ τόνον ἐπιτακτικόν.

— Ἐγείνεν ἀπόψε κανένας γάμος;

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθμ. φύλ. 12

— Ἐγεινιν, ὑπέλαβεν ὁ Κοτσάμπας, θεωρῶν περιέργως τὸν Κατσαντώνην.

— Ποῦ;

— Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γρεβενιώτη;

— Τί ἄνθρωπος εἶν' αὐτὸς ὁ Γρεβενιώτης.

— Αὐτὸς εἶναι ἔμπορος εἰς Ὀδησσόν; λείπει πρὸ δέκα ἐτῶν· καὶ πρὸ εἴκοσι ἡμερῶν ἦλθεν ἓνας νέος Ζαγορίσμος μὲ γράμματα ἀπὸ τὸν ἴδιον εἰς τὴν σύζυγόν του, ὅστις τῆς ἔγραφεν ὅτι τὸν στέλλει νὰ στεφανωθῇ τὴν κόρην του· ἀπόψε ἔγεινεν ὁ γάμος.

— Ἐγὼ θὰ τὴν κλέψω, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης ὑψῶν τὸν τόνον τῆς φωνῆς του.

— Τί λὶς, γιὰ τὸ Θεὸ, Καπιτάνε! ἀπεκρίθη ὁ Κοτσάμπας ἔξαφνισθεὶς,

— Ὁ Κατσαντώνης ἐγέλασε.

— Φίλε μου, ἄκουσε, θὰ σ' εἰπῶ ἐν μυστικόν,

— Εἰπέ μοι.

— Πρὶν σὲ τὸ εἰπῶ θὰ σ' ἐρκίσω.

— Καὶ πιστεύεις ποτὲ ὅτι θὰ προδώσω τὸ μυστικόν σου αὐτό!

— Ὅχι, διότι ἂν τὸ προδώτης, σὺ πρῶτος θὰ πάθης τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας σου.

— Πολὺ καλὰ ἐρκίζομαι.

Καὶ καταβιδάσας μίαν εἰκόνα τῆς Παναγίας κρεμαμμένην εἰς τὸν τοῖχον ὠρκίσθη.

— Ἀκουε λοιπὸν, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης· ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς διέταξε τὸν Ἰσούφ-Ἀράπη νὰ ἔλθῃ ν' ἀρπάξῃ τὴν κόρην καὶ νὰ τοῦ τὴν ὑπάγῃ.

— Λοιπὸν;

— Τὸν Ἰσοῦρ-Ἀράπην μὲ τοὺς Ἀρβανιτάδες τοῦ τὸν ἐπολέμησα ἐρχόμενον ἐδῶ, καὶ τὸν ἐχάλασα εἰς τὴν Κρύαν Βρύσιν...

— Διὰ τοῦτο ἤκούαμεν ἀφ' ἐσπέρας; πηροβολητῶν βοήν, εἶπεν ὁ Κοτσάμπας, διακόψας τὴν ὁμιλίαν τοῦ Κατσαντῶνῃ, κ' ὑποφιασθήκαμεν, ὅτι ἦτο πόλεμος.

— Ναί, ἐπῆρε τὸν δρόμον τῶν Τρικκάλων, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντῶνῃς.

— Τί θέλεις νὰ κάμω ἐγὼ τώρα;

— Νὰ σταθῇς ἐδῶ νὰ σὲ δέσω.

— Νὰ μὲ δέσης;

— Ναί, νὰ σὲ δέσω καὶ νὰ σε φέρω δεμένον εἰς τὸ σπίτι τῆς νύμφης.

— Καὶ τί νὰ σὲ κάμω;

— Νὰ προσποιηθῇς, ὅτι σὲ φέρω νὰ μοῦ δείξης τὸ σπίτι τῆς νύμφης.

— Σ' ἐκατάλαβα, σ' ἐκατάλαβα· σὲ εἶχα διὰ καλὸν πολέμαρχον, εἶπεν ὁ Κοτσάνμπας, τώρα βλέπω ὅτι εἶσαι καὶ φρόνιμος ἄνθρωπος μὲ τὸ παραπάνω. Ἀμμή ἡ καϋμένη ἡ μάνα της, ὅπου δὲν τὸ ξέρει, τί θὰ στοχασθῇ; θ' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην της.

— Ἐμπορεῖς νὰ τὴν φέρῃς ἐδῶ χωρὶς κανεὶς νὰ τὴν ἐννοήσῃ ἀπὸ τοὺς χωρικοὺς.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Κοτσάμπας καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησε.

Μετὰ μικρὸν εἰσῆλθεν ἡ μήτηρ τῆς κόρης.

— Ποῖος εἶνε ἡ ἀφεντιά σου, ἠρώτησεν ἡ γυνὴ πλησιάζασα τὸν ἐνοπλον Κατσαντῶνῃν.

— Ὁ Κατσαντῶνῃς, ἀπεκρίθη ὁ Κοτσάμπας.

— Ὁ Καπετάνε μου, νά ζῆς, νά σ' ἔχωμεν, εἶπεν ἡ γυνὴ περιπτυξαμένη τὸν Κατσαντώνη.

— Ὁ ἥρως οὗτος ἔχαιρε τσαούτην ὑπόληψιν ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ, ὥστε πολλάκις οἱ χωρικοὶ ὠρkiζοντο εἰς τὴν ζωὴν των.

Οὐδένα ποτὲ ἠδίκητεν, οὐδένα ἐζημίωσεν, οὐδένα ποτὲ χριστιανὸν ἐκακοποίησε, μάλλον δὲ τοὺς εὐηργέτει τὸ κατὰ δύναμιν, προκινδυνεύων πολλάκις ὑπὲρ αὐτῶν.

Ὅπου τὸν ἐκάλουν, εὐθὺς ἔσπευδε καὶ ἔλυε τὰς διαφορὰς τῶν χωρικῶν συμβουλευὼν αὐτοὺς πατριωτικά. Πολλάκις ἔθεσε τὸ στήθος ὡς ἀτπίδα, ἵνα ὑποστηρίξῃ τὰ δίκαια τῶν χωρικῶν ἀπέναντι τοῦ αἰμοδόρου καὶ ἄρπαγος Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Ὡ! νά ζῆς νά σ' ἔχωμεν, ἐξηκολούθει νά λέγῃ ἡ Γρεβενιώτισσα.

— Ἀκουτε, κυρά, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, καὶ τῇ διηγήθη τὴν συμφορὰν τὴν ἐπαπειλοῦσαν τὴν θυγατέρα καὶ τὸν γαμβρὸν της.

— Ὡ τί σκυλί, ὑπέλαβεν ἡ γυνή, καὶ τώρα τί νά γίνῃ ποῦ νά σωθῶμεν;

— Μ' ἐμπιστεύεσαι τὴν κέρην σου καὶ τὸν γαμβρὸν σου εἰς ἐμέ, θά τοὺς πάρω μαζί μου καὶ θά τοὺς φέρω εἰς τὴν Ἀγίαν Μαύραν.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ, σ' ἐμπιστεύομαι; ἀπεκρίθη ἡ γυνή, καὶ μ' ἐρωτᾷς ἀκόμη;

— Διὰ νά παίξωμεν καλὰ τὸ παιγνίδι, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, πρέπει νά μὴν εἰπῆς τίποτε οὔτε εἰς τὴν θυγατέρα σου, οὔτε εἰς τὸν γαμβρὸν σου, οὔτε εἰς κανένα σου συγγενῆ, ἢ εἰς κανένα χωρικόν, διότι ἂν μάθῃ ὁ Ἀλῆ-Πασᾶ; ὅτι τὴν ἐρε-

γάτισα θεληματικῶς, ἔχαθήκατε καὶ σὺ καὶ ὁ ἄνδρας σου κατὸ χωρίον δόλοκληρον.

— Θὰ φοβηθῇ ὅμως ἡ κόρη μου ἡ καυμένη.

— Ἄς φοβηθῇ, ὅταν ἐβγῶμεν ἀπὸ τὸ χωριὸ τότε μανθάνει ὁ γάμβρός σου καὶ ἡ κόρη σου τὴν ἀλήθειαν. Ὑπαγε εἰς τὴν οἰκίαν σου.

— Μετὰ μικρὸν ὁ Κατσαντώνης μετὰ τῶν παληκαριῶν του φέροντος δεσμευμένον τὸν Κοτσάμπαστην, εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τῶν νεονύμφων, ἔνθα συνευθύνουν εἰσέτι ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι.

Κατ' ἀρχὰς ἐχάρησαν ἅπαντες, ἀκούσαντες ὅτι ὁ Κατσαντώνης ἔρχεται, ὅταν ὅμως εἶδον δεσμευμένον τὸν Κοτσάμπαστὴ τῶν ἐσφυρώπασαν.

— Τί σ' ἔκαμεν ὁ καυμένος, καπετάνε καὶ τὸν ἔδεσες; εἰπαν δύο τρεῖς συγχρόνως.

— Δὲν ἤθελε νὰ μοῦ δεῖξῃ τὸ σπίτι· ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης μετ' ὀργῆς,

— Νὰ, Καπετάνε ποῦ σοῦ τὸ ἔδειξε· λύσε τον τώρα, καὶ καλῶς ὠρίσες· κάθητε νὰ εὐθυμῆσωμεν.

— Διὰ χάριν σας θὰ τὸν λύσω, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης· καί, λύσετέ τον, ὦρὲ παληκάρια, ἐκραύγατε· λύσετέ το καὶ διώξετέ τον ἐδῶθεν.

— Κόπιασ' ἐδῶ, κυρὰ νύφη, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, καὶ ἡ νύμφη ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιόν του, καὶ τῷ ἐφίλησε τὴν χεῖρα κατ' ἔθιμον ἡπειρωτικὴν.

— Ποῖος εἶναι ὁ γάμβρός, ὑπέλαβεν.

— Ἐγὼ, ἀπεκρίθη νέος κομψὸς καὶ ὑπερήφανος ἐλθὼν ἐνώπιόν του.

— Μιὰ φορὰ· εἰν' ἓνας χρόνος ποῦ διάβαιναν ἐδῶθεν τὸ

πρωτοπαλήκαρό μου, ὁ Κώστας, εἶπεν εἰς τὸν γαμβρὸν, καὶ εἶδε τὴν κυρά, γὰρ εἶδῶ (δείξας τὴν νύμφην) καὶ τὴν ἡγάπησε, ναὶ τὴν ἡγάπησε.

— Να', ναί, Καπιτάνε! ἐκραύγατεν ὁ Κώστας ἀναστενάζων, ναί, τὴν ἀγαπῶ καὶ τὴν ἀγαπῶ πολὺ, καὶ ἂν δὲν μοῦ τὴν δώκης θὰ σκοτοθῶ.

— Ἀκοῦς, ὦρὲ τί λέγει τὸ παληκάρι; εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, ἀποταθεὶς εἰς τὸν γαμβρὸν ὁ ὁποῖος ἔμεινεν σιωπηλῶς παρατηρῶν τὸν Κώσταν.

— Καπιτάνε, ἦ τὴν πέρνεις καὶ μὲ τὴν δίδεις, ὑπέλαβεν ὁ Κώστας μετὰ φωνῆς παθητικωτάτης, ἢ σκοτόνομαι, καὶ ἔσυρεν ἐκ τῆς ὁσφύος τοῦ πιστόλιον, διευθύνων τὸ στόμιον ἐπὶ τῶν κροτάρων του.

Φωναὶ φρίκης ἠγέρθησαν πανταχόθεν· ἡ νύμφη ἐλειποθύμητεν, ὁ δὲ Κατσαντώνης ἐκραύγασε στεντορείως.

— Εἰς τὴν μέση σου γρήγορα, τὸ πιστόλι Κώστα, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖς θὰ γείνη.

Εἶτα στραφεὶς εἰς τὰ παληκάρια του εἶπεν

— Ἐπάρατέ την εὐθύς.

Ὁ γαμβρὸς πλησιάσας τὸν Κατσαντώνην μὲ βῆμα σταθερὸν, καὶ ρίψας εἰς αὐτὸν βλέμμα μεστὸν ὑπερηφάνειας ἅμα καὶ ἀπελπησίας εἶπεν:

— Ἐπαρε κ' ἐμένα μαζί.

— Ἐλα ὦρὲ κ' ἐσύ κόπιασε, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης δι' ἐπιτακτικῆς χειρονομίας.

Τοῦτο εἶναι παράδοξον, ἔλεγον τινὲς τῶν χωρικῶν κατ' ἰδίαν, ὁ Κατσαντώνης ποτὲ κακὸν δὲν ἔκαμε, κανένα δὲν ἔβλαψε, τῶρα νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τῶ ὄντι εἶναι παράδοξον.

Ἄλλοι πάλιν ἔλεγον:

— Ποῖος ἤξεύρει τί εἶναι!

Καί ἕκαστος προσεπάθει νὰ κολάτῃ τὴν πράξιν.

Τοσαύτῃ ὑπῆρχεν ἡ τῶν χωρικῶν ἐμπιστοσύνη εἰς τὸν Κατσαντώνη.

Καὶ ἦτο φυσικὸν οἱ χωρικοὶ νὰ ἀμφιβάλλουν διὰ τὴν διαγωγὴν αὐτὴν τοῦ Κατσαντώνη, διότι οὗτος ἐπροτίμα νὰ φνεύτῃ τὴ παληκάρια του πὰρὰ νὰ διαπράξουν πράξιν ἄτιμον, πράξιν παραβαίνουσαν τὰς ἀρχὰς τῶν κλεφτῶν.

Μίαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἡ φθίνουσα Σελήνη ἀνέτειλεν, ἔταν ἐξελθόντες ἀπὸ τὸ χωρίον διηυθύνοντο πρὸς τὴν Πολιανήν.

Φθάσαν εἰς μέρος τι ἔρημον τὸ σῶμα τοῦ Κατσαντώνη ἱστάθμευσεν ἵνα ἀναπαυθῇ.

— Ποῦ εἶνε τὸ ἀνδρόγυτον ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης τὰ παληκάρια του.

— Ἐδῶ, ἀπεκριθὴ εἰς ἕκ τῶν συντρόφων, ἄνθρωπος πεντηκοντούτης, εἰς ὃν εἶχε δώσει προσταγὴν νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τοῦ ἀνδρόγυνου, καὶ νὰ μὴ συγχωρήτῃς οὐδένα νὰ τοὺς πλησιάσῃ.

— Ἄς ἔλθωσιν ἐδῶ, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

Τὸ ἀνδρόγυνον ἐπλησίασεν μὲ συστολὴν ἄκραν ἔχον τοὺς ὀφθαλμοὺς χαμαὶ νεύοντας.

— Λάβε, φίλέ μου, τὴν σύζυγόν σου εἶπεν εἰς τὸν γαμβρόν.

Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά του, τὴν ἔθετεν ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς νύμφης.

— Ὁ Θεὸς νὰ μὴ μ' ἀξιώτῃ ποτὲ νὰ γίνω αἷτιος συμφορῶν καὶ θλίψεων· ὡραία ἐπαίξαμε τὴν κωμωδίαν καὶ ἐδίη-

γέθη τὰ πάντα εἰς αὐτοὺς, τῶρα ἐπρόσθισι νὰ ὑπάγω νὰ
σᾶς ἀπομακρύνω ἀπ' ἐδῶ.

Τὸ ἀνδρόγυνον εἰς τὴν διήγησιν αὐτὴν τοῦ Κατσαντώνη
ἔμεινεν ἐμβρόντητον, μὴ δυνάμενοι οὐδὲ λέξιν νὰ προφέρουν,
παρετήρουν αὐτὴν εἰς τὸ πρόσωπον ἀποθαυμάζοντες τὰ γεν-
ναῖα αἰσθήματά τοῦ ἥρωος αὐτοῦ.

Μὴ εὐρίσκοντες λέξεις καταλλήλους νὰ ἐκφράσωσι τὴν
πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην των διὰ τὴν σωτηρίαν των, ἐγону-
πέτησαν πρὸ αὐτοῦ καὶ λαβόντες ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας του
τὰς κατεφίλουν καταδρέχοντες αὐτὰς μὲ τὰ δάκρυά των.

Ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Κατσαντώνη διχυρῆ θεία αἰγλή
μαρτυροῦσα τὴν ἀγαλίαν τῆς ψυχῆς του, διὰ τὸ γειναῖον
καὶ θεάρεστον αὐτὸ ἔργον, σῶσας τὰς νιαρὰς αὐτὸς ὑπάρξεις
ἐκ τῶν ὀνύχων τοῦ αἰμοδόρου καὶ ἀκολάστου τυράννου τῆς
Ἡπείρου Ἀλῆ πασᾶ.

Λαβὼν εἴτα τὸ νεαρὸν ζεῦγος ἐκ τῶν χειρῶν τοὺς ἰδοή-
θησε νὰ ἐγερθῶσι.

— Ἐγερθῆτε, παιᾶνά μου, ἡμεῖς ἐκάμαμε τὸ καθήκον
μας, εὐχαριστήσατε μόνον τὸν Θεόν, διότι εἰδοποιήθημεν ἐγ-
καίρως, τῶρα δὲ ἐναπόκειται εἰς ἡμᾶς πῶς νὰ σᾶς ἐξατφαλί-
σωμεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ μυαροῦ Ἀλῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Πρὶν ἔτι ἐπεκταθῶμεν περισσότερον εἰς τὴν ἐξελίξιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τοῦ ἥρωος Κατσαντώνη καλὸν εἶναι νὰ φέρωμεν ὀλίγον τοὺς ἀναγνώστας μας εἰς Ἰωάννινα ἵνα γνωρίσωσι ἐκ τοῦ πλησίον ποῶς ἦτο ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, τὰ Ἰωάννινα τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ καὶ ἡ αὐτὴ τοῦ σατραπίσκου τούτου.

Τὰ Ἰωάννινα, ἡ πατρίς τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμάδων καὶ Καπλανῶν, καὶ Μητρόπολις τῆς ἡρωικῆς, φιλοπατρίδος καὶ φιλοτίμου Ἡπείρου, ἥς πάμπολλα τέχνα λαμπρύνουσι τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, καὶ ἐν ἣ θάλλεται ἀκμαῖος καὶ σφριγῶν ὁ τῆς ἐλευθερίας ἔρως, κεῖνται παραλλήλως ἐπὶ μιᾷ ἀνωνύμου λίμνης, ἀγνώστου βεβαίως τοῖς ἡμετέροις ἀρχαίοις Γεωγράφοις, τοῖς μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας περιγράψασι πολλὰ ἄλλα, ἦττον ἀξία περιγραφῆς.

Ἐχουσα ἡ λίμνη αὕτη μῆκος μὲν ἑπτὰ μιλίων, πλάτος δὲ δύο, καὶ εἰς πολλὰ μέρη πλέον τῶν δύο καὶ ἡμίσεως, τρέφουσα ἐξαιρέτους ἐγγέλεις καὶ ἰχθῦς. καὶ κιμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς ἐπισήμου ἐν τῇ ἱστορίᾳ πόλεως Δωδώνης, δὲν ἤδυνατο νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἡμετέρων ἀκαμάτων γεωγράφων.

Ὅταν ἡ λίμνη αὕτη δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἀλλ' ἐσχηματίσθη ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν παρέχει τῷ προσεκτικῷ παρατηρητῇ.

Ἐν τῷ πυθμένι αὐτῆς ὄρωνται μέχρι σήμερον πανταχοῦ ἄλωνες λιθόστρωτοι καὶ οἰκημάτων ἐρείπια· παρὰ δὲ τῇ πόλει εἰς τὴν τῶν Βυρτοδεψῶν συνοικίαν, φαίνεται ἐν τῷ πυθμένι, εἰς ἐργυρίας βάθος, ἐρείπιον ἀρχαίας οἰκοδομῆς ἐκ παμμεγίστων μαρμάρων, ἧς ἁγίαν Τριάδα οἱ κάτοικοι ὀνομάζουσιν.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ παραλλήλως τῆς λίμνης ἐκτεινομένου ὄρους Τομάρου, κατέναντι τῆς πόλεως πρὸς βορρᾶν, ὑπάρχουσι πηγαὶ πλείστα ὕδατος διαυγοῦς καὶ καταψύχου.

Πολλὰι τούτων σχηματίζουσι μικροὺς ποταμούς, οἵτινες ἐν μιᾷ καίτῃ εἰσβάλλοντες, ἀπήρτιζον ποτὲ ποταμὸν μέγαν. ἐκ μὲν τοῦ ἀνατολικοῦ τῆς ποτὲ κοιλάδος μέρους, εἰς τὰς παρὰ τὴν Καστρίστην καταβόθρας καταποντιζόμενον, ἐκ δὲ τοῦ δυτικοῦ εἰς τὰς παρὰ τὰ χωρία Λαψίστραν καὶ Πετσάλι.

Ἐν ᾧ ὁ δεσποτισμὸς τῶν Βυζαντινῶν ἀφ' ἐνὸς ἀπενάρκωνε κατὰ μικρὸν τὸν ἐλληνικὸν ἥρωϊσμόν, ἀφ' ἑτέρου αἱ ἀλλήλουςχαι τῶν καὶ αἱ ἐμφύλιοι στάσεις καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ταραχαί, ἀπερρόβουν τὴν σωτήριον ἐπὶ τῶν τεχνῶν καὶ τῆς γεωργίας προσοχὴν τῶν. Καταβόθραι τινὲς στενοῦόμεναι κατὰ μικρὸν, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς ἐλατήρια μύλων, ἐφράσσοντο, τὸ δὲ ὕδωρ ὑψώθη, καὶ ὁ ποταμὸς μετεσχηματίσθη εἰς λίμνην, καταβροχίσασαν τὰς πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ Τομάρου ἄλωνας καὶ τὰ γεωργικὰ οἰκήματα.

Τὸν Βυζαντινὸν δεσποτισμὸν καὶ τὴν ὀλιγωρίαν διαδixθηῖσα ἡ βάρβαρος καὶ καταστρεπτικὴ τοῦ Ἀλγ-πασᾶ τυραννία, ἔφερε τὸν παντελῆ καταποντιτισμὸν τῆς κοιλάδος.

Γενομένης δὲ τιμαριωτικῆς ἰδιοκτησίας τῆς λίμνης, ἡ ἀμυθὴς πλεονεξία τοῦ Κυρίου τῆς συνεχώρητε πρὸς ὀφελὸς τοῦ, ἵνα μετατραπῶσιν ὅλαι αἱ καταβόθραι εἰς αὐλακὰς μύλων, ὡς καὶ σήμερον τῶζονται εἰσέτι· δύο δὲ μόνον μένουσιν

ἀθικτοί, ἀπορροφοῦσι τὸ περισσεῦον τῆς λίμνης ὕδωρ, κατακλύζον πολλάκις ἐν πολυμβραῖαις τὰ ταπεινὰ τῆς χώρας καὶ τῆς πόλεως μέρη. Οὕτως ἡ εὐφορος καὶ πλουτία αὕτη κοιλάς μετεσχηματίσθη εἰς λίμνην εὐρύχωρον καὶ εἰς ἑλὴ ἀπέραντα.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λίμνης ὑπάρχει νῆσος μικρά, ἔχουσα ἐπ' αὐτῆς χωρίον, ἢ μᾶλλον κώμην, κατοικηθεῖσαν πάλαι ὑπὸ Ἰονίων, καὶ πέντε ἀρκετὰ εὐρυχώρους Μονάς, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος, ἐνθα ἐφρονεύθη ὁ Ἀλῆ-πασᾶς.

Ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων σχηματίζει αἰτὸν δικέφαλον, οὗ τὸ μὲν σῶμα εἶναι τὸ φρούριον, αἱ δὲ δύο τοῦ κεφαλαί, τὰ δύο πρὸς τὴν λίμνην βραχὴν ἀκρωτήρια· αἱ δύο πτέρυγές του, αἱ δύο μεγάλαι συνοικίαι, ἡ μὲν πρὸς δυσμὰς, ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς εὐρυνόμεναι, ἡ δὲ οὐρά του, ἡ ἐπιμήκης συνοικία τῆς Λούτσης, ὡς νὰ ἐνεχαράχθη ἐπ' αὐτῆς τυχαίως τὸ σύμβολον τῆς Ἡπειρωτικῆς Δυναμείας.

Τὸ φρούριον τοῦτο βρέχεται ἐκ τῶν τεσσάρων πέμπτων τοῦ ὑπὸ τῆς λίμνης, τὸ δ' ἄλλο πέμπτον διαχωρίζεται ἐκ τῆς πόλεως ὑφ' ἑνὸς χάνδακος, συνεχομένου πανταχόθεν μετ' αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς πληρουμένου· μία δὲ γέφυρα χρησιμεύει πρὸς συγκοινωνίαν τῆς πόλεως μετὰ τοῦ φρουρίου, ἐν ᾧ μόνον Ὀθωμανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι κατοικοῦσιν.

Εἰς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπιακὰ τῆς πόλεως μέρη ὑπάρχουσι πεδιάδες ἔρημοι, χέρσοι καὶ ἀκατοίκητοι, δύο δὲ μόνον ξενοδοχεῖα (χάνια), ὡς πλάνητες, ἵστανται ἐπὶ τῆς εὐρυχωρῆς ταύτης γῆς, ἱκανῆς νὰ θρέψῃ λαοὺς δλοκλήρους.

Τὸ φρούριον εἶναι Βυζαντινῆς κατασκευῆς καὶ μέρος τοῦ τοῦ Ἐνετικῆς.

Ἐπὶ τῆς βορείου ἁκρᾶς ὑπάρχει Ὀθωμανικὸν Τζαμίον μικρὸν, οὗτινος τὰ πρόθυρα ὑποβαστάζονται ὑπὸ στηλῶν ἀει-

ραίων πρασινοφαίου στιλπνοῦ μαρμάρου, ὅψους τριῶν ὡς ἑγγιστα μέτρων καὶ 40 0)0 διαμέτρου.

Θέλουσί τινες ὅτι αἱ στήλαι αὗται εἰσὶν ἀρχαῖαι, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίου ἑλληνικοῦ Ναοῦ ὠκοδομήθη τὸ τζαμίον· ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη ἐξελέγχεται ἐσφαλμένη, διότι οὐδὲν ἀρχαῖον ἐρείπιον φαίνεται ὑπὸ τὰ βάθρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ φρουρίῳ οὐδεμία ἀρχαιότης ὑπάρχει, οὔτε καὶ λίθος ἀρχαῖος.

Δὲν γνωρίζομεν τοῦλάχιστον μέχρι σήμερον στήλας ἀρχαίων Ναῶν, ὧν τὰ περιττήλια ὑπῆρχον ἐκ πολυχρῶν μαρμάρων· καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχαιοτήτων αἱ στήλαι, οἷος καὶ ὁ ἐν Αἰγίνῃ Ναὸς τοῦ Πανιλληνίου Διὸς, εἰσὶν ἐκ σπονδύλων μαρμάρου ἢ λίθου περῶδους.

Σήμεριον δὲ ὅτι αἱ στήλαι τοῦ Τζαμίου εἰσὶ κατὰ τὸ ὕψος, τὸ πάχος καὶ τὴν χροιάν ἀνθμοῖαι, ἀπόδειξις, ὅτι συνήχθησαν ἐκ διαφόρων χριστιανικῶν ναῶν, οὔτε πρὸς ὑποβάστασιν ἐροῆς, οὔτε ὡς περιττήλια χρησιμεύσασαι διὰ τὴν σμικρότητα τῶν, εἰμὴ ὡς διαχωρίσματα τεμπλέου ὡς αἱ μέχρι σήμερον ἐν τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ναῷ τοῦ ἀγίου Δημητρίου ὁρῶμεναι.

Ὁ χώρος οὗτος, ὡς μαρτυροῦσιν ἡ θέσις αἱ παραδόσεις καὶ αὐτὸ τὸ ἔδαφος τοῦ τε φρουρίου καὶ τῆς πόλεως, ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος ἀκατοίκητος· οὐδεμία ὁμῶς ἀμφιβολία, ὅτι ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ὑπῆρχον ἐν τῷ φρουρίῳ χριστιανικοὶ ναοί, οὗς οἱ Ὁθωμανοὶ κατεδαφίσαντες, ὠκοδόμησαν διὰ τῆς ὕλης αὐτῶν τὰ τεμένη των, καθότι οὐδένα φέρουσι ταῦτα τύπον χριστιανικοῦ Ναοῦ.

Ἐκ παραδόσεως μάλιστα γινώσκομεν, ὅτι ἐν τῷ φρουρίῳ ὑπῆρχε ναὸς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, καὶ τινες ἰσχυρίζον·

ται μάλιστα, ὅτι ὡς ἐκ τούτου καὶ Ἰωάννινα ὠνομάσθη ἡ πόλις.

Ἀπόκειται εἰς τοὺς τῆς ἱστορίας καθηγητὰς ἡμῶν ἡ ἔξακριβωσις, μήποτε τὸ φρούριον τοῦτο κυριευθὲν ὑπὸ τῶν Ἱπποτῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἡ Ἰωαννιτῶν, ἐκατοικήθη ὑπ' αὐτῶν, οἵτινες τὴν ἱπωνυμίαν ἔδωκαν τῇ πόλει, πολλὰ μεταγενεστέρως οἰκοδομηθείσῃ ἔξωθεν, πληθυνθέντων τῶν κατοίκων τοῦ φρουρίου.

Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου τοῦ φρουρίου μέρους ὑπέρκειται ἄκρόπολις, κεχωρισμένη δι' ἰσχυροῦ τείχους καὶ δι' ἰδιαιτέρας πύλης.

Ἡ ἄποψις τῆς ὑπάρχει μεγαλοπρεπῆς, διότι κατάρχει τῆς πόλεως, ἔχει ἄπειρον ὀρίζοντα, καὶ ἐξ αὐτῆς δύναται ὁ ὀφθαλμὸς νὰ περιλάβῃ ἐν μιᾷ στιγμῇ τὸν Πίνδον, τὰ ὄρη τῆς Θεσπρωτίας καὶ Χαονίας, τὸν Ὅθρυν καὶ ἅπασαν τὴν κοιλάδα τῆς Μολοσσίας. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἀκροπόλεως ταύτης κεῖται τὸ Σεράγιον τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, οἰκοδομὴ τετράγωνος, εὐρεῖα μὲν ἀλλ' ἄνευ οὐδενὸς ἀρχιτεκτονικοῦ ρυθμοῦ. Ἐν αὐτῷ ἐνεφώλευεν ὁ τύραννος οὗτος τῆς Ἡπείρου, ὅτε ὁ Σουλτάν Μαχμούτης ἀπέστειλε τὸν Ἰσμαήλ-Πασᾶν, ἄλλοτε Πασόμπεην, ἄσπονδόντου ἐχθρὸν νᾶτὸν καταστρέψῃ(*). Εἰς τὴν βορειανατολικὴν πλευρὰν τοῦ σεραγίου, τὴν βλέπουσαν πρὸς τὸν γηραιὸν Πίνδον, ὁ Ἀλῆ Πασᾶς εἶχε κατασκευάσει αἶθουσαν, ἧς οἱ τοῖχοι καὶ τὸ φάτνωμα ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ κατόπτρων, τοσοῦτον ἐντέχνως προσηρμοσμένων, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς εἰς μόνος ὕελος, διὸ καὶ τουρκιστὶ «Ἀἰναλῆ ἔδᾶ» ὀνόμασεν αὐτήν,

(*) Σημειωτέον, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἄλλου Πασόμπεη, γαμβροῦ τοῦ Ἀλῆ ἐξ ἀδελφῆς, φίλου καὶ εὐνοουμένου του.

ὅ ἐστιν κατόπτρων δωματίον· ἐν αὐτῷ δ' ἀσελγῆς τύραννος ἔφερε τὰς κατὰ καιροὺς ἐρπαγείσας ἀθώας κόρας τῶν χριστιανῶν καὶ τὰ διέττατε νὰ ὀρχοῦνται ἡμίγυμναι, ἵνα ποικίλληται πανταχόθεν εἰς τὰς ὄψεις του τὸ μικρὸν τοῦτο θέαμα.

Ἡ αὐλὴ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἡ μοχθηρὰ αὐτῆ τῶν κακιῶν σχολῇ, τῆς ὁποίας πείρας ἐκ τῶν πολλῶν περιστάσεων οἱ Ἕλληνες ἔλαβον, ὑπῆρχε τὸ καταγώγιον τῶν διαφόρων φανλοβίων.

Ἐν αὐτοῖς ἦσαν φονεῖς, προδότες, μαστροποὶ, ψευδομάρτυρες, κατάσκεποι, καὶ παντοῖου εἶδους διαφθορεῖς, ἑτοιμοὶ εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ τυράννου. Παραδόξως ὅμως ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον συγχρόνως καὶ ἐξαιρέσεις. Νεοὶ υἱοὶ ἐντίμων καὶ ἐπισήμων οἰκογενειῶν, διετέλουν ὡς γραμματεῖς αὐτοῦ, κυρίως δὲ ὡς ὁμηροί.

Ὁ φιλύποπος οὗτος Σατράπης, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο, ἐσωσώρευεν ἐν τῷ σεραγίῳ τοῦ τοῦς υἱοὺς ὅλων τῶν ἐξασκουσῶν ἐπιρροῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν οἰκογενειῶν, κρατῶν αὐτοῦς ὡς ἐνέχυρα πίστεως. Τεῖκεται ἦσαν ὁ Ἀλέξιος Νοῦτσος, ὁ Σπυρίδων Κολοβός, ὁ Δρέσος, ὁ Μαρῖνος, ὁ Ἀθανάσιος Λιδωρίκης, ὁ Μάινθος Οἰκονόμου καὶ ἄλλοι, ὧν τὴν ἱκανότητα καὶ τὸν κάλαμον ἐχρᾶτο, ἐσάκις ἠναγκάζετο ἵνα ἐνεργήσῃ πρᾶξιν ἀνεπίδεκτον ὁλοῦ.

Ἀπειράκις οἱ φιλοπάτριδες οὗτοι νέοι ἔσωσαν διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς φρονήσεώς των πολλοὺς ἀδίκως καταδικασμένους ὑπὸ τοῦ ἀκαθέκτου τούτου τυράννου, καὶ αὐτὴν τοῦτον ἐξήγαγον ἐκ περιπλοκῶν ἐπικινδύνων μετὰ τῶν ξένων, εὖς ἐχολάκευεν, ἐφοδεῖτο καὶ συγχρόνως ἀπιστρέφετο.

Διαβάς ποτὲ ἐξ Ἰωαννίνων Ἀγγλος περιηγητῆς εὐσυνήδηντος, καὶ σχετισθεὶς μετὰ τοῦ Ψαλῖδα, ἔμαθε λεπτομερῶς

παρὰ τοῦ μισοτυράννου τούτου διδασκάλου, τὰς μοχθηρίας τοῦ Ἀλῆ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Λονδῖνον, συνέγραψε τὰς τε ἐν Ἡπεύρῳ περιηγήσεις του καὶ τὸν βίον τοῦ τυράννου, ἐλεεινολογῶν τοὺς δεινοπαθούντας χριστιανούς. (*)

Ἵνα δὲ πείσῃ ἔτι μᾶλλον καὶ τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ καὶ τὴν Εὐρώπην ἅπανταν, προτέθετεν ἐν τῷ συγγράμματί του, ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ἀθαιμιουργημάτων τοῦ Ἀλῆ-Πατᾶ ἔμαθεν ὑπὸ τοῦ Γυμνασιάρχου τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Σχολῆς Ψαλῖδα, γνωστοῦ τοῖς τότε σοφοῖς τῆς Εὐρώπης,

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο μεταφρασθὲν εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶτταν, ἀπεσταλὴ τῷ Πασᾷ, πολιτικῆς ραδιαυγίας χάριν. Λαβὼν δὲ τὴν βιβλὸν ταύτην ὁ Ἀλῆς, διέταξε τὸν Ἀθανάσιον Λιδωρίκην νὰ τὴν μελετήσῃ καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἐσπέραν νὰ τῷ ἐξηγῇ ἐν τιμᾷ χιον. Ἐρίξεν ὁ Λιδωρίκης ἐλθὼν εἰς τὸ μέρος, ἐνθα ἀνεφέρετο τὸ ὄνομα τοῦ Ψαλῖδα· λαθὼν δὲ τὸν ἀκροατὴν του, ὑπερεπήδησε τὴν σελίδα ἐκείνην, ἐξακολουθήσας ἐπιτηδίως τὰς ἐπομένας.

Οὕτως ὁ ἀγαθὸς Λιδωρίκης ἔσωσε καὶ τὸν Ψαλῖδα καὶ τὴν Σχολήν.

Οἱ γραμματεῖς οὗτοι, καὶ ἰδίως ὁ Ἀλέξιος Νοῦτσος, ἰσχύων πολὺ παρὰ τῷ Πατᾷ, ἔσωσαν πολλάκις πολλοὺς πιτόντας ἀδίκως εἰς τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.

(*) Ἐνταῦθα ἐμνήσθημὲν τοῦ φιλέλληνος, ἀγαθοῦ καὶ φιλανθρωποῦ ἐν τῇ Ἡπεύρῳ Προξένου τῆς Ἀγγλίας κυρίου Σάντερς. Ὅποσας καὶ ἐν τῇ ἐν Ἡπεύρῳ διαμονῇ του καὶ αὐτὸς καὶ ἡ χρηστὴ αὐτοῦ οἰκογένεια, ἐπεδαφιλέυσαν εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς χριστιανούς ἐν γένει! Ἀγαθὲ Σάντερς· οἱ Ἕλληνες σ' ἐνθυμοῦνται πάντοτε καὶ εὐχονται ὑπὲρ σοῦ καὶ εἰς χρηστῆς εὐγενοῦς οἰκογενείας σου.

Τὸν Ἀλῆ πασᾶν δύναται τις νὰ παραλληλίτῃ μετὰ τοῦ ἐνδεκάτου Λουδοβίκου τῆς Γαλλίας.

Καὶ ὁ μονάρχης οὗτος ἦτο φιλύποπτος, φιλάργυρος, ψεύστης, ἀπληστος χρημάτων, ἐπίορκος. ἀπαταιῶν αἰμοδότης.

Ἐμίσει τοὺς ἀριστοκράτας, οὐχὶ ἐξ αἰσθήματος, ὡς ὁ Ἰωσήφ ὁ δεύτερος τῆς Αὐστρίας, βάσιν ἔχοντας τὴν ἰσότητά, ἀλλ' ἐκ πλεονεξίας καὶ ἐξ ἐπιθυμίας σφετερισμοῦ τῶν κτημάτων των· ἐδολοφόνησεν ὅλους σχεδὸν τοὺς συγγενεῖς τοῦ Δούκας καὶ κόμητας· καὶ σύμβουλοι καὶ ὁμοτράπεζοί του ἦσαν ὁ δῆμιός του Τριστὰν Ἑρμίτης καὶ ὁ κουρεὺς τοῦ Ὀλιβιέρου, ἔτοιμοι εἰς πᾶσαν ἀπάνθρωπον διαταγὴν τοῦ μυκτηρίζων δ' ἅφ' ἐνὸς τὰ θεῖα, εἶχεν ἅφ' ἐτέρου κεκοσμημένον τὸν πῖλόν του μὲ μινράς μολυβδίδας εἰκόνας ἀγίων· ἀμαθὴς καὶ πλήρης προλήψεων, ἠθέτει εἰς τὸ παραμικρὸν τοὺς ὅρκους του.

Ἵνα χολακεύσῃ τὸν λαὸν καὶ τὸν ἔχει ἔτοιμον βοηθὸν εἰς τὸ νὰ ἐξολοθρεύῃ τοὺς ἄρχοντας, ὧν τὰς παρουσίας ἐδήμεινεν, ἔκαμνε συντέκνους ἀνθρώπους εὐτιδανούς, καὶ συνεχῶς προσερχόμενος εἰς τὰς οἰκίας των συνεισθύμει μετ' αὐτῶν.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἐλαττώματα εἶχε πλήρη ὁ Ἀλῆ πασᾶς. Ὁ Ἀθανάσιος Βάγιας, ὁ Βελγ-Γκέκας, ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν δολοφονιῶν καὶ λοιπῶν ἀθεμιτουργημάτων του. Ἐξωλόθρευσε τοὺς ἐπισημοτέρους Ἀλβανούς βεΐδες καὶ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν του καὶ τοὺς εὐεργέτας του διὰ δολοφονιῶν, ἵνα σφετερισθῇ τὰ πλοῦτή καὶ τὴν ἰσχύν των· ἤρπαζε τῶν πλουσιῶν τὰς παρουσίας· διέφθελλεν τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας τῶν χριστιανῶν, ἀφαιρῶν αὐτοὺς βιαίως ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς· ποτὲ δὲν ἐτή-

ρησεν ὄρκον καὶ ὑπόσχεσιν· ἀφ' ἑτέρου ὠκοδόμει ἐκκλησίας, διὰ τῶν χρημάτων αὐτῶν τῶν χριστιανῶν, ἐχορήγει ἐλευθερίας ὕλικας, κατεσκεύασεν ἀμαξιτοὺς ὁδοὺς, ἐκόσμησε τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων καὶ τῆς Πρεβέζης δι' οἰκοδομῶν λαμπρῶν καὶ κήπων θηριοτρόφων, ἡ δὲ Σχολὴ τῶν Ἰωαννίνων ἤχμαζεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του, διότι ἤθελε νὰ δείκνυται φιλόμουσος εἰς τοὺς γείτονας αὐτοῦ Εὐρωπαίους.

Καὶ ὁ μὲν Λουδοβίκος συνεχῶνεν τὰ δι' ἀπιστίας καὶ φόνων ἀρπαγέντα μικρὰ κράτη μὲ τὴν βασιλείαν του· ὁ δ' Ἀλῆ-πασᾶς ἀπέβλεπεν εἰς τὸν σφετερισμὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Θισσαλίας, καὶ συγχωνεύων αὐτάς μετὰ τῆς Ἡπείρου, νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος Ἐγερμῶν, τῷ ἔλειπεν ὁμῶς ἡ θέλησις, ἡ μᾶλλον, ἐκ προλήψεως, καθίστατο αὐτῷ ἀδύνατος ἡ ἐπιτυχία τοῦ μεγάλου τούτου σχεδίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ὁ Μάρτιος εὐρίσκειτο εἰσέτι εἰς τὴν ἀρχὴν, ὁλόγυρα ἡ φύσις ἤρχισεν νὰ ἑορταζῇ τὴν εἰσοδὸν τῆς ἀνοιξίως, ἡ γῆ ἐεδύθη τὴν καταπράσινον ἐνδυμασίαν τῆς, ὁ ἥλιος διὰ τῶν θερμῶν τῆς ἀνοιξίως ἀκτίνων τοῦ εἶδεν ζωὴν εἰς ὅλην τὴν ὀργῶταν φύσιν.

Τὰ πτηνὰ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον πετώντα χαρούμενα καὶ διὰ τῶν γλυκυφθόγων κελυθματίων των, ὡς νὰ ἀνέπειπον μολπὰς πρὸς τὸν πλάστην, ἐχαιρέτων τὴν εἰσοδὸν τῆς ἀνοιξίως.

Ὁ κοῦκος διὰ τῆς γελγχολικῆς καὶ μονοτόνου φωνῆς του, διελάλει, ὡς κῆρυξ, τὴν ἑορτὴν ταύτην τῆς ἀνοιξίως.

Ὁ κλέφτης, ὁ βασιλεὺς τῶν ὀρέων, ὁ μὴ ἀνεχέμενος τὸν ζυγὸν αἰσχύστων τυράννων, διὰ τῆς φλογέρας τοῦ ἐξηπλωμένος ὑπὸ βαθύσκιον Ἰλατον, ἐξύμνει τὸ χαρμόστινον γεγονός.

Τὴν ἡρεμίαν τῆς φύσεως διέκοπτεν πότε πότε καὶ ὁ βόμβος τῶν ἐντόμων, τὰ ὁποῖα ἀρίσαντα καὶ αὐτὰ τὰς ὑπογείους χειμερινὰς κρύπτας των ἐξήρχοντο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἵνα ἀπολαύσωσι καὶ αὐτὰ τὰς ζωογένους ἀκτίνας τοῦ ἡλίου.

Τὰ πάντα ἱμαρτύρουν τὴν χαρὰν τὰ πάντα ἐγέλων.

Ἀλλὰ, φεῦ! ἐπέπρωτο ἵνα ἡ εἰσοδὸς τῆς ἀνοιξίως αὐτῆς

χαιρετισθῇ καὶ διὰ τοῦ ἀπαισιωτέρου γεγονότος, τὸ δῶσαν ἀφορμὴν νὰ πενθήσῃ ἓνας λαὸς ὁλόκληρος.

Εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Κονιδάρη οἱ Κολόγεροι ἐκάθηντο εἰς τὴν αὐλὴν, ἀπολαμβάνοντες τὰ κάλλη τῆς ἀνοίξεως, ρεμβάζοντες καὶ συζητοῦντες χαμηλοφώνως.

Αἰφνης ὁμως τὴν ἡτυχίαν αὐτῶν διέκοψεν ἡ ἐμφάνισις χωρικοῦ τινος ζητοῦντος τὸν Ἡγούμενον.

— Τί τὸν θέλετε; καλέ μου ἄνθρωπε, ἠρώτητεν αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος τῶν καλογήρων.

— Θέλω νὰ τοῦ ὁμιλήσω· θέλω νὰ τοῦ εἶπω περὶ πράγματος τολὺ σπουδαίου.

— Δὲν ἤμπορεῖς νὰ τὸ εἶπῃς εἰς ἡμᾶς καὶ νὰ τὸν εἰδοποιήσωμεν ἀμέσως.

— Ἐχω διαταγὴν νὰ μὴν εἶπω τίποτε εἰς κανέναν ἄλλον, παρὰ μόνον εἰς τὸν ἡγούμενον.

— Διατί;

Ὁ χωρικός ἐφάνη στενοχωρούμενος εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ καλογήρου.

— Ἄγιε πάτερ, θέλω νὰ τοῦ εἶπω πρᾶγμα, τὸ ὅποσον δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει.

Ὁ καλόγηρος ἐπὶ τέλους ἐνέδωκεν εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ χωρικοῦ καὶ ἐδέχθη νὰ τὸν ὠδηγήσῃ εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἡγουμένου.

Ὁ ἡγούμενος μαθὼν τοῦτο ἔδραμεν εἰς προὔπαντήσιν τοῦ χωρικοῦ, τὴν ὁποῖον εἰσήγαγεν ἐντὸς τοῦ δωματίου του καὶ τὸν ἠρώτησε:

— Ἀγαπητόν μου τέκνον, πόθεν ἔρχεσαι καὶ διατί με ζητεῖς τόσο ἐσπευμένως καὶ με τόσην πολλὴν προφύλαξιν;

— Σοῦ φέρω, ἅγιε Ἡγούμενε, μίαν γραφήν, ἀπεκρίθη καὶ ἐνεχείρισεν αὐτήν.

Ἡ ἡγούμενος ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν, τὴν ἀνοίξε καίτοι δὲ ἀνυπογράφου οὐσης ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τὸν γράψαντα· ἐνόμισεν ὁμῶς ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ προφυλακτικά τινα μέτρα, ἀφορῶντα τὸν χαρακτῆρα τοῦ χωρικοῦ.

— Ποῖος σ' ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν ταύτην; τῷ εἶπεν ὁ ἡγούμενος ἀφοῦ τὴν ἀνέγνωσε.

— Δὲν τὸν γνωρίζω ἀπεκρίθη ὁ χωρικός.

— Ὅταν δὲν τὸν γνωρίζεις μήτ' αὐτὸς δὲν σὲ γνωρίζει, ποίαν βεβαιότητα εἶχεν ὅτι θὰ ἔφερεις ἀσφαλῶς τὴν ἐπιστολήν του;

— Αὐτὸ δὲν τὸ ἔξέρω, τοῦτο λέγω, ὅτι δὲν τὸν γνωρίζω καθόλου.

— Τί σὲ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, ὅστις σ' ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν αὐτήν.

Τίποτ' ἄλλο, παρὰ νὰ μοῦ δώκῃς ἀπόκρισιν καὶ νὰ τοῦ τὴν ὑπάγω.

— Καὶ εἰς ποῖον νὰ γράψω.

— Εἰς ἐκεῖνον ὅπου σοῦ γράφει.

— Ἐγὼ δὲν ἠξέυρῳ ποῖος εἶνε, διότι τὸ γράμμα δὲν ἔχει ὑπογραφήν, ἐπομένως δὲν ἔχω νὰ δώκω ἀπόκρισιν εἰς κανένα.

— Ὁ χωρικός ἐσκέφθη μικρὸν εἰτα κινήσας τὴν κεφαλὴν ὥς ἐν ἀγωνίᾳ διατελῶν.

— Γέροντά μου ἅγιε, εἶπε, δός μ' ἓνα γράμμα καὶ γράψτε το εἰς ὅποιον θέλεις.

— Τί λέγεις; νὰ γράψω εἰς ὅποιον θέλω; ὡραία συμβουλή ὑπαγε παιδί μου εἰς τὸ καλὸν ἐπρότθεσεν ὁ Ἡγούμενος καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὴν θύραν νὰ τὴν ἀνοίξῃ.

— Καὶ τώρα νὰ φύγω χωρὶς ἀπόκρισιν; ὑπέλαβιν ὁ χωρικὸς, ὅστις ὠπισθοπέρησε μέχρι τοῦ βάθους τοῦ δωματίου.

— Τίς πταίει, πταίεις μόνος σου, ὅστις δὲν τὸν ἠρώτησες, ποῖος εἶναι διὰ νὰ μοῦ εἰπῇς.

— Λοιπὸν τί νὰ κάμω;

— Νὰ ὑπάγῃς, παιδί μου, εἰς τὸ καλόν.

— Πῶς; νὰ φύγω χωρὶς ἀπόκρισιν; ἀπεκρίθη ὁ χωρικὸς ἀπομάσσων τὸν ἰδρώτα τὸν ἀναυλύσαντα ἐκ τοῦ μετώπου του ὑπὸ τῆς ψυχικῆς του ἀγωνίας.

— Ἄ! ἐσύ μ' ἐσκότισες, κατήντησες ἀνυπόφορος, καὶ πρέπει νὰ φύγῃς· ἐγὼ εἶμαι Ἡγούμενος καὶ πνευματικὸς ὅταν δὲν μ' ἐμπιστευεσαι νὰ μὲ εἰπῇς τὴν ἀλήθειαν.

— Ἐγὼ σ' ἐμπιστεύομαι, ἀγίε Ἡγούμενε, μὰ . . .

— Τί μὰ . . . μὰ δὲν μ' ἐμπιστεύεσαι;

— Θεὸς φυλάξοι.

— Καταντᾷς, τέκνον μου, παράξενος.

— Σὲ τὸ λέγω πλὴν φοβοῦμαι μὴ μαθευθῇ καὶ τότε συμφορά μας.

— Μὴ φοβῆται, ἐγὼ εἶμαι πνευματικὸς.

Ὁ χωρικὸς, ἀφοῦ ἔγλειψε τὰ χεῖλη του μὲ τὴν γλῶσσαν του, ἔξυσε τὸ μέτωπόν του, ἐστράφη δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ συστρέφων τὰς χεῖράς του.

— Θὰ σὲ τὸν εἰπῶ, εἶπεν εἰς τὸν Ἡγούμενον, μὰ νὰ ὁ Θεὸς, καὶ ἡ ἀγχιωσύνη σου!

— Μὴ σὲ μέλει, τέκνον μου, εἶπε ὁ Ἡγούμενος, εἰπέ τὸ ὄνομά του καὶ μὴ φοβῆται κακόν.

— Ὁ Κατσαντώνης, ἀπεκρίθη ὁ χωρικὸς, καὶ συγχρόνως ἐσφιγξε τὰ χεῖλη του, ὥς νὰ ἐπροσπάθῃ ἀκόμη νὰ καταπίῃ τὴν λέξιν.

— Καί ποῦ τὸν γνωρίζεις ; ἠρώτησε τὸν χωρικὸν ὁ Ἡγούμενος.

— Εἶνε, γέροντά μου, κουμπάρος μου· πρὸ δέκα ἐτῶν μοῦ ἐδάπτειεν ἕνα παιδί·

— Καί τώρα ποῦ εἶνε ;

— Εἶνε εἰς τὴν καλύδην μευ ἄρρωστος, πάσχων ἀπὸ ἀνεμοβλογιάς.

— Εὖγε ! τῷ εἶπεν ὁ Ἡγούμενος· εἶσαι πιστὸς καὶ καλὸς ἄνθρωπος.

Ἡ ἡγούμενος ἐκάθησεν ἐνώπιον μιᾶς τραπέζης καὶ λαβὼν διμάχιον χάρτου, ἔγραψε μικρὰν ἐπιστολὴν, τὴν ἐσφράγισε καὶ τὴν ἐνεχείρισε.

— Πρόσεχε καλὰ μὴ τυχὸν καὶ σοῦ πέσῃ, ἢ μὴ σοῦ τὴν πάρη κανεῖς.

— Μὴ σέ μέλη, γὰρ αὐτὸ, ἀπεκρίθη ὁ χωρικὸς· καὶ καθήσας ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἐξήλωσε τὸ ὑπόδημά του, τὴν ἔθεσεν ἐντὸς τῶν πάτων καὶ πάλιν τὸ ἔρριψε· καὶ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρα τοῦ Ἡγουμένου ἀνεχώρησε.

Περὶ τὴν ἐνδεκάτην πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, ἀφ' οὗ οἱ καλόγηροι κατεκλίθησαν καὶ ὁ ἡγούμενος ἐπιθεώρησεν τὰ κελλία των καὶ ἐπληροφορήθη ὅτι ἐκοιμῶντο, κατέβη κρατῶν εἰς χεῖρας τὴν κλεῖδα τῆς θύρας τῆς Μονῆς καὶ ἐκάθησεν ὀπίσθεν αὐτῆς ἐπὶ τινος λιθίνου καθίσματος, ἐρ' οὐ ἀνιπαύετο, καὶ ἐν καιρῷ θέρους ἐκοιμάτο ὁ θυρωρὸς, εἰς μόνος καλόγηρος ἡγρύπνει, ὁ Καρδερίνης, περιστρεφόμενος ἐπὶ τῆς στρωμνῆς του.

Τρεῖς μῆνες παρήλθον, ἀφ' οὗ, οὐτ' εἶδε τὸν Ἰσοῦρ-Ἀράπην, οὐτ' ἔμαθε περὶ αὐτοῦ· μύριοι συλλογιτμοὶ κατεδίδρωσκον

τὴν καρδίαν του, ἀφ' ἧς ἡμέρας τῷ ἀπεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Ἰ-
σοῦφ Ἀράπη τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς του· ἐπροττόκα, ὑ-
πόπτευσεν, ἐπίστευσεν, ἀμφέβαλλεν, ὅλα σωρηδὸν τῷ ἤρχοντο
κατὰ νοῦν. Ὄταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον του ὁ ἡγούμενος,
καίτοι ἀγρυπνῶν ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἐπροσποιήθη ὅτι κοιμᾶ-
ται· ἐξελθόντος δὲ τοῦ ἡγουμένου, ἤνοιξεν ἐν μικρὸν παράθυρον
τοῦ κελλίου του, τὸ ὁποῖον ἦτο εἰς τὴν αὐλήν, καὶ εἶδεν ὅτι ὁ
ἡγούμενος διηυθύνετο πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐκάθητεν πλησίον
αὐτῆς.

Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου, εἶδε τὸν ἡγούμενον
ἀνοίγοντα τὴν θύραν καὶ τέσσαρας ἐνόπλους φέρον-
τας, ἐπὶ κραββάτου ἐκ κλάδων δένδρου κατασκευασθέντος, ἄν-
θρωπον, ὃν καταβιβάσαντες καὶ κρατοῦντες αὐτὸν ἀπὸ τὰς
μασχάλας, ἔφερον εἰς τὸ δωματίον τοῦ ἡγουμένου καὶ ἕνα
πέθεσαν αὐτὸν ἐπὶ κλίνης.

Κατόπιν οἱ τέσσαρες ἐπλοῦργοι ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ ἡγούμε-
νος, ἀφοῦ ἐπιθεώρησε τὰ περίξ ἐκλείσεν αὐτῆς τὴν θύραν τῆς
Μονῆς.

Τί διάβολο τρέχει, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ ὁ Καρδερίνης· τί νὰ
εἶνε ἄρα γε ὁ ἄνθρωπος, ἀρτενικός ἢ θυλικός; σκεπασμένος ὁ-
λος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν δὲν γνωρίζεται· ἀμμή οἱ ἑνο-
πλοι, τοῦτο μοῦσκατίζει τὴν κεφαλὴν,

Τὴν ἐπιούσαν ἐκήρυξεν ὁ ἡγούμενος ὅτι ἔφεραν ἕνα δαιμο-
νισμένον εἰς τὸ Μοναστήρι νὰ ἰατρευθῇ, καὶ ἐπειρῶν εἶνε ἄσθε-
νῆς τὸν ἐκλείσεν εἰς τὸ δωματίον του, ἵνα προσερχόμενος ἐκεῖ
τῷ ἀναγινώσκει τοὺς ἐξωρκισμούς· ὅλοι ἐπίστευσαν εἰς τοὺς
λόγους τοῦ ἡγουμένου, πλὴν τοῦ Καρδερίνη, ὅστις συνέλαβε
τὴν ιδέαν νὰ μεταχειρισθῇ πᾶν μέτρον διὰ νὰ τὸν ἴσῃ.

Ὁ ἡγούμενος ἔθεσε πρὸ τῆς στρωμνῆς τοῦ ἀθηνούου κατὰ

πέτασμα, ἵνα προφυλαξῇ τοὺς πατέρας ἀπὸ τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, τὴν περιέργειαν, καὶ αὐτὸς οὗτος τῷ ἔφερε καὶ τὴν τροφὴν καὶ τὰ ὀλίγα πρόχειρα φάρμακα.

Ὁ Καρδερίνης δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ· ὁ ἀσθενὴς ἐγένετο ὅλην τὴν ἡμέραν, τὸ ἀντικείμενον τῆς σπουδῆς του.

Τὸ ἑσπέρας δύσαντος τοῦ ἡλίου, οἱ πατέρες καὶ ἅπαντες οἱ καλόγηροι μικροὶ καὶ μεγάλοι, κατὰ τὸ Κοινεδικὸν ἔθιμον συνήχθησαν εἰς τὸ ἐστιατόριον, ἡ μοναστηριακώτερον, τραπεζαρίαν, νὰ δειπνήσωσιν· ὁ Καρδερίνης ἐπροσποιήθη τὸν ἀσθενῆ καὶ ἐκλείσθη ἐντὸς τοῦ δωματίου του.

Ἀποχωρησάντων δὲ πάντων, ἐξελθὼν μετὰ προφυλάξεως ἀνέβη ἐπὶ φατνώματος τῶν δωματίων τῆς Μονῆς, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς ἀποθήκη σκευῶν τινῶν πριττῶν καὶ κυρίως κρομμύων, ἅτινα ἀνθρώπων ἵνα μὴ σῆπνυνται, καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τοῦ δωματίου τοῦ ἡγουμένου, ἤνοιξε διὰ μαχαιριδίου ὁπήν ἐπὶ τοῦ φατνώματος, ἱκανὴν ὥστε καὶ νὰ βλέπῃ κάτω καὶ νὰ ἀκροάζηται.

Ἀνυπομόνως δὲ προσεδόκα τὴν ἔλευσιν τοῦ ἡγουμένου διότι μ' ὅλας τὰς ἀκριβεῖς παρατηρήσεις του, δὲν ἠδυνήθη νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀσθενῆ· ἐβιβαιώθη δὲ μόνον ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἦτο ἀνὴρ.

Μετὰ μικρὸν ἠκούσθη τρυγμὸς τοῦ κλειθροῦ, καὶ κύψας περετῆρησε τὸν ἡγούμενον εἰσελθόντα, φέροντα πινάκιον, τὸ ὁποῖον ἔθετεν ἐπὶ μιᾶς τραπέζης, εἰτα πλησιάσαντα εἰς ἐν κανδύλιον ἀνημμένον ἐνώπιον μιᾶς εἰκόνος τῆς Παναγίας, ἀνάψαντα λαμπάδα μικράν, καὶ προσελθόντα εἰς τὸν ἀσθενῆ.

— Κοιμᾶται; τῷ εἶπεν.

— Ὁχι!

— Ἐχεις ὀρεξιν νὰ φάγῃς ὀλίγον φιδέ;

— Δός μοι, ἀπεναντίον τῷ ἀσθενεῖ.

— Σήμερα βλέπω ὅτι εἶσαι καλῆτερα.

— Ἐκοιμήθην ὅλην τὴν νύκτα, καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ἴδρωσα· τὸ χαμέμηλον τὸ ὁποῖον μ' ἔδωκες μὲ ὠφέλησεν.

Ὁ Ἡγούμενος τῷ ἔφερε πλησίον τοῦ ζωμόν, τὸν ὁποῖον ἔπιεν ὁ ἀσθενής, κρατῶν ἀδιακόπως ἐνώπιόν του τὴν ἀνημμένην λαμπάδα.

Ὁ Καρδερίνης ἐκόλλησε τὸν ὀφθαλμόν του ἐπὶ τοῦ φαντώματος, ἀλλ' ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τὸν γνωρίσῃ, περιτετυλιγμένης εὐσῆς τῆς κεφαλῆς του μὲ θρόνιον μέχρις ὀφρύων.

— Τώρα ἡμποροῦμεν νὰ κουδεντράτωμεν ὀλίγον; εἶπεν ὁ Ἡγούμενος τῷ ἀσθενεῖ.

— Καί, διότι ἐξεζαλίσθηκα.

— Ποῦ τὴν ἄρπαξες τὴν ἀσθενείαν;

— Κ' ἐγὼ δὲν ἤξεύρω.

— Πόθεν ἔρχεσαι;

— Ἀπὸ τὴν Ξιροχαλιά· ἐπῆγα νὰ μάθω περὶ τῆς συζύγου μου καὶ τοῦ υἱοῦ μου καὶ ν' ἀφήσω ἐκεῖ μίαν κέρην.

— Τώρα νὰ σοῦ δώκω ἐγὼ ἓνα γράμμα· καὶ ἐγερθεὶς ἡνοιξε τὸ συρτάριον μιᾶς τραπέζης καὶ τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν ἐσφραγισμένην.

— Ἀνάγνωτέ την, εἶπεν ὁ ἀσθενής, διότι ἐγὼ δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν ν' ἀναγνώσω.

Ἡ ἐπιστολὴ ἦν τῆς συζύγου του, εἰδοποιούσης αὐτὸν περὶ τῆς υἱείας αὐτῆς καὶ τοῦ υἱοῦ του, καὶ παρακαλοῦσης νὰ τῇ γράψῃ νὰ μάθῃ περὶ αὐτοῦ.

— Ἐχω καιρὸν πολὺν, ὅπου δὲν ἡδυνήθην νὰ μάθω περὶ σοῦ, εἶπεν ὁ Ἡγούμενος, καὶ δὲν ἤξευρα τί νὰ γράψω εἰς τὸν φίλον, ὅστις μ' ἔγραψε καὶ μοι ἐνέκλειε τὴν πρὸς σέ ἐπιστολὴν.

— Ἡμην εἰς τὰ μέρη τοῦ Πίνδου,

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθμ. φύλ. 15

— Καί τί ήθελες εκεί;

— Έπήγα νά χειροτονήσω Ἀγά τῆς Θεσσαλίας τόν Ἰσοῦφ-Ἀράπην.

— Τί λές;

— Τόν ἐκτύπησα εἰς τήν Κρύαν Βρύσιν· ἀπό διακοσίους Ἀρβανιτάδες ὅπου εἶχε μόνον τριάντα ἐγλύτωσε, καί αὐτός ἐπληρώθη.

— Καί πεῦ εἶναι τώρα;

— Ποῖος ἤξεύρει; ἔρρίφθη εἰς τὸ Μουλαλίκι, ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ἐπῆγε Κύριος οἶδε.

— Εὕγε, παληκαρά μου Κατσαντώνη, εἶπεν ἐνθουσιωδῶς ὁ Ἠγούμενος.

Ὁ Καρδερίνης, ὅστις ἔμεινεν μὲ τεταμένον τὸ οὖς, κρατῶν τήν ἀναπνοήν του, ἤχροαζέτο μετὰ προσυχῆς τὰ διαμοιρόμενα τοῦ Ἠγουμένου μετὰ τοῦ Κατσαντώνη.

Μόλις ὁ Ἠγούμενος ἐπρόφερε τὸ ὄνομα Κατσαντώνης, τὸ πρότωπόν του ἠλλοιώθη, ἡ καρδιά του ἐσκίρτα ἐκ χαρᾶς.

— Ἀ! σ' ἔτσακωτα, εἶπεν κτ' ἑαυτὸν ὁ Καρδερίνης, καί πατῶν ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν του ἐξῆλθιν ἐκ τοῦ φαντώματος καί ἐλθὼν εἰς τὸ κελίον του ἐκλείσθη.

— Δέν μὲ λέγεις, ὑπέλαβεν ὁ Ἠγούμενος, τί ἔφερεις καί ἄφησες εἰς τήν Λευκάδα;

— Κάτι τρυφερόν ποντίκι, τὸ ὅποιον ὁ γάτος τῆς Ἠπίρου ἐνοσσημεύετο νά φάγῃ. ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης, διηγηθεὶς τῷ Ἠγούμενῳ τὰ διατρέξαντα.

— Ἐγὼ ὁμοίως πιττεύω, προσέθισεν, ὅτι σκοπὸς τοῦ Ἀλη-Πατᾶ ἦτον νά πάρῃ τήν κόρην, διὰ νά τήν ἐξαγοράσουν ὁ πατήρ καί ὁ σύζυγος μὲ ὄλην των τήν περιουσίαν, δηλαδή ἐκτέφθη νά τοῦς γδύτῃ.

— Τῷ ὄντι ὀρθῶς σκέπτεσαι, εἶπεν ὁ Ἡγούμενος, ἀποχωρῶν, ἵν' ἀφήσῃ τὸν ἀσθενῆ νὰ ἀναπαυθῇ.

Ἐξελθὼν δὲ τοῦ δωματίου ἐκλείσει τὴν θύραν, θέσας τὴν κλεῖδα εἰς τὴν ζώνην του.

Ὁ Ἡγούμενος διηυθύνθη εἰς τὸ κελλίον του σκεπτόμενος τί ἤθελε συμβῇ ἂν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ἤθελεν ἀνακαλύψει τὸ χρυσφύγετον τοῦ Κατσαντώνη.

— Ἀλλὰ, εἶπεν καθ' ἑαυτὸν, ὁ Κατσαντώνης τῶρα εἶνε ἀσφαλῆς δὲν ἔχω οὐδένα φόβον, διότι κανεὶς δὲν γνωρίζει ποῶς εἶνε, ὅλοι τὸν νομίζουν ὡς δαιμονισμένον.

Μόλις ὁμοῦς ἐπρόχώρισεν ὀλίγα βήματα ἤκουσε μικρὸν θόρυβον, ἔστρεψε τὸ οὖς καὶ ἐκράσθη μετὰ προσοχῆς, ἀλλ' ὁ θόρυβος οὗτος δὲν ἐπανελήφθη.

— Κανένα ἔρπετον θὰ εἶνε, ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἡγούμενος, ἀλλὰ ἐγὼ ὁμοῦς πρέπει ὅσον ἡμπορεῖ νὰ ἐρευνήσω.

Καὶ ἤρχισε νὰ περιφέρεται εἰς τὴν Μονὴν μήπως ἀνακαλύψῃ τι τὸ ὑποπτον.

Ἀλλὰ μὲ ὅλας τὰς ἐρεῦνας του οὐδὲν ἡδυνήθη νὰ ἀνακαλύψῃ, καὶ καθησυχάσας τελείως ἐκ τῆς ἐρεύνης του ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ κλείσας τὴν θύραν ἐκοιμήθη ὕπνον ταραχώδη καὶ ἀνήσυχον διακοπτόμενον ἀπὸ φοβιρὰ καὶ συνεχῇ ὄνειρα.

Πότε ἔβλεπε τὸν Κατσαντώνην συλλαμβανόμενον παρὰ τοῦ Ἰσοῦφ καὶ μεταφερόμενον δέσμιον εἰς Ἰωάννινα, πότε ὅτι ἡ Μονὴ ἐπολιορκεῖτο πανταχόθεν ὑπὸ Ἀλβανῶν πυρεβολούντων καὶ προσπαθούντων νὰ θέσωσι πῦρ ἵνα καύσωσι τοὺς ἐν αὐτῇ ἀμυνομένους καὶ διάφορα ἄλλα.

Τὸ μόνον ὁμοῦς ὄνειρον τὸ ὁποῖον κατετάραξε αὐτὸν περισ-

σότερον εἶνε ὅταν εἶδε τὸν βροσκὸν Καρδερίνην κρατῶν ἀνημμένην δαδα εἰς τὰς χεῖρας του καὶ προσεπάθει νὰ θέτῃ πῦρ εἰς τὴν θύραν ὅπου διέμενεν ὁ Κατσαντώνης.

Ἐντρομος ἀνετινάχθη ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἡτοιμάσθη νὰ δρμήσῃ, ὡς ἐν πραγματικότητι εὐρισκόμενος, ἵνα συλλαβῇ τὸν Καρδερίνην, θέσας ὁμῶς τὰς χεῖρας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ὥστε θέλων νὰ ἀποδιώξῃ τὸν τρομερὸν ἐριάλτην, ἐννόησεν τὸ ἀπατηλὸν τοῦ ὄνείρου, ἀλλὰ κατεχόμενος εἰσέτι ἐκ τῆς ἐπιδράσειος αὐτοῦ, ἔπεσε γονυκλινῆς καὶ προστηυχήθη, παρακαλῶν τὸν Θεὸν ἵνα τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τοὺς τρομεροὺς ἐριάλτας τῆς νυκτὸς αὐτῆς.

Ἐγερθεὶς ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ ἤρχισεν νὰ σκέπτεται.

— Θεέ μου, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, τί ὄνειρα τρομακτικὰ ἦταν τῆς νυκτὸς αὐτῆς... ὁ Καρδερίνης τί θέλει εἰς τὸ μέτρον;... μήπως μοῦ ἐπιφυλάσσει κημμίαν συμφορὰν; . . . πρέπει νὰ σπεύσω!

Καὶ ἔγερθεὶς ἤρπασε καλογερικὸν τινα μανδύαν, ἱσπίυσεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ Καρδερίνη καὶ ἤρχισεν νὰ κρούῃ ἐπανειλημμένως τὴν θύραν.

Μετ' ὀλίγον ἠκούσθη ἰσῶσθαι ἡ φωνὴ τοῦ Καρδερίνη ἐρωτῶντος τίς εἶνε.

— Εἰμαι ἐγὼ, ὁ Ἡγούμενος! ἀπήντησεν, ἦλθα νὰ σὲ ἐρωτήσω ἂν τὰ γίδια μας εἶνε ἠσφαλισμένα διότι ἤκουσα κάποιον θόρυβον εἰς τὸ μανδρὶ.

— Δὲν εἶνε τίποτε, ἄγε Ἡγούμενε, καὶ οὔτε τολμᾷ νὰ πατήσῃ κανεὶς, διότι τὰ σκυλιά μας εἶνε ἄγρυπνοι φύλακες, ἔπειτα καὶ ἐγὼ εἰμαι κοντὰ στὸ μανδρὶ.

Ὁ Ἡγούμενος σκεφθεὶς ἐπ' ὀλίγον ἀπειμακρύνθη τοῦ κε-
λίου χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν.

Φθάσας εἰς βαθύτικτον τι μέρος ἔστη·

Ἄν ἡ νύξ αὕτη ἦτο ψυχρά, ἐν τούτοις ἐκ τοῦ μετώ-
που τοῦ Ἡγουμένου ἔρρεεν ἰδρῶς ἄφθονος.

Ἀνησυχία ἀόριστος τὸν κατεβασάνιζε, παντοῦ ἐνόμιζεν,
ὅτι τὸν ἀκολουθοῦν κατάσκοποι· ἐδοκίμασε νὰ σπεύσῃ εἰς τὸν
Κατσαντώνην. καὶ νὰ τοῦ εἴπῃ τοὺς φόβους του, ἀλλ' ἐκρα-
τήθη ὑπὸ τῆς ιδέας νὰ μὴ θεωρηθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ ὡς παρά-
λογοι εἰ φόβοι του.

— ὦ ! Θεέ μου ! ὁποία βάρανος, ἐψιθύρσεν ἀπομάσσων
τὸν εἰς θρόμβους πίπτοντα ἰδρῶτα τοῦ προσώπου του, ὁποία
κόλασις ! ;...

Καὶ ἔπεσε μᾶλλον ἢ ἐκάθισεν ἐπὶ τινος ἔδωλίου, μείνας
εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν τὸ σήμαντρον τῆς
Μονῆς ἐσήμανε τὸν ὄρθρον.

Ἠγέρθη ἀναισθήτως καὶ δεηθύνθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Τὴν ἑσπέραν τῆς ἐπιούσης ὁ Καρδερίνης δὲν ἐπίστρεψεν εἰς τὴν Μονὴν μετὰ τῶν αἰγῶν.

Προχωρούσης τῆς ὥρας καὶ τῆς νυκτὸς ὁ ἡγούμενος ὑπῆρχεν ἀνήσυχος· ἔθεν διέταξε νὰ γίνῃ ἔρευνα εἰς τὰ περιζ, ἀλλ' εἰς μάτην· οἱ ἀποσταλόντες ἐπιστρέψαντες εἶπον, ὅτι τὰς μὲν αἰγας εὔρον τῇδε καχεῖσαι ἐσκορπισμένας, ἀλλὰ τὸν Καρδερίνην δὲν εὔρον.

Ἐπελθούσης δὲ τῆς ἡμέρας, διέταξε νέαν ἔρευναν, ἀλλ' ἐκανελθόντες οἱ τὰ περίξ ἀπάντα ἐπισκερθέντες εἶπον ὅτι εὔρον τὸν μαῦρον σκοῦρον καὶ τὸ θωράκιν του βουτιγμένα εἰς τὸ αἷμα, καὶ παρ' αὐτοῖς αἵματ' πολλὰ, σταγόνας δὲ ἐκ διαλειμάτων ἀποληγούσας μέχρι τοῦ δάσους, ἐνθα εἰσελθόντες καὶ ἐρευνήσαντες πανταχοῦ δὲν εὔρον τίποτε.

Ὁ ἡγούμενος συνεκινήθη καὶ ἐκλαυσεν ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ ταύτῃ,

— Τὸν δυστυχῆ, κακοποιοὶ τινες, εἶπε, τὸν ἐφόνευσαν καὶ τὸν ἱσυραν μακρὰν, ἢ τὸν παρέχωσαν.

Καὶ προσεκάλεσε τοὺς μοναχοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ νὰ δεηθῶσιν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ οἰκτρῶς δολοφονηθέντος Καρδερίνη.

Ἀλλὰ πάλιν ἡ πεποιθήσις τοῦ ἡγουμένου ἐκλονίζετο περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ δυστυχήματος.

— Κάτι κακὸ προμαντεύω, Πιεγε καθ' ἑαυτὸν, τὸ δνιρο

ποῦ εἶδα... τὸν Καρδερίνην... ἐὰν ἦταν κλέπται καὶ διέπραττον τὸ ἐγκλημα, τὸ ἐλατήριο θὰ ἦτο ἡ κλοπὴ τῶν αἰγῶν... αἱ αἰγὲς ὅμως εἶνε σωσταί, τοῦτο πολὺ μὲ ἀνησυχεῖ.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγον ἡμερῶν, ὀρθροῦ βαθείας, κρότος ἠκούσθη εἰς τὴν θύραν τῆς Μονῆς.

Μοναχὸς τις, προκύψας ἐκ τινος πολεμίστρας, παρετήρησεν τὸ Μοναστήριον ὅτι ἦτο πολιορκημένον πανταχόθεν.

Πεντακόσιοι Ἀλβανοί, ἡγουμένου τοῦ Ἰσούφ-Ἀράπη ἐκράτουν ὅλας τὰς θέσεις, ὥστε μήτε πτηνὸν, κατὰ τὴν δημῶδη παροιμίαν, ἠδύνατο νὰ διαρύγῃ.

Ἐκαστος ἐννοεῖ τὴν φρίκην τοῦ Ἡγουμένου.

— Τὸ ἔλεγα.. τὸ ἐσκέφθην, ὅτι τὸ τέρας ὁ Καρδερίνης ἠθέλην νὰ μοῦ ἀνάψῃ φωτὶς εἰς τὸ Μοναστήρι!.. Τὸ ὄνειρον!.. τὸ ὄνειρον!.. ἐπελήθευσεν.

— Θεέ μου δὲν παραπονοῦμαι, μὲ προειδοποίησες!

Καὶ τίλων τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του ἔδραμε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Κατσαντώνην, τὸν ὁποῖον εὐρὼν ὑπνώττοντα ἐξύπνησεν.

— Ἐγείρου, τῷ εἶπεν, ἡ Μονὴ εἶναι πολιορκημένη ὑπὸ Ἀλβανῶν, καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι εἶναι ὁ Ἰσούφ-Ἀράπης ἐπὶ κεφαλῇ αὐτῶν.

— Βεβαίως ἔρχονται δι' ἐμὲ, ἀπεκριθὴ ὁ Κατσαντώνης, μ' ἐπρόδωκαν καὶ ἤρπασεν τὸ ὄπλον του εἰς τὰς χεῖρας.

— Καὶ ποῖος ἄρά γε; ὑπέλαβεν ὁ Ἡγούμενος κρύπτειν τὰς ὑποψίας του ἵνα μὴ φανῇ ὡς δυσειδαίμων καὶ ἀμαθής.

— Τίς ἠξεύρει; εἶπεν ὁ Κατσαντώνης ἀταράχως παρατηρῶν τὸ ὄπλον του καὶ περιποιούμενος τὴν πυριδοβολήκην, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ μαντεύσῃ;

— Νὰ σὲ κρύψω τέκνον μου.

— Ποῦ νὰ μὲ κρύψῃς; ἂν μ' ἐπρόδωκαν, τὸ ἔποιν εἶναι ἀμφίβολον, αὐτὸς θὰ μεταχειρισθῇ βασιανιστήρια καὶ εἰς σέ καὶ εἰς τοὺς Μοναχοὺς, καὶ κατὰ τῶν βασιανιστηρίων κανεῖς δὲν θὰ δυνήθῃ ν' ἀντιέξῃ σέ συμβουλευῶ, Ἡγούμενέ μου, νὰ εἰπῇς ὅτι εἰσῆλθον διὰ τῆς βίας εἰς τὴν Μονήν...

Οἱ κρότοι ἐπολλαπλασιάσθησαν, ἡ θύρα τῆς Μονῆς παρῆλθε.

— Κλαδῖά, ἐφώνησεν ἄνωθεν τῶν τειχῶν εἰς Μοναχὸς, ἔφεραν καὶ ἐσώρυσαν εἰς τὴν θύραν καὶ ἐτοιμάζονται νὰ δάλωσι πῦρ.

Ὁ Ἡγούμενος ὅστις ἴστατο πρὸ τῆς προστοῆς τῆς Μονῆς γενόμενος ἐκτὸς ἐαυτοῦ ἐκ τοῦ τρόμου, ἀκούσας τὴν φωνὴν τοῦ μοναχοῦ ἐφρίκασεν.

— Ἀνοίξατε τὴν θύραν! ἀνοίξατε γρήγορα! ἀνέκραξεν.

Ἡ θύρα ἠνεώχθη, καὶ ἐν τῇ ᾄμα ἐπληρώθη ἡ αὐλὴ τῆς Μονῆς ὑπὸ Ἀλδανῶν.

— Ποῦ εἶνε, ὦρὲ Γκυμένε, ἐφώνησεν ἀγρίως ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπη, ποῦ εἶνε ὦρὲ τὸ Κατσαντώνης;

Καὶ δραμὼν ἔδραξεν ἐκ τῆς κόμης τὸν δυστυχῆ Ἡγούμενον, τὸν ὅποιον ἔσυρε πλησίον τῆς ἐκκλησίας κτυπῶν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτῆς, τὸ δὲ ρεῦσεν ἐξ αὐτῆς αἷμα ἔδαψεν τὸ πρόσωπόν του.

— Ὁ Ἡγούμενος ἐπισει λειποθυμητὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη, ὅστις καὶ τοὶ ἀναισθητοῦντα, τὸν ἐλάττιζε.

— Τί τὸν σκοτῶνεις ἄδικα; τῷ εἶπε Μοναχὸς ὑπέργηρος, μόλις κρατούμενος εἰς τοὺς πόδας του, ὅστις τότε ἐνόησε, ὅτι ὁ φυλασσόμενος τόσον μυστικὰ ἐντὸς τοῦ κελλίου τοῦ Ἡγουμένου ἦτο ὁ Κατσαντώνης.

Σὺ μὲ τόσον πλῆθος ἐνόπλων δὲν ἠδυνήθης νὰ τὸν φονεύ-

σης ἢ νὰ τὸν συλλάβῃς, καὶ ἤθελες νὰ μὴ τὸν δεχρῶμεν ἡμεῖς, ἢ νὰ τὸν ἀποβάλλωμεν ἀπὸ τὴν Μονήν; μὲ ποίαν δύναμιν ἠθέλαμεν νὰ ἐναντιωθῇ;

» Ἐντροπή εἰς τὸν Ἀφέντη σας, ὅστις μᾶς ἀφίνει ἀπροστατεύτους εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κλεφτῶν!

Ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης ἐσίγα· οἱ δ' Ἀλβανοὶ τοῦ ἴσταντο ἀναμένοντες διαταγὰς.

— Φέρετε ὕδωρ, ἐφώναξεν ὁ γέρων Μοναχός, καὶ πλύνας τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγούμενου, ἐπροσεπάθει νὰ τὸν ἐπαναγάγῃ εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

— Ἐντροπή σας ἐξηκολούθησεν ὁ γέρων πλήρης θυμοῦ, ἐντροπή σας, τήρα ἀφεντάδες, ἀντὶ νὰ ὑπερασπίζωνται τὸν κόσμον νὰ τὸν βασανίζουν οἱ ἱδιοὶ.

— Ὡρὲ, τί σκούζεις γέρω; ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ-Ἀράπης, πῶ τὸ μάθῃ τὸ Βεζύρη πῶς τὸ κακολῆς, ὦρὲ, θὰ χολιάσῃ ἐναντίον σου, καὶ βάλῃ χαλνιά, (οὐαί σοι).

— Καλῆτερα νὰ στείλῃ νὰ μᾶς σφάξῃ ὄλεως ὅσων πρόβατα, ὑπέλαβεν ὁ γέρων, παρ' αὐτὸ ποῦ γίνεται.

— Ἀφες, ὦρὲ, ταῖς κουβένταις, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, καὶ πέ μου ποῦ εἶναι τὸ Κατσαντώνη, γιατί θὰ βάλω φωτιά νὰ κάνω στάχτι τὸ Μοναστήρι.

— Στάσου νὰ ξελειποθυμήσω τὸν Ἡγούμενον ἀπεκρίθη ὁ γέρων περίμενε νὰ φέρω ὀλίγην ρακὴν.

— Καὶ ἔδραμεν εἰς τὸ κελλίον ἐνθα ὑπῆρχεν ὁ ἀσθενής, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τὸν φυγαδεύσῃ,

Τί καθεσαι; εἶπεν εἰς τὸν Κατσαντώνην, ὅστις ἴστατο ἀτάραχος περιμένων νὰ ἔλθῃσι νὰ τὸν συλλάβωσι.

— Τί θέλεις νὰ κάμω; ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης τοὺς περιμένω!

— Νά φύγης, δι' ἡμᾶς μὴ σὲ μέλη, ἐγὼ σκοπεύω νά λάβω ἐπάνω μου τὴν εὐθύνην, τί μὲ μέλλει εἶμαι γέρων, ἂν ὁ Ἀλη-Πασᾶς μὲ θανατώσῃ, ὀλίγον θά χάσω.

— Δὲν εἶναι πλέον καιρὸς οὔτε νά φύγω οὔτε νά κρυφθῶ, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης ἐν μόνον πράγμα Ἰθαλα κατὰ νοῦν νά κάμω.

— Τί;

— Νά φονευθῶ μόνοι μου.

— Ὁ Θεὸς νά φυλαξῇ τέκνον μου. Τί ζητεῖς νά κάμῃς, νά κολασθῇς; καλῆτερα νά παραδοθῇς εἰς τοὺς ἰχθροὺς σου, παρὰ νά παραδώσῃς τὴν ψυχὴν σου εἰς τὸν διάβολον, ὅς εἶνε διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ὅστις Ἰπαθε τόσα κακά διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

— Σοῦ ὑπακούω, γέροντά μου, ἀπεκρίθη ὁ Κατσαντώνης ἐν μόνον σοῦ παραγγέλλω νά κάμῃς, νά εἰδοποιήσῃς τὸν Κώστα νά πάρῃ τὰ παληκάρια καὶ νά ὑπάγῃ εἰς τὸν Ὀλυμπον πλυσίον τοῦ Διαμαντῆ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἤσπασθη τὴν χεῖρα τοῦ ῥεδασινοῦ γέροντος, ὅστις κρατῶν εἰς χεῖρας μικρὸν φιάλιον πληρὸς οἶνο-πνεύματος, κατέβη ἐμπεισμένως εἰς τὴν αὐλήν.

— Ντὲ ὥρὲ γέρω-πάπω, εἶπεν ὁ Ἰσοῦρ Ἀράπης, θυμῶν τὸν Καλόγηρον κατερχόμενον, κάμει χέρι χέρι νά ἔσπῃ τὸ Γκουμένα νά μοῦ δειξῇ ποῦ ἔχει χωμένο τὸ Κατσαντώνη.

— Καὶ ποῦ ἤξευρε ὁ Ἠγουμένος τὸ μέρος ὅπου ὁ Κατσαντώνης εὐρίσκεται; ἀπεκρίθη ὁ γέρων κινῶν τὴν κεφαλὴν, μετ' ἀδιαφορίας.

— Πῶς ὥρὲ δὲν τὸ ξέροι;

— Διότι ἐγὼ τὸν Ἰμδισα εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ ἐγὼ τὸν

ἔκρυψα, ἐπειδὴ ἐφοβήθην μὴ τὸ μάθῃ ὁ Ἡγούμενος καὶ διατάξῃ νὰ ἐναντιωθῶμεν καὶ τότε ἤθελε μᾶς ψήσῃ ὁ Κατσαντώνης ὅσάν πεντίκρια εἰς τὰ κελλιά μας· ἂν δὲν τὸν ἀνοιγα ἦτον ἔτοιμος νὰ βάλῃ φωτιά.

— Ἐ καλὰ, ὦρὲ, μὴ μὲ κάμῃς νὰ τὸ χαλεύω ἴππε ποῦ εἶναι,

— Ἐχε ὑπομονὴν νὰ συμφέρω πρῶτα τὸν Ἡγούμενον καὶ ἔπειτα, σοῦ λέγω.

Ὁ Ἡγούμενος ἔκειτο ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς αὐλῆς, εἰ δὲ Μοναχοὶ κατεγίνοντο νὰ τὸν ξελιποθυμήσωσιν, ἀλείφοντες οἰνόπνευμα τοὺς μυκτῆράς του καὶ τρίβοντές του τὸ στῆθος καὶ τοὺς πόδας· τῶς συνελθόντα τὸν ἔθεσαν ἐπὶ μίας θύρας, καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τὸ κελλίον του.

Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης μετὰ πολλῶν Ἀλβανῶν παρηκολούθει τὸν γέροντα καλόγηρον, ὅστις ἀνείξας τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ὁ Κατσαντώνης, τῷ εἶπε δεικνύων αὐτόν.

— Γιάτος.

Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης, θεωρῶν τὸν Κατσαντώνην ἰστάμενον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου ἀτάραχον, ὀπισθοχώρησεν ἔντρομος πρὸς τὴν θύραν.

Καὶ πρὸ λέοντος εἰάν εὕρισκετο ἐξαίφνης ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης δὲν θὰ ἤσθάνετο τοιαύτην συγκίνησιν μιμιγμένην μετὰ φόβου.

Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ὀπισθοχωρῶν ἔντρομος ἐκρατήθη εἰς τοὺς δοκοὺς τῆς θύρας ἵνα μὴ πέτῃ.

Ὁ Κατσαντώνης ἰστάμενος ὀρθὸς μὲ τὸ ὄπλον ἀνὰ χεῖρας, ἀτάραχος καὶ ὑπερήφανος, παρετήρει μετὰ εἰρωνικοῦ μειδιάματος τὸν Ἰσοῦφ Ἀράπην.

Ὁ Ἰσοῦφ δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἀπὸ τὸν Κα-

τσαντώνη, παρετήρει αὐτὸν μὲ θαυμασμὸν ἀναμειγμένον μὲ φόβον.

Ὁ Κατσαντώνης δι' ὑπερφάνου κινήματος τῆς χειρὸς καὶ μετὰ περιρρονήσεως εἶπεν εἰς τὸν δειλιῶντα νὰ πλησιάσῃ καὶ τὸν συλλαβῇ Ἰσοῦφ.

— Ἀκόμα μὲ σκιαῖσαι Ἰσοῦφ Ἀράπη; Ἰλα νὰ μὲ συλλάβῃς.

— Πῶς νὰ σὲ σκιαχτῶ, ὦρὲ Κατσαντώνη, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ· γιατί κουβεντιάσεις ὦρὲ Ἰται;

— Καὶ τὸ λεοντάρι, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, ὅταν πέσῃ εἰς τὴν παγίδα, δὲν τὸ σκιαζονται οἱ κυνηγοί, καὶ ὁμοῦ σέβονται τὴν ἀνδρίαν του.

Ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ἵστατο ἐν τούτοις πρὸ τῆς θύρας ἐξακολουθῶν ἔχων προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐπὶ τοῦ Κατσαντώνη, οἱ δ' ἀκολουθοῦντες αὐτὸν Ἀλβανοί, ὑψούμενοι ἐπὶ τῶν ποδῶν των ὅπισθεν τοῦ Ἰσοῦφ, τὸν ἐθιῶρουν μὲ θαυμασμὸν.

— Ἐμβα μέσα Ἰσοῦφ, ἔμβα μέσα, ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης.

Ἡ λέξις μὴ σκιαῖσαι, ἠλέκτρισε τὸν Ἀλβανὸν ἀρχηγόν, ὅστις μὲ δύο πηδῆματα εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ εὗρεθη ἀντιμέτωπος τοῦ Κατσαντώνη.

— Κανεῖς ἄλλος νὰ μὴν ἔμβῃ μέσα, ἐπρόσθισεν ὁ Κατσαντώνης, διότι τὸν φονεύω.

— Καὶ στραφεῖς πρὸς τὸν Ἰσοῦφ Ἀράπην εἶπεν:

— Δὲν σὲ φοβοῦμαι Ἰσοῦφ διότι δὲν σκιαζομαι τὸν θάνατον. Καὶ ἂν παρεδόθην εἰς σὲ τὸν δειλόν, τὸ ἔπραξα ἵνα ἀπαλλάξω τῶν βασανιστηρίων, εἰς τὰ ὅποια θὰ ὑποβάλλῃ τοὺς δυστυχεῖς Καλογήρους, οἱ ὅποιοι εἰς τίποτε δὲν ἔπταισαν, διότι ἐγὼ διὰ τῆς βίας εἰσῆλθον εἰς τὸ Μοναστήρι.

Εἰπὼν ταῦτα ὁ Κατσαντώνης ἠτοίμασε τὸ ὄπλον του διὰ νὰ ἀμυνθῇ κατὰ τῶν Ἀλβανῶν.

— Σταθῇτ' ἐξω, ὦρὲ μπούρα μου, εἶπεν ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης εἰς τοὺς Ἀλβανούς του.

— Τώρα τί σκοπὸν ἔχεις Ἰσοῦφ Ἀράπη; ἠρώτησεν ὁ Κατσαντώνης.

— Νὰ σὲ πηγαίνω, ὦρὲ μπούρα μου, ἔς τὰ Γιάννενα, στὸ Ἀλῆ Πατᾶ.

— Αὐτὸ τὸ ἔξέρω, θέλω νὰ μάθω τί λογιῆς θὰ μὲ πᾶς ἔς τὰ Γιάννενα.

— Σ' αὐτὸ μὴ μ' ἐρωτᾷς, ὦρὲ μπούρα.

— Γιατί.

— Τὸ ξέρεις.

— Πῶς τὸ ξέρω;

— Πῶς πᾶνε τὸ κλέφτη σὰν τὸ πιάκουν;

— Ἀμμή τὰ παλληκάρια ἔταν πιάτουν ἄλλα παλληκάρια πῶς τὰ πηγαίνουν.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης ἐγένετο σύν-
νους, ψιθυρισμοὶ δὲν ἤκούοντο ἐκ μέρους τῶν ὑπερηφάνων
Ἀλβανῶν του.

— Ἄν σ' ἐπιανα ἐγὼ, ἐπρόσθεσεν ὁ Κατσαντώνης μετ' ὑπερηφανείας ἅμα καὶ ἀποστροφῆς, μὲ πρόδοσίαν, τί ἐπιθύ-
μεις νὰ σὲ κάμω;

— Νὰ μὲ τηράξης σὰν παληκάρη, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦφ στρέ-
φων τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παληκάρια του.

— Ἐγὼ σ' ἐπολέμησα, Ἰσοῦφ Ἀράπη, παληκαρίσια,
εἶπεν ὁ Κατσαντώνης, καὶ ἀκόμη ἤθελα σὲ πολεμῶ, ἐάν δὲν
μ' ἐπρόδιδον, καὶ μ' ἐπιανες σὰν τὸ λεοντάρη εἰς τὴν παγίδα
ἄρρωστον.

Οι ψιθυρισμοὶ τῶν Ἀλβανῶν μετετράπησαν εἰς θορυβώ-
δεις ὁμιλίαις.

— Τί νὰ κάνω, ὦρὲ μπούρα μου, θὰ κάνω τὸ σιγουριά
μου (θ' ἀσφαλίσω).

— Τί σιγουριά;

— Σκιαζομαι μὴ μοῦ φύγῃς ἔς τὸ δρόμο.

— Ἐχεις λοιπὸν σκοπὸν νὰ μὲ δέτῃς;

— Ναί...

— Ποτὶ, ὅχι ποτὶ, ἐκραύγασαν οἱ Ἀλβανοί, ἡμεῖς πα-
ληκάρια δὲν ἐίνομεν.

— Τὸ δένω ἰγὼ, ἀπεκρίθη ὁ ἄνδρὸς Ἰσοῦφ-Ἀράπης πλή-
ρης θυμοῦ.

— Σ' ἀφίνομεν, καὶ φεύγομεν ἐκραύγασαν ἐκ νέου θορυ-
βωδῶς οἱ Ἀλβανοί.

— Ἀμὴ ἂν φύγῃ;

— Φθάνει νὰ μᾶς δώκῃ τὴν μπέτα τοῦ ὁ Κατσαντώνης,
ὅτι δὲν φεύγει καὶ τοῦτο φθάνει.

— Τὸ ντουφέκι μου ἐστάνη, ὁ ἀχώριστος σύντροφός τῶν
καταδρομῶν μου καὶ τῶν νικῶν μου, εἶπεν μετὰ πικρίας ὁ
Κατσαντώνης, ποτὶ δὲν ἀστόχητε, καὶ μαζὺ μ' ἐμὲ θὰ κα-
ταστραφῇ καὶ αὐτὸ, ἄλλῃ χεὶρ δὲν θέλει ψηλαφήσῃ τὸν κόπα-
νόν καὶ τὴν ἐστίαν τοῦ ὅχι!

Καὶ ὑψώσας αὐτὸ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, τὸ ἐκτύ-
πησιν εἰς τὸν τοῖχον τοῦ δωματίου μετὰ τσσαύτης ὀρμῆς ὥ-
στε ἐθραύσθη εἰς μύρια τεμάχια, τὸν δὲ σωλῆνα θέσας με-
ταξὺ τῶν σιδηρῶν κιγκλιδίων τοῦ παραθύρου, τὸν ἐθραυσεν εἰς
δύο ὡς βέλον· εἶτα ἐγείρας τὴν ὑπερήφανον καὶ ὡραίαν κεφα-
λήν του:

— Ἐμπρὸς τῶρα, ὑπάγωμεν εἶπεν εἰς τὸν Ἰσοῦρ-Ἀράπην.

— Ἀκρουμά σου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἰσοῦρ, θὰ σ' ἐμβάτω νύκτα ἔς τὰ Γιάννενα.

— Κάμε ὅπως θέλεις.

— Δέστε, ὦρὲ, τὸ Καλόγερο, εἶπεν ὁ Ἰσοῦρ-Ἀράπης, ἀποστραφεὶς πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν Ἀλθανούς.

— Τί πταίει ὁ Καλόγηρος ; ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, τί ἤμπορουσε νὰ κάμῃ εἰς τὴν βίαν ;

— Τὸ Ἀλῆ-Πατᾶ ἀπ' αὐτὰ δὲν ἀπανταχάινει, θὰ μοῦ τὸ χαλέψῃ.

— Πρὸς τί νὰ τὸν δέσῃς ; αὐτὸς μόλις στέκει εἰς τὰ πόδια του· σκιάζεται μὴ σοῦ φύγῃ ; ἄφισε τρία τέσσαρα παληκάρια νὰ τὸν φέρουν σιγὰ σιγὰ μὲ ἓνα ζῶον τοῦ Μοναστηρίου.

— Καλὰ, ὦρὲ μπούρα, ἅς τὸ κάνω ἔτσι.

Καὶ διέταξε τέσσαρα παληκάρια νὰ συνοδεύσωσι τὸν γέροντα εἰς Ἰωάννινα.

Ἡ συνοδία ἐκίνησεν ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ τὸν Κατσαντώνην, ὅστις ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμούς του ἀντίκρυσεν τὰ Πέντε Πηγᾶδια καὶ μὲ μελαγχολικὸν τόνον ἐτραγώδησε τὸ ἐπόμενον ᾄσμα :

Ἔχετε ῥεῖνὰ ὕψηλὰ βουνὰ καὶ δροσερεῖς βρυσούλες·

Καὶ σεις Τσουμέρκα κ' Ἀγραφα παληκαριῶν λιημέρια.

Ἄν' ὀδητε τὴ γυναικά μου, ἂν ὀδητε καὶ τὸ γυιό μου·

Εἰπέ τε τοὺς πῶς μ' ἐπιασαν μὲ προδοσιὰ καὶ δόλο·

Ἀρρωστημένο μ' εὔρατε, ἑαρμάτωτο 'ς τὸ στρῶμα·
Ὡσὰν μωρὸ 'ς τὴν κούρῃα του 'σ τὰ σπάργαρα δεμένο·

Ἐσᾶς ἐγὼ 'χω μαρτυρίᾳ, ἐσεῖς γὰρ μολογᾶτε,
Τ' ἀσκήρια ποῦ πολέμαγα καὶ πάντα τὰ νικοῦσα.

Τρομάρα τὸ ντουφεκι μου, καὶ φρίκη τὸ σπαθίμου,
Προξέναγε 'ς τὸν τύραννο καὶ 'ς ὅλους τοὺς δι-
(κούς του.

Μὲ μιὰ χουφτιὰ παληκαριῶν χιλιάδες κυνικοῦσα.
Κι' ἀχοβολὴ 'ς τὰς φάραγγας τοῦ ντουφεκιοῦ μ' ὁ
(βρόντος.

Ἐλεγεσ πῶς ἀντιλαλεῖ, εὐγέ σου Κατσαρτώνη.

Δάκρυα ἔρρευσαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν εὐγενῶν καὶ
γενναίως Ἀλβανῶν.

— Ἀ! Ἀ! Ἀ!.. ἠκούσθησαν αἱ κραυγαὶ ἀνθρώπων τῶν ἑμο-
φύλων ἡμῶν τουρκαλβανῶν· καὶ ἡ ἡχώ ἀντηχῆσασα εἰς
τὴν στενὴν φάραγγα τῶς Πέντε Πηγαδίων, ἐξετάθη καθ' ὅλην
τὴν ἔκτασιν, ὡς βοή καταρράκτου γιγαντώδους, κρημνίζομέ-
νου.

Οἱ Ἑπειῶται καὶ χριστιανοὶ καὶ ὀθωμανοὶ σέβονται τὴν
ἀνδρείαν, καὶ εἰκτεῖρουν τὸν πάσχοντα ἥρωισμέν.

Οἱ ἀνδρεῖοι σέβονται τοὺς ἀνδρείους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ἐγειρόμενος λίαν πρωί, ἤρχετο εἰς τὴν αἰθουσάν τῶν ὀπλῶν καὶ ἔπινε τὸν καφέ του, ἐκάπνιζε καὶ ἐκεῖ συνήθως ἠκροάζετο τοὺς ἔχοντας ὑποθέσεις.

Ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὁ Ἀλῆς ἦτο κάπως ἀδιάθετος ἠθέλησε νὰ συνωμίλησῃ καὶ ὀλίγον μὲ τὸν ὁμογάλακτόν του, τὸ τέρας τὸν Βάγια.

Καὶ ἀμέσως κρούσας τὸν κώδωνα προτεκάλεσε τὸν Βάγιαν, ὁ ὁποῖος δὲν ἤργισεν νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπον τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Γνωρίζεις καλὰ πύρο μου, τῷ εἶπεν ὁ Πασᾶς, πόσον σ' ἀγαπῶ· ἐτράφημεν ἀπὸ ἓνα μαστόν καὶ οἱ δύο, σ' ἔχω ὥρὲ πύρο μου, ἀδελφό. Θέλω νὰ μοῦ εἰπῇς πόσους ἔχεις σκοτωμένους.

— Τί θέλεις ἀπ' αὐτὰ, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας σκυθρωπάζων. Ὅλα ὅσα καὶ ἂν ἔκαμα, ἐκ διαταγῆς σου τὰ ἔκαμα· τί ζητεῖς τώρα ν' ἀνακατώσεις ὑποθέσεις τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς;

— Γιὰ θυμήσου, ὥρὲ Θανάση, πῶς ἔσκουζαν οἱ Γαρδικιώτες εἰς τὸ χάνι τοῦ Λιμποχόβου... Πρέπει νὰ ἦσαν τρεῖς χιλιάδες ἄνδρες καὶ παιδιὰ.

»Πόσον ὠργίσθην ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς διαταγὰς μου νὰ τοὺς φονεύσωσιν.

Ἐξ ἐναντίας πόσον μ' εὐχαρίστησας σὺ, πύρο μου, τότε, ὅταν ἐμβήκες με τοὺς ἰδικούς καὶ ἤρχισες τὴν σφαγὴν.

» Ἐνθυμεῖσαι, ὦρὲ Θανάση, τί τρομερὰ βεγγητὰ ἔδραζαν; μ' ἐφαίνετο ὥσάν νὰ ἔσφαζαν βουβάλους.

» Ἐγείνες τότε καὶ νουνὸς, Θανάση, διότι ἀπὸ τότε ὠνόμασαν τὸ χάνι Βουβάλα.

» Γιὰ πέ με, Θανάση, πῶς ἐκρήμνισες τοὺς ἀγάδες του ἀπὸ τὸν βράχον τοῦ Νησιοῦ εἰς τὴν λίμνην; μ' εἶπαν ὅτι τοὺς ἔδενες ἕνα ἕνα, ἢ πότε δύο δύο καὶ τοὺς ἐκρέμνιζες...

» Ὡ, τί ὠραῖον θέαμα ἦτον, ὅταν ἱερανγυμνὰς καὶ τετραχελισμένας τὰς γαναϊκὰς των ἐκώπιον τῆς ἀδελφῆς μου Χαϊνίτσας, τεταπεινωμένας καὶ ἐξηυτελισμένας. Τὸ θυμᾶσαι;

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τοὺς ὁποίους ἐπρόφερε διακεκομμένως καὶ με ἐρωνείαν, ὁ Βάγιας ὕψωνε τοὺς ὤμους του σιωπῶν. Ἀλλ' ὅταν ὁ Πασᾶς τῷ εἶπε, τί λέγεις εἰς ὅλ' αὐτὰ, ὅταν σ' ἔρχωνται εἰς τὸν νοῦν; Αἶ, δὲν ὁμιλεῖς;

— Ἀφίς αὐτὰ, Ἀρέντη, ἀπεκρίθη τεταραγμέδος ὁ Βάγιας· αὐτὰ ἀπάληωσαν, τῶρα ἔχομεν καινούρια.

— Ἐνθυμεῖσαι, ὑπέλαβεν ὁ Πασᾶς, νὰ με διηγηθῇς πῶς ἐφρονεύσατε με τὸν Ἰσούφ-Ἀραπην, τὸν Μουσταφᾶ Πασᾶ Δελδενακιώτην;

— Τί μ' ἱφερὲς ἐδῶ, ἀπεκρίθη ὁ Βάγιας, νὰ μνημονεύσωμεν ἀποθαμμένους;

— Πόσους Χριστιανούς ἔρριψες, Θανάση, εἰς τοὺς λάκκους τοῦ ἀσδέσπε; Γιὰ πέ με νὰ ζῆς, ἔχω ἐπιθυμίαν νὰ μάθω.

— Ὅσους καὶ ἂν ἔρριψα, τοὺς ἔρριψα διὰ νὰ ἐκφοβίσω τοὺς ἄλλους νὰ ἐργάζωνται, καὶ τοῦτο διὰ νὰ σοῦ κάμω ὑπηρεσίαν πιστήν.

Αἰφνης τὴν συνδιάλεξιν αὐτὴν τὴν διέκοψεν ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη.

— Ἀργησες, ὦρὲ πύρο μου, τῷ εἶπεν ὁ Πασᾶς με τόνον δυσπαρεσκειάς· πότε ἔφυγες ἀπὸ τὸ Κονιδάρι;

— Ἐκαμα πέντε ἡμέρες ἔς τὸ δρόμο, ἀπεκριθὴ ὁ Ἰσοῦφ Ἀράπης.

— Γιατί ὦρὲ, τόσον πολὺ;

— Γιατί ἐφέραμε μαζί ἕνα Καλόγηρο ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ περπατήσει.

— Πῶ! τὸ Γκούμενα ὦρὲ;

— Τὸ Γκούμενα δὲν φταίγει, ἔφερα τὸ φταίχτη.

— Καί ποῦ τὸ ἔχεις;

— Ὅσον τὸ ζιντάνι (ρυλακήν).

— Πῶ τὸ Κατσαντώνη τί τὸ κάνεις ὦρὲ; τί γένηκε; ποῦ τῶχεις;

— Τῶδαλα ἔς τὸ πάγγα (δεσμά).

— Φέρε, ὦρὲ, πρῶτα τὸ Καλόγερο.

Ἀναχωρήσαντος τοῦ Ἰσοῦφ Ἀράπη, ὁ Ἀλῆς ἐκρυσσε τὰς παλάμας του καὶ εἰς τῶν ὑπηρετῶν ἐνεφανίσθη ποιῶν ἑδαφιαίαν ὑπόκλισιν.

— Πέ, ὦρὲ, τὸ Μουσταφᾶ-μπέη Ἀρτινὸ νὰ πάρῃ τὸ γυρὸ του καὶ νὰ κοπιάσῃ.

Μετὰ μικρὸν ἐπαρουσιάσθη ὁ Μουσταφᾶ-μπέης, συνεπάγων καὶ τὸν Καρδερίνην ἐνδεδυμένον μεγαλοπρεπῶς, οἵτινες προσκυνήσαντες τὸν Ἀλῆ Πασᾶν, ἐστάθησαν ὄρθιοι.

Ὁ Πασᾶς σιγῶν ἐκάπνιζε, περιμένων τὸν Ἰσοῦφ Ἀράπην καὶ τὸν Καλόγηρον, οἵτινες μετὰ τινὰς στιγμὰς εἰσῆλθον καὶ οὗτοι ἐν τῇ αἰθούσῃ.

Ὁ Καρδερίνης, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον ἐζωγραφίζετο ἡ κυνική του ἰακίβη, ἵστατο μεταξὺ τῶν παρεστώτων τεντωνόμενος ἵνα δώσῃ εἰς ἑαυτὸν τὸ παράστημα Ἀλβανοῦ μεγιστάνος, ἦτο ἐδεδυμένος πολυτελέστατα.

Ἐφόρει χρυσοκέντητον θώρακα, φουστανέλλαν τῆς ὥρας καὶ ὅλα τὰ ἀρμόζοντα εἰς μεγιστάναν τῆς αὐλῆς τοῦ ματαιοδόξου Ἀλῆ Πασᾶ.

Ὁ Ἀλῆς ἔρριψε βλέμμα ὀργίλον ἐπὶ τοῦ γέροντος· οὗτος δὲ ἰδὼν τὸν Καρδερίνην μεταμορφωμένον εἰς Ἀγᾶ τοῦ Σιραγίου, ἐνδεδυμένον μὲ τὴν πολυτέλειαν ἐννόησεν ὅτι οὗτος εἶνε ὁ προδόσας τὸν Κατσαντώνην, ὅθεν ὥς ἐκ θείας ἐμπνεύσεως ἐμόρφωσιν ἀμέσως τὸ σκέδην τῆς ἀπολογίας του· κλονούμενος δὲ εἰς τοὺς πόδας του, ὥς ἐκ τοῦ κόπου τῆς ὁδοιπορίας καὶ τοῦ βαθύος γήρατός του, ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ ἰδάφους.

Ὁ Ἰσοῦρ Ἀράπης τῷ ἐνεῦσαι νὰ ἐγερθῇ, ἀλλ' ὁ Ἀλῆ Πασας, ἄφρις το, ἵτῳ εἶπεν, εἶνε γέρω, ἄς καθήσῃ.

— Πλάκο (γέρων), ὑπέλαθεν ὁ Ἀλῆς, γιατί κρύπτετε ἔς τὸ μοναστήρι τὸ κλέφτες; δὲ ἔχετε πῶς ἴμπορῶ νὰ τὸ σκάψω ἀπὸ τὰ θεμέλια;

— Ἡ ἐξουσία σου εἶνε, μεγάλη, Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Καλόγηρος, ἀλλ' ἡμεῖς μῆτε ὅπλα ἔχομεν μῆτε δύναμιν νὰ παλαίσωμεν μὲ τοὺς κλέφτας, ἡμεῖς μὲ τὸ σκέπος σου ζῶμεν, καὶ ἡ ὑψηλότης σου χρεωστεῖ νὰ μᾶς ὑπερασπίζεσαι ἀπὸ αὐτούς.

» Ὁ Κατσαντώνης ἦλθε μίαν αὐγὴν μὲ τὰ παληκάρια του καὶ μᾶς ἱφोधέρισε νὰ κάψῃ τὸ Μοναστήρι ἂν δὲν τοῦ ἀνοίξωμεν νὰ ἱμβῇ.

» Τί νὰ κάμωμεν; ὁ Ἠγούμενος ὅστις εἶνε ὀλίγον ἀσυλλόγιστος καὶ δὲν λογαριάζει τὰ μέλλοντα, ἐκοιμᾶτο, διάταξα

νά μὴ τὸν ἔξυπνήσουν, οὔτε νὰ τὸν εἰποῦν τίποτε, διότι ἡμποροῦσε νὰ διατάξῃ νὰ ἐναντιωθῶμεν καὶ νὰ μᾶς κάψῃ ὁ Κατσαντώνης μέσα ζωντανούς, καὶ ἤνοιξα τὴν θύραν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τὸν ἔμβασα καὶ τὸν ἔκρυψα εἰς τὸ κελλί μου.

— Καὶ γιατί ἦρθε, ὦρὲ ὅς τὸ Μοναστήρι;

— Διότι ἦτον ἄρρωστος ἀπὸ εὐφλογιά.

— Καὶ γιατί, ὦρὲ δὲν ἔστειλες νὰ μοῦ δώσῃς χαμπάρι ἀμέσως.

— Πῶς; Δὲν σοῦ ἔστειλα τὸ Καλογεράκι, τὸν Καρδερίνην νὰ σὲ εἰδοποιήσῃ.

— Τὸ Καρδερίνη ἦλθε, ὦρὲ Πλάκο, μονάχο του.

— Ποιὸς τὸ λέγει;

— Αὐτὸς γιάτος, καὶ τῷ ἔδειξε τὸν πλησίον τοῦ Μουσταφᾶ-μπέη ἱστάμενον Καρδερίνην.

— Ὦρὲ εἶπεν ὁ Καλόγηρος ἀποταθείς εἰς τὸν Καρδερίνην, δὲν σ' ἔστειλα ἐγὼ νὰ εἰπῇς τοῦ Βιζύρη, ὅτι ὁ Κατσαντώνης εὐρίσκεται ἄρρωστος εἰς τὸ Μοναστήρι! καὶ νὰ στείλῃ ἄνθρωπους νὰ τὸν πιάσῃ.

Ὁ Καρδερίνης συνειθιτισμένος νηπιόθεν νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς Μοναχούς ἐδίστασε ν' ἀποκριθῇ.

— Λέγε, ὦρὲ, λέγε, ἐπανελάβεν ὁ γέρων.

— Ὅχι ἀπεκρίθη ὁ Καρδερίνης, ἔμὲ διστακτικὸν ὕψος, χαμηλώσας τοὺς ὀφθαλμούς.

— Μπατίδο, ἐξηκολούθησε λέγων ἐν ὀργῇ ὁ καλόγηρος, ποῖος σ' ἐσυμβούλευτε ν' ἀρνηθῇς τὴν ἀλήθειαν;

— Μὴ ἔριζης τὸ παιδί μου, γέρω Πάπο, εἶπεν ὁ Μουσταφᾶ-μπέης.

— Αὐτὸς εἶνε παιδί σου; τῷ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· αὐτὸς εἶνε υἱὸς ἐνὸς βουκόλου τοῦ Μοναστηρίου, ὅστις φονεύσας τὸν

κελλάρην μας ἔγεινεν ἄφαντος, ἀφίτας ἔγκυον τὴν μητέρα του ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη ὁ ψεύτης αὐτὸς Καρδερίνης.

» Ἐγὼ ὁ ἴδιος, μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας τὸν ἐβάπτισα, καὶ ὅταν ἔγεινε δεκαοκτὼ μηνῶν τὸν ἐσυμμαζεύσαμεν εἰς τὸ Μοναστήρι καὶ τὸν ἐθρέψαμεν, διότι ἡ μήτηρ του εἶναι πάμπτωχη· ὅταν ἰμεγάλωσε, τὸν ἐμάθαμεν ὀλίγα γράμματα, τὸν ἐκαμαμεν κανδηλανάπτῃν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἔδωκε τὰς γίδας τοῦ Μοναστηριοῦ, ὅταν θέλεις, Μπέη μου, κόπησε εἰς τὸ Μοναστήρι νὰ σοῦ δείξω τὸν κώδηκα, ὅπου εἶναι γραμμένη καὶ ἡ ἡμέρα ποῦ ἐγεννήθη, καὶ ἡ ἡμέρα ποῦ τὸν ἐβάπτισα· ἐγὼ ἤμην τότε Ἡγούμενος.

— Καὶ ἡ μάνα του τί ἔγινεν; ἠρώτησεν ὁ Μουσταφᾶ-μπεης.

— Ζῇ, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, μᾶς πλύνει τὰ ρῦχα τοῦ Μοναστηρίου.

— Αὐτὸ εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸ σημάδι ποῦ ἔχει στὸ κούτελο, ὑπέλαβεν ὁ Μουσταφᾶ-μπεης.

— Μήπως ἄλλα παιδῶν δὲν γεννῶνται μὲ τὸ ἴδιον σημεῖον; ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς ὅστις εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀκροώμενος μετὰ προποχῆς ὅλον τὸν διάλογον, ἀνὴρ μεγάλης εὐφυΐας καὶ ἐξησκημένης πείρας, διέκριψε τέλος πάντων τὸν διάλογον.

— Τὸ εἶδες ποτέ, εἶπεν εἰς τὸν Μουσταφᾶ-μπεη, αὐτὸ τὸ Καλογεράκι.

— Ὅχι Βεζύρη μου, ἀπεκρίθη ὁ Μπέης.

— Πῶς σεῦ ἤρτε Πύρο μου, ἔς τὸ κεφάλι πῶς αὐτὸ εἶναι γυμνό σου;

— Μὲ τὸ 'πεν ἡ μαμμὴ, Βεζύρη μου, ποῦ τόπιασε ἀπὸ τὸ κόκκινο σημάδι.

— Καὶ ποῦ τὸ εἶδε τὸ μαμμὴ!

— Δὲν τὸ 'ξέρω, ὁ 'Ισοῦφ-Ἀράπης 'ξέρει.

— Ὡρὲ 'Ισοῦφ, λέγε ὡρὲ τὸ ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἀποστραφεὶς πρὸς τὸν 'Ισοῦφ-Ἀράπην ὅστις, εὐρίσκετο παρῶν, παρατηρῶν τὸν Καρδερίνην μετὰ εἰρωνικοῦ μειδιάματος.

— Ἐγὼ Βεζύρη μου, ἔφχιατα δλ' αὐτὸ τὸ παιγνίδι γιὰ τὸ σκοπὸ μου. ἀπεκρίθη ὁ 'Ισοῦφ.

• Ἐγὼ ἔκαμα τὸ μαμμὴ νὰ 'πῇ τὸ Μπέη ἐδῶ. πῶς τὸ παιδί του εἶνε τὸ Καρδερίνη, καὶ εἶνε 'ς τὸ Μοναστήρι.

— Καὶ εἶχε χαμένο κανένα παιδί τὸ μπζίη; ἠρώτησεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς.

— Εἶχε κανωμένο ἓνα μὲ μζά τούρκα, χήρα, ὑπέλαβεν ὁ 'Ισοῦφ καὶ τὸ ἔρριξεν 'ς τὸ 'κλητζί.

— Καὶ ποῦ ξέρεις ἐσὺ ὡρὲ, τέτοιο πρᾶμμα;

— Μὲ τὸ εἶπε τὸ μαμμὴ πέρυσι, 'ποῦ ἦλθεν ἐδῶ 'ς τὰ Γιάννινα νὰ κλαυθῇ γιὰ τὸ Μπέη, ποῦ ἔδειρε τὸ γυιό της καὶ τὸ ἔρριξε 'ς τὸ ροῦχα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθεν ὁ Ἀλέξιος Νοῦτσος, ὅστις ὠμίλησεν εἰς τὸ οὖς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ στιγμὰς τινάς.

— Φθάνει, φθάνει, εἶπεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, ἔξαφθεις εἰς ἄκρον ὑπ' ὀργῆς, φθάνει, ἐκατάλαβα.

• Ἐξω ὡρὲ μπαντίδο, ἐπρόσθεσεν ἀποταθεὶς εἰς τὸν Καρδερίνην, ἔξω. Γδύσετέ το ὡρὲ καὶ φορέσετέ το τὰ ράσσα του καὶ διώξετέ το εὐθὺς ἀπὸ τὸ Σεράγι.

Ὁ 'Ισοῦφ ὅστις δὲν ἐτόλμησε νὰ τελειώσῃ τὴν διήγησιν, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ δωμάτιον μετὰ τοῦ Μουτταρᾶ-μπέη.

Ὁ 'Ισοῦφ-Ἀράπης ἦν ὑπ' ὀργὴν, διότι τὸν κατήγγειλαν

εἰς τὸν Ἀλῆ-Πατᾶ, ὡς εἰδοποιήσαντα τὸν Καντσαντώνην διὰ τὴν μελετηθεῖσαν ἀρπαγὴν τῆς θυγατρὸς τοῦ Γρεβενιώτη.

Χεὶρ Κυρίου ἐκάλυψε τὰ πάντα, ἵνα σώσῃ καὶ τοὺς Μοναχοὺς καὶ τὴν Μονήν.

— Δὲν σὶ εἶπα ἐγὼ Βιζύρη μου, τῷ εἶπεν ὁ Μοναχὸς, ἀφοῦ ὁ Πασᾶς κατεπραύνη, ὅτι ὁ Καρδερίνης ψιύδεται ἐγὼ νὰ σὲ ἀπατήσω; ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δώκῃ· ἐστάθην τόσα ἔτη ὑποτακτικὸς τοῦ Πάτερ Κοσμᾶ, ὁ ὁποῖος μ' εἶλεγεν ὅτι τὸ μεγαλύτερον ἀμάρτυμα εἶνε τὸ ψεῦδος.

— Τοῦ Πάτερ Κοσμᾶ, ἠρώτησε μετὰ θαυμασμοῦ ὁ Ἀλῆς· τοῦ Πάτερ Κοσμᾶ, ἐκεῖνο τὸ ἅγιον ἄνθρωπο;

— Ναί, καὶ ἡ χάρις του με φυλάττει, διότι κρατῶ ἐπάνω μου ἓνα κομματάκι ἀπὸ τὴν σκούτα του.

— Νὰ μὲ τὸ δώκῃς ὥρῃ γέρω-Πάπο χρόνια πολλά χαλεύω ναῦρω τίποτέ του καὶ κανεὶς δὲν μοῦ ἔφερε.

— Λάβε το, εἶπεν ὁ Καλόγηρος, ἔξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου του τεμάχιον ράσσου, περιτετυλιγμένον ἐντὸς χάρτου, τὸ ὁποῖον Καλόγηρός τις τῷ παρέδωκεν ὡς δεῖγμα, ἵνα τῷ ἀγοράσῃ ράσσον ἐξ Ἰωαννίνων.

• Ὁ Ἀλῆς τὸ ἡσπάσθη καὶ τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς ἐνώπιόν του μικρᾶς τραπέζης, ἐφ' ἧς εἶχε τὸ μελανοδοχεῖόν του.

— Χθὲς τὴν νύκτα, εἶδα ἓνα ὄνειρο, ὑπέλαβεν ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς, ποῦ μ' ἐτρόμαξε.

— Σὲ καλὸ σου, Βιζύρη μου.

— Νὰ σὲ τὸ ἔπῳ ὥρῃ Πάπο, νὰ μὲ τὸ ἔξηγάγῃς, ἀκρουμάσου καλὰ.

• Εἶδα πῶς ἀνέβαινα μιὰ ξύλινη σκάλα, ποῦ εἶχε δέκα σκαλοῦνι· τὰ ἐννιά τ' ἀνέβηκα καλὰ, τὸ ὅσπερ ἔσπασε καὶ ἔπεσα καὶ ἔβυπνα τρομασμένος.

«Ἐήγα το νὰ ζῆς γέρω Πάπο· νὰ μοῦ 'πῆς ἀλήθεια μὴ σκιαχτῆς τίποτε.

— Σὲ καλὸ σου Βεζύρη μου, εἶπεν ὁ γέρων. Ἐννέα χρόνους θὰ διαβῆς καλοὺς καὶ τὸν δέκατον θὰ κινδυνεύσης νὰ χαθῆς, μόνον νὰ κάμῃς ἐλεημοσύνας καὶ νὰ στέλλῃς κηριὰ καὶ λάδι εἰς τὰς ἐκκλησίας.

— Αὐτὸ μὲ τὸ εἶπε καὶ τὸ Πάτερ Κοτμᾶ, ὅταν ἤμην Μπουλουζῆς· μοῦ εἶπε πῶς θὰ γίνω μεγάλο καὶ δυνατὸ Βεζύρη, μὰ 'ς τὸ τέλος δὲν θὰ περάσω καλά.

— Τὰ ὄνειρα γίνονται καλὰ, ὑπέλαβεν ὁ γέρων, μὲ ἐλεημοσύναις καὶ ψαλσίματα εἰς τὰς ἐκκλησίας.

Ὡρὲ Χοῦτο ἐκραύγασεν ὁ Ἄλῃς, καὶ ὁ θαλαμηπόλος οὗτος ἐγείρας τὴν αὐλαίαν ἐνεφανίσθη.

— Πάρε, ὦρὲ τὸ γέρω Πάπο· νὰ τοῦ δώκῃς καλὸ φαγὶ ἀπὸ τὸ μουτπάκι, καὶ νὰ γιομίσῃς δυὸ ἀσκιὰ ἀπὸ τὸ κελλάρι νὰ τὸ φορτώσῃς 'ς ἓνα μουλάρι νὰ τὸ φέρῃ 'ς τὸ Μοναστήρι. Εἶτα στραφεῖς πρὸς τὸν Καλόγηρον, λέγε, τῷ εἶπε, τί χατίρι θέλεις νὰ σοῦ κάμω.

— Νὰ συγχωρήσῃς τὸν Κατσαντώνη, ἀπεκρίθη ὁ γέρων μετὰ θάρρους.

— Ἐξ' ἀπ' αὐτὸ, εἶπεν ὁ Ἄλῃς ἀνακινήθεις εἰς τὴν θέσιν του ὡς νὰ ἐκεντήθῃ ὑπὸ σκορπιοῦ, ἔξ' ἀπ' αὐτὸ ὅτι ἄλλο θέλῃς ζῆτα, τοῦτο μὴ τὸ 'πῆς δεύτερη φορά.

— Διατί; ὁ κακομοίρης δὲν ἔκαμε τόσο μεγάλο κακὸ, Πασᾶ μου,

— Ὡρὲ, πᾶπο, αὐτὸ τὸ Κατσαντώνη μοῦ ἔκαμε τόσαις ζημιαῖς, ὦρὲ μοῦ ἔφαγε τὰ καλῆτερα παληκάριᾶ, τὸ Βελή-Γκέκα, καὶ ἄλλους Ἀρβανιτάδες.

Ὁ καλόγηρος ἐννοήσας τὸ ἀδύνατον τῆς αἰτήσεώς του

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθ. φύλ. 18

ἔμεινεν σιωπῶν, σκέπτόμενος ποῖαν χάριν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν πασᾶν.

Αἰφνης εἰς τὸ πρόσωπόν του ἀνέλαμψεν ἀκτὴς χαρᾶς, ἐγείρας τὴν κεφαλὴν εἶπεν πρὸς τὸν πασᾶν.

— Νὰ μὲ δώκῃς λοιπὸν ἓν μπογζουρδί, νὰ μὴ κοτᾷ οὔτε Ἀλδάνος, οὔτε Τοῦρκος νὰ ἐμβαίνει εἰς τὸ Μοναστήρι νὰ τρώγῃ καὶ νὰ ζητῇ ἀγγάριες.

— Τοῦτο νὰ τὸ κάνω, μετὰ χαρᾶς σου. Τώρα κράζω τὸ Μάνθο καὶ τὸ γράφει.

— Ἐχω τὴν ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσω διὰ τὸ Μοναστήρι;

— Ναί, ἔχεις ὥρὲ Πάπο, νὰ διαβάζετε γιὰ ἴμένα ὅλοι οἱ Καλόγηροι.

Ὁ γέρον ἀποχαιρετήσας τὸν Ἀλῆ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου καὶ ὠδηγήθη εἰς τὸ ἐστιατόριον ὅπου τὸν ἀνέμενεν πλουσιώτατον γεῦμα.

Ἀφοῦ ἐγευματίσεν καλὰ καὶ ἀνεπαύθη ὀλίγας ὥρας τοῦ ἐτοίμασαν δύο ἡμιόνους τὸν ἑνα φορτωμένον μὲ πλουσιώτατα δῶρα διὰ τοὺς καλογήρους καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸν ἑτερον ἱππεύσας αὐτὸς ἀνεχώρησεν, δοξάζων τὸν ὕψιστον ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ αὐτοῦ καὶ τῆς Μονῆς.

Μόλις ἐξῆλθεν τῆς πόλεως φθάσας εἰς μέρος τι σύδενδρον ἀφίππευσεν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τινος λίθου καὶ ἤρχισε νὰ σκέπτητε τίνι τρόπῳ τῶν ὀνύχων τῆς τίγρεως διέφυγεν.

Ἐνῷ ὁμως αὐτὸς βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του, οὐχὶ πολὺ μακρὰν αὐτοῦ ἐξητυλίσετο σκηνὴ τραγικὴ.

Ὁ Καρδερίνης μόλις ἀπεπέμφθη διὰ τοῦ χειροτέρου τρόπου ἀρμόζοντος εἰς προδότας, ἐξῆλθεν τῆς πόλεως ἐνδεδυμένος πάλιν μὲ τὰ καλογηρικὰ του ἐνδύματα.

Φθάσας εἰς τὸ μέρος ὅπου, ὡς εἶπομεν εἶχεν σταθμεύσει ὁ

καλόγηρος. ἔξηπλώθη κατὰ γῆς καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ μεταν-
νοήσας φρικτὰ διὰ τὴν ἄτιμόν του πράξιν.

Ἐζήτει παρὰ τοῦ Θεοῦ συγχώρησιν, ἔπεσεν εἰς τελείαν
μεταμέλῃσαν, ἀλλὰ τὸ φᾶσμα τῆς προδοσίας του τὸν ἠκολού-
θει, τὸν ἐκράτει, τοῦ ἐπέιξε τὴν καρδίαν.

— Θεέ μου, ἔλεγε, συγχώρησόν με, ἕκαμα ἔγκλημα ἁ-
συγχώρητον, ἀλλὰ Σὺ φλεύσπλαγχνος θέλεις με συγχω-
ρέσει.

Ἄλλ' οὔτε αἱ δεήσεις του, οὔτε ἡ μεταμέλειά του καὶ τὰ
δάκρυα ἠδύναντο νὰ καθησυχάτωσι τὴν τεταραγμένην συνεί-
δησίν του.

Ἐνόμιζεν ὅτι ἀπὸ παντοῦ τὸν ἐδίωκον, ἐνόμιζεν ὅτι κα-
αὐτὴ ἡ γῆ ἐβόα κατ' αὐτοῦ.

Ἐστρεφε παντοῦ τὰ βλέμματά του, προσπαθῶν νὰ εὕρῃ
μέρος νὰ χωθῇ ἵνα κρύψῃ ἀπὸ τὸν κόσμον τὸ αἶσχος του,
ἀλλ' οὐδαμοῦ εὕρισκε μέρος.

— Ὁ θάνατος... ὁ θάνατος δι' ἐμὲ ἀπομένει... ἀλλὰ Θεέ
μου καὶ ἐκεῖ θὰ ὑπάρξῃς δι' ἐμὲ τιμωρός!! ἡ αἰώνια κόλασις
καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ!..

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ καλόγηρος ἔππευσε πάλιν τὸν ἡμί-
ονόν του διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του, ὅτε ἔπληξαν
τὰς ἀκοάς του αἱ οἰμωγαὶ τοῦ προδότου Καρδερίνη.

Ἐστρεψε πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἤρχοντο αἱ οἰμωγαὶ, ἀλλὰ
μόλις τὰ βλέμματά του ἔπεσον ἐπὶ τοῦ Καρδερίνη ἄφησε
κραυγὴν φρίκης.

— Ἐπικατάραι προδόται ἀνέκραξεν ὁ Καλόγηρος καὶ
κεντήσας τὸν ἡμίονόν του ἀπεμακρύνθη ὅσον τὸ δυνατόν τα-
χύτερον ἐκ τοῦ μέρους αὐτοῦ.

Ὁ Καρδερίνης ὡς παράφρων ἔτρεχεν ἀπὸ δένδρον εἰς δένδρον προσπαθὼν νὰ εὕρῃ μέρος νὰ κρύψῃ τὴν αἰσχύνην του.

Ἐπλησίαζεν ἡ δύσις τοῦ ἡλίου ὅτε ὁ Καρδερίνης ἴστην ὡς ἀποκαμῶν πλέον, τὸ βλέμμα του ἦτο ἀπλανές.

Αἰφνης ἐκδυθεὶς τὸ ράτον του ἤρχιζεν νὰ ξεσχίζῃ αὐτὸ εἰς λωρίδας τὰς ὁποίας συνδέσας ἐσχημάτισεν ἓν εἶδος σχοινίου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου ἔκαμε θηλγάν, καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τινος δένδρου τὸ ἔδισεν στερεῶς.

Κατόπιν θέσας τὴν θηλγάν εἰς τὸν λαιμὸν καὶ ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ψιθυρίσας λέξεις τινὰς ἀκαταλήπτους ἀφέθη εἰς τὸ κενόν. Ὁ Καρδερίνης ἀπηγγονίσθη!

Ἴδου τὸ τέλος τῶν προδοτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Τὸ σκότος ἐν αὐτῇ ἦτο ψηλαφητὸν, διότι ἡ ἀνωθεν ὁπὴ δὲν ἐπήρκει ἵτα φωτίσει, ἂν ὅχι ἐπαρκῶς ἀλλὰ ἐπ' ὀλίγον τὴν τρομερὰν αὐτὴν εἰρκτὴν, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς ὁ τύραννος εἶχεν ἐπιννοήσει.

Δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ οἱ τοῖχοι τῆς εἰρκτῆς ἦσαν κάθυγροι, τὸ δὲ ἔδαφος πλήρες βορβόρου, ὑδάτων καὶ παντοίων ἀκαθαρσιῶν.

« Ἡ εἰρκτὴ εἰς τὴν κατέκλεισαν τὸν Κατσαντώνην ἀποτελεῖ μέρος τῶν ὑπογείων τοῦ παλατιοῦ, κειμένη πλησίον τῆς θύρας τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὸ τεῖχος αὐτοῦ.

Κάθυγρος, ζοφερὰ καὶ δυσώδης, φωτίζεται μικρὸν ὑπὸ μιᾶς ὁπῆς ὑπεράνω τῆς ὀροφῆς ὑπαρχούσης ἐσφαλιγμένης ὑπὸ παχυτάτων σιδηρῶν κιγκλίδων πλήρες βορβόρου καὶ ὑδάτων.

Εἰς τὸ φοβερὸν αὐτὸ κατοικητήριον, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον δαίμονες ἠδύναντο νὰ κατοικήσωσι ἔκειτο ὁ ἀληθὴς μάρτυς Κατσαντώνης ἐν τῷ μέσῳ, ἔχων τοὺς πόδας τοῦ ἐντὸς τῶν ἐπίτηδες κατασκευασθεισῶν ὀπῶν ἐπὶ μιᾶς ὑπερμεγέθους, δοχοῦ, τομπρουκίου Τουρκιστὶ ὀνομαζομένης, φέρον περὶ τὸ τράχηλον βαρὺν σιδηροῦν κλοιὸν, ἐξ οὗ κατήρχοντο δύο ἐπίσης βαρεῖται ἄλυστοι κρατοῦνται τὰς χεῖράς του ἀπὸ τοὺς καρπούς.

Τὸ ἐλάχιστον παράπανον δὲν διέφευγε τῶν χειλέων του, οἱ ὀφθαλμοὶ του δὲν εἶχον χάσει τὴν ὑπερήφανον λάμψιν των, μόνον γύρωθεν αὐτῶν ὡς ἐκ τῆς αὐπνίας καὶ τῶν στερήσεων ἐφάνησαν μικροὶ μελανοὶ αὐλακες.

Ὁ νοῦς του πάντοτε περιεφέρετο μακράν, πρὸς τὴν σύζυγόν του καὶ τὸ τέκνον του, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ εἶνε ὀρφανόν.

— Τοῦλάχιστον, ἔλεγε μετὰ πικρίας ἀλλὰ μὲ ὑπερηφάνειαν πάντοτε, ὁ υἱός μου θὰ καυχᾶται, ὅτι ὑπῆρξεν υἱὸς ἀνδρός, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπέκυψεν ποτὲ πρὸ τῶν τυράννων, θὰ λέγῃ μετ' ὑπερηφανείας τὸ ὄνομά του, δὲν θὰ λυπηθῇ διὰ τὸν θάνατόν μου, διότι δὲν ἀποθνήσκω ὡς δειλός, ἀλλ' ὡς ἄνδρας ὑποστηρίζων τὰ δίκαια τῶν ἀδελφῶν του.

Καὶ μετὰ μικρὰν σιωπὴν εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Κῶστα Λεπενιώτη εἶπεν:

— Σὲ ἀφίνω, Κῶστα, ἄξιον ἀντικαταστάτην μου. Σὺ γνωρίζω ὅτι εἶσαι ἄξιος νὰ συνεχίσῃς τὸ ἔργον μου, τὸ ὁποῖον μόλις ἐγὼ ἤρχισα. Δὲν σὲ δειλιάσῃ ὁ τύραννος, θὰ τὸν πολεμᾷς ἐνόσφῃ εἰς τὰς φλέβας σου ρέει αἷμα.

Αἰφνης ὁ μουεζίνης ἔψαλλεν ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ μιναρὲ τοῦ πλησίον τῆς φυλακῆς τζαμίου, τοὺς ὕμνους τοῦ μεσημερίου, ὅταν ὁ ἀποτρόπαιος καὶ φρικώδης ἤχος τῶν κλείθρων τῆς εἰρκτῆς ἤχησεν εἰς τὰ ὦτα τοῦ Κατσαντώνη.

Ἡ θύρα ἠνεώχθη μετὰ τριγμοῦ, καὶ εἰς νέος Ἀλβανὸς εἰσελθὼν ἤρέμα, ἀρήσας αὐτὴν ἀνεωγμένην, ἐπλησίασε τὸν δέσμιον.

Ὁ Κατσαντώνης τὸν ἐθεώρησεν ὀλίγα λεπτά, εἶτα.

— Ἀχ, φίλε μου, τῷ εἶπε, πόσον παρομοιάζεις ἐκεῖνον τὸν

παληκαρά τὸν Βελή-Γκέκα τί παληχάρι! κρίμα ποῦ χάθη^ε
πλὴν τί νὰ γείνη ἀντὶ νὰ σκοτωθῶ ἐγώ, ἐσκοτώθη ἐκεῖνος·
οὕτως ἠθέλησε ἡ τύχη, καὶ ἐκεῖνος ἔκαμε τὸ χρέος του
καὶ ἐγὼ τὸ δικό μου.

Ὁ νέος ἀφοῦ τὸν ἠτένισεν κατὰ πρόσωπον καὶ θαυμά-
ζων τὴν ὑποφέρουσαν ἀνδρείαν τῷ εἶπεν :

— Εἶμαι ἀδελφός του.

Καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς του ἀπέμαξεν ἐν δάκρυ, τὸ
ὀπίθον ἔρρευσεν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του.

— Ἐχω διαταγὴν νὰ σὲ φέρω εἰς τὸν πασάν, ἐπρόσθεσεν
ὁ νέος.

Καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ τουμπρουκίου τοὺς πόδας τοῦ Κα-
τσαντώνη τὸν ἐβοήθησε νὰ ἐγερθῇ.

Ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς περιστοιχιζέτο ὑπ' ὅλων τῶν ἀξιωματι-
κῶν τοῦ Σεραγίου του, δταν ἐπαρουσίασαν ἐνώπιόν του τὸν
Κατσαντώνην, ἔχοντα ὑψωμένην τὴν κεφαλὴν, ὅλως ἀτάρα-
χον καὶ χαρωπὸν ἔχοντα τὸ πρόσωπον.

Εἰς κανένα δὲν ἔτιδε προσοχὴν ἠρκέσθη μόνον νὰ ρίψῃ ἐν
βλέμμα περιφρονήτεως πρὸς τὸν τύραννον καὶ ἀμέτῳς ἀπέ-
στρεψεν τὰ βλέμματά του, ὥσεί ἀντίκρυσεν τίγριν.

Εἰς τὴν ἐμπάνισίν του ψιθυρισμοὶ ἠκούσθησαν πανταχό-
θεν, ψιθυρισμοὶ θαυμασμοῦ.

Ὁ Κατσαντώνης εἶχιν ἀνάστημα ὑψηλὸν, σῶμα εὐκίνη-
τον, πρῶτον ἀνδρικό, μέτωπον εὐρὺ καὶ ἀνοικτὸν, ὀφθαλ-
μοὺς γλαυκοὺς καὶ ζωτῆρας, κόμην καὶ μύτακα ὑπόξανθον
καὶ ὀψιν πυρώδη.

Ἦτο ὥρατος ἀνὴρ, μετὰ τῆς ἀνδρίας του συνεδύαζε καὶ
τὴν ὀρχιότητά τοῦ σώματος καὶ τοῦ προσώπου του.

Πάντες ἔμενον χάτκοντες μὲ τὰ βλέμματα προσηλωμένα ἐπ' αὐτοῦ.

Μὲ βῆμα σταθερὸν καὶ ὑπερήφανον ὁ Κατσαντώνης ἐπροχώρησεν καὶ ἔστη πρὸ τοῦ αἰμοβόρου Ἀλῆ-Πασᾶ, τοῦ ὁποῖου ἡ καρδία ἐκ τῶν διαφορῶν ἐγκλημάτων εἶχεν πορωθῆ καὶ οὐδεμίαν ἡσθάνετο συγχίνησιν.

Ὁ Ἀλῆς στρέψας πρὸς αὐτὸν καὶ ἀφοῦ τὸν παρετήρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν τῷ λέγει.

— Σ' ἔπιακα, ἔς το τέλος, χαϊδούτη τώρα νὰ δῇς πῶς τιμωρῶ.

— Δὲν μ' ἔπιασες, οὔτε ποτὲ μ' ἔπιανες, ἂν δὲν μὲ ἐπρόδιδον ἄρρωστον καὶ καταβεβλημένον ὑπὸ τῆς εὐφλογίας· μὲ λέγεις χαϊδούτην, ἀλλ' ἐγὼ ποτὲ δὲν ἐστάθην χαϊδούτης, κατένενα δὲν ἐγύμνωσα· ἐσὲ μόνον ἐπολεμοῦσα, ἐπὲ ὅστις μὲ ἠνάγκασες νὰ πάρω τὰ ὄρη, ἀφοῦ μᾶς ἐξεγύμνωτες καὶ ἔκαμες ν' ἀποθάνῃ ὁ πατήρ μου εἰς τὰς φυλακὰς σου, ἀφοῦ μὲ ἀπεξένωσες ἐκ τῆς πατρικῆς μου περιουσίας διὰ νὰ πληρώσῃς τὸ αἰσχρὸν σου ταμεῖον.

— Σ' ἔχω ἔς τὸ χέρι κι' ἀκόμη αὐθαδιάζεις; τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἀλῆς πλήρης ὀργῆς.

— Καὶ τί θὰ μοῦ κάμῃς; Ὑπέλαβεν ὁ Κατσαντώνης, τί ἔμπορῶ ν' ἀναμείνω ἀπὸ ἑνα τύραννον ὥς σέ, παρὰ τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον δὲν φοβοῦμαι.

— Θὰ σὲ τσακίσω. ὦρὲ, θὰ σὲ κάμω κιοφτέ.

— Ὡ μέγαλον ἔργον θὰ κάμῃς! Μήπως εἶμαι ἐγὼ ὁ πρῶτος ἢ θὰ γείνω ὁ ὕστερος;

— Μ' ἀφάνισες, ὦρὲ χαϊνή, χιλίους Ἀρβανιτάδες καὶ παραπάνω, καὶ μοῦκαμες σακάτιδες τοὺς διπλοὺς.

— Ἄν ἐβγαίνεις τὸ ὁ ἴδιος νὰ με κυνηγήσης θὰ ἔκαμνες καλῆτερα.

— Γιατί ὦρέ.

— Διὰ νὰ σὲ σκοτώσω, καὶ νὰ ἐλευθερώσω τὸν κόσμον ἀπὸ σὲ τὸν βρωμερὸν τύραννον.

— Θὰ σοῦ ξεσκίσω ὦρὲ τὸ στόμα.

— Ἐέσχα το, τύραννε, εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν σου· ἀλλ' ἤμπορεῖς νὰ ξεσχίσῃς ἀμέτρητα στόματα, ἐπικαλούμενα τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ ἐναντίοι σου;

— ὦρὲ, τί αὐθαδειάζεις ἔτσι, χαῖνη;

— Ἄκουσον, Ἀλῆ Τεπελενλῆ, ἄκουσον! δὲν θὰ παρέλθουν χρόνοι πολλοὶ καὶ ἡ κεφαλὴ σου θέλει γείει τὰ κκος ἀχύρων, μήπως ἡ θεία πρόνοια δὲν ἐπιφυλάσσει διὰ σὲ τὴν τιμωρίαν; νομίζεις ὅτι δὲν θὰ φανῇ καὶ διὰ σὲ ἐκδικητὴς Θεός. Τὸ αἷμα, ἄτιμε, ὅπου ἔχυτες ἀδίκως θὰ σὲ πνίξῃ! τοὺς ἀθώους ὅπου ἐπνίξεις εἰς τὴν λίμνην, τοὺς ἐλητμόνησες; Μείνε ἥσυχος, Πασᾶ μου, καὶ ὁ καιρὸς καὶ δι' ἐσὲ πλησιάζει!

Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἠγέρθη μενόμενος ὡς τίγρις καὶ ἔδραμε μὲ τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Κατσαντώνη, ἀλλ' οἱ περιστῶτες Βέηδες παρεμβάντες ἐν τῷ μέτῳ ἠμπόδισαν αὐτὸν ἀπὸ τὸ ἀνοσιούργημα.

— Ἀφήσατέ τον νὰ κάμῃ αὐτὸς τὸν δῆμιον ἐκραξεν ὁ Κατσαντώνης. Εἶνε συνειθισμένος εἰς τοιοῦτου εἶδους ἐγκλήματα. Καθημερινῶς δὲν στέλλει εἰς τὸν Ἀδὴν τσᾶς ἀθώας ὑπάρξεις. Καθημερινῶς δὲν δολοφονεῖ, ὁ ἀνίερος αὐτὸς τύραννος, ὁ ὁποῖος μέχρι σήμερον δὲν ἐσεβάσθη οὐδ' αὐτὰ τὰ ἱερὰ καὶ ὅσια. Ὁ ὁποῖος μέχρι τῆς ὥρας καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν ἐξύβριεν.

— Ἄρισ το εἰς τὴν ἀπιστίαν σου, Βιζύρη μου, ἐρώνα.

Ὁ Κατσαντώνης

ἀριθ. φύλ. 19

Ξεν εἰς νέος ἐλθὼν καὶ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Αὐτὸ, ὦρὲ πύργ μου, ἐσκότωτε τὸ ἀδελφὸ σου, τὸν Βελῆ Γκέκα.

— Ὁ ποῖος πολεμᾷ θὰ σκοτωθῇ, ἀπεκρίθη ὁ νέος, ὁ Κατσαντώνης τὸν ἐσκότωτεν εἰς τὸν πόλεμον· ἐγὼ τοῦ συγχωρῶ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἁμαρτία νὰ σκοτώσῃς ἓνα τέτοιον παληκᾶρι. Χάριτέ μέ το, Βιζύρη μου νὰ σοῦ γείνω σκλάβος, εἶνε ἁμαρτία τέτοιο παληκᾶρι τὰ χαθῇ, ἄρησέ μου το, Βιζύρη μου, θέλω νὰ τὸ κάμω ἀδελφόν.

Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἔμεινεν ἐνείκε, μὴ γνωρίζων τί νὰ ἀπαντήτῃ εἰς τὰς περακλήσεις τοῦ νεανίου, ὅστις ἔκειτο πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἐκ λιταρῶν τὸ ἑλκὸς τοῦ διὰ τὸν Κατσαντώνην, τὸν σπονδότερόν του ἐχθρόν· ἀφοῦ παρητήρησεν αὐτὸν ἐπὶ μικρὸν τῷ εἶπε διὰ φωνῆς μειλιχίου.

— Νὰ πᾶς, ὦρὲ, νὰ τὸ τραχίσῃς ἐσύ.

Ὁ νεαρὸς Ἀλβανὸς εἰς τὰς λέξεις αὐτάς τοῦ Ἀλῆ ἠγέρθη καὶ σταθεὶς ἐνώπιον τοῦ ἀποτροπίζου τυρέννου, εἶπε διὰ φωνῆς ὑπερηφάνου :

— Ἐγὼ; ὁ Θεὸς φυλάξοι!

— Ἐσὺ εἶσαι πκλαβός. ὦρὲ Μουτσᾶ.

— Δὲν εἶμαι πκλαβός, εἶμαι Ἀλβανός καὶ παληκᾶρι καὶ δὲν σκοτώνω ἐγὼ παληκᾶρια· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθεν ὡς ὑπὸ φάτματος ἐκ τοῦ δωματίου διωκόμενος καὶ ἔγεινεν ἄφαντος ἐντὶς τοῦ στεγίου.

— Πήγαινέ το, ὦρὲ, σ' τὸ ζιντάνι, εἶπεν ὁ Ἀλῆς μετὰ φωνῆς τραχείας καὶ ἀπειλητικῆς δείξας τὸν Κατσαντώνην πρὸς τοὺς σωματοφύλακὰς του.

Εἰς τὴν δευταγὴν τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ἐξῆλθον τρεῖς ἐκ τῆς

γραμμῆς τῶν σωματοφυλάκων, τοὺς ὁποίους ὁ Κατσαντώνης ἠκολούθησε χωρὶς οὗτοι νὰ τολμήσουν, ἐκ σεβασμοῦ πρὸς αὐτὸν, νὰ θέσωσι βέβηλον χεῖρα εἰς τὸν γενναῖον αὐτὸν ἄνδρα, τοῦ ὁποίου τὸ μόνον σφάλμα ὑπῆρξεν ὅτι ἠγωνίζετο κατὰ τοῦ τυράννου ὑπὲρ τῶν δικαίων τῶν ὁμοφύλων του.

Οἱ ὀδηγοῦντες τὸν Κατσαντώνην σωματοφύλακες τοῦ Ἀλῆ ἄρτησαν αὐτὸν νὰ προπορεύεται ἐπίτηδες ἵνα ὀπιθέν του ἀποθαυμάζωσι τὸ εὐσταλὲς καὶ ὑπερήφανον βᾶδισμά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ἡ εἰρκτὴ, εἰσελθόντος πάλιν τοῦ Κατσαντώνη, ἐπανε-
κλείπεν βαρεῖα.

Ὁ Κατσαντώνης προχωρήσας ὀλίγα βήματα, ἐστάθη
πάλιν ἵνα οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐξοικειωθῶσι μὲ τὸ σκότος.

— Θεέ μου, εἶπεν ἀφήσας μικρὸν στεναγμὸν ἀνακουφί-
σεως, σὲ εὐχαριστῶ, διότι σήμερον μὲ ἐβοήθησας ἵνα παρητία
τοῦ καταπτύττου αὐτοῦ τυράννου, καὶ ἐνώπιον τῶν δευροφύων
του νὰ ξητπάσῃ ἡ ὑπερεκχειλίστατα καρδιά μου, καὶ ἡ γλῶσσα
μου ἐκσφενδονήσῃ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τὰς κακουργίας του
καὶ τὰς ἀδικίας του. Ἀλλὰ, Θεέ μου, ὅποιον τέρας! οὐδεμίαν
αἰσθησὶν ἐνεποίησαν εἰς αὐτὸν οἱ λόγοι μου! ὅπεία θρασυτής!..

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κατσαντώνη ἤρχισαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον,
νὰ διακρίνωσι ἐντὸς τοῦ σκότους τὰ ἀντικείμενα τῆς φυλακῆς.

Ἐπροχώρησεν ὀλίγα εἰσέτι βήματα καὶ ἐκάθησιν ἐπὶ
τινος λιθίνου ἰδωλίου, κατάκοπος ἐκ τοῦ μεγάλου βάρους τῆς
ἀλύσειως, καὶ θέτας τῇ κεφαλῇ του ἐντὸς τῶν χειρῶν ἤρχι-
σε νὰ σκέπτηται.

Οὔτε τὸν θάνατον, ὁ ὅποιος τὸν ἀνέμεινεν, οὔτε τὴν θέσιν
εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκετο τοῦ ἀπέσπικτον τοῦς λογισμούς. Ὁ νοῦς
του ἵπτατο, οἱ λογισμοὶ του ἐφύροντο ἀκατάσχετοι πρὸς τὴν
σύζυγόν του καὶ πρὸς τὸ τέκνον του.

Ὡς δεύτερον βιβλίον τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἐξελέξαμεν τὴν ἹΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΗΡΩ-
ΙΚΟΥ ΣΟΥΛΙΟΥ, τὸ ὅποιον ἐπολέμει αὐτὸ ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη, ἐκεῖ ὁ ἀναγνώστης
μας θὰ αἰσθανθῇ τὰς μεγαλειότητας θυγατρὸς τοῦ ἀποθανυμένου, τοῦς ἥρωας, Μπό-
νι, καὶ ἄλλους καὶ ὅσα θανατώσιν τὸν ἥρωϊκὸν
θάνατον τῶν Σουλιωτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκρημνίσθησαν ἐκ τῶν βράχων τῆς Κιαφῆς
ἵνα μὴ πέσωσι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

— Πόσον, θὰ λυπηθῶσιν, ἔλεγεν ὁ γενναῖος αὐτὸς ἀνὴρ,
ὅταν μάθωσιν ὅτι μ' ἐπίασαν ὡς λέοντα εἰς τὴν παγίδα. Ἀλλὰ
καὶ μὲ πόσῃν ὑπερηφάνειαν θὰ φέρωσι τὸ ὄνομά μου, τὸ ὅποιον
ποτὲ δὲν ἐκηλίδωσα δι' οὐδιμιᾶς ἀτίμου πράξεως. Πάντοτε ἐ-
πολέμουν τὸν τύραννον καὶ πάντα τὸν ἐνίκουν, ποτὲ τὸ ντου-
φέκι μου δὲν μὲ ἔντροπιασε.

Τὰς σκέψεις αὐτὰς τοῦ Κατσαντώνη τὰς διέκοψε θόρυβός
τις προσερχόμενος ἔξωθεν τῆς θύρας τῆς εἰρκτῆς του.

Ὁ Κατσαντώνης ἐγείρας τὴν ὑπερήφανον κεφαλὴν του
ἐφιθύρυσεν.

— Ἴσως θὰ ἔρχεται ὁ τύραννος ἵνα ἀπολαύσῃ καὶ αὐτὸς
τὸ θέαμα τοῦ θανάτου μου.

Ἡ θύρα τῆς εἰρκτῆς ἤνοιξεν, καὶ εἰς τὴν οὐδὸν αὐτῆς ἐνε-
φανίσθη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βελῆ Γκέκα κρατῶν φανὸν εἰς τὰς
χεῖρας.

Ὁ νεανίας ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Κατσαντώνην ἐνῶ ὁ
δεσμοφύλαξ ἐπνέκλεισεν μετὰ προσοχῆς τὴν θύραν.

— Κατσαντώνη, εἶπεν ὁ νεανίας ἔρχομαι νὰ σὲ θαυμάσω
καὶ ἀπὸ κοντὰ, ἐγὼ ἔμαθα νὰ ἐκτιμῶ τὰ παληκάρια! Ἐ-
ζήτησα χάριν ἀπὸ τὸν Ἀλῆ πιασὲ νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν σου
εἰς ἐμέ, ἀλλὰ ἐστάθη ἀδύνατον, διότι ἐνόησα ὅτι ἀκόμη καὶ
σιδηροδέσμιοι σὲ φοβεῖται.

Ὁ Κατσαντώνης ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς περιέβαλεν τὸν
νεανίαν διὰ βλέμματος ἐμποήσαντος εἰς αὐτὸν ἀπερίγραφτον
ἐνθουσιασμόν.

— Δὲν ἔμπορῶ, Κατσαντώνη, εἶπεν, νὰ σοῦ ἐκφρασθῶ
τὴν χαρὰν μου καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν, ἣν αἰσθάνομαι μένων
πλησίον σου, νομίζω ὅτι μοῦ μεταδίδεις τὴν γενναιότητά σου,
τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς σου καὶ τοῦ χαρακτῆρος σου. Τὴν

μόνην χάριν ποῦ ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Ἄλῃ, ἀποῦ δὲν μοῦ ἐπέ-
τρεψε νὰ γίνω ἀδελφός σου, νὰ μὲ ἀφήσῃ τοῦλάχιστον νὰ σὲ
θαυμάσω ἐκ τοῦ πλησίον πρὶν ἀποθάνῃς.

— Δὲν φοβοῦμαι τὸν θάνατον, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης,
τὸν ἀναμένω ὡς τὸ παιδίον τὴν μητέρα του νὰ τὸ θηλάσῃ καὶ
μάλιστα αἰσθάνομαι τὴν μεγαλειτέραν χαρὰν, ὅτι θὰ ἀπεθάνω
ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ τυράννου αὐτοῦ, ὁ ὅποιος τόσας καὶ τόσας
γενναίας ὑπάρξεις ἐξηφάνισεν. Μὴ ἐμφιδάλῃς, παληκάρι μου,
ὅτι καὶ δι' αὐτὸ τὸ ἀνθρωπόμορρον τέρας θὰ ἔλθῃ ἡ στιγμή,
καθ' ἣν φρικτὰ θὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ ἐγκλήματα τοῦ, θὰ ἐπε-
κτείνῃ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ θεία δίκη βαρεῖαν τὴν τιμωρὸν τῆς
χειρᾶ, εἰς ἡμᾶς τοὺς χριστιανούς τὸ Εὐαγγέλιον μᾶς λέγει
«μάχαιραν ἔδωκες μάχαιραν ὁ Θεός».

— Σὲ θαυμάζω, Κατσαντώνη, εἶπεν ὁ νεανίας παρατη-
ρῶν αὐτὸν μετ' ἀνεκφράστου θαυμασμοῦ, διὰ τὴν γενναίαν
σου ψυχὴν!

— Νέε μου, μίαν συμβουλήν θὰ σοῦ δώσω, νὰ ἐξακολου-
θῇς νὰ εἶσαι εὐγε τῆς καὶ πάντα νὰ ἀντιτάσῃς κατὰ τῶν ἐπι-
βουλῶν τοῦ αἰμοδόρου αὐτοῦ τυράννου, αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ αἷτιος
τοῦ θανάτου τοῦ γενναίου ἀδελφοῦ σου, ἐγὼ καθὼς καὶ τὰ
παληκάρια μου δὲν ἠθέλομεν φονεύσῃ αὐτὸ τὸ παληκάρι, ἐάν
δὲν θὰ διέπραττεν τὴν ἀτιμωτέραν πράξιν, τὴν ὅποιαν δὲν θὰ
διέπραττε οὔτε ὁ χειρότερος τῶν ληστῶν, ν' ἀρπάσῃ τὴν γυ-
ναῖκα μου καὶ τὸ παιδί μου.

Ὁ νέος εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κατσαντώνη ἀνετινάχθη ἐκ
τῆς θέσεώς του ὡς νὰ ἐδῆχθη ὑπὸ σκορπιοῦ.

— Ὁ ἀδελφός μου!...ἀτιμία!...Θεὲ μου!...εἶπεν κρύπτων
τὸ πρόσωπόν του διὰ τῶν χειρῶν.

— Ὅχι! δι' ὄμμα Θεοῦ, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης θαυμάζων

διὰ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐπροξένησαν εἰς λόγαι τοῦ εἰς τὸν εὐγενῆ καὶ μὲ γενναῖα αἰσθήματα νεανίαν, δὲν μὲ ἐννόησες, παληκάρι μου, ὁ ἀδελφός σου ἦτο καλὸ παληκάρι καὶ τίμιος, ὡς σὺ, καὶ ποτὲ δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ ὅτι αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἄτιμος αὐτῇ ιδέα. Ὅχι, τὸ θηρίον ὁ Ἄλῃς τὸν διέταξε, καὶ ὡς στρατιώτης, ὑπῆκον εἰς τὸ καθήκον τοῦ, ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν τῆς τίγριος.

— Ὡστε τὸν ἀδελφόν μου δὲν τὸν θεωρεῖς δι' ἄτιμον;.. εἶπεν ὁ νεανίας καθησυχάζων καὶ πῶς.

— Ἀπαγε! ἐγὼ πάντα ἀγαποῦσα καὶ τὸν ἐξετίμων, καὶ μετάνοῶ τῶρα, διότι τὸν ἐφόνευσα. Προτιμώτερον νὰ εἶχον φονεῖσθαι ἐγὼ παρὰ τοῦ εὐρίσκειμαι νῦν εἰς τὴν διαθεσιν τοῦ ἀνέρου τυράννου.

— Ἀναδέχεμαι, Κατσαντώνη, εἶπεν ὁ νεανίας διὰ σταθεροῦ τόνου φωνῆς, τὴν θέσιν σου, θὰ ἀποθάνω ἐγὼ δι' ἐσέ! Αἱ ἀλύσις τοῦ Κατσαντώνη ἐκρότησαν.

— Δὲν θὰ πεθάνῃς, Κατσαντώνη, ἐξηκολούθησεν ὁ εὐγενῆς Ἀλβανός, ἀδόξως, δὲν ἀρμυζοῦν εἰς τὰ παληκάρια, αἱ ἀλύσις αὐταί.

Καὶ ὥρμησεν ἵνα ἀποσπάσῃ τὸν Κατσαντώνην ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ.

Ὁ Κατσαντώνης δι' ἐλαφρᾶς κινήσεως τῆς χειρὸς τοῦ τὸν ἀπώθητεν λέγων.

— Ὅχι, φίλε μου, αἱ ἀλυσίδαι εἶνε διὰ τὰ παληκάρια, οἱ δειλοὶ τὰς μετχιρίζονται εἰς αὐτὰ, διότι τὰ φοβοῦνται, ἐγὼ χαίρομαι ὅταν βλέπω τὸν ἐχθρόν μου νὰ μὲ φοβῇτε.

— Ὁ Θεὸς δὲν τὸ θέλει, ἐξηκολούθησεν ὁ νεανίας ἐπιμένων νὰ ἀποσπάσῃ τὸν Κατσαντώνην ἐκ τῶν ἀλυσίδων τοῦ,

τοιούτος γεναῖος ἀνὴρ ν' ἀποθάνῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ αἰμοδόρου τυράννου.

— Εἶσαι νέος καὶ παραφέρεσαι, τῷ εἶπεν ὁ Κατσαντώνης δι' ἡρέμου φωνῆς.

— Δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀποθάνῃ ἓνα παληκάριμὲ τὸν ἄδοξον θάνατον κακούργου ἀπὸ τὰς χειρας τοῦ Ἀλῆ.

Αἰφνης ἡ θύρα τῆς εἰρκτῆς ἤνοιξεν βιαίως καὶ εἰς τὴν οὐδὸν αὐτῆς ἐνεφανίσθη ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἀκολουθούμενος ὑπὸ τεσσάρων Ἀλβανῶν στρατιωτῶν.

— Ὡρὲ ἀτιμο Κατσαντώνη! ἀνέκραξεν φρυάττων ἐκ λύσσης, σὲ ἀκουγὰ νὰ τὸ λέγῃς μωρὲνὰ μὲ πολεμὰ ἴμένα τὸ ἀδελφὸ τοῦ Βελῆ Γκέκα. Στάκα, ὦρὲ, καὶ θὰ σοῦ πῶ ἐγὼ, καὶ ἐξαγαγὼν μάχαιραν ὥρμησε κατὰ τοῦ Κατσαντώνη.

Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βελῆ Γκέκα, ἐλαφρὸς ὡς γαλῆ ὥρμησε καὶ ἴστη μεταξὺ τοῦ Κατσαντώνη καὶ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ.

— Δὲν σοῦ τὸ ἐπιτρέπω νὰ φρονεύῃς ἄνδρα, τοῦ ὁποῖου τὰς χειρας ἔχεις δετμεύσει μὲ τὰς αἰσχράς σου ἀλύσεις!

Ὁ Ἀλῆς πρὸ τῆς στάσεως ταύτης τοῦ νεανίου ἔμεινεν ἀναυδός, μὴ γνωρίζων τί νὰ ἀπαντήσῃ.

Βλέπων τοὺς καλλιτέρις τοῦ Ἀλβανοῦς ἀπειθαρχοῦντας πρὸς αὐτὸν ἤρχισεν νὰ δειλιᾷ, ἀλλ' ὡς εἶπωμεν, ὁ Ἀλῆς ἦτο ἄνθρωπος ἐξτρακτῆς πείρας καὶ ὑστερέβουλος, ὅτον καὶ ἂν τὸν ἐκυρίευεν ἡ ὀργὴ ἐγινώριζεν ὅμως νὰ συγκρατεῖται. Εὐθὺς ἤρχισεν διὰ συμβουλευτικῶ δῆθεν τρόπου νὰ λέγῃ πρὸς τὸν νεανίαν.

— Ἐμένα παιδί μου, μὲ τὸ κάνεις αὐτό; ἐγὼ ποῦ σ' ἀγαπῶ, ἐγὼ ποῦ σ' ἴστειλα, στὰ καλλίτερα σχολεῖα, ἐγὼ ποῦ σοῦχα δάσκαλο τὸ Ψαλλίδα, θέλεις ὁ ὑπερασπιστὴς τὸ Κα-

τσαντώνη τὸ κλέφτη!...ποῦ σκότῳτε τὸ ἀδελφό σου, ποῦ τὸ κλαίω, ὦρὲ, τὸ Βελῆ Γκέκα, αὐτὸ τὸ παληκάρι, ἴσα μὲ σήμερα!...

Καὶ ἐπροσποιεῖτο ὁ οὐτιδανὸς τύραννος ὅτι σφογγίζει τὰ δάκρυά του.

— Τὰ δάκρυα τοῦ κροκοδείλου δὲν μὲ συγκινοῦσιν! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας, εἶσαι οὐτιδανὸς! τὰ δάκρυα εἰναὶ διὰ τὰς γυναῖκας, οἱ ἄνδρες δὲν κλαίουσιν.

Εἰς τὰς λέξεις αὐτὰς ὁ τύραννος ἀνορθώθη, ἀπέρριψε τὸ προσωπεῖον καὶ ἐνεφανίσθη ἐν ὅλῃ τῇ εἰδεχθῆ της ὄψει ἡ κακία καὶ ἡ μοχθηρία τοῦ τέρατος αὐτοῦ.

— Συλλάβετέ τοι ἀνέκραξεν πρὸς τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν Ἀλβανούς.

Καὶ ὥρμησαν κατὰ τοῦ νεανίου καὶ οἱ τέσσαρες Ἀλβανοί.

Ἡ πάλῃ ἦτο μὲν ἄνισος ἀλλὰ φοβερά, ὁ νεανίας ὑπὸ τὸ βλέμμα τοῦ δεσμοῦ ἥρωος Κατσαντώνη, ἐπάλαψε ὡς λέων, τετράκις ἀπώθησε τοὺς Ἀλβανούς καὶ κατῴρθωτε μάλιστα νὰ τραυματισθῇ τοὺς δύο, ἀλλὰ ἐπὶ τέλους κατεβλήθη καὶ σχεδὸν λιπόθυμος ἐδεσμεύθη.

— Σκοτώσατέ τον, αὐτόν! δεικνύων τὸν Κατσαντώνην.

— Τὴν τέχνη σου κάμε δολορόνε! εἶπεν ὁ Κατσαντώνης μετὰ περιφρονήσεως.

Ὁ νεανίας δεσμευμένος καὶ ἐξηπλωμένος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀκούσας τὴν διαταγὴν αὐτὴν τοῦ τυράννου ἤγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ διὰ φωνῆς διακεκομένης εἶπεν:

— Φόνευτον...ἄθλιε τύραννε...ἓνα παληκάρι, τοῦ ὁποῖου τὰς χεῖρας ἔχεις δεσμεύσει μὲ ἀλύσεις...αἱ ὁποῖαι δικαίως θὰ ἤρμोजον εἰς σέ...

— Βρίζε, ὦρὲ, ἀνέκραξεν ὁ Ἀλῆς ὁρμῶν κατ' αὐτοῦ ἀ-

φρίζων ἐκ λύσεως καὶ ἤρχισε νὰ τὸν κτυπᾷ διὰ τῶν πο-
δῶν του εἰς τὸ πρόσωπον.

— Ἡ ψυχὴ μου δὲν βαστά πλέον! ἀνέκραξεν ὁ Κατσαν-
τώνης ἐγειρόμενος ἐνῶ αἱ ἀλύσεις του ἐκρότουν φρικωδῶς, φό-
νευσόν με τοῦλάχιστον, ἄθλιε καὶ ἀποτρόπαιε τύραννε! ἵνα μὴ
βλέπω τὴν ἀθλιότητά σου, ἡ λύπη μου τὰς χεῖρας μου νὰ σὲ
καταξέσχισω μὲ τοὺς ὀνυχάς μου.

Ὁ Ἄλῃς στρέψας πρὸς αὐτὸν τὰ σιμοδαφῆ βλέμματά του
ἀνέκραξεν.

— Τώρα θαλῆθῃ ἡ σειρά σου! καὶ στραφεῖς πρὸς τοὺς Ἀλ-
θανούς του, εἶπεν, σκοτώσατέ τον, ὦρέ!

— Παληκάρια ἡμεῖς δὲν σκοτώνομαι, εἶπον καὶ οἱ τέσ-
σαρες Ἀλθανοὶ ἐν στόματι.

— Καλὰ, εἶπεν ὁ Ἄλῃς μηχανικῶς, ἐπάρατε αὐτὸν,
δεικνύων τὸν ἐξηπλωμένον νεανίαν, καὶ πηγαίνετε τον εἰς τὸ
ἄλλο μέρος.

Οἱ Ἀλθανοὶ ὑπήκουσαν καὶ ἀνεγείραντες τὸν νεανίαν τὸν
ἔφερον ἔξω τῆς εἰρκτῆς τοῦ Κατσαντώνη, ἀκολουθοῦντος καὶ
τοῦ Ἄλῃ, ἀφοῦ πρῶτον ἔρριψε βλέμμα ἐχθρῆς πρὸς τὸν Κα-
τσαντώνην.

Ἡ θύρα τῆς εἰρκτῆς, ἐπανικλείσθη πάλιν καὶ ὁ Κατσαν-
τώνης ἔμεινε μόνος.

— Επικατάρατε, τύραννε! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, τὸ αἷμα
τῶν ἀθῶων σὲ ἐτύφλωσε... τίποτε δὲν σὲ συγκινεῖ, οὔτε ἡ γε-
ναιότης, οὔτε τὰ μαρτύρια, εἰς ἃ ὑποβάλλεις καθημερινῶς τό-
σας ὑπάρξεις.

Ὁ Κατσαντώνης ἔμεινε σκεπτόμενος· ἡ ἀνάμνησις τοῦ
γεναίου νεανίου δὲν ἀπεμακρύνετο ἔτι τῶν σκέψεών του, δὲν
ἤθύνετο νὰ σκεφθῇ, ἂν καὶ αἱ στίγμαί τῆς ζωῆς του ἦσαν

μεμετρημένα: ἐν τούτοις ὁμως ἐξηκολούθει ν' ἀποθαυμάζει τὴν γεναιότητα τοῦ ἀνδρείου ἐκείνου Ἀλβανοῦ.

— Εἶνε δυνατόν, Θεέ μου, ἔλεγεν, εἰς τὰ αἰσχρὰ αὐτὰ σεράγια τοῦ ἄρπαγος, τοῦ αἰσχροῦ καὶ κακοήθους τυράννου νὰ ὑπάρχωσι τοιαῦται εὐγενεῖς ὑπάρξεις; εἶνε δυνατόν ἐν μέσῳ τοιαύτης διαφθορᾶς νὰ ἀναπτύσσονται τοιοῦτοι εὐγενεῖς νέοι;..

Μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς ὁ Κατσαντώνης κατελήφθη ὑπὸ ἐλαφροῦ, ἀλλὰ κοπιώδους ὕπνου, ὕπνου ὁμοιάζοντος ἀσθενοῦς ἐτοιμοθανάτου.

Ἀλλὰ ἡ ἀγωνία καὶ τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς του, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀλλοιώσωσι τὸ θωμαῖον πρόσωπον τοῦ Κατσαντώνη ἐπὶ τῆς μορφῆς του ἐφάνετο ἐπικεχυμένη μὲ λάμψις ἀόριστος, μὲ λάμψις θεία, ἡ ὁποία μόνον εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ θανάτου τῶν ἁγίων μαρτύρων ἀπαντῶνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Τὸ σκότος ἐξηπλοῦτο πυκνὸν ἐπὶ τῆς λίμνης, ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων ἐκοιμᾶτο ἡσύχως, οὐδεὶς κρότος, οὐδεμία κραυγὴ ἐτάραττε τὴν ἡρεμίαν αὐτὴν τῆς νυκτός.

Ποῦ καὶ ποῦ μόνον ὁ βαρὺς βηματισμὸς τῶν νυκτοφυλάκων καὶ τῶν κατασκόπων τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἐτάραττεν αὐτήν.

Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἐπικράτει μετὰ τῶν φρουρῶν κάποια ἀνησυχία.

Κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα παρετηρεῖτο κάποια κίνησις καὶ διπλασιασμὸς μάλιστα τῆς φρουράς.

Οἱ φρουροὶ εἰς οὐδένα ἐπέτρεπον νὰ πλησιάσῃ ἐντὸς ὥρισμῆνης ἀκτίνος τὸ φρούριον.

Οἱ διερχόμενοι ἐκεῖθεν ὑπεβάλλοντο εἰς ἔρευναν ἢ ἐκρετοῦντο ἵνα διευκρινισθῇ ποῖοι ἦσαν.

Τεῦτο ἐγένετο τῇ διαταγῇ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὁ ὁποῖος παρατηρήσας τὰ πνεύματα τῶν Ἀλβανῶν ἐξημμένα ἐπὶ τῇ συλλήψει τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Βελῆ Γκέκα καὶ τοῦ Κατσαντώνη καὶ φοβούμενος ἐπίθεσιν κατὰ τῶν εἰρκτῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν ἐξέδωκεν τὴν νύκτα αὐτὴν αὐστηρὰς διαταγὰς καταστήσας μάλιστα ὑπευθύνους διὰ πᾶν τὸ συμβησόμενον ὑτοῦς τοὺς ἀρχηγούς.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον μία ἀπόκρυφος θύρα τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ σεραγίου ἠνεώχθη καὶ ἐξ ἀνδρες ἐξήλθον.

Ὁ ἐξελθὼν πρῶτος ἐκράτει φανόν, μετ' αὐτοῦ ἐξήλθον δύο ἔνοπλοι πλουσίως ἐνδεδυμένοι, καὶ κατόπιν τούτων ἀνὴρ εὐτραφής, κεκαλυμμένος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι γονάτων ὑπὸ πτιλωτοῦ ἐρριούχου, οὗτινος μόλις ἐφαίνοντο οἱ ὀρθαλμοὶ μέχρι τινός· τελευταῖοι ἐξήλθον δύο ἕτεροι κεκαλυμμένοι μεχλαίνας (κάππας) εὐρείας καὶ λίαν ἐξωγκωμένας ὥς νὰ ἐδέσταζον ὑπ' αὐτὰς πράγματα ὀγκώδη.

Οἱ ἄνδρες οὗτοι χαλκόχρουν καὶ ἀγρίαν ἔχοντες τὴν ὄψιν, ὁμοιάζον γύφτους.

Διελθοῦσα ἡ ὁμάς αὕτη ἄπασαν τὴν πρὸ τοῦ σεραγίου πλατεῖαν, κατήλθεν εἰς τὴν ἀγούσαν πρὸς τὴν θύραν τῆς Ἀκροπόλεως λιθόστρωτον, καὶ διευθύνετο πρὸς αὐτήν· οἱ δὲ φρουροὶ ἰδόντες πλησιάζοντας τοὺς ἐξ τούτους ἄνδρας πρὸς τὴν θύραν ἔλαβον εἰς χεῖρας τὰ ὅπλα των καὶ περετάχθησαν πρὸ αὐτῶν.

— Ποῖοι εἴθε! ἐκραύγασεν ὁ φρουρός, εἰ τὸν τόπον καὶ ὄψωτε τὸ ὅπλον του.

Ὁ κεκαλυμμένος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι γονάτων ἀνὴρ ἔλαβε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸν φανόν, τὸν ἔθισιν ὀπισθὲν του, ἵνα μὴ φανῇ τὸ πρόσωπόν του, καὶ διὰ τῆς ἑτέρας ἐνευσεν τῷ ἀρχηγῷ τῶν φρουρῶν νὰ τὸν πλησιάσῃ.

Πλησιάζαντος δὲ τοῦ ἀρχηγοῦ, ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὴν φρουράν καὶ ἐγείρας τὸν φανόν τῷ ἐπέδειξε τὸ πρόσωπόν του, ψιθυρίσας λέξεις τινάς.

— Εἰσέλθετε εἰς τὸ κατὰλυμά σας, ἔκραξεν ὁ ἀρχηγός εἰς τὴν φρουράν.

Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν θύραν ἠνέωξεν ὅλους τοὺς μοχλοὺς αὐ-

της καὶ τὰ κλειθρα πλήν ἐνός, οὐπινος τὴν κλειδα κρατῶν ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ, τῷ παρέδωκεν ἵνα ἀνοίξῃ καὶ τὸ τελευταῖον κλειθρον.

Ἀνοιχθείσης τῆς θύρας ὁ ἀρχηγός τῶν φρουρῶν ἀπέδωκεν εἰς τὸν μυστηριώδη ἄνδρα τὴν κλειδα, ὅτις ἐξελθὼν μετὰ τῶν ἄλλων, τὴν ἐκλείσεν αὖθις.

Κατατασσόμενοι δὲ παρὰ πλάτῃ, τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου, εἰσῆλθον μετὰ μικρὸν ὑπὸ θόλον ἐπιμήκη καὶ καταβάντες τὴν εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ λιθίνην κλίμακα, ἠνέωξαν μίαν θύραν, ἧς τὴν κλειδα ἐκράτει ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ, καὶ εἰσῆλθον, προπορευομένου τοῦ φανοφόρου εἰς τὴν εἰρκτὴν, ἐν ᾗ ἔκειτο ἑκταδὴν ὁ Κατσαντώνης.

Εἰς τὰ ἀμαυρὰ τεῖχη τοῦ φρουρίου τοῦτου ἄδου τὸ φῶς τοῦ φανοῦ μόλις ἔφθανεν, ὥστε ἀπὸ τῆς φωτίσεως τὰ παρίστα φρικώδη, καὶ τὸ ὅλον ἀχανὲς κατηχητήριον.

Οἱ φέροντες τὰς χλαῖνας δύο ἄνδρες εἰσελθόντες τὰς ἑρριψαν χαμαί, καὶ συγχρόνως ἀπέθεσαν κατὰ γῆς διάφορα βασιανιστήρια ὄργανα καὶ δύο σφύρα βαρείας, ὁ δὲ μυστηριώδης ἀνὴρ, ἀποκαλύψας τὸ πρόσωπόν του, ἐπλησίασε πρὸς τὸν Κατσαντώνην, ὃν ἐθεώρει μὲ ἀπεριόριστον εὐχαρίστησιν.

— Νερὸν, νερὸν, ὀλίγον νερὸν, εἶπεν ὁ Κατσαντώνης στρέψας πρὸς αὐτόν.

— Νερὸ χαλεύεις, χαϊδούτῃ, τῶρα νὰ σὲ ποτίσω, ὦρὲ νερὸ τῆς λίμνης, ἀπεκρίθη ὁ μυστηριώδης ἀνὴρ.

Ὁ Κατσαντώνης ἤγειρε τὴν κεφαλὴν, ἀναγνωρίσας τὴν φωνὴν τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ.

— Σὺ εἶσαι, τύραννε; ἐκραύγασε, τί θέλεις ἐδῶ; πάλιν ἦλθες νὰ χορτάτῃς ἀπὸ τὸ αἷμα μου, χέρτασε ἄπιστε κακοῦργε!

— Τώρα βλέπεις, ὦρέ.

— Κάμε ὅτι θὰ κάμης, νὰ μὲ στείλῃς μίαν ὥραν ἀρχή-
τερα καθαρώτερον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

— Ποιὸ Θεὸ, ὦρέ; ποῦ εἶν' αὐτὸ τὸ Θεό; ἄς κατέβῃ ὦρέ,
νὰ τὸ δῶ;

— Δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ τὸν ἰδῇς.

— Τὸ μουντσώνω, ὦρέ, νὰ, καὶ τὸ φτύνω, καὶ ὁ ἀλιτή-
ριος τύραννος ὕψωσε τὰς χεῖρας του καὶ ἔπτυτε πρὸς τὴν ὁρο-
φὴν τῆς ἱερκτῆς.

— Κατηραμένη ἡ κοιλία, ἣτις σ' ἐδάστασιν, ἄπιστε καὶ
ἀσεβῇ τύραννε! εἶπεν ὁ Κατσαντώνης.

Ὁ θεσμάχος Ἀλῆς ἄφρισε ὑπ' ὀργῆς, σπρίγγων τὰς χεῖρας
του καὶ τοὺς ὀδόντας του ὡς μανιῶδης.

— Κύριε, ἐλέητον, ἄπαγε τῆς βλασφημίας! ἐπανέλαβεν
ὁ Κατσαντώνης. Θεέ μου, εἰς χεῖρας σου παραδίδω τὴν
ψυχὴν μου ὁ ἁμαρτωλός.

— Τώρα τὸ ματκαρεύω ἐγὼ, ὦρέ χαϊδούτῃ, τὸ Θεό σου,
ὦρέ Χρῆστο, Μαρτυρο, εἶπεν ἀπαταθείς πρὸς τοὺς δύο γύφτους
δημίους του, τὰ κότσια, τὰ κότσια.

Καὶ εἰ δῆμιοι: ἐγείραντες τὴν κεφαλὴν τοῦ Κατσαντώνη,
τῷ προτῆρμостαν εἰς τοὺς μῆνιγγας ἀτραγάλους, τοὺς ἐποίους
σπρίγγαντες μὲ σχοινίον περὶ τὴν κεφαλὴν, περιέτρεψαν διὰ
ξύλου, ὥστε εἰ ὀφθαλμοὶ του προέβησαν τῶν ὀφρύων.

Ὁ Κατσαντώνης καρτερικώτατα ὑπέμεινεν, οὔτε φωνὴν
οὔτε στεναγμὸν κἂν ἐξέφερεν.

— Βγάλετέ το, ὦρέ, τώρα καὶ κρεμάσετέ το ὀπισθαγκωνά
εἶπεν ὁ Ἀλῆς.

Οἱ δῆμιοι δέσαντες ὀπισθεν τὰς χεῖρας τοῦ Κατσαντώνη

ἀπὸ τοὺς καρποὺς, ἐπέρασαν τὸ σχοινίον εἰς τὴν ὀροφὴν τῆς εἰρκτῆς πεπηγμένον κρίκον, καὶ τὸν ἀνήρτησαν, ἐξαρθρώσαντες τὰς χεῖρας του.

Ὁ ἥρως ἐλιποθύμησε.

— Κατεδάσατέ το, ὦρὲ, εἶπεν ὁ τύραννος νὰ μὴ ποθάνῃ καὶ χύσετέ του ψίχα νερό.

Οἱ δῆμιοι καταβιβάσαντές τον, τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς μετὰ δυνάμειος.

— Νὰ τὸ τσακίσεται τώρα, ὦρὲ, ὑπελαβεν ὁ Ἀλῆ Πασᾶς.

— Κάμετε, ὦρὲ, ἔκραξεν ὁ Κατσαντώνης, κάμετε, τσακίσατέ με, ὅπως θὰ τσακισθῇ μία ἡμέραν τὸ κράτος τοῦ τυράννου σας, κράτος ἀδικίας, παρανομίας καὶ ἀρπαγῶν.

Οἱ δῆμιοι σύραντες αὐτὸν παρὰ τὴν δοκὸν ἔθεσαν ἐπ' αὐτῆς τὰ σκέλη του καὶ κατέαξαν αὐτὰ μέχρι τῶν σφυρῶν· ἀλλ' οὗτος οὔτε κραυγὴν οὔτε κἂν στεναγμὸν ἠθέλησε νὰ προφέρῃ.

Ὁλόκληρον τὴν νύκτα τὸν ἐδάσανίζον, πῆγνύοντες ἐντὸς τῶν κατιαγέντων ὀστέων του ξύλα, ὅταν ὁμοῦς ἐξήπλωσαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἤρξατο νὰ τὰς κατασυντρίβωσι μέχρι τῶν ἀκρωμίων, τότε ὁ γενηαὶος οὗτος ἀνὴρ λιποθύμησας ἔμεινεν ἀναίσθητος.

Καὶ ἀναίσθητον ἔτι οἱ δῆμιοι ἐξηκολούθουν νὰ κτυπῶσιν αὐτόν.

Ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, ὁ αἰμοβορώτερος καὶ αὐτοῦ τοῦ Νέρωνος, παρετῆρει μετ' ἀπάθειας ἅμα δὲ καὶ μετ' εὐχαριστήσεως τὰ βασανιστήρια, εἰς ἃ ὑπέβαλε τὸν ἀσπονδότερόν του ἐχθρόν, τὸν ὁποῖον πάντα ἐφοβεῖτο καὶ ἔτρεμιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Μόνον τὸ σῶμά του, ὡς ἐκ τῶν σπαραγμῶν, ἐδείκνυε σημεῖα ζωῆς.

Ὁ αἰμοεβόρος Ἀλῆ Πασᾶς, θεωρῶν ἀναισθητῶντα τὸν τοσάκις καταισχύσαντα αὐτὸν διὰ τῶν νικῶν του, ἐξῆλθεν ἐκ τῆς εἰρκτῆς μετὰ τῶν τριῶν δορυφόρων του, ἐγκαταλειπὼν ἐν αὐτῇ τοὺς δημίους μόνους.

Ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου ὁ Κατσαντώνης δὲν ἐδείκνυε πλέον οὐδὲν σημεῖον ζωῆς, καὶ περὶ τὴν μεσημέριαν παρέδωκεν ὁ ἥρωὸς τὴν ψυχὴν του εἰς τὸν Πλάστην του ἀθῶαν καὶ ἀγνήν.

Τότε μόνον ἔπαυσαν οἱ δῆμιοι τὸ ἔργον των ὅταν εἶδον πλέον τὸν Κατσαντώνην νεκρὸν.

Μετὰ μικρὸν οἱ δῆμιοι περιτυλίξαντες τὸ συντετριμμένον τοῦτο σῶμα ἐνψιάθη τὸ παρέδωκαν τοῖς Ἰουδαίοις, αἵτινες τὸ ἐκόμισαν εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως κατὰ τὴν συνοικίαν Καλοῦτσεσμε καὶ ἀποκαλύψαντες το, τὸ ἐξέθεσαν εἰς τὰς ὀφεις τῶν κατείκων,

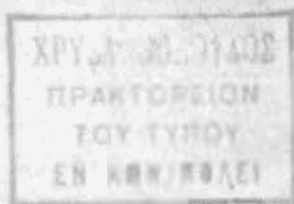
Μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἔλαβον διαταγὴν ἵνα τὸν βυθίσωσιν ἐν τῇ λίμνῃ περὶ τὸ μετονύκτιον.

Ἀλλ' εἰς τὸ πείσμα τοῦ τυράννου, τὸ σῶμα τοῦ Κατσαντώνη ἀναπαύεται ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς Μητροπολεως τῆς περιδόξου πόλεως τῶν Ἰωαννίνων.

Ὁ Σταῦρος Ἰωάννου, προεστὸς τότε λαοπρόβλητος Ἰωαννίνων, ἀνὴρ ἰσχύων τὰ μέγιστα, δι' ἧς παρὰ τοῖς χριστιανοῖς ἀπήλαυεν ὑπολήψεως καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Μαρίνου (1) ὁ ἐπὶ

(1) Τῶν ἀοιδίμων τούτων ἀνδρῶν, τῶν μυριάκις ἀποτρεφάντων τὸν τύραννον ἀπὸ αἰμοεβόρα σκεδῆ καὶ σκοποῦς δλιθρίους, εἶπεν ὁ τῆς Ἑθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἄρχιεπίσκοπος Γεώργιος καὶ ὁ δημογέρας Μαρινάκης.

τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ, ἀνὴρ καὶ οὗτος διαπρέπων
ἐπὶ φιλογενείᾳ καὶ χριστιότητι, ἡγόρασεν διὰ χρηματικῆς
προσφερᾶς λάθρα παρὰ τῶν δημίων τὸ σῶμα τοῦ ἥρωος, ὅπερ
κηδεύσαντες χρηστιανικῶς, καὶ τὰ χρηστιανικὰ καθήκοντα
πάντα εὐσεβῶς ἐκτελέσαντες, ἔθαψαν δι' ἱερέως, ἐν τῷ προ-
αυλίῳ τῆς Μητροπόλεως, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη!

ΤΕΛΟΣ ΚΑΤΕΣΤΑΝΤΩΝΗ

SMANOGGIO
EGARO